

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **tisdagen den 3 december 2019 kl. 08:15 i KS-salen**

Hålltider för sammanträdet

08.15	Upprop
08.20	Verksamhetsplan KS 2020 – Lars Liljedahl, kommundirektör
08.30	Avfallstaxa och VA-taxa – Lena af Geijerstam, Hemab
08.50	Gestaltningprogram och Mobilitetsriktlinjer – Maja Nordmark, översiktsplanerare, samhällsplanerare
09.10	Verksamhetsbidrag Läns museet Västernorrland – Uno Jonsson, tillväxtchef
09.20	Kaffe
09.35	Risk- och sårbarhetsanalys – Per Jonsson, utredare och beredskapssamordnare
10.05	Information Projekt ny båthamn i Mörtsal – Henrik Olsson, näringslivsutvecklare
10.20	Information kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör
10.30	Ärendegenomgång Lunch och gruppmöte
14.00	Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Fastställande av föredragningslista
3. Val av justerare
4. Risk- och sårbarhetsanalys 2019
5. Hemställan om beslut om Avfallstaxa 2020
6. Hemställan om beslut om VA-taxa 2020
7. Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen
8. Taxa – Plan- och bygglov
9. Ändrat datum för budgetdirektiv 2021
10. Arbetsmiljöpolicy
11. Kommunfullmäktiges arbetsordning
12. Ansökan om verksamhetsbidrag 2020, Stiftelsen Läns museet Västernorrland (Murberget)
13. Ekonomisk månadsrapport Kommunstyrelsen

14. Borgenstak 2020
15. Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2020
16. Mobilitetsriktlinjer
17. Gestaltningsprogram för Härnösands kommun
18. Projekt ny Båthamn i Mörtsal
19. Sjöfartsutbildning – Härnösand - Rättelse
20. Kommunstyrelsens uppdragsbeslut 2019
21. Anmälan av delegationsbeslut
22. Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2019

Andreas Sjölander
ordförande

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 88

Dnr 2019-000477 2.8.2.0

Risk- och sårbarhetsanalys 2019

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta
att anta Risk- och sårbarhetsanalys 2019.

Yttranden

I ärendet yttrade sig Anders Gäfvert (M).

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap reglerar kommunernas ansvar för krisberedskap. Bestämmelserna i lagen syftar till att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och att ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred eller höjd beredskap.

I Överenskommelse om kommunernas krisberedskap - Precisering av mål och ersättning för uppgifter i LEH, preciseras statens förväntningar på hur uppgifterna i lagen ska genomföras. Där regleras även kommunernas ersättning för dessa uppgifter.

Kommuner ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet skall värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska:

ge underlag för planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet,

Kommunstyrelsens arbetsutskott

ge beslutsstöd för beslutsfattare och verksamhetsansvariga,
ge underlag för information om samhällets risker och sårbarheter till allmänheten samt,
bidra till att ge en bild över de risker och sårbarheter som finns i samhället i stort som kan påverka kommunens verksamhet och samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.
I arbetet med att genomföra uppgiften i LEH ska kommunen följa MSB:s föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5).

Den första versionen av denna risk- och sårbarhetsanalys togs fram 2008 av en arbetsgrupp med representanter från samhällsviktiga verksamheter inom den kommunala organisationen och kommunala bolag. Arbetsgruppen analyserade vilka händelser som kan inträffa i kommunen och vilka konsekvenser dessa kan förväntas ge för den egna verksamheten. Dessutom bedömde man förmåga att hantera händelsen samt vilka förberedelser som finns för att underlätta hanteringen om händelsen skulle inträffa.

Utöver denna arbetsgrupp konsulterades andra aktörer för uppgifter utanför kommunens ansvarsområde, men som påverkar kommunala verksamheter. Till exempelvis har Trafikverket, Telia, Polisen, energibolag med flera bidragit. Material har även hämtats från rapporter, sammanställningar och utvärderingar från liknande händelser.

Den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen har reviderats 2010, 2011 och 2015. Som grund för revideringarna finns bland annat ett antal fördjupade risk- och sårbarhetsanalyser, arbetet med Styrel och lärdomar från verkliga händelser. Inför denna revidering, 2019 har en ny riskinventering och analys gjorts med representanter från samhällsviktiga verksamheter inom kommunen, kommunala bolag, Sollefteå kommun, Kramfors kommun, Örnsköldsviks kommun och Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse, 2019-11-04

Kommunstyrelseförvaltningen

Per Jonsson, 0611-34 80 19

per.jonsson@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Risk- och sårbarhetsanalys 2019

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen besluta,

att anta Risk- och sårbarhetsanalys 2019.

Beskrivning av ärendet

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap reglerar kommunernas ansvar för krisberedskap. Bestämmelserna i lagen syftar till att kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och att ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred eller höjd beredskap.

I Överenskommelse om kommunernas krisberedskap - Precisering av mål och ersättning för uppgifter i LEH, preciseras statens förväntningar på hur uppgifterna i lagen ska genomföras. Där regleras även kommunernas ersättning för dessa uppgifter.

Kommuner ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet skall värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska:

- ge underlag för planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet,
- ge beslutsstöd för beslutsfattare och verksamhetsansvariga,
- ge underlag för information om samhällets risker och sårbarheter till allmänheten samt,
- bidra till att ge en bild över de risker och sårbarheter som finns i samhället i stort som kan påverka kommunens verksamhet och samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område.

I arbetet med att genomföra uppgiften i LEH ska kommunen följa MSB:s föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5).

Den första versionen av denna risk- och sårbarhetsanalys togs fram 2008 av en arbetsgrupp med representanter från samhällsviktiga verksamheter inom den kommunala organisationen och kommunala bolag. Arbetsgruppen analyserade vilka händelser som kan inträffa i kommunen och vilka konsekvenser dessa kan förväntas ge för den egna verksamheten. Dessutom bedömde man förmåga att hantera händelsen samt vilka förberedelser som finns för att underlätta hanteringen om händelsen skulle inträffa.

Utöver denna arbetsgrupp konsulterades andra aktörer för uppgifter utanför kommunens ansvarsområde, men som påverkar kommunala verksamheter. Till exempelvis har Trafikverket, Telia, Polisen, energibolag med flera bidragit. Material har även hämtats från rapporter, sammanställningar och utvärderingar från liknande händelser.

Den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen har reviderats 2010, 2011 och 2015. Som grund för revideringarna finns bland annat ett antal fördjupade risk- och sårbarhetsanalyser, arbetet med Styrel¹ och lärdomar från verkliga händelser. Inför denna revidering, 2019 har en ny riskinventering och analys gjorts med representanter från samhällsviktiga verksamheter inom kommunen, kommunala bolag, Sollefteå kommun, Kramfors kommun, Örnsköldsviks kommun och Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen.

Beslutsunderlag

Risk- och sårbarhetsanalys 2019, 2019-11-04.

Anna Bostedt
Kanslichef

Per Jonsson
Utredare

¹ Planeringsprocess under vilken statliga myndigheter, länsstyrelser, kommuner och elnätsföretag samarbetar för att ta fram underlag för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare i händelse av effektbrist.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 89

Dnr 2019-000495 1.1.1.1

Hemställan om beslut om Avfallstaxa 2020

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsen arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta avfallstaxa för 2020 enligt Härnösands Energi & miljö ABs förslag, samt

att den nya taxan ska börja gälla från och med 2020-01-01.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S) och Anders Gäfvert (M).

Yrkanden

Andreas Sjölander (S) yrkar på en tilläggsattsats som lyder:

att den nya taxan börjar gälla från och med 2020-01-01.

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag med tilläggsattsatsen.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med liggande förslag med tilläggsattsatsen.

Ordförande finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag med tilläggsattsatsen.

Bakgrund

Härnösands Energi & miljö AB (HEMAB) har inkommit med en hemställan till kommunfullmäktige om att höja taxan för fastighetsrenhållning. Tidigare kallades taxan för renhållningstaxa men har frångåtts och taxan kallas numera för avfallstaxa.

Taxan för fastighetsrenhållning föreslås höjas sammantaget med 2,5 procent. Det ger en intäktsökning med cirka 650 tkr. HEMAB anser det nödvändig för att kunna nå sitt budgetmål för 2020.

HEMABs ingångdata för taxeändringen är:

Ökande lönekostnader med 2 %.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ökande kostnader för förbränning till följd av höjd avfallsskatt för brännbart material. En ökad kostnad om 650 tkr.

Ett omfattande arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar, gör att en reell kostnadsökning, förutom ökad avfallsskatt, inte föreligger.

En fortsatt hög servicenivå kommer att hållas inom fastighetsrenhållningen.

Specificering

Avfallstaxan är för hushåll och verksamheter är fördelad mellan grundavgift och hämtningsavgift. För hushåll föreslås grundavgiften höjas med 5,78 % totalt. För hushåll och fritidshus med flerfackskärl lämnas hämtningsavgiften oförändrad och hushåll med enbart brännbart och matavfall höjs taxan med 1.7 %. Hämtningsavgiften för matavfall lämnas orörd. Med motiveringen att HEMAB vill uppmuntra fortsatt utsortering.

Skillnaden mellan att välja grönt och brunt kärl (brännbart + mat) jämfört med flerfackskärl blir 750 kr dyrare. 2019 var prisskillnaden 650 kr. Prisskillnaden motiveras med den miljöstyrande taxa som finns beskriven i kommunens avfallsplan samt att regeringen inför skatt på förbränning av avfall från och med nästa år. Plockanalyser visar att hushåll som har grönt och brunt kärl slänger mer brännbart avfall än de hushåll som har flerfackskärl.

Hämtningsavgifterna för slam och latrin lämnas oförändrade.

I avfallstaxan för 2019 var verksamheternas grundavgift och hämtningsavgift sammanslagna till en avgift. Det ledde till att när kund vill ha hämtning oftare en varannan vecka blev det högre höjning för verksamheterna än för flerfamiljshusen.

Då grundavgiften istället lyfts ut och debiteras för sig och hämtningsavgiften för sig, kommer hämtningsavgifterna för verksamheter och flerfamiljshus att se exakt likadana ut. Därför blir det en sänkning av hämtningsavgiften för verksamheter i den förslagna avfallstaxan för 2020.

Bedömning

Kommunledningskontorets bedömning är att de förslagna höjningarna av avfallstaxan är skälig med hänvisning till kostnadsökningar som HEMAB inte kan påverka samt ägardirektivet. I ägardirektivet åläggs HEMAB att taxan ska vara så utformad så att den bidrar till att kommunens miljömål uppnås. Taxan ska grundas på företagets kostnader för hela renhållningsverksamheten enligt den så kallade självkostnadsprincipen. Den föreslagna taxehöjningen anser kommunledningskontoret följa självkostnadsprincipen och grundas på företagets ökade kostnader.

Socialt perspektiv

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunledningskontorets bedömning är att det sociala perspektivet inte påverkas.

Ekologiskt perspektiv

Kommunledningskontorets bedömning är att det påverkas positivt av beslutet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunledningskontorets bedömning är att det ekonomiska och juridiska perspektivet inte påverkas av beslutet.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse, 2019-11-05

Hemställan om beslut om Avfallstaxa 2020

Bilaga – Avfallstaxa 2020 del 1

Bilaga – Avfallstaxa 2020 del 2

Bilaga – Avfallstaxa 2020 del 3

Kommunstyrelseförvaltningen

Henrik Petre, 0611-348015
henrik.petre@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Hemställan om beslut om Avfallstaxa 2020

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta avfallstaxa för 2020 enligt Härnösands Energi & miljö ABs förslag.

Beskrivning av ärendet

Härnösands Energi & miljö AB (HEMAB) har inkommit med en hemställan till kommunfullmäktige om att höja taxan för fastighetsrenhållning. Tidigare kallades taxan för renhållningstaxa men har frångåtts och taxan kallas numera för avfallstaxa.

Taxan för fastighetsrenhållning föreslås höjas sammantaget med 2,5 procent. Det ger en intäktsökning med cirka 650 tkr. HEMAB anser det nödvändig för att kunna nå sitt budgetmål för 2020.

HEMABs ingångsdata för taxeändringen är:

- Ökande lönekostnader med 2 %.
- Ökande kostnader för förbränning till följd av höjd avfallsskatt för brännbart material. En ökad kostnad om 650 tkr.
- Ett omfattande arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar, gör att en reell kostnadsökning, förutom ökad avfallsskatt, inte föreligger.
- En fortsatt hög servicenivå kommer att hållas inom fastighetsrenhållningen.

Specifisering

Avfallstaxan är för hushåll och verksamheter är fördelad mellan grundavgift och hämtningsavgift. För hushåll föreslås grundavgiften höjas med 5,78 % totalt. För hushåll och fritidshus med flerfackskärl lämnas hämtningsavgiften oförändrad och hushåll med enbart brännbart och matavfall höjs taxan med 1.7 %. Hämtningsavgiften för matavfall lämnas orörd. Med motiveringen att HEMAB vill uppmuntra fortsatt utsortering.

Skillnaden mellan att välja grönt och brunt kärl (brännbart + mat) jämfört med flerfackskärl blir 750 kr dyrare. 2019 var prisskillnaden 650 kr. Prisskillnaden motiveras med den miljöstyrande taxa som finns beskriven i kommunens avfallsplan samt att regeringen inför skatt på förbränning av avfall från och med nästa år. Plockanalyser visar att hushåll som har grönt och brunt kärl slänger mer brännbart avfall än de hushåll som har flerfackskärl.

Hämtningsavgifterna för slam och latrin lämnas oförändrade.

I avfallstaxan för 2019 var verksamheternas grundavgift och hämtningsavgift sammanslagna till en avgift. Det ledde till att när kund vill ha hämtning oftare en varannan vecka blev det högre höjning för verksamheterna än för flerfamiljshusen.

Då grundavgiften istället lyfts ut och debiteras för sig och hämtningsavgiften för sig, kommer hämtningsavgifterna för verksamheter och flerfamiljshus att se exakt likadana ut. Därför blir det en sänkning av hämtningsavgiften för verksamheter i den förslagna avfallstaxan för 2020.

Bedömning

Kommunledningskontorets bedömning är att de förslagna höjningarna av avfallstaxan är skälig med hänvisning till kostnadsökningar som HEMAB inte kan påverka samt ägardirektivet. I ägardirektivet åläggs HEMAB att taxan ska vara så utformad så att den bidrar till att kommunens miljömål uppnås. Taxan ska grundas på företagets kostnader för hela renhållningsverksamheten enligt den så kallade självkostnadsprincipen. Den föreslagna taxehöjningen anser kommunledningskontoret följa självkostnadsprincipen och grundas på företagets ökade kostnader.

Socialt perspektiv

Kommunledningskontorets bedömning är att det sociala perspektivet inte påverkas.

Ekologiskt perspektiv

Kommunledningskontorets bedömning är att det påverkas positivt av beslutet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunledningskontorets bedömning är att det ekonomiska och juridiska perspektivet inte påverkas av beslutet.

Beslutsunderlag

Härnösands energi och miljö ABs hemställan till kommunfullmäktige.

Härnösands energi och miljö ABs förslag på avfallstaxa för 2020.

Anna Bostedt
Kanslichef

Henrik Petré
Utredare

Härnösands kommun
Kommunfullmäktige
871 80 HÄRNÖSAND

Hemställan om beslut om Avfallstaxa 2020

Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, hemställer härmed att Härnösands kommunfullmäktige fastställer avfallstaxa för 2020 enligt bifogade handlingar.

I arbetet med budget för 2020 har en översyn gjorts avseende avfallstaxan. Några viktiga ingångsdata har varit:

- Ökade lönekostnader med 2% finns som underlag till budgeten.
- Ökade kostnader för förbränning till följd av höjd avfallsskatt för brännbart material med en ökad kostnad om 650 tkr.
- Ett omfattande arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar, gör att en reell kostnadsökning (förutom ökad avfallsskatt) inte föreligger.
- En fortsatt hög servicenivå kommer att hållas inom fastighetsrenhållningen.

Med hänsyn till ovanstående är bolagets bedömning att en intäktsökning med ca 650 tkr (motsvarande 2,5% taxehöjning) är nödvändig för att nå budgetmål 2020.

Avfallstaxan i Härnösand är inte länets lägsta (plats 4 av länets 7 kommuner) och taxejusteringen kommer inte att påverka rankingen. Härnösand är enda kommunen i länet som i dagsläget har avfallssortering i flerfackskärl. Detta gör att jämförelserna mellan kommunerna avseende avfallstaxan är svåra att göra.

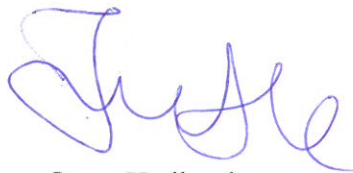
HEMAB:s styrelse har fattat beslut om den nya avfallstaxan vid styrelsemötet den 23 oktober 2019.

Med vänlig hälsning

HÄRNÖSAND ENERGI & MILJÖ AB

Lena af Geijerstam Unger
VD

Irene Hedlund
Affärsområde Återvinning

Bilaga: Avfallstaxa 2020

Avfallstaxa 2020 Härnösands kommun

Hushållsavfall och därmed jämförligt avfall.
Gäller från och med 2020-01-01

Innehåll

1. Allmänna bestämmelser	3
1.1 Principer	3
1.2 Definitioner	3
1.3 Avgiftsskyldighet	4
1.4 Undantag enligt föreskrifter om avfallshantering	4
1.5 Felsortering	4
2. Kundens ansvar och skyldigheter	5
3. Fastighetsrenhållning	6
3.1 Grundavgift	6
3.2 Hämningsavgift	6
4. Hämningsavgifter för småhus	7
4.1 Tilläggstjänster för småhus	7
5. Hämningsavgifter för fritidshus	10
5.1 Tilläggstjänster för fritidshus	12
6. Hämningsavgifter för flerfamiljshus och samfälligheter	12
7. Hämningsavgifter verksamheter	14
8. Slamtömning brunn och tank	15
8.1 Brunn	15
8.2 Sluten tank	15
8.3 Gemensamhetsanläggning	15
8.4 Fosfatfilter, ordinarie tömning	15
8.5 Tilläggsavgifter	15
9. Tilläggstjänster	16
9.1 Byte hemtagning och utställning av avfallskärl	16
9.2 Hämta och ställa tillbaka kärlet i avfallsutrymmet	16
9.3 Utkörning av matavfallspåsar	16
9.4 Latrinhämtning	16
9.5 Framtagande av statistik	16
9.6 Evenemangstaxa	17
10. Övrigt fastighetsrenhållning	18
10.1 Hämtning flera gånger per vecka	18
10.2 Avgift vid felaktig sortering	18
10.3 Matavfallsinsamling	18
10.4 Återvinningscentraler	18
11. Fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar och tidningar	19
11.1 Kärl eller häck köpt av kunden	19
11.2 Kärl eller häck som tillhandahålls och ägs av HEMAB	19
11.3 Kärl och häckar	19
11.4 Underjordsbehållare/markbehållare	20
11.5 Hämtning av batterier och ljuskällor i behållare	20

1. Allmänna bestämmelser

Dessa föreskrifter om avgifter har kommunfullmäktige beslutat med stöd av 27 kap. 4§ miljöbalken. Avgifterna avser den insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg.

Härnösand Energi & Miljö AB (nedan kallad HEMAB) verkställer på uppdrag av kommunfullmäktige, kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken för hantering av hushållsavfall i Härnösands kommun.

Bestämmelser för avfallshantering återfinns i miljöbalken, avfallsförordningen, andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken samt i föreskrifter om avfallshantering för Härnösands kommun.

1.1 Principer

Avfallstaxan är miljöstyrande och ska bidra till att styra mot målen i Härnösands kommuns avfallsplan. Miljöbalken kapitel 27. 5 § ger kommunen möjlighet att ta ut avgift på ett sådant sätt att miljöanpassad avfallshantering främjas.

Taxan ska:

- Styra mot målen i kommunens avfallsplan
- Vara tydlig och enkel att förstå och kommunicera
- Stimulera en god arbetsmiljö.
- Ge kunden hög servicegrad
- Vara rättvis
- Finansiera kostnaderna för det kommunala avfallsansvaret.

Avfallstaxans konstruktion

Avfallstaxan består av en grundavgift, hämtningsavgift och avgift för eventuella tilläggstjänster.

Grundavgift

Grundavgiften tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. För de som beviljats uppehåll i hämtning betalas endast grundavgiften. Verksamheter betalar grundavgift per kärl. Grundavgiften finansierar kostnader av mer övergripande. Karaktär som inte rör själva insamlingen av avfallet. Det gäller bland annat information, avfallsplanering, miljöarbete, återvinningscentraler, farligt avfall, småbatterier, kylmöbler samt viss hantering av grovavfall.

Hämtningsavgift

Denna avgift består av kostnader för hämtning och behandling av hushållsavfallet samt förekommande skatter. Hämtningsavgiften för hushållsavfallet beror på vilken kärllösning, kärllstorlek samt vilket hämtningsintervall som kunden har.

1.2 Definitioner

Småhus

En- eller tvåfamiljsfastighet. Till denna kategori räknas samtliga fastigheter taxerade som småhus.

Fritidshus

Som fritidshus räknas hus som används för rekreation och där ingen är folkbokförd.

Lägenhet

Till lägenhet räknas alla lägenheter i hyresrätt och bostadsrätt.

Verksamheter

Till verksamheter räknas alla verksamheter som inte är hushåll och som genererar jämförligt hushållsavfall, till exempel företag, skolor och institutioner. Till verksamheter räknas även bostäder i speciella boenden som inte har full boendestandard, till exempel studentkorridorer samt verksamheter för vård och omsorg.

1.3 Avgiftsskyldighet

Fastighetsinnehavare är betalningsansvarig för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av hushållsavfall och för att täcka övriga kostnader som kan hänföras till den avfallshantering som utförs genom kommunens försorg och i enlighet med denna avfallstaxa.

Avgift enligt kommunens avfallstaxa ska betalas till HEMAB.

Avgiftsskyldig är den kund som står för abonnemang, beställning eller särskilt avtal. Vid obestånd faller betalningsansvaret slutligen på fastighetsägaren.

Vid övergång till annan ägare ska den kund, som är fastighetsägare, snarast anmäla till HEMAB ny ägare samt den tidpunkt från vilken den nya ägaren skall debiteras grund- och hämtningsavgift.

Avgiftsskyldighet gäller även vid de tillfällen då avfallsbehållaren inte varit tillgänglig vid hämtningstillfället, inte använts eller varit placerat på annat sätt än det i abonnemanget specificerade sättet.

Utebliven hämtning ska anmälas till HEMAB inom tre vardagar från det att hämtning uteblivit för att HEMAB ska kunna avhjälpa felet inom skälig tid.

1.4 Undantag enligt föreskrifter om avfallshantering

Uppehåll i hämtning

Vid tidsbestämt uppehåll i hämtning av hushållsavfall debiteras endast grundavgift. Ansökan om uppehåll görs hos Samhällsförvaltningen, Härnösands kommun.

För de som beviljats uppehåll i hämtning betalas endast grundavgiften. Grundavgiften tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. Vid total befrielse tas ingen grundavgift ut.

Gemensamma avfallsbehållare

När två fastigheter har gemensamma avfallsbehållare delar de på den rörliga hämtningsavgiften. Grundavgift debiteras för var och en av fastigheterna. Gemensamma avfallskärl kan beviljas enligt bestämmelserna i föreskrifter om avfallshantering för Härnösands kommun. Ansökan görs hos Samhällsförvaltningen, Härnösands kommun.

1.5 Felsortering

Vid felsortering i flerfackskärl toms inte kärlet. Efter att omsortering av avfallet har utförts av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren töms kärlet vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extrahämtning mot avgift.

Vid felsortering i andra typer av behållare har HEMAB rätt att debitera felsorteringsavgift och hämta avfallet på annat sätt om det är möjligt.

Om behållare för matavfall innehåller annat avfall än matavfall, har HEMAB rätt att klassa om allt avfall i behållaren.

Vid upprepad felsortering i flerfackskärl ska abonnemanget ändras till abonnemang med tvåfackskärl. Vid felsortering i tvåfackskärl/grönt + brunt kärl, har HEMAB rätt att byta kärlstorlek samt klassa detta som osorterat avfall.

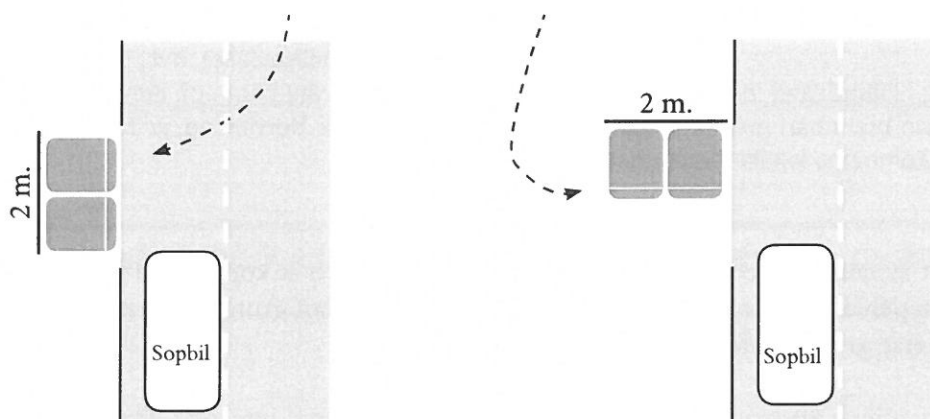
Avgifter för felsorterat avfall, se sid. 18

2. Kundens ansvar och skyldigheter

Kärl ska ställas ut senast klockan 06.00 hämtningsdagen.

Kärl ska vara placerat så hämtning underlättas, inom 2 meter från hämtningsfordonets väg.

Kärlet ska alltid placeras med draghandtaget tillgängligt på hämtningsdagen. Chauffören ska inte behöva vrida kärlet för att komma åt handtaget.

Det är kundens eller fastighetsägarens ansvar att vägen är lätt framkomlig, snö och halkfri.

Matavfall och brännbart ska paketeras. Matavfallet ska vara lagt i matavfallspåse av papper som erhålls av HEMAB. Det paketerade avfallet ska vara väl förslutet så att avfallet inte kan spridas. Avfallet ska vara paketerat så att olägenheter eller arbetsmiljöproblem inte uppstår.

Farligt avfall, elektronik, tyngre avfall, som byggnadsavfall, sten jord, grus, metaller eller dylikt får ej läggas i behållaren.

Kärlets lock ska kunna stängas vid hämtningstillfället.

Vid överfullt soprum eller där soppåsar ligger kringstridda i soprum eller närområde, lämnas dessa kvar.

Flerfackskärlens insatser är ej tillåtna att ta ur kärlet eller modifiera.

Om behållarvolymen vid fastigheten vid upprepade tillfällen visar sig otillräcklig med påföljden att behållaren är överfull, att insatserna i flerfackskärlet tas ur eller om löst avfall ligger utanför behållaren, har HEMAB rätt att ändra kundens abonnemang beträffande kärlet storlek och/eller antalet kärlet på fastigheten.

När extrasäck hämtas ska den vara placerad vid kärlet eller hämtväg

Rengöring och städning av soprum, att plocka avfall från golv eller mark, ingår inte i hämtningsspersonalens arbete.

Kunden ska se till att hålla kärlet rent.

3. Fastighetsrenhållning

Taxan för fastighetsrenhållning består av en grundavgift samt en hämtningsavgift och varierar beroende på vilken kärllösning du valt, vilken storlek du har på kärlet, hur ofta det töms samt vilken boendeform du har eller om det är en verksamhet. Denna indelning är gjord för att kunderna så rättvist som möjligt ska betala för den servicegrad de nyttjar.

Standardhämtning i Härnösand innefattar hämtning av matavfall och brännbart avfall i enlighet med Härnösands kommuns lokala föreskrifter för

avfallshantering. I Härnösand införs succesivt insamling av förpackningar av färgat och ofärgat glas, papper, metall, plast samt tidningar som ett frivilligt system.

Taxan är miljöstyrande och ska bidra till att styra mot Härnösand kommuns mål inom avfallsområdet. Detta innebär att ju bättre kunden är på att källsortera hushållsavfallet, dvs. sortera ut matavfallet från det brännbara och lämna förpackningar och tidningar till återvinning, ju lägre taxa får kunden.

3.1 Grundavgift

Grundavgift tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. För de som beviljats uppehåll i hämtning eller total befrielse betalas endast grundavgiften. För verksamheter/företag varierar grundavgiften beroende på kärlets storlek.

Grundavgiften finansierar kostnader av mer övergripande karaktär som inte rör själva insamlingen av avfallet. Det gäller bland annat information, avfallsplanering, miljöarbete, återvinningscentraler, farligt avfall, småbatterier, kylmöbler samt viss hantering av grovavfall.

Kundkategori	Grundavgift per år
Småhus	1 120 kr
Fritidshus	784 kr
Lägenhet	717 kr
Verksamheter	750 kr per kärl brännbart avfall

3.2 Hämtningsavgift

Denna avgift består av kostnader för hämtning och behandling av hushållsavfallet samt förekommande skatter. Hämtningsavgiften för hushållsavfallet beror på vilken kärllösning, kärstorlek samt vilket hämtningsintervall som kunden har.

4. Hämtningsavgifter för småhus

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Två kärl för totalt tio avfallsfraktioner.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	1 580

Kärl 2 - töms två gånger i månaden (varannan vecka)

- **Matavfall.** Allt matavfall ska ligga i matavfallspåsar. Inget avfall får ligga löst i kärlet. Facket rymmer 106 liter.
- **Brännbart.** Här slänger du soppåsen med allt som inte går att återvinna, som till exempel tandborstar, disktrasor, blöjor, kuvert med mera. Facket rymmer 146 liter.
- **Tidningar.** Tidningar och returpapper läggs löst i facket. Pocketböcker går också bra, men inga kuvert, Post-it-lappar eller papperskassar här, tack! Facket rymmer 60 liter.
- **Färgat glas.** Brunt, grönt eller rött, det spelar ingen roll. Allt färgat glas i form av flaskor och burkar läggs löst här. Facket rymmer 30 liter.

Batterier och ljuskällor

Förvara lådan inomhus tills du vill få den tömd. Då hänger du ut den på valfritt kärl som är aktuellt för tömning.

Kärl 1 - töms en gång i månaden (var fjärde vecka)

- **Pappersförpackningar.** Mjölpsåsar, presentpapper, äggkartonger - vik ihop, platta till och lägg ihop förpackningarna. Facket rymmer 155 liter.
- **Plastförpackningar.** Plastpåsar, yoghurtburkar och chipspåsar av plast. De hårda förpackningarna lägger du löst i facket, mjukplasten får du gärna packa ihop i till exempel en brödpåse. Facket rymmer 140 liter.
- **Ofärgat glas.** Ofärgat glas i form av flaskor och burkar läggs löst i facket. Lägg aldrig dricksglas tillsammans med detta glas. Det förstör glasmassan. Facket rymmer 45 liter.
- **Metallförpackningar.** Metallock, kaviartuber, aluminiumfolie och burkar. Lägg metallen löst i facket. Facket rymmer 30 liter.

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall. Väljer du detta alternativ måste du själv lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningsstation.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 liter tvåfackskärl, brännbart + matavfall	Varannan vecka	2 080
190 liter brännbart + 140 liter matavfall	Varannan vecka	2 330
140 liter brännbart + 140 liter matavfall	Varannan vecka	2 230

Alt. 3 Hemkomposterare

Hämtning av endast brännbart avfall. Detta val kräver godkänd kompost med dispens från Härnösands kommun. Längre hämtningsintervall än varannan vecka kräver också dispens från Härnösands kommun.

Väljer du detta alternativ måste du själv lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningsstation.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
190 liter	Varannan vecka	2 330
190 liter	Var 4:e vecka	1 165
140 liter	Varannan vecka	2 230
140 liter	Var 4:e vecka	1 115

4.1 Tilläggstjänster för småhus

Kompletteringskärl

I abonnemang med flerfackskärl kan du beställa extrakärl om standarduppsättningen inte räcker till.

	Hämtningsintervall	Avgift per kärl
<u>Kärl 1 utan insats</u> : 370 liter tvådelat kärl för pappers- och plastförpackningar	var 4:e vecka	830 kr
Pappersförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	400 kr
Plastförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	400 kr
Brännbart i 190 liters kärl*	Varannan vecka	1 724 kr

* För villahushåll där det uppstår mycket brännbart avfall, exempelvis blöjor, kan extrakärl tecknas.

Extratömning av avfall vid enstaka tillfälle

Fastighetsägare kan beställa extratömning av avfall vid enstaka tillfälle om större mängder avfall än vad som får plats i avfallskärlet uppstår på fastigheten. Förpackningar och av papper och plast samt brännbart kan hämtas i säck i samband med ordinarie hämtningstillfälle. Genomskinlig plastsäck ska användas för förpackningar av plast. Papperssäck ska användas för förpackningar av papper.

Hämtning av extra säck i samband med ordinarie tömning ska beställas senast dagen innan.

Extratömning av kärl som inte ställts ut på hämtningsdagen och därmed hämtas enskilt töms inom tre arbetsdagar från beställning.

Avgift för extrahämtning i samband med ordinarie hämtningstillfälle, kr/säck.

Typ av säck	Avgift per säck
Säck med brännbart upp till 160 liter	100 kr
Plastsäck med plastförpackningar	50 kr
Papperssäck med pappersförpackningar	50 kr

Avgift för extrahämtning utanför ordinarie hämtningstillfälle, kr/kärl.

Alla typer av kärl beläggs med en avgift om 240 kronor/kärl.

Lock-i-lock

Locket är ett särskilt lock som gör det möjligt att öppna locket åt bägge håll, trots att handtaget är vänt utåt gatan. Lock-i-lock hyr du av oss.

Lock-i-lock till 370 liters flerfackskärl: 100 kronor/lock och år.

5. Hämningsavgifter för fritidshus

För fritidsfastigheter finns ett säsongabonnemang med hämtning av hushållsavfall under perioden 1 maj – 30 september. Hämtning sker i gemensamhetsanläggning som underjordsbehållare, gemensamma kärl eller om möjligt egna kärl. För de fritidsfastigheter som slänger i gemensamhetsanläggning bestämmer HEMAB typ av kärl och uppställningsplats. Samtliga av kommunen registrerade fritidshus inom hämningsområdet debiteras.

Fritidshus med egna kärl

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Två kärl för totalt tio avfallsfraktioner. Kärl 2 innehåller brännbart avfall, matavfall, färgat glas och tidningar och töms varannan vecka. Kärl 1 innehåller pappers- och plastförpackningar (hårda och mjuka), ofärgat glas och metall och töms var 4:e vecka. Boxen för lampor och batterier hängs ut på kärlet vid valfritt hämtningstillfälle. Hämtning sker under perioden 1 maj – 30 september.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	911

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall under perioden 1 maj – 30 september. Förpackningar och tidningar måste du själv köra till en återvinningsstation eller återvinningscentral.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 liters tvåfackskärl uppdelat i matavfall + brännbart	Varannan vecka	991
190 liter brännbart + 140 liter matavfall	Varannan vecka	1 066

Fritidshus med gemensamhetslösning, så som underjordsbehållare eller gemensamma större kärl. Sortering av matavfall och brännbart avfall.

Hämtning av matavfall och brännbart avfall under perioden 1 maj – 30 september. Förpackningar och tidningar måste du själv köra till en återvinningsstation eller återvinningscentral.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
Gemensamhetslösning, underjordsbehållare eller gemensamma större kärl	Varannan vecka	710

5.1 Tilläggstjänster fritidshus

Kompletteringskärl

I abonnemang med flerfackskärl kan du beställa extrakärl om standarduppsättningen inte räcker till. Kärlen töms under perioden 1 maj – 30 september.

	Hämtningsintervall	Avgift per kärl
<u>Kärl 1 utan insats</u> : 370 liter tvådelat kärl för pappers- och plastförpackningar	var 4:e vecka	530 kr
Pappersförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	200 kr
Plastförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	200 kr
Brännbart i 190 liters kärl*	Varannan vecka	720 kr

Extratömning av avfall vid enstaka tillfälle

Fastighetsägare kan beställa extratömning av avfall vid enstaka tillfälle om större mängder avfall än vad som får plats i avfallskärlet uppstår på fastigheten. Förpackningar och av papper och plast samt brännbart kan hämtas i säck i samband med ordinarie hämtningstillfälle. Genomskinlig plastsäck ska användas för förpackningar av plast. Papperssäck ska användas för förpackningar av papper.

Hämtning av extra säck i samband med ordinarie tömning ska beställas senast dagen innan.

Extratömning av kärl som inte ställts ut på hämtningsdagen och därmed hämtas enskilt töms inom tre arbetsdagar från beställning.

Avgift för extrahämtning i samband med ordinarie hämtningstillfälle, kronor/säck.

Typ av säck	Avgift per säck
Säck med brännbart upp till 160 liter	100 kr
Plastsäck med plastförpackningar	50 kr
Papperssäck med pappersförpackningar	50 kr

Avgift för extrahämtning utanför ordinarie hämtningstillfälle, kronor/kärl.

Alla typer av kärl beläggs med en avgift om 240 kronor/kärl.

6. Hämningsavgifter för flerfamiljshus och samfälligheter

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Två kärl för totalt åtta avfallsfraktioner. Kärl 2 innehåller brännbart avfall, matavfall, färgat glas och tidningar och töms varannan vecka. Kärl 1 innehåller pappers- och plastförpackningar (hårda och mjuka), ofärgat glas och metall och töms var 4:e vecka.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	1 580

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall. Väljer ni detta alternativ måste ni själva lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningsstation eller teckna abonnemang för hämtning av återvinningsmaterial, se sidan 19.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart			
		190 liter	240 liter*	370 liter	660 liter
Volym →	140 liter				
Tömningsintervall ↴					
1 gång/vecka	1 492 kr/år	3 534 kr/år	4 453 kr/år	6 529 kr/år	12 640 kr/år
Varannan vecka	728 kr/år	1 724 kr/år	2 172 kr/år	3 185 kr/år	6 166 kr/år

* alternativet är ej längre möjligt att nyteckna.

Alt. 3 Underjordsbehållare

I avgiften ingår hämtning och behandling och gäller vid regelbunden, schemalagd hämtning. Innersäck ingår ej i avgiften.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart			
		0,9-1,5 m ³	1,6-3 m ³	3 m ³	5 m ³
Volym →	0-0,8 m ³				
Tömningsintervall ↴					
1 gång/vecka	8 105 kr/år	15 200 kr/år	30 400 kr/år	33 220 kr/år	55 495 kr/år
Varannan vecka	3 955 kr/år	7 415 kr/år	14 830 kr/år	16 205 kr/år	27 070 kr/år

Extra tömning inom 24 timmar debiteras med 1 550 kr i hämnings- och behandlingsavgift.

Innersäck, pris

Papper 80 kr/styck

Plast 50 kr/styck

Fastigheter med fullt utbyggd FNI av förpackningar och tidningar kan erhålla 10% rabatt på underjordsbehållare med brännbart avfall. För att få rabatt krävs att tömningsintervallet för brännbart avfall ändras från hämtning 1 gång/vecka till hämtning varannan vecka.

Fastighetsnära insamling - FNI

Att transportera sina förpackningar och tidningar till en återvinningsstation kan vara betungande, särskilt om man inte har tillgång till bil. Därför har HEMAB servicen att vi hämtar det vid flerfamiljshus och samfälligheter.

Vi erbjuder hämtning av förpackningar av pappersförpackningar, metallförpackningar, hårdplast- och mjukplastförpackningar, färgade och ofärgade glasförpackningar samt tidningar.

Det insamlade materialet går till återvinning vilket hjälper till att spara vår miljö. Om möjligheten att sortera ut tidningar och förpackningar finns brukar mängden brännbart minska. Detta gör att det kan vara en god affär för fastighetsägare att erbjuda sina boende detta.

7. Hämtningsavgifter för verksamheter

Alt. 1 Sortering med flerfackskär

Två kärl för totalt tio avfallsfraktioner. Kärl 2 innehåller brännbart avfall, matavfall, färgat glas och tidningar och töms varannan vecka. Kärl 1 innehåller pappers- och plastförpackningar (hårda och mjuka), ofärgat glas och metall och töms var 4:e vecka.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	1 580

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall. Väljer ni detta alternativ måste ni själva lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningscentral eller teckna abonnemang för hämtning av återvinningsmaterial, se sid. 19.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart				
		140 liter	190 liter	240 liter*	370 liter	660 liter
Volym →						
Tömningsintervall ↓						
3 gånger/vecka**	5 521 kr/år	-	-	-	41 712 kr/år	
2 gånger/vecka**	3 681 kr/år	7 775 kr/år	9 797 kr/år	14 364 kr/år	27 808 kr/år	
1 gång/vecka	1 673 kr/år	3 534 kr/år	4 453 kr/år	6 529 kr/år	12 640 kr/år	
Varannan vecka	816 kr/år	1 724 kr/år	2 172 kr/år	3 185 kr/år	6 166 kr/år	

* Alternativet är ej längre möjligt att nyteckna.

** Gäller endast kommersiell livsmedelshandtering.

Alt. 3 Underjordsbehållare

I avgiften ingår hämtning och behandling och gäller vid regelbunden, schemalagd hämtning. Innersäck ingår ej i avgiften.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart				
		0-0,8 m ³	0,9-1,5 m ³	1,6-3 m ³	3 m ³	5 m ³
Volym →						
Tömningsintervall ↓						
1 gång/vecka	8 105 kr/år	15 200 kr/år	30 400 kr/år	33 220 kr/år	55 495 kr/år	
Varannan vecka	3 955 kr/år	7 415 kr/år	14 830 kr/år	16 205 kr/år	27 070 kr/år	

Extra tömning inom 24 timmar debiteras med 1 550 kronor i hämtnings- och behandlingsavgift.

Innersäck papper 80 kr/styck

Innersäck plast 50 kr/styck

Alt. 4 Säckhämtning*

Säck bekostas av kunden.

Hämtningsfrekvens	Kostnad per säck brännbart	Kostnad per säck brännbart
1 gång/vecka	-	4 893
Varannan vecka	1 924	-

* Alternativet är ej längre möjligt att nyteckna.

8. Slamtömning brunn och tank

8.1 Brunnar

Avser slamvolym upp till 3 m³ per gång. Tömning enl. turlista kan ske 2 gånger per år – vår och höst.

- Slambrunnar ordinarie tömning enligt turlista 1 333 kronor
- Slambrunn, budad inom 7 arbetsdagar 1 830 kronor
- Slambrunn akuttömning inom 36 timmar (vardagar) 3 330 kronor
- Slambrunn, akuttömning övrig tid (helg) 4 640 kronor

- Tilläggsavgift per m³ över 3 m³. 486 kronor

8.2 Sluten tank

Lägsta fast avgift förutsätter 1 timme och upp till 3 m³

- Tankar tömning inom 7 arbetsdagar 1 830 kronor
- Tankar, akuttömning inom 36 timmar (vardagar) 3 330 kronor
- Tankar, akuttömning övrig tid (helg) 4 640 kronor

- Tilläggsavgift per m³ över 3m³ 486 kronor
- Tilläggsavgift tid över 1 timme 681 kronor

8.3 Gemensamhetsanläggning

Turlistebaserad tömning av gemensamhetsanläggningar upp till 7 m³. Om samtliga delägare faktureras, tillkommer faktureringsavgift.

- Avgift ordinarie tömning 2 955 kronor

8.4 Fosforfilter, ordinarie tömning

- Tömning och behandling, filtermassa med vikt under 500 kg 2 976 kr/tillfälle
- Tömning och behandling, filtermassa med vikt över 500 kg 3 654 kr/tillfälle

8.5 Tilläggsavgifter

- *Slangtillägg.* För varje slanglängd utöver de första 12 metrarna 258 kronor
- *Friläggning av brunnslock.* Ej frilagd brunn (till exempel jordtäckt eller isolerad) 165 kronor
- *Tunga brunnslock.* Brunnslock max 15 kg. 400 kronor
- *Framkörningsavgift* om tömning ej kunnat ske till exempel på grund av hinder eller avstyrt av fastighetsägaren 475 kronor
- *Krav på närvaro* vid tömning/specificerad tömningstid 475 kronor

Med stöd av Miljöbalken 1998:808 kap. 27 § 4-6 skall avgift enligt denna taxa erläggas till HEMAB. Avgiftsskyldig är den kund, som står för abonnemang, beställning eller särskilt avtal. Vid obestånd faller betalningsansvaret slutligen på fastighetsägaren.

9. Tilläggstjänster

9.1 Byte hemtagning och utställning av avfallskärl

I avgiften ingår utkörning och/eller hemtagning, rengöring av kärlet och omregistrering i abonnentregistret.

Abonnemangsändring*	Kronor per kärl
Nytecknande av abonnemang eller ny fraktion	0
Avsluta abonnemang	100
Byte av kärl (storlek eller sort)	200
Utöka abonnemang	0
Minska abonnemang	100

* Ingen avgift utgår då villahushåll byter till abonnemang med flerfackskärl eller vid avslutning av kompletteringskärl inom två månader från ägarbyte.

9.2 Hämta och ställa tillbaka kärlet i avfallsutrymmet

Flerfamiljshus, samfälligheter och verksamheter efter godkännande av HEMAB.

Hämtintervall	kronor/kärl/år
Var fjärde vecka	150
Varannan vecka	300
1 gång/vecka	600
2 gånger/vecka	1 200
3 gånger/vecka	1 800

9.3 Utkörning av matavfallspåsar

- Utkörning av matavfallspåsar till flerfamiljshus och samfälligheter. 420 kronor/tillfälle
- Utkörning av matavfallspåsar (20- och 45 liters) till verksamheter. 420 kronor/tillfälle

9.4 Latrinhämtning

Endast kärl köpta hos HEMAB hämtas. Latrinkärlet skall vid hämtning ställas på av HEMAB anvisad plats, ha locket på, samt giltig etikett för latrin påklistrad. Inga påsar får finnas i eller utanpå kärlet.

Avgift: 600 kronor/kärl. Hämtning och behandling ingår.

9.5 Framtagande av statistik

Framtagande av statistik över hämtade avfallsmängder.

Avgift: 500 kronor

9.6 Evenemangstaxa

Vid tillfälliga evenemang finns det möjlighet att boka avfallshämtning via HEMAB. Kontakta kundservice för mer information och för bokning - 0611 55 75 00.

- **Utsättning, hemtagning och sluttömning**

Matavfall, brännbart, tidningar och förpackningar 150 kronor per kärl
Kärlstorlek 190 liter, 370 liter eller 660 liter

Utsättning, hemtagning och sluttagning görs vardagar kl. 7-15. Övriga tider offereras.

- **Kärlhyra, per kärl och dygn**

Kärlstorlek 190 liter, 370 liter eller 660 liter 10 kronor per kärl och dygn

- **Extra tömning**

Samtliga fraktioner 50 kronor per kärl

Extratömning utförs vardagar kl. 7-15. Övriga tider offereras.

10. Övrigt fastighetsrenhållning

10.1 Hämtning flera gånger per vecka

Vid hämtning oftare än en gång per vecka tillkommer en avgift. Den räknas ut med hjälp av en tilläggsfaktor som multipliceras med avgift för hämtning varje vecka.

Hämtintervall	Faktor
2 gånger/vecka	2,2
3 gånger/vecka	3,3

10.2 Avgift vid felaktig sortering

Om annat avfall än matavfall upptäcks i behållare för matavfall eller annat än utsorterat brännbart avfall upptäcks i behållare för brännbart avfall, debiteras i samband med tredje påpekandet en avgift för felsortering.

Kundkategori	Avgift, kronor
Småhus och fritidshus, per kärl och tillfälle	200
Flerfamiljshus och verksamhet, per soprum och tillfälle	400
Flerfamiljshus och verksamhet, per underjords- eller markbehållare och tillfälle	1 500

10.3 Matavfallsinsamling

Att sortera ut och lämna matavfallet separat från det brännbara hushållsavfallet är obligatoriskt i Härnösands kommun. Om fastighetsägaren inte uppfyller förutsättningarna eller följer anvisningarna för utsortering av matavfall, och inte vidtar rättelse efter uppmaning, så har HEMAB rätt att klassa om abonnemanget till abonnemang "Osorterat". Avgiften blir då densamma som för brännbart av respektive storlek på kärl och hämtningsintervall x 1,5.

Om abonnemanget har ändrats på grund av felsortering kan abonnenten ändra tillbaka till matavfalls-sortering tidigast efter sex månader igen.

10.4 Återvinningscentraler

Härnösand har två återvinningscentraler, Härnösands Kretsloppspark och Älands Återvinningsanläggning. Härnösands Kretsloppspark tar ej emot fordon över 3,5 ton.

På återvinningscentralerna får privatpersoner lämna möbler från bostäder avgiftsfritt om dessa transporteras med personbil och släpvagn. Privatperson kan även avgiftsfritt lämna mindre mängd byggavfall som uppkommer genom enklare underhåll, som till exempel ommålning, reparation av enstaka fönster eller tapetsering. Bygg- och rivningsavfall från om- och nybyggnation räknas inte som hushållsavfall och ingår därmed inte i grundavgiften.

Ris och sly hänvisas till Kraftvärmeverkets uppsamlingsplats. Asbest hänvisas till Älands återvinningsanläggning.

11. Fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar och tidningar

11.1 Kärll eller häck köpt av kunden

Plastkärll	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år, kärll
	1 gång per vecka	3 267
	Varannan vecka	1 457
	Var 4:e vecka	754

Häckar eller balar	Hämtningsfrekvens	Avgift per styck kronor per år inklusive moms
	1 gång per vecka	4 205
	Varannan vecka	2 055
	Var 4:e vecka	935

11.2 Kärll eller häck tillhandahålls och ägs av HEMAB

Plastkärll	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor/år och kärll			
		140 liter	190 liter	370 liter	660 liter
	1 gång per vecka	3 472	3 487	3 655	4 122
	Varannan vecka	1 664	1 680	1 848	2 314
	Var 4:e vecka	959	975	1 143	1 610

Häckar eller balar	Hämtningsfrekvens	Avgift per styck kronor per år
	1 gång per vecka	4 835
	Varannan vecka	2 684
	Var 4:e vecka	1 602

11.3 Kärll och häckar

Kärll och häckar erbjuds enligt nedan:

Kärllstorlek	Användningsområde
140 liter	Förpackningar av papp & kartong, metall, plast, glas samt tidningar
190 liter	Förpackningar av papp & kartong, metall, plast, glas samt tidningar
370 liter	Förpackningar av papp & kartong, metall, plast.
660 liter	Förpackningar av papp & kartong, plast.
Häck	Wellpapp

Kärll och/eller häck skall vara godkänt av HEMAB. Tömning sker efter schemalagd körning. Tömning utöver schemalagd körning sker enligt budning. Avgift för detta är 260 kronor per kärll och tömning.

11.4 Underjordsbehållare eller markbehållare

Underjordsbehållare eller markbehållare	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år och behållare
	1 gång per vecka	12 900
	Varannan vecka	6 000
	Var 4:e vecka	2 990

Budning inom 3 arbetsdagar debiteras 500 kronor

11.5 Hämtning av batterier och ljuskällor i behållare

Avser hämtning av småbatterier, smålampor och lågenergilampor.

	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år
Batterier i batteriholk	Var 4:e vecka	685
Ljuskällor i lampholk	Var 4:e vecka	685

Avfallstaxa 2020 Härnösands kommun

Hushållsavfall och därmed jämförligt avfall.
Gäller från och med 2020-01-01

Innehåll

1. Allmänna bestämmelser	3
1.1 Principer	3
1.2 Definitioner	3
1.3 Avgiftsskyldighet	4
1.4 Undantag enligt föreskrifter om avfallshantering	4
1.5 Felsortering	4
2. Kundens ansvar och skyldigheter	5
3. Fastighetsrenhållning	6
3.1 Grundavgift	6
3.2 Hämtningsavgift	6
4. Hämtningsavgifter för småhus	7
4.1 Tilläggstjänster för småhus	7
5. Hämtningsavgifter för fritidshus	10
5.1 Tilläggstjänster för fritidshus	12
6. Hämtningsavgifter för flerfamiljshus och samfälligheter	12
7. Hämtningsavgifter verksamheter	14
8. Slamtömning brunn och tank	15
8.1 Brunn	15
8.2 Sluten tank	15
8.3 Gemensamhetsanläggning	15
8.4 Fosfatfilter, ordinarie tömning	15
8.5 Tilläggsavgifter	15
9. Tilläggstjänster	16
9.1 Byte hemtagning och utställning av avfallskärl	16
9.2 Hämta och ställa tillbaka kärlet i avfallsutrymmet	16
9.3 Utkörning av matavfallspåsar	16
9.4 Latrinhämtning	16
9.5 Framtagande av statistik	16
9.6 Evenemangstaxa	17
10. Övrigt fastighetsrenhållning	18
10.1 Hämtning flera gånger per vecka	18
10.2 Avgift vid felaktig sortering	18
10.3 Matavfallsinsamling	18
10.4 Återvinningscentraler	18
11. Fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar och tidningar	19
11.1 Kärl eller häck köpt av kunden	19
11.2 Kärl eller häck som tillhandahålls och ägs av HEMAB	19
11.3 Kärl och häckar	19
11.4 Underjordsbehållare/markbehållare	20
11.5 Hämtning av batterier och ljuskällor i behållare	20

1. Allmänna bestämmelser

Dessa föreskrifter om avgifter har kommunfullmäktige beslutat med stöd av 27 kap. 4§ miljöbalken. Avgifterna avser den insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg.

Härnösand Energi & Miljö AB (nedan kallad HEMAB) verkställer på uppdrag av kommunfullmäktige, kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken för hantering av hushållsavfall i Härnösands kommun.

Bestämmelser för avfallshantering återfinns i miljöbalken, avfallsförordningen, andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken samt i föreskrifter om avfallshantering för Härnösands kommun.

1.1 Principer

Avfallstaxan är miljöstyrande och ska bidra till att styra mot målen i Härnösands kommuns avfallsplan. Miljöbalken kapitel 27. 5 § ger kommunen möjlighet att ta ut avgift på ett sådant sätt att miljöanpassad avfallshantering främjas.

Taxan ska:

- Styra mot målen i kommunens avfallsplan
- Vara tydlig och enkel att förstå och kommunicera
- Stimulera en god arbetsmiljö.
- Ge kunden hög servicegrad
- Vara rättvis
- Finansiera kostnaderna för det kommunala avfallsansvaret.

Avfallstaxans konstruktion

Avfallstaxan består av en grundavgift, hämtningsavgift och avgift för eventuella tilläggstjänster.

Grundavgift

Grundavgiften tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. För de som beviljats uppehåll i hämtning betalas endast grundavgiften. Verksamheter betalar grundavgift per kärl. Grundavgiften finansierar kostnader av mer övergripande. Karaktär som inte rör själva insamlingen av avfallet. Det gäller bland annat information, avfallsplanering, miljöarbete, återvinningscentraler, farligt avfall, småbatterier, kylmöbler samt viss hantering av grovavfall.

Hämtningsavgift

Denna avgift består av kostnader för hämtning och behandling av hushållsavfallet samt förekommande skatter. Hämtningsavgiften för hushållsavfallet beror på vilken kärllösning, kärllstorlek samt vilket hämtningsintervall som kunden har.

1.2 Definitioner

Småhus

En- eller tvåfamiljsfastighet. Till denna kategori räknas samtliga fastigheter taxerade som småhus.

Fritidshus

Som fritidshus räknas hus som används för rekreation och där ingen är folkbokförd.

Lägenhet

Till lägenhet räknas alla lägenheter i hyresrätt och bostadsrätt.

Verksamheter

Till verksamheter räknas alla verksamheter som inte är hushåll och som genererar jämförligt hushållsavfall, till exempel företag, skolor och institutioner. Till verksamheter räknas även bostäder i speciella boenden som inte har full boendestandard, till exempel studentkorridorer samt verksamheter för vård och omsorg.

1.3 Avgiftsskyldighet

Fastighetsinnehavare är betalningsansvarig för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av hushållsavfall och för att täcka övriga kostnader som kan hänföras till den avfallshantering som utförs genom kommunens försorg och i enlighet med denna avfallstaxa.

Avgift enligt kommunens avfallstaxa ska betalas till HEMAB.

Avgiftsskyldig är den kund som står för abonnemang, beställning eller särskilt avtal. Vid obestånd faller betalningsansvaret slutligen på fastighetsägaren.

Vid övergång till annan ägare ska den kund, som är fastighetsägare, snarast anmäla till HEMAB ny ägare samt den tidpunkt från vilken den nya ägaren skall debiteras grund- och hämtningsavgift.

Avgiftsskyldighet gäller även vid de tillfällen då avfallsbehållaren inte varit tillgänglig vid hämtningstillfället, inte använts eller varit placerat på annat sätt än det i abonnemanget specificerade sättet. Utebliven hämtning ska anmälas till HEMAB inom tre vardagar från det att hämtning uteblivit för att HEMAB ska kunna avhjälpa felet inom skälig tid.

1.4 Undantag enligt föreskrifter om avfallshantering

Uppehåll i hämtning

Vid tidsbestämt uppehåll i hämtning av hushållsavfall debiteras endast grundavgift. Ansökan om uppehåll görs hos Samhällsförvaltningen, Härnösands kommun.

För de som beviljats uppehåll i hämtning betalas endast grundavgiften. Grundavgiften tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. Vid total befrielse tas ingen grundavgift ut.

Gemensamma avfallsbehållare

När två fastigheter har gemensamma avfallsbehållare delar de på den rörliga hämtningsavgiften. Grundavgift debiteras för var och en av fastigheterna. Gemensamma avfallskärl kan beviljas enligt bestämmelserna i föreskrifter om avfallshantering för Härnösands kommun. Ansökan görs hos Samhällsförvaltningen, Härnösands kommun.

1.5 Felsortering

Vid felsortering i flerfackskärl toms inte kärlet. Efter att omsortering av avfallet har utförts av fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättsinnehavaren töms kärlet vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extrahämtning mot avgift.

Vid felsortering i andra typer av behållare har HEMAB rätt att debitera felsorteringsavgift och hämta avfallet på annat sätt om det är möjligt.

Om behållare för matavfall innehåller annat avfall än matavfall, har HEMAB rätt att klassa om allt avfall i behållaren.

Vid upprepad felsortering i flerfackskärl ska abonnemanget ändras till abonnemang med tvåfackskärl. Vid felsortering i tvåfackskärl/grönt + brunt kärl, har HEMAB rätt att byta kärlestorlek samt klassa detta som osorterat avfall.

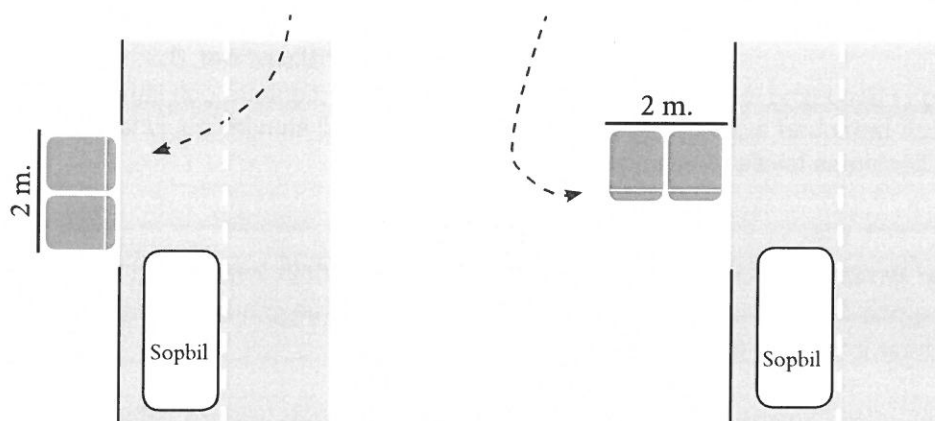
Avgifter för felsorterat avfall, se sid. 18

2. Kundens ansvar och skyldigheter

Kärl ska ställas ut senast klockan 06.00 hämtningsdagen.

Kärl ska vara placerat så hämtning underlättas, inom 2 meter från hämtningsfordonets väg.

Kärlet ska alltid placeras med draghandtaget tillgängligt på hämtningsdagen. Chauffören ska inte behöva vrida kärlet för att komma åt handtaget.

Det är kundens eller fastighetsägarens ansvar att vägen är lätt framkomlig, snö och halkfri.

Matavfall och brännbart ska paketeras. Matavfallet ska vara lagt i matavfallspåse av papper som erhålls av HEMAB. Det paketerade avfallet ska vara väl förslutet så att avfallet inte kan spridas. Avfallet ska vara paketerat så att olägenheter eller arbetsmiljöproblem inte uppstår.

Farligt avfall, elektronik, tyngre avfall, som byggnadsavfall, sten jord, grus, metaller eller dylikt får ej läggas i behållaren.

Kärlets lock ska kunna stängas vid hämtningstillfället.

Vid överfullt soprum eller där soppåsar ligger kringstridda i soprum eller närområde, lämnas dessa kvar.

Flerfackskärlens insatser är ej tillåtna att ta ur kärlen eller modifiera.

Om behållarvolymen vid fastigheten vid upprepade tillfällen visar sig otillräcklig med påföljden att behållaren är överfull, att insatserna i flerfackskärlden tas ur eller om löst avfall ligger utanför behållaren, har HEMAB rätt att ändra kundens abonnemang beträffande kärlestorlek och/eller antalet kärl på fastigheten.

När extrasäck hämtas ska den vara placerad vid kärl eller hämtväg

Rengöring och städning av soprum, att plocka avfall från golv eller mark, ingår inte i hämtningsspersonalens arbete.

Kunden ska se till att hålla kärlet rent.

3. Fastighetsrenhållning

Taxan för fastighetsrenhållning består av en grundavgift samt en hämningsavgift och varierar beroende på vilken kärllösning du valt, vilken storlek du har på kärlet, hur ofta det töms samt vilken boendeform du har eller om det är en verksamhet. Denna indelning är gjord för att kunderna så rättvist som möjligt ska betala för den servicegrad de nyttjar.

Standardhämtning i Härnösand innefattar hämtning av matavfall och brännbart avfall i enlighet med Härnösands kommuns lokala föreskrifter för

avfallshantering. I Härnösand införs succesivt insamling av förpackningar av färgat och ofärgat glas, papper, metall, plast samt tidningar som ett frivilligt system.

Taxan är miljöstyrande och ska bidra till att styra mot Härnösand kommuns mål inom avfallsområdet. Detta innebär att ju bättre kunden är på att källsortera hushållsavfallet, dvs. sortera ut matavfallet från det brännbara och lämna förpackningar och tidningar till återvinning, ju lägre taxa får kunden.

3.1 Grundavgift

Grundavgift tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. För de som beviljats uppehåll i hämtning eller total befrielse betalas endast grundavgiften. För verksamheter/företag varierar grundavgiften beroende på kärlets storlek.

Grundavgiften finansierar kostnader av mer övergripande karaktär som inte rör själva insamlingen av avfallet. Det gäller bland annat information, avfallsplanering, miljöarbete, återvinningscentraler, farligt avfall, småbatterier, kylmöbler samt viss hantering av grovavfall.

Kundkategori	Grundavgift per år
Småhus	1 120 kr
Fritidshus	784 kr
Lägenhet	717 kr
Verksamheter	750 kr per kärl brännbart avfall

3.2 Hämningsavgift

Denna avgift består av kostnader för hämtning och behandling av hushållsavfallet samt förekommande skatter. Hämningsavgiften för hushållsavfallet beror på vilken kärllösning, kärstorlek samt vilket hämningsintervall som kunden har.

4. Hämtningsavgifter för småhus

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Två kärl för totalt tio avfallsfraktioner.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	1 580

Kärl 2 - töms två gånger i månaden (varannan vecka)

- **Matavfall.** Allt matavfall ska ligga i matavfallspåsar. Inget avfall får ligga löst i kärlet. Facket rymmer 106 liter.
- **Brännbart.** Här slänger du soppåsen med allt som inte går att återvinna, som till exempel tandborstar, disktrasor, blöjor, kuvert med mera. Facket rymmer 146 liter.
- **Tidningar.** Tidningar och returpapper läggs löst i facket. Pocketböcker går också bra, men inga kuvert, Post-it-lappar eller papperskassar här, tack! Facket rymmer 60 liter.
- **Färgat glas.** Brunt, grönt eller rött, det spelar ingen roll. Allt färgat glas i form av flaskor och burkar läggs löst här. Facket rymmer 30 liter.

Batterier och ljuskällor

Förvara lådan inomhus tills du vill få den tömd. Då hänger du ut den på valfritt kärl som är aktuellt för tömning.

Kärl 1 - töms en gång i månaden (var fjärde vecka)

- **Pappersförpackningar.** Mjölpsåsar, presentpapper, äggkartonger - vik ihop, platta till och lägg ihop förpackningarna. Facket rymmer 155 liter.
- **Plastförpackningar.** Plastpåsar, yoghurtburkar och chipspåsar av plast. De hårda förpackningarna lägger du löst i facket, mjukplasten får du gärna packa ihop i till exempel en brödpåse. Facket rymmer 140 liter.
- **Ofärgat glas.** Ofärgat glas i form av flaskor och burkar läggs löst i facket. Lägg aldrig dricksglas tillsammans med detta glas. Det förstör glasmassan. Facket rymmer 45 liter.
- **Metallförpackningar.** Metallock, kaviartuber, aluminiumfolie och burkar. Lägg metallen löst i facket. Facket rymmer 30 liter.

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall. Väljer du detta alternativ måste du själv lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningsstation.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 liter tvåfackskär, brännbart + matavfall	Varannan vecka	2 080
190 liter brännbart + 140 liter matavfall	Varannan vecka	2 330
140 liter brännbart + 140 liter matavfall	Varannan vecka	2 230

Alt. 3 Hemkomposterare

Hämtning av endast brännbart avfall. Detta val kräver godkänd kompost med dispens från Härnösands kommun. Längre hämtningsintervall än varannan vecka kräver också dispens från Härnösands kommun.

Väljer du detta alternativ måste du själv lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningsstation.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
190 liter	Varannan vecka	2 330
190 liter	Var 4:e vecka	1 165
140 liter	Varannan vecka	2 230
140 liter	Var 4:e vecka	1 115

4.1 Tilläggstjänster för småhus

Kompletteringskärl

I abonnemang med flerfackskär kan du beställa extrakär om standarduppsättningen inte räcker till.

	Hämtningsintervall	Avgift per kärl
<u>Kärl 1 utan insats</u> : 370 liter tvådelat kärl för pappers- och plastförpackningar	var 4:e vecka	830 kr
Pappersförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	400 kr
Plastförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	400 kr
Brännbart i 190 liters kärl*	Varannan vecka	1 724 kr

* För villahushåll där det uppstår mycket brännbart avfall, exempelvis blöjor, kan extrakär tecknas.

Extratömning av avfall vid enstaka tillfälle

Fastighetsägare kan beställa extratömning av avfall vid enstaka tillfälle om större mängder avfall än vad som får plats i avfallskärlet uppstår på fastigheten. Förpackningar och av papper och plast samt brännbart kan hämtas i säck i samband med ordinarie hämtningstillfälle. Genomskinlig plastsäck ska användas för förpackningar av plast. Papperssäck ska användas för förpackningar av papper.

Hämtning av extra säck i samband med ordinarie tömning ska beställas senast dagen innan.

Extratömning av kärl som inte ställts ut på hämtningsdagen och därmed hämtas enskilt töms inom tre arbetsdagar från beställning.

Avgift för extrahämtning i samband med ordinarie hämtningstillfälle, kr/säck.

Typ av säck	Avgift per säck
Säck med brännbart upp till 160 liter	100 kr
Plastsäck med plastförpackningar	50 kr
Papperssäck med pappersförpackningar	50 kr

Avgift för extrahämtning utanför ordinarie hämtningstillfälle, kr/kärl.

Alla typer av kärl beläggs med en avgift om 240 kronor/kärl.

Lock-i-lock

Locket är ett särskilt lock som gör det möjligt att öppna locket åt bägge håll, trots att handtaget är vänt utåt gatan. Lock-i-lock hyr du av oss.

Lock-i-lock till 370 liters flerfackskärl: 100 kronor/lock och år.

5. Hämningsavgifter för fritidshus

För fritidsfastigheter finns ett säsongsabonnemang med hämtning av hushållsavfall under perioden 1 maj – 30 september. Hämtning sker i gemensamhetsanläggning som underjordsbehållare, gemensamma kärl eller om möjligt egna kärl. För de fritidsfastigheter som slänger i gemensamhetsanläggning bestämmer HEMAB typ av kärl och uppställningsplats. Samtliga av kommunen registrerade fritidshus inom hämningsområdet debiteras.

Fritidshus med egna kärl

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Två kärl för totalt tio avfallsfraktioner. Kärl 2 innehåller brännbart avfall, matavfall, färgat glas och tidningar och töms varannan vecka. Kärl 1 innehåller pappers- och plastförpackningar (hårda och mjuka), ofärgat glas och metall och töms var 4:e vecka. Boxen för lampor och batterier hängs ut på kärlet vid valfritt hämningsstillfälle. Hämtning sker under perioden 1 maj – 30 september.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	911

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall under perioden 1 maj – 30 september. Förpackningar och tidningar måste du själv köra till en återvinningsstation eller återvinningscentral.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 liters tvåfackskärl uppdelat i matavfall + brännbart	Varannan vecka	991
190 liter brännbart + 140 liter matavfall	Varannan vecka	1 066

Fritidshus med gemensamhetslösning, så som underjordsbehållare eller gemensamma större kärl. Sortering av matavfall och brännbart avfall.

Hämtning av matavfall och brännbart avfall under perioden 1 maj – 30 september. Förpackningar och tidningar måste du själv köra till en återvinningsstation eller återvinningscentral.

Behållarstorlek	Hämningsfrekvens	Avgift, kr/år
Gemensamhetslösning, underjordsbehållare eller gemensamma större kärl	Varannan vecka	710

5.1 Tilläggstjänster fritidshus

Kompletteringskärl

I abonnemang med flerfackskärl kan du beställa extrakärl om standarduppsättningen inte räcker till. Kärlen töms under perioden 1 maj – 30 september.

	Hämtningsintervall	Avgift per kärl
<u>Kärl 1 utan insats: 370 liter tvådelat kärl för pappers- och plastförpackningar</u>	var 4:e vecka	530 kr
Pappersförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	200 kr
Plastförpackningar i 190 liters kärl	var 4:e vecka	200 kr
Brännbart i 190 liters kärl*	Varannan vecka	720 kr

Extratömning av avfall vid enstaka tillfälle

Fastighetsägare kan beställa extratömning av avfall vid enstaka tillfälle om större mängder avfall än vad som får plats i avfallskärlet uppstår på fastigheten. Förpackningar och av papper och plast samt brännbart kan hämtas i säck i samband med ordinarie hämtningstillfälle. Genomskinlig plastsäck ska användas för förpackningar av plast. Papperssäck ska användas för förpackningar av papper.

Hämtning av extra säck i samband med ordinarie tömning ska beställas senast dagen innan.

Extratömning av kärl som inte ställts ut på hämtningsdagen och därmed hämtas enskilt töms inom tre arbetsdagar från beställning.

Avgift för extrahämtning i samband med ordinarie hämtningstillfälle, kronor/säck.

Typ av säck	Avgift per säck
Säck med brännbart upp till 160 liter	100 kr
Plastsäck med plastförpackningar	50 kr
Papperssäck med pappersförpackningar	50 kr

Avgift för extrahämtning utanför ordinarie hämtningstillfälle, kronor/kärl.

Alla typer av kärl beläggs med en avgift om 240 kronor/kärl.

6. Hämtningsavgifter för flerfamiljshus och samfälligheter

Alt. 1 Sortering med flerfackskär

Två kärler för totalt åtta avfallsfraktioner. Kär 2 innehåller brännbart avfall, matavfall, färgat glas och tidningar och töms varannan vecka. Kär 1 innehåller pappers- och plastförpackningar (hårda och mjuka), ofärgat glas och metall och töms var 4:e vecka.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	1 580

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall. Väljer ni detta alternativ måste ni själva lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningsstation eller teckna abonnemang för hämtning av återvinningsmaterial, se sidan 19.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart			
Volym →	140 liter	190 liter	240 liter*	370 liter	660 liter
Tömningsintervall ↴					
1 gång/vecka	1 492 kr/år	3 534 kr/år	4 453 kr/år	6 529 kr/år	12 640 kr/år
Varannan vecka	728 kr/år	1 724 kr/år	2 172 kr/år	3 185 kr/år	6 166 kr/år

* alternativet är ej längre möjligt att nyteckna.

Alt. 3 Underjordsbehållare

I avgiften ingår hämtning och behandling och gäller vid regelbunden, schemalagd hämtning. Innersäck ingår ej i avgiften.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart			
Volym →	0-0,8 m ³	0,9-1,5 m ³	1,6-3 m ³	3 m ³	5 m ³
Tömningsintervall ↴					
1 gång/vecka	8 105 kr/år	15 200 kr/år	30 400 kr/år	33 220 kr/år	55 495 kr/år
Varannan vecka	3 955 kr/år	7 415 kr/år	14 830 kr/år	16 205 kr/år	27 070 kr/år

Extra tömning inom 24 timmar debiteras med 1 550 kr i hämtnings- och behandlingsavgift.

Innersäck, pris

Papper 80 kr/styck

Plast 50 kr/styck

Fastigheter med fullt utbyggd FNI av förpackningar och tidningar kan erhålla 10% rabatt på underjordsbehållare med brännbart avfall. För att få rabatt krävs att tömningsintervallet för brännbart avfall ändras från hämtning 1 gång/vecka till hämtning varannan vecka.

Fastighetsnära insamling – FNI

Att transportera sina förpackningar och tidningar till en återvinningsstation kan vara betungande, särskilt om man inte har tillgång till bil. Därför har HEMAB servicen att vi hämtar det vid flerfamiljshus och samfälligheter.

Vi erbjuder hämtning av förpackningar av pappersförpackningar, metallförpackningar, hårdplast- och mjukplastförpackningar, färgade och ofärgade glasförpackningar samt tidningar.

Det insamlade materialet går till återvinning vilket hjälper till att spara vår miljö. Om möjligheten att sortera ut tidningar och förpackningar finns brukar mängden brännbart minska. Detta gör att det kan vara en god affär för fastighetsägare att erbjuda sina boende detta.

7. Hämtningsavgifter för verksamheter

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Två kärl för totalt tio avfallsfraktioner. Kärl 2 innehåller brännbart avfall, matavfall, färgat glas och tidningar och töms varannan vecka. Kärl 1 innehåller pappers- och plastförpackningar (hårda och mjuka), ofärgat glas och metall och töms var 4:e vecka.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
370 + 370 liter	Varannan vecka + var 4:e vecka	1 580

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Hämtning av matavfall och brännbart avfall. Väljer ni detta alternativ måste ni själva lämna alla förpackningar och tidningar på en återvinningscentral eller teckna abonnemang för hämtning av återvinningsmaterial, se sid. 19.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart				
		140 liter	190 liter	240 liter*	370 liter	660 liter
Volym →						
Tömningsintervall ↴						
3 gånger/vecka**	5 521 kr/år	-	-	-	41 712 kr/år	
2 gånger/vecka**	3 681 kr/år	7 775 kr/år	9 797 kr/år	14 364 kr/år	27 808 kr/år	
1 gång/vecka	1 673 kr/år	3 534 kr/år	4 453 kr/år	6 529 kr/år	12 640 kr/år	
Varannan vecka	816 kr/år	1 724 kr/år	2 172 kr/år	3 185 kr/år	6 166 kr/år	

* Alternativet är ej längre möjligt att nyteckna.

** Gäller endast kommersiell livsmedelshantering.

Alt. 3 Underjordsbehållare

I avgiften ingår hämtning och behandling och gäller vid regelbunden, schemalagd hämtning. Innersäck ingår ej i avgiften.

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart				
		0-0,8 m ³	0,9-1,5 m ³	1,6-3 m ³	3 m ³	5 m ³
Volym →						
Tömningsintervall ↴						
1 gång/vecka	8 105 kr/år	15 200 kr/år	30 400 kr/år	33 220 kr/år	55 495 kr/år	
Varannan vecka	3 955 kr/år	7 415 kr/år	14 830 kr/år	16 205 kr/år	27 070 kr/år	

Extra tömning inom 24 timmar debiteras med 1 550 kronor i hämtnings- och behandlingsavgift.

Innersäck papper 80 kr/styck

Innersäck plast 50 kr/styck

Alt. 4 Säckhämtning*

Säck bekostas av kunden.

Hämtningsfrekvens	Kostnad per säck brännbart	Kostnad per säck brännbart
1 gång/vecka	-	4 893
Varannan vecka	1 924	-

* Alternativet är ej längre möjligt att nyteckna.

8. Slamtömning brunn och tank

8.1 Brunnar

Avser slamvolym upp till 3 m³ per gång. Tömning enl. turlista kan ske 2 gånger per år - vår och höst.

- Slambrunnar ordinarie tömning enligt turlista 1 333 kronor
- Slambrunn, budad inom 7 arbetsdagar 1 830 kronor
- Slambrunn akuttömning inom 36 timmar (vardagar) 3 330 kronor
- Slambrunn, akuttömning övrig tid (helg) 4 640 kronor

- Tilläggsavgift per m³ över 3 m³. 486 kronor

8.2 Sluten tank

Lägsta fast avgift förutsätter 1 timme och upp till 3 m³

- Tankar tömning inom 7 arbetsdagar 1 830 kronor
- Tankar, akuttömning inom 36 timmar (vardagar) 3 330 kronor
- Tankar, akuttömning övrig tid (helg) 4 640 kronor

- Tilläggsavgift per m³ över 3m³ 486 kronor
- Tilläggsavgift tid över 1 timme 681 kronor

8.3 Gemensamhetsanläggning

Turlistebaserad tömning av gemensamhetsanläggningar upp till 7 m³.
Om samtliga delägare faktureras, tillkommer faktureringsavgift.

- Avgift ordinarie tömning 2 955 kronor

8.4 Fosforfilter, ordinarie tömning

- Tömning och behandling, filtermassa med vikt under 500 kg 2 976 kr/tillfälle
- Tömning och behandling, filtermassa med vikt över 500 kg 3 654 kr/tillfälle

8.5 Tilläggsavgifter

- *Slangtillägg.* För varje slanglängd utöver de första 12 metrarna 258 kronor

- *Friläggning av brunnslock.* Ej frilagd brunn 165 kronor
(till exempel jordtäckt eller isolerad)

- *Tunga brunnslock.* Brunnslock max 15 kg. 400 kronor

- *Framkörningsavgift* om tömning ej kunnat ske till exempel på grund av hinder eller avstyrat av fastighetsägaren 475 kronor

- *Krav på närvaro* vid tömning/specificerad tömningstid 475 kronor

Med stöd av Miljöbalken 1998:808 kap. 27 § 4-6 skall avgift enligt denna taxa erläggas till HEMAB. Avgiftsskyldig är den kund, som står för abonnemang, beställning eller särskilt avtal. Vid obestånd faller betalningsansvaret slutligen på fastighetsägaren.

9. Tilläggstjänster

9.1 Byte hemtagning och utställning av avfallskärl

I avgiften ingår utkärning och/eller hemtagning, rengöring av kärlet och omregistrering i abonnentregistret.

Abonnemängsändring*	Kronor per kärl
Nytecknande av abonnemang eller ny fraktion	0
Avsluta abonnemang	100
Byte av kärl (storlek eller sort)	200
Utöka abonnemang	0
Minska abonnemang	100

* Ingen avgift utgår då villahushåll byter till abonnemang med flerfackskärl eller vid avslutning av kompletteringskärl inom två månader från ägarbyte.

9.2 Hämta och ställa tillbaka kärlet i avfallsutrymmet

Flerfamiljshus, samfälligheter och verksamheter efter godkännande av HEMAB.

Hämtintervall	kronor/kärl/år
Var fjärde vecka	150
Varannan vecka	300
1 gång/vecka	600
2 gånger/vecka	1 200
3 gånger/vecka	1 800

9.3 Utkörning av matavfallspåsar

- Utkörning av matavfallspåsar till flerfamiljshus och samfälligheter. 420 kronor/tillfälle
- Utkörning av matavfallspåsar (20- och 45 liters) till verksamheter. 420 kronor/tillfälle

9.4 Latrinhämtning

Endast kärl köpta hos HEMAB hämtas. Latrinkärlet skall vid hämtning ställas på av HEMAB anvisad plats, ha locket på, samt giltig etikett för latrin påklistrad. Inga påsar får finnas i eller utanpå kärlet.

Avgift: 600 kronor/kärl. Hämtning och behandling ingår.

9.5 Framtagande av statistik

Framtagande av statistik över hämtade avfallsmängder.

Avgift: 500 kronor

9.6 Evenemangstaxa

Vid tillfälliga evenemang finns det möjlighet att boka avfallshämtning via HEMAB. Kontakta kundservice för mer information och för bokning - 0611 55 75 00.

- **Utsättning, hemtagning och sluttömning**

Matavfall, brännbart, tidningar och förpackningar 150 kronor per kärl
Kärlstorlek 190 liter, 370 liter eller 660 liter

Utsättning, hemtagning och sluttagning görs vardagar kl. 7-15. Övriga tider offereras.

- **Kärlhyra, per kärl och dygn**

Kärlstorlek 190 liter, 370 liter eller 660 liter 10 kronor per kärl och dygn

- **Extra tömning**

Samtliga fraktioner 50 kronor per kärl

Extratömning utförs vardagar kl. 7-15. Övriga tider offereras.

10. Övrigt fastighetsrenhållning

10.1 Hämtning flera gånger per vecka

Vid hämtning oftare än en gång per vecka tillkommer en avgift. Den räknas ut med hjälp av en tilläggsfaktor som multipliceras med avgift för hämtning varje vecka.

Hämtintervall	Faktor
2 gånger/vecka	2,2
3 gånger/vecka	3,3

10.2 Avgift vid felaktig sortering

Om annat avfall än matavfall upptäcks i behållare för matavfall eller annat än utsorterat brännbart avfall upptäcks i behållare för brännbart avfall, debiteras i samband med tredje påpekandet en avgift för fel-sortering.

Kundkategori	Avgift, kronor
Småhus och fritidshus, per kärl och tillfälle	200
Flerfamiljshus och verksamhet, per soprum och tillfälle	400
Flerfamiljshus och verksamhet, per underjords- eller markbehållare och tillfälle	1 500

10.3 Matavfallsinsamling

Att sortera ut och lämna matavfallet separat från det brännbara hushållsavfallet är obligatoriskt i Härnösands kommun. Om fastighetsägaren inte uppfyller förutsättningarna eller följer anvisningarna för utsortering av matavfall, och inte vidtar rättelse efter uppmaning, så har HEMAB rätt att klassa om abonnemanget till abonnemang "Osorterat". Avgiften blir då densamma som för brännbart av respektive storlek på kärl och hämtningsintervall x 1,5.

Om abonnemanget har ändrats på grund av felsortering kan abonnenten ändra tillbaka till matavfalls-sortering tidigast efter sex månader igen.

10.4 Återvinningscentraler

Härnösand har två återvinningscentraler, Härnösands Kretsloppspark och Älands Återvinningsanläggning. Härnösands Kretsloppspark tar ej emot fordon över 3,5 ton.

På återvinningscentralerna får privatpersoner lämna möbler från bostäder avgiftsfritt om dessa transporteras med personbil och släpvagn. Privatperson kan även avgiftsfritt lämna mindre mängd byggavfall som uppkommer genom enklare underhåll, som till exempel ommålning, reparation av enstaka fönster eller tapetsering. Bygg- och rivningsavfall från om- och nybyggnation räknas inte som hushållsavfall och ingår därmed inte i grundavgiften.

Ris och sly hänvisas till Kraftvärmeverkets uppsamlingsplats. Asbest hänvisas till Älands återvinningsanläggning.

11. Fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar och tidningar

11.1 Kärl eller häck köpt av kunden

Plastkärl	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år, kärl
	1 gång per vecka	3 267
	Varannan vecka	1 457
	Var 4:e vecka	754

Häckar eller balar	Hämtningsfrekvens	Avgift per styck kronor per år inklusive moms
	1 gång per vecka	4 205
	Varannan vecka	2 055
	Var 4:e vecka	935

11.2 Kärl eller häck tillhandahålls och ägs av HEMAB

Plastkärl	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor/år och kärl			
		140 liter	190 liter	370 liter	660 liter
	1 gång per vecka	3 472	3 487	3 655	4 122
	Varannan vecka	1 664	1 680	1 848	2 314
	Var 4:e vecka	959	975	1 143	1 610

Häckar eller balar	Hämtningsfrekvens	Avgift per styck kronor per år
	1 gång per vecka	4 835
	Varannan vecka	2 684
	Var 4:e vecka	1 602

11.3 Kärl och häckar

Kärl och häckar erbjuds enligt nedan:

Kärlstorlek	Användningsområde
140 liter	Förpackningar av papp & kartong, metall, plast, glas samt tidningar
190 liter	Förpackningar av papp & kartong, metall, plast, glas samt tidningar
370 liter	Förpackningar av papp & kartong, metall, plast.
660 liter	Förpackningar av papp & kartong, plast.
Häck	Wellpapp

Kärl och/eller häck skall vara godkänt av HEMAB. Tömning sker efter schemalagd körning. Tömning utöver schemalagd körning sker enligt budning. Avgift för detta är 260 kronor per kärl och tömning.

11.4 Underjordsbehållare eller markbehållare

Underjordsbehållare eller markbehållare	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år och behållare
	1 gång per vecka	12 900
	Varannan vecka	6 000
	Var 4:e vecka	2 990

Budning inom 3 arbetsdagar debiteras 500 kronor

11.5 Hämtning av batterier och ljuskällor i behållare

Avser hämtning av småbatterier, smålampor och lågenergilampor.

	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år
Batterier i batteriholk	Var 4:e vecka	685
Ljuskällor i lampholk	Var 4:e vecka	685

Kommunstyrelseförvaltningen

Henrik Petre, 0611-34 80 15
henrik.petre@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Hemställan om beslut om VA-taxa 2020

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta VA-taxa för 2020.

Beskrivning av ärendet

Härnösands Energi & Miljö AB (HEMAB) hemställer till kommunfullmäktige om att anta ny VA-taxa för 2020. Utgångspunkten i översynen av taxan var:

- Ökade lönekostnader med 2 % finns som underlag i budgeten.
- En fortsatt fondering för nödvändiga investeringar i utökad säkerhet för dricksvattenförsörjningen samt avloppsrensning vid Kattastrands reningsverk, till följd av krav i tillståndsbeslut finns som underlag i budgeten.
- Driftbidrag från kommunen för del i utbyggnad av VA Södra Härnön betalas in.
- Pågående arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar, minskar behov av taxaökning.

Utifrån dessa utgångspunkter har HEMAB föreslagit en höjning av taxan med 1.7 %, vilket motsvarar 889 tkr i ökade intäkter för 2020. HEMAB anser att taxehöjningen ligger i linje med bolagets ambition om att låga priser för kunder upprätthålls.

Kommunledningskontoret anser att höjningen är skälig i förhållande till de utgångspunkter för översynen av taxan. Därför föreslår kommunledningskontoret kommunfullmäktige att anta VA-taxan 2020.

Petra Norberg
Tf kanslichef

Henrik Petre
Utredare

Bilagor

Bilaga 1 Avfallstaxa 2020

Bilaga 2 Hemställan om beslut om avfallstaxa 2020

VA-taxa 2020

för allmänna VA-anläggningar i Härnösands kommun

Gäller från och med 2020-01-01

VA-taxa för Härnösand kommun

Om inget annat anges avser avgifterna kronor per år inkl. moms.

Innehåll

ALLMÄNT	4
§ 1 Betalningsansvarig	4
§ 2 Avgifter	4
§ 3 Definitioner	4
§ 4 Avgiftsskyldighet	5
ANLÄGGNINGSAVGIFTER	6
§ 5 Bostadsfastighet och lokalfastighet	6
§ 6 Annan fastighet	7
§ 7 Industrifastighet	8
§ 8 Obebyggd fastighet	9
§ 9 Reduceringsregler	10
§ 10 Allmän platsmark	11
§ 11 Index	11
§ 12 Särtaxa	11
§ 13 Debitering	11
§ 14 Särskilda åtgärder	12
BRUKNINGSAVGIFTER	13
§ 15 Bostadsfastighet, lokalfastighet, industrifastighet eller annan fastighet	13
§ 16 Allmän platsmark	14
§ 17 Debitering av spillvatten	14
§ 18 Obebyggd fastighet	14
§ 19 Vattenmätare	15
§ 20 Särtaxa	15
§ 21 Debitering	15
§ 22 Särskilda åtgärder	15
§ 23 Index	15
TAXANS INFÖRANDE	16
§ 24 Ikraftträdande	16

ALLMÄNT

Härnösand Energi & Miljö AB är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen (VA-anläggningen) i Härnösands kommun. Kommunfullmäktige i Härnösands kommun beslutar om principer för Härnösand Energi & Miljö ABs taxor. Härnösand Energi & Miljö ABs styresle beslutar om avgiftsnivåerna inom de ramar Kommunfullmäktige beslutat. Avgifter enligt denna taxa skall betalas till Härnösand Energi & Miljö AB.

§ 1 Betalningsansvarig

För att täcka nödvändiga kostnader för Härnösands kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning skall ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Avgiftsskyldig är alternativt den som enligt 2 och 4 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) jämföras med fastighetsägare. Avgiftsskyldig för ändamålet Dagvatten gata (Dg), är även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i lagen om allmänna vattentjänster är uppfyllda.

§ 2 Avgifter

Avgifterna utgörs av anläggningsavgifter och bruksavgifter.

§ 3 Definitioner

I dessa taxeföreskrifter avses med;

Bostadsfastighet:

Fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för bostadsändamål.

Lokalfastighet:

Fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas, för sådana ändamål, andra än bostad, där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt. Exempel på sådana är;

Kontor	Förvaltning	Stormarknader
Butiker	Utställningslokaler	Sporthallar
Hotell	Restauranger	Utbildning
Hantverk	Småindustri	Sjukvård

Annan fastighet:

Fastighet som inte är att hänföra till bostads- eller lokalfastighet och som uppfyller följande kriterier samtidigt; fastighet som i detaljplan är klassad som industrimark och fastighetens areal är det viktigaste ur användarsynpunkt (till skillnad från lokalfastighet), samt att verksamheten i huvudsak har karaktären av tillverkningsindustri eller liknande såsom exempelvis materialförädling, upplag, förvaring med mera.

Industrifastighet:

Fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för industriell verksamhet av process- eller tillverkningsindustriell art och som inte är att hänföra till lokalfastighet eller annan fastighet enligt ovan.

Obebyggd fastighet:

Fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggs.

Lägenhet:

Ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i bostadsfastighet, eller lokalfastighet, där begreppet lägenhet inte är tillämplig för viss typ av byggnad, räknas varje påbörjat 200-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 02 10 53 som en lägenhet.

Allmän platsmark:

Mark som i detaljplan enligt plan- och bygglagen (1987:10) redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

§ 4 Avgiftsskyldighet

4.1 Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
V, vattenförsörjning	Ja	Ja
S, spillvattenavlopp	Ja	Ja
Df, dag- och dränvattenavlopp från fastighet	Ja	Ja
Dg, dagvattenavlopp från allmän platsmark	Ja	Ja

4.2 Avgiftsskyldighet för vart och ett av ändamålen V, S och Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.

Avleds Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt upprättats, inträder avgiftsskyldighet när åtgärder för bortledandet av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

Härvid förutsätts att samtliga i 24 § första stycket 1 och 2 i lagen om allmänna vattentjänster angivna förutsättningar för avgiftsskyldighet är uppfyllda.

4.3 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledande av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

4.4 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg gäller även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i lagen om allmänna vattentjänster är uppfyllda.

4.5 Anläggningsavgift skall beräknas enligt taxa som gäller vid den tidpunkt när avgiftsskyldighet inträder.

ANLÄGGNINGSAVGIFTER

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 5 Bostadsfastighet och lokalfastighet

5.1 För bostadsfastighet och lokalfastighet, skall erläggas anläggningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Utan moms	Med moms
a)	en avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledning till förbindelsepunkter för V, S och Df om	45 152 kr	56 440 kr
b)	en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df om	808 kr	1 010 kr
c)	en avgift per m ² tomtyta om	22,40 kr	28,00 kr
d)	en avgift per lägenhet om	4 068 kr	5 085 kr
e)*	en grundavgift för bortledning av Df, om bortledning av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats	0 kr	0 kr

**Avgift enligt 5.1 e) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 5.1 a) och b). I det fall avgift enligt 5.1 e) tas ut reduceras avgift enligt 5.1 a) och 5.1 b) enligt § 8 eftersom servisledning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.*

5.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 5.1 a) lika mellan fastigheterna.

5.3 Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner. Vid tredimensionella fastigheter fördelas den tomtyta som är gemensam för fastigheterna i proportion till byggnadernas bruttoarea (BTA).

Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och d), eller i det fall förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b), d) och e).

Vid ändrade förhållanden enligt 5.5, 5.6, 5.7 och 5.8 tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 c) i den mån ovan angiven begränsningsregel så medger och med iakttagande av vad som föreskrivs i 8.2.

5.4 Lägenhetsantalet bestäms efter de ritningar enligt vilka bygglov beviljats, eller efter annan ritning eller uppmätning som huvudmannen godkänner.

5.5 Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter, skall erläggas avgifter enligt 5.1 a) och b).

5.6 Ökas fastighets tomtyta skall erläggas avgift enligt 5.1 c) för tillkommande tomtyta som härrör

från fastighet för vilken tomtteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

Vid beräkning av avgift för tillkommande tomtyta iakttas begränsningsregeln i 5.3.

5.7 Sker om- eller tillbyggnad, uppförs ytterligare byggnad eller ersätts riven bebyggelse på fastighet skall erläggas avgift enligt 5.1 d) för varje tillkommande lägenhet.

5.8 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, skall erläggas avgift enligt 5.1 e).

§ 6 Annan fastighet

6.1 För annan fastighet skall erläggas anläggningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Utan moms	Med moms
a)	en avgift avseende framdragning av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df om	45 152 kr	56 440 kr
b)	en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df om	808 kr	1 010 kr
c)	en avgift per m ² tomtyta;		
	1-2 500 m ²	22,40	28,00
	2 501-4 000 m ²	11,20	14,00
	> 4 001 m ²	4,48	5,60
d)*	en grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats	0 kr	0 kr

**Avgift enligt 6.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 6.1 a) och b). I det fall avgift enligt 6.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 6.1 a) och 6.1 b) enligt § 8 eftersom servisledning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.*

6.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

6.3 Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner.

6.4 Huvudmannen kan, om godtagbar säkerhet ställs, medge anstånd med erläggande av tomtteavgift för andel av fastighets areal, motsvarande mark som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande tomtteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (SFS 1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

6.5 Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter skall erläggas avgifter enligt 6.1 a) och b).

6.6 Ökas fastighets tomtyta, skall erläggas avgift enligt 6.1 c) för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

6.7 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, skall erläggas avgift enligt 6.1 d).

§ 7 Industrifastighet

7.1 För industrifastighet skall erläggas anläggningsavgift.

		Utan moms	Med moms
a)	en avgift avseende framdragnings av varje uppsättning servisleddningar till förbindelsepunkter för V, S och Df	45 152 kr	56 440 kr
b)	en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df	808 kr	1 010 kr
c)	en avgift per m ² tomtyta; 1-2500 m ² >2501 m ²	22,40 11,20	28,00 14,00
d)*	en grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.	0 kr	0 kr

**Avgift enligt 7.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 7.1 a) och b). I det fall avgift enligt 7.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 7.1 a) och 7.1 b) enligt § 9 eftersom servisleddning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.*

7.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 7.1 a) lika mellan fastigheterna.

7.3 Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner.

7.4 Huvudmannen kan, om godtagbar säkerhet ställs, medge anstånd med erläggande av tomtyteavgift för andel av fastighets areal, motsvarande mark som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande tomtyteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (SFS 1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

7.5 Dras ytterligare servisleddningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter skall erläggas avgifter enligt 7.1 a) och b).

7.6 Ökas fastighets tomtyta, skall erläggas avgift enligt 7.1 c) för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

7.7 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, skall erläggas avgift enligt 7.1 d).

§ 8 Obebyggd fastighet

8.1 För obebyggd fastighet skall erläggas del av full anläggningsavgift. Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Bostadsfastighet och lokalfastighet		Annan fastighet och industrifastighet
Servisavgift	5.1 a)	100 %	6.1 a) 7.1 a)	100 %
Avgift per uppsättning förbindelsepunkter	5.1 b)	100 %	6.1 b) 7.1 b)	100 %
Tomtyteavgift	5.1 c)	100 %	6.1 c) 7.1 c)	70 %
Lägenhetsavgift	5.1 d)	0 %	-	
Grundavgift för Df, om förbindelsepunkt för Df inte upprättats	5.1 e)	100 %	6.1 d) 7.1 d)	100 %

Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna 5.1 a) och b), eller i det fall dagvatten bortleds till den allmänna anläggningen men förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och e), jfr 5.3 andra stycket.

8.2 Bebyggd obebyggd fastighet skall erläggas resterande avgifter enligt följande:

		Bostadsfastighet och lokalfastighet		Annan fastighet och industrifastighet
Tomtyteavgift	5.1 c)	0 %*	6.1 c) 7.1 c)	30 %
Lägenhetsavgift	5.1 d)	100 %	-	

**Bebyggd bostadsfastighet eller lokalfastighet tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 c) om föreskriften i 5.3 andra stycket så medger. Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift. § 9 Reduceringsregler*

§ 9 Reduceringsregler

9.1 Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål, skall erläggas reducerade avgifter enligt följande:

Avgifter för framdragen servisledning	
En ledning	70 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a) och 7.1 a)
Två ledningar	85 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a) och 7.1 a)
Tre ledningar	100 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a) och 7.1 a)

Avgifter i övrigt:

		V	S	Df	Dg
Avgift per uppsättning förbindelsepunkter	5.1 b)	30 %	50 %	20 %	-
Tomtyteavgift	5.1 c)	30 %	50 %	-	20 %
Lägenhetsavgift	5.1 d)	30 %	50 %	-	20 %
Grundavgift Df utan förbindelsepunkt	5.1 e)	-	-	100 %	-
Avgift per uppsättning förbindelsepunkter	6.1 b) 7.1 b)	30 %	50 %	20 %	-
Tomtyteavgift	6.1 c) 7.1 c)	30 %	50 %	-	20 %
Grundavgift Df utan förbindelsepunkt	6.1 d) 7.1 d)	-	-	100 %	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

För avgiftsändamålet Df tas endast en av avgifterna ut enligt 5.1 b) respektive 5.1 e), 6.1 b) respektive 6.1 d) eller 7.1 b) respektive 7.1 d).

9.2 Inträder avgiftsskyldighet för ändamål, för vilket avgiftsskyldighet inte tidigare förelegat, skall erläggas avgifter enligt 9.1.

Vid tillämpning av begränsningsregeln enligt 5.3 inräknas de sammanlagda avgifterna för tillkommande servisledningar inte till högre belopp än 100 % av avgiften enligt 5.1 a), respektive 6.1a och 7.1a, även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och avgifterna därmed blivit högre.

9.3 För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten skall, utöver avgift enligt 9.1, erläggas en etableringsavgift om 20 % av avgiften enligt 5.1 a), 6.1 a) eller 7.1 a). Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragnings av övriga servisledningar.

§ 10 Allmän platsmark

Den som svarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls skall erlägga anläggningsavgift.

Avgift utgår med:

	Utan moms	Med moms
En avgift per m ² allmän platsmark för anordnande av dagvattenbortledning om	0 kr	0 kr

§ 11 Index

Avgifter enligt §§ 5–7 är baserade på indextalet 301,98 (2008-08) i konsumentprisindex, KPI. När detta index ändras, har huvudmannen rätt att reglera avgiftsbeloppen därefter, dock inte oftare än en gång årligen.

§ 12 Särtaxa

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 5–9 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 13 Debitering

13.1 Sedan avgiftsskyldighet inträtt, skall avgift betalas inom tid som anges i räkning.

13.2 Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, skall erläggas dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

13.3 Enligt 36§ lagen om allmänna vattentjänster skall en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs. Ränta skall erläggas enligt 5 § räntelagen på varje del av avgiften som förfaller till betalning i framtiden från den dag då den första inbetalningen skall ske till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall erläggas till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall erläggas enligt 13.2.

13.4 Avgiftsskyldighet enligt 5.6, 5.7, 6.6, 7.6 eller 8.2 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande meddelats eller ändrat förhållande – till exempel ökning av tomtyta – inträtt utan att bygglov erfordrats eller meddelats. Det åligger fastighetsägaren att omgående anmäla till huvudmannen när det ändrade förhållandet inträtt. Försummar fastighetsägaren denna anmälningsplikt, tas dröjsmålsränta enligt 13.2 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

§ 14 Särskilda åtgärder

14.1 Om efter ansökan från fastighetsägare och särskilt medgivande av huvudmannen ledningar utförts på annat sätt eller försetts med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, skall fastighetsägaren som begärt arbetets utförande ersätta huvudmannen överenskomna kostnader härför.

14.2 Om en fastighetsägare begär att ny servisledning skall utföras i stället för redan befintlig och finner huvudmannen skäl bifalla ansökan om detta, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

14.3 Finner huvudmannen påkallat att utföra ny servisledning i stället för och med annat läge än redan befintlig, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren hans kostnad för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

BRUKNINGSAVGIFTER

Avgifter för allmänna vattentjänster är belagda med lagstadgad mervärdesskatt.

§ 15 Bostadsfastighet, lokalfastighet, industrifastighet eller annan fastighet

15.1 För bebyggd fastighet skall erläggas brukningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Utan moms	Med moms
a)	en fast avgift per år om	2 107,00 kr	2 633,75 kr
b)	en avgift per m ³ levererat vatten om	13,15 kr	16,44 kr
c)	en avgift per år och lägenhet för bostadsfastighet och lokalfastighet och därmed jämställd fastighet om	1 706,00 kr	2 132,50 kr
d)	en avgift per år och varje påbörjat 10-tal m ² tomtyta för annan fastighet om	5,28 kr	6,60 kr

15.2 Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras avgifterna.

Följande avgifter skall därvid erläggas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg
Fast avgift	15.1 a)	40 %	60 %	-	-
Avgift per m ³	15.1 b)	40 %	60 %	-	-
Avgift per lägenhet	15.1 c)	40 %	60 %	-	-
Avgift efter tomtyta	15.1 d)	40 %	60 %	-	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

15.3 Fastighetsägaren är betalningsansvarig för allt vatten som levereras till fastigheten. Har huvudmannen bestämt att för bebyggd fastighet vattenförbrukningen tillsvidare inte skall fastställas genom mätning, tas avgift enligt 15.1 b) ut efter en antagen förbrukning om 150 m³ per lägenhet och år i permanentbostad och med 80 m³ per lägenhet och år för fritidsbostad.

15.4 För så kallat byggvatten skall erläggas brukningsavgift enligt 15.1 b). Om mätning inte sker, antas den förbrukade vattenmängden uppgå till 30 m³ per lägenhet.

15.5 För extra mätställe (mätställe utöver ett per fastighet) skall erläggas en årlig avgift med ett belopp motsvarande 10 % av den fasta avgiften enligt 15.1 a). Beloppet avrundas till närmaste hela krona. Parallellkopplade vattenmätare räknas som ett mätställe.

15.6 Antas mätaren visa annan förbrukning än den verkliga, låter huvudmannen undersöka mätaren, om huvudmannen finner det nödvändigt eller om fastighetsägaren begär det.

Vid ovan avsedd undersökning eller prövning bestäms mätarens felvisning i två kontrollpunkter enligt SWEDACs föreskrifter om vatten- och värmemätare, STAFS 2007:2.

Kan mätfelets storlek inte bestämmas eller har mätaren inte fungerat, har huvudmannen rätt att

uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära prövning av frågan hos Mark- och miljödomstolen.

15.7 Har fastighetsägare begärt undersökning av vattenmätare och mätaren härvid godkänns, skall fastighetsägaren ersätta huvudmannen för undersökningskostnaderna i enlighet med vad som framgår av § 19.

15.8 För spillvattenmängd, som enligt huvudmannens medgivande avleds till dagvattenledning (kylvatten och dylikt), skall erläggas avgift med 40 % av avgiften enligt 15.1 b).

§ 16 Allmän platsmark

Den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls skall erlägga bruksavgift.

Avgift utgår med:

	Utan moms	Med moms
En avgift per m ² allmän platsmark för bortledning av dagvatten om	0 kr	0 kr

§ 17 Debitering av spillvatten

Tillförs avloppsnätet större spillvattenmängd än som svarar mot levererad vattenmängd eller avleds inte hela den levererade vattenmängden till avloppsnätet skall avgift för spillvattenavlopp erläggas efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsnätet.

Mängden skall bestämmas genom mätning på fastighetsägarens bekostnad av ifrågavarande vatten- eller spillvattenmängd eller på annat sätt som överenskommits mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

En förutsättning för att avgiften för avlett spillvatten skall debiteras efter annan grund än efter levererad mängd vatten är att skillnaden mellan mängderna vatten och spillvatten är avsevärd.

§ 18 Obebyggd fastighet

För obebyggd fastighet inom detaljplan skall erläggas bruksavgift enligt 15.1 a).

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras den fasta avgiften.

Följande avgifter skall därvid erläggas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg
Fast avgift	14.1 a)	40 %	60 %	0 %	0 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

§ 19 Vattenmätare

Har huvudmannen på fastighetsägarens begäran vidtagit åtgärd eller har på grund av att fastighetsägaren åsidosatt sin skyldighet vattentillförseln avstängts eller reducerats eller annan åtgärd vidtagits av huvudmannen debiteras följande avgifter:

	Utan moms	Med moms
Nedtagning av vattenmätare	324 kr	405 kr
Uppsättning av vattenmätare	324 kr	405 kr
Avstängning av vattentillförsel	324 kr	405 kr
Påsläpp av vattentillförsel	324 kr	405 kr
Montering och demontering av strypbricka i vattenmätare	648 kr	810 kr
Undersökning av vattenmätare	Verklig kostnad	Verklig kostnad
Länsning av vattenmätarbrunn	648 kr	810 kr

För arbeten som på fastighetsägarens begäran utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras ett tillägg om 50 % av ovan angivna belopp.

§ 20 Särtaxa

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 15–18 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 21 Debitering

Avgift enligt 15.1 a), c) och d) debiteras i efterskott per månad, kvartal, tertiäl eller halvår enligt beslut av huvudmannen. Avgift enligt 15.1 b) debiteras i efterskott på grundval av enligt mätning förbrukad vattenmängd, uppskattad förbrukning eller annan grun som anges i §§ 15 och 17. Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, skall erläggas dröjsmålsränta på obetalt belopp enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle skett.

Sker enligt huvudmannens beslut mätaravläsning inte för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst en gång per år. Avläsning och debitering bör därjämte ske på fastighetsägarens begäran med anledning av fastighetsöverlåtelse.

§ 22 Särskilda åtgärder

Har fastighetsägare begärt att huvudmannen skall företa åtgärd för att underlätta eller möjliggöra hans brukande av anläggningen i visst fall eller avseende eller har i övrigt särskild åtgärd påkallats på grund av fastighetens VA-förhållanden, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 23 Index

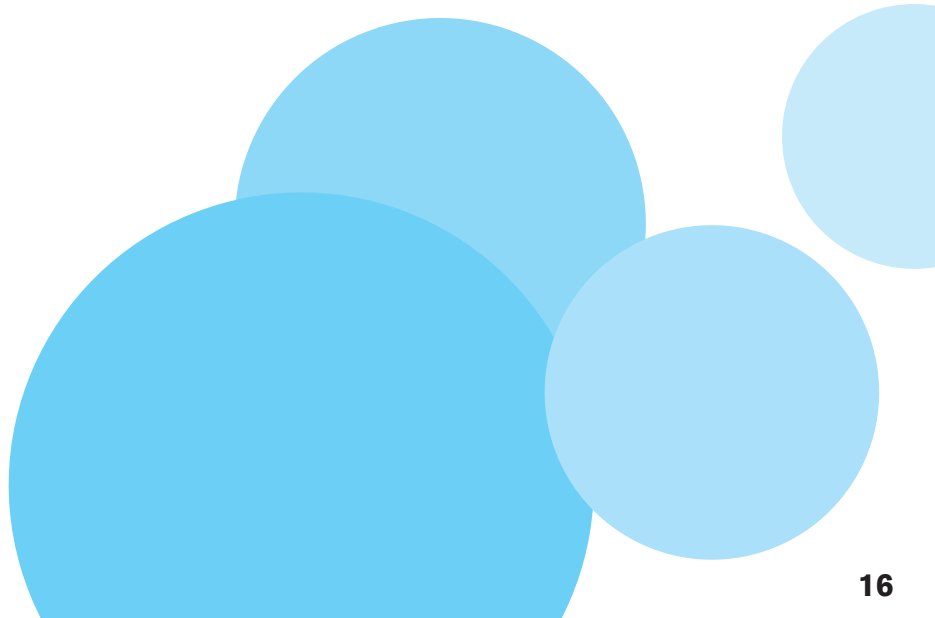
Avgifter enligt § 15 är baserade på indextalet 301,98 (2008-08) i konsumentprisindex, KPI. När detta index ändras får huvudmannen reglera avgiftsbeloppen därefter, dock inte oftare än en gång årligen.

TAXANS INFÖRANDE

§ 24 Ikraftträdande

Denna taxa träder i kraft 2020-01-01. De bruksavgifter enligt 15.1, 15.4 och 15.8 samt § 17, som är baserade på uppmätning hos fastighetsägare, skall därvid tillämpas i fråga om den vattenmängd som levereras och den spillvattenmängd som släpps ut efter den ovan angivna dagen för taxans ikraftträdande.

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och huvudmannen beträffande tillämpning och tolkning av denna taxa prövas av Mark- och miljödomstolen.

Härnösands kommun
Kommunfullmäktige
871 80 HÄRNÖSAND

Hemställan om beslut om VA-taxa 2020

Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, hemställer härmed att Härnösands kommunfullmäktige fastställer avfallstaxa för 2020 enligt bifogade handlingar.

I arbetet med budget för 2020 har en översyn gjorts avseende avfallstaxan. Några viktiga ingångsdata har varit:

- Ökade lönekostnader med 2 % finns som underlag till budgeten.
- En fortsatt fondering för nödvändiga investeringar i utökad säkerhet för dricksvattenförsörjningen samt avloppsrening vid Kattastrands reningsverk, till följd av krav i tillståndsbeslut, finns som underlag för budgeten.
- Driftbidrag från kommunen för del i utbyggnad av VA Södra Härnön betalas in.
- Pågående arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar, minskar behov av taxeökning.

Med hänsyn till ovanstående finns en VA-taxehöjning med 1,7 % (motsvarande 889 kkr) som underlag för budget 2020. Taxehöjningen innebär att bolagets ambition om låga priser för kunderna upprätthålls.

HEMAB:s styrelse har fattat beslut om den nya VA-taxa vid styrelsemötet den 23 oktober 2019.

Med vänlig hälsning

HÄRNÖSAND ENERGI & MILJÖ AB

Lena af Geijerstam Unger
VD

Irene Hedlund
Affärsområde Vatten

Bilaga: VA-taxa 2020

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 90

Dnr 2019-000474 1.1.1.0

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen,

att fastställa timavgiften till 1002 kr, samt

att den nya taxan börjar gälla från och med 2020-01-01.

Yrkanden

Andreas Sjölander (S) yrkar på en tilläggsattsats som lyder:

att den nya taxan börjar gälla från och med 2020-01-01.

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag med tilläggsattsatsen.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med liggande förslag med tilläggsattsatsen.

Ordförande finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag med tilläggsattsatsen.

Bakgrund

Samhällsnämnden har beslutat att förslå kommunfullmäktige att anta reviderad taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen. Samhällsnämnden föreslår att timavgiften fastställs till 1002 kr.

Kommunernas avgiftsuttag för livsmedelskontrollen är i dag reglerad i kontrollförordning (EG) 882/2004 och den svenska regleringen som finns i livsmedelslagen (2006:804), livsmedelsförordningen (2006:813) och förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter.

Den nuvarande taxan har gällt sedan 2012. Timavgiften beslutades då till 950 kr i timmen och har inte justerats sedan dess.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Den 14 december 2019 träder EU:s nya kontrollförordning (EU) 2017/625 i kraft. De nya bestämmelserna ersätter reglerna i den nu gällande kontrollförordningen, men ändringar för att anpassa den svenska livsmedelslagen kommer att ske först under 2020.

Sveriges kommuner och Landsting, SKL, har mot den bakgrunden tagit fram ett nytt underlag för taxa (bilaga 1) anpassade till den nya kontrollförordningen. Generellt har bestämmelserna utformas relativt brett och utan hänvisningar eftersom relevanta förordningar är under förändring.

Samhällsnämnden har bedömt att taxan för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningens område bör revideras enligt bifogad bilaga och den förändrade taxan föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. För att avgifterna ska täcka samhällsnämndens faktiska kostnader anser samhällsnämnden även att timavgiftens storlek behöver justeras genom en uppräknig enligt konsumentprisindex från dagens 950 kr till 1002 kr.

Taxan kommer troligen att behöva justeras igen under senare delen av 2020 eftersom förordningsändringarna inte är kända i dagsläget.

Samhällsförvaltningen skriver också att taxan för livsmedelskontrollen måste revideras innan årsskiftet annars är det inte möjligt för samhällsnämnden ta ut årsavgifter, registreringsavgifter och avgifter för arbetsuppgifter som omfattas av det tidigare begreppet extra offentlig kontroll under år 2020.

Kommunledningskontoret delar samhällsnämndens bedömning av behovet att revidera taxan samt att höja timavgiften från 950 kr till 1002 kr.

Beslutsunderlag

Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse, 2019-11-06

Samhällsnämndens protokollsutdrag 2019-10-17 § 161

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-10-09

Samhällsnämnden - Taxabestämmelser

Kommunstyrelseförvaltningen

Henrik Petre, 0611-348015
henrik.petre@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen, samt

att fastställa timavgiften till 1002 kr.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden har beslutat att förslå kommunfullmäktige att anta reviderad taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen. Samhällsnämnden föreslår att timavgiften fastställs till 1002 kr.

Kommunernas avgiftsuttag för livsmedelskontrollen är i dag reglerad i kontrollförordning (EG) 882/2004 och den svenska regleringen som finns i livsmedelslagen (2006:804), livsmedelsförordningen (2006:813) och förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter.

Den nuvarande taxan har gällt sedan 2012. Timavgiften beslutades då till 950 kr i timmen och har inte justerats sedan dess.

Den 14 december 2019 träder EU:s nya kontrollförordning (EU) 2017/625 i kraft. De nya bestämmelserna ersätter reglerna i den nu gällande kontrollförordningen, men ändringar för att anpassa den svenska livsmedelslagen kommer att ske först under 2020.

Sveriges kommuner och Landsting, SKL, har mot den bakgrunden tagit fram ett nytt underlag för taxa (bilaga 1) anpassade till den nya kontrollförordningen. Generellt har bestämmelserna utformas relativt brett och utan hänvisningar eftersom relevanta förordningar är under förändring.

Samhällsnämnden har bedömt att taxan för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningens område bör revideras enligt bifogad bilaga och den förändrade taxan föreslås träda i kraft den 1 januari 2020. För att avgifterna ska täcka samhällsnämndens faktiska kostnader anser

samhällsnämnden även att timavgiftens storlek behöver justeras genom en uppräknig enligt konsumentprisindex från dagens 950 kr till 1002 kr.

Taxan kommer troligen att behöva justeras igen under senare delen av 2020 eftersom förordningsändringarna inte är kända i dagsläget.

Samhällsförvaltningen skriver också att taxan för livsmedelskontrollen måste revideras innan årsskiftet annars är det inte möjligt för samhällsnämnden ta ut årsavgifter, registreringsavgifter och avgifter för arbetsuppgifter som omfattas av det tidigare begreppet extra offentlig kontroll under år 2020.

Kommunledningskontoret delar samhällsnämndens bedömning av behovet att revidera taxan samt att höja timavgiften från 950 kr till 1002 kr.

Beslutsunderlag

Samhällsnämndes protokollsutdrag 2019-10-17 § 161.

Taxabestämmelser - Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen.

Anna Bostedt
Kanslichef

Henrik Petré
Utredare

Samhällsnämnden

§ 161

Dnr 2019-002957 3.2.2.9

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen, samt

att fastställa timavgiften till 1002 kr.

Bakgrund

Kommunernas avgiftsuttag för livsmedelskontrollen är i dag reglerad i kontrollförordning (EG) 882/2004 och den svenska regleringen som finns i livsmedelslagen (2006:804), livsmedelsförordningen (2006:813) och förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter.

Den 14 december 2019 träder EU:s nya kontrollförordning (EU) 2017/625 i kraft. De nya bestämmelserna ersätter reglerna i den nu gällande kontrollförordningen, men ändringar för att anpassa den svenska livsmedelslagen kommer att ske först under 2020. Regeringen har dock aviserat att ändringar i bland annat förordning 2006:1166 kommer ske under senhösten 2019 men att denna behåller sitt gamla SFS-nummer.

Nuvarande av kommunfullmäktige fastställd taxa för kommunens offentliga kontroll av livsmedel, KF 2011-12-19 (§ 208) har gällt sedan 2012 och stödjer sig på den nu gällande kontrollförordningen. I samma beslut fastställdes timavgiften till 950 kr och denna har inte justerats sedan dess, trots att samhällsnämnden haft möjlighet att indexuppräknat den.

Om inte taxan för livsmedelskontrollen revideras innan årsskiftet är det inte möjligt för samhällsnämnden ta ut årsavgifter, registreringsavgifter och avgifter för arbetsuppgifter som omfattas av det tidigare begreppet extra offentlig kontroll under år 2020.

Upplysningsvis kommer taxan troligen att behöva justeras igen under senare delen av 2020 eftersom förordningsändringarna inte är kända i dagsläget.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Samhällsnämnden

Sveriges kommuner och Landsting, SKL, har mot den bakgrunden tagit fram ett nytt underlag för taxa (bilaga 1) anpassade till den nya kontrollförordningen. Generellt har bestämmelserna utformas relativt brett och utan hänvisningar eftersom relevanta förordningar är under förändring.

Bedömning

Samhällsförvaltningen bedömer att taxan för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningens område ska revideras enligt bifogad bilaga och taxan föreslås träda i kraft den första januari 2020.

För att avgifterna ska täcka samhällsnämndens faktiska kostnader anser samhällsförvaltningen även att timavgiftens storlek behöver justeras genom en indexuppräknings från dagens 950 kr till 1002 kr.

Beslutsunderlag

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen.

Justerandes sign

[Handwritten signature]

Utdragsbestyrkande

[Handwritten signature: Clenska Norberg]

Samhällsförvaltningen
Linda Fransson, 0611-34 81 92
linda.fransson@harnosand.se

Samhällsnämnden

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningens område

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen

att fastställa timavgiften till 1002 kr.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunernas avgiftsuttag för livsmedelskontrollen är i dag reglerad i kontrollförordning (EG) 882/2004 och den svenska regleringen som finns i livsmedelslagen (2006:804), livsmedelsförordningen (2006:813) och förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter.

Den 14 december 2019 träder EU:s nya kontrollförordning (EU) 2017/625 i kraft. De nya bestämmelserna ersätter reglerna i den nu gällande kontrollförordningen, men ändringar för att anpassa den svenska livsmedelslagen kommer att ske först under 2020. Regeringen har dock aviserat att ändringar i bland annat förordning 2006:1166 kommer ske under senhösten 2019 men att denna behåller sitt gamla SFS-nummer.

Nuvarande av kommunfullmäktige fastställd taxa för kommunens offentliga kontroll av livsmedel, KF 2011-12-19 (§ 208) har gällt sedan 2012 och stödjer sig på den nu gällande kontrollförordningen. I samma beslut fastställdes timavgiften till 950 kr och denna har inte justerats sedan dess, trots att samhällsnämnden haft möjlighet att indexuppräknat den.

Om inte taxan för livsmedelskontrollen revideras innan årsskiftet är det inte möjligt för samhällsnämnden ta ut årsavgifter, registreringsavgifter och avgifter för arbetsuppgifter som omfattas av det tidigare begreppet extra offentlig kontroll under år 2020.

Upplyningsvis kommer taxan troligen att behöva justeras igen under senare delen av 2020 eftersom förordningsändringarna inte är kända i dagsläget.

Nytt underlag för taxa

Sveriges kommuner och Landsting, SKL, har mot den bakgrunden tagit fram ett nytt underlag för taxa (bilaga 1) anpassade till den nya kontrollförordningen. Generellt har bestämmelserna utformas relativt brett och utan hänvisningar eftersom relevanta förordningar är under förändring.

Bedömning

Samhällsförvaltningen bedömer att taxan för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningens område ska revideras enligt bifogad bilaga och taxan föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

För att avgifterna ska täcka samhällsnämndens faktiska kostnader anser samhällsförvaltningen även att timavgiftens storlek behöver justeras genom en uppräknings av konsumentprisindex från dagens 950 kr till 1002 kr.

Beslutsunderlag

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen

I detta ärende har miljöchef Helene Lager deltagit.

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Linda Fransson
Miljöhandläggare

Taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen

Inledande bestämmelser

1 § Denna taxa gäller avgifter för Härnösands kommuns kostnader för offentlig kontroll, provning och registrering enligt EU:s bestämmelser inom livsmedelsområdet, livsmedelslagen (2006:804) samt de författningar, inklusive förordning (2006:1166) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, som meddelats med stöd av denna lagstiftning.

Enligt 3 § livsmedelslagen jämföras med livsmedel

1. vatten, från och med den punkt där det tas in i vattenverken till den punkt där det tappas ur kran till konsument¹ och
2. snus och tuggtobak.

2 § Avgift enligt denna taxa tas ut för registrering av anläggning

1. registrering av anläggning
3. årlig offentlig kontroll
4. uppföljande kontroll som inte var planerad
5. utredning av klagomål
6. exportkontroll och utfärdande av exportintyg
7. importkontroll
9. offentlig kontroll i övrigt

3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för handläggning som föranleds av att beslut enligt livsmedels- och foderlagstiftningen överklagas.

4 § Beslut om avgift eller nedsättning av avgift i enskilda fall fattas av samhällsnämnden efter handläggning.

Timavgift

5 § Vid tillämpningen av denna taxa är timavgiften 1002 kronor per timme kontrolltid. Avgiftsuttag sker i förhållande till den kontrolltid som fastställts för en anläggning eller i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid i varje ärende eller enligt de andra grunder som anges i taxan.

Med kontrolltid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid nämnden har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt.

Om den sammanlagda kontrolltiden understiger en halv timme per år tas ingen timavgift ut. För inspektioner, mätningar och övrig offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet som utförs vardagar mellan klockan 19.00 och 07.00 lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, trettondagsafton, midsommarafton och helgdagar, tas avgift ut med 1,5 gånger ordinarie timavgift.

¹ Där värdena skall iaktas enligt artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003

Avgift för registrering

6 § Den som anmäler en livsmedelsanläggning för registrering ska betala avgift för 1 timmes kontrolltid.

Årlig kontrollavgift

7 § För normal offentlig kontroll av en livsmedelsanläggning enligt 11 § livsmedelslagen (2006:804) ska en fast årlig kontrollavgift betalas.

Avgiftens storlek baseras på den kontrolltid samhällsnämnden tilldelat eller beslutat för anläggningen och beräknas på det sätt som anges i *bilaga 1*.

Den årliga kontrollavgiften beräknas genom att kontrolltiden (timmar) multipliceras med timavgiften.

8 § Om en tillämpning av 7 § skulle medföra att kontrolltiden för en anläggning blir uppenbart oriktig i förhållande till det faktiska kontrollbehovet enligt nämndens riskbedömning, ska anläggningen istället tilldelas kontrolltid på grundval av nämndens bedömning av anläggningens kontrollbehov.

9 § Fast årlig avgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott. Fast årlig avgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott. Den årliga avgiften ska betalas från och med det kalenderår då verksamheten påbörjas. Avgiften ska därefter betalas med helt avgiftsbelopp för varje helt kalenderår. För det kalenderår registrering skett faktureras den årliga kontrollavgiften i efterskott och beräknas som timavgift enligt 5 § och i förekommande fall enligt 15 §. Avgiften ska därefter betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår.

Om anläggningen placeras i en annan avgiftsklass eller annars tilldelas en annan kontrolltid, ska den nya avgiften betalas från och med det följande kalenderåret.

Avgiftsskyldigheten upphör från och med det kalenderår som följer efter det år som verksamheten visat nämnden att verksamheten upphört.

10 § Den årliga kontrollavgiften ska betalas av den som äger eller innehar livsmedelsanläggningen (livsmedels- eller foderföretagaren) vid kalenderårets början.

Avgift för uppföljande kontroll och utredning av klagomål

11 § Livsmedelsföretagare ska för offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad och som har blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad upptäckts under en offentlig kontroll, och utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits, betala en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt § 5 och för de faktiska kostnaderna för provtagning och analys av prover.

Detsamma gäller för offentlig kontroll som föranleds av ett klagomål som leder till att bristande efterlevnad hos livsmedelsföretagaren kan bekräftas.

Höjning eller nedsättning av avgift

12 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till en verksamhets art, omfattning, tillsynsbehov eller övriga omständigheter, får samhällsnämnden i ett enskilt ärende besluta ändra avgiften enligt denna taxa.

Avgift exportkontroll

13 § Livsmedelsföretagare ska utöver sådan kontrollavgift som avses i 7 § betala avgift till samhällsnämnden för sådan särskild offentlig kontroll, inklusive utfärdande av exportintyg, som föranleds av införselbestämmelser i tredje land. Avgiften ska motsvara den faktiska kontrolltid som nämnden nedlagt i ärendet, beräknat enligt 5 §.

Avgift importkontroll

14 § Importör eller dennes ombud ska, utöver sådan kontrollavgift som avses i 7 §, betala avgift till samhällsnämnden för sådan särskild importkontroll som följer av förordningen (2006:812) om offentlig kontroll av livsmedel som importeras från ett tredje land och de EU-bestämmelser som förordningen kompletterar.

Avgiften ska motsvara den faktiska kontrolltid som nämnden nedlagt i ärendet, beräknat enligt 5 §, och nämndens faktiska kostnader för provtagning och analys av prover

Avgiftens erläggande och verkställighet

15 § Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till Härnösands kommun genom dess samhällsnämnd. Betalning ska ske inom tid som anges i beslutet om avgift eller faktura.

Överklaganden

Nämndens beslut om avgift överklagas till länsstyrelsen.

Ikraftträdande

Denna taxa träder i kraft den 14 december 2019.

Bestämmelsen om timavgiften i 5 § första stycket ska dock börja tillämpas från och med den 1 januari 2020. I ärenden där timavgift enligt 5 § ska debiteras tillämpas istället till och med den 31 december 2019 tidigare beslutad timavgift (965 kr). Detsamma gäller ärenden som rör registreringar som inkommer till nämnden under denna period.

Bilaga 1: Riskmodul

Riskmodulen bygger på Livsmedelsverkets modell för riskklassning enligt föreskrifter om avgifter för offentlig kontroll, prövning och registrering (LIVSFS 2006:21). Årlig kontrolltid beräknas genom att addera den kontrolltid som följer av riskmodulen (tabell 1 nedan) och av informationsmodulen (tabell 2 nedan), varefter summan multipliceras med den tidsfaktor som följer av erfarenhetsmodulen (tabell 3 nedan).

Tabell 1. Riskmodulen

Riskklass	Kontrolltid (timmar)
1	26
2	20
3	14
4	10
5	6
6	4
7	2
8	1

Tabell 2. Informationsmodulen

Orsak till kontrollbehov vid anläggningen	Verksamhetens storlek	Kontrolltid (timmar)
Utformar märkning men märker/förpackar inte livsmedel	Oberoende	24
Utformar märkning samt märker/förpackar livsmedel	a - mycket stor	8
	b - stor	6
	c - mellan	6
	d - liten	6
Utformar inte märkning men märker/förpackar livsmedel	e - mycket liten (I)	2
	f - mycket liten (II)	2
	g - ytterst liten	2
	a - mycket stor	4
Utformar inte märkning men märker/förpackar livsmedel	b - stor	4
	c - mellan	3
	d - liten	3
Utformar inte märkning men märker/förpackar livsmedel	e - mycket liten (I)	1
	f - mycket liten (II)	1
	g - ytterst liten	1
Utformar presentation men märker/förpackar inte livsmedel	Oberoende	1
Utformar inte presentation och märker/förpackar inte livsmedel	Oberoende	0

Tabell 3. Erfarenhetsmodulen

Erfarenhetsklass	A	B	C
Tidsfaktor	0,5	1	1,5

Kommunstyrelseförvaltningen

Henrik Petre, 0611-348015
henrik.petre@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxa - plan- och bygglov 2020

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att timkostnaden för handläggning av plan- och bygglovsärenden för 2020 är 1220 kr, samt

att anta reviderad taxetabell för plan- och bygglovsärenden.

Beskrivning av ärendet

Härnösands kommun tar ut en avgift för plan- och bygglovsärenden enligt bifogad tabell samt en timkostnad. Timkostnaden ska enligt beslut i kommunfullmäktige 2019 indexregleras en gång per år enligt med prisindex för kommunal verksamhet, (PKV). Sveriges kommuner och landsting har beräknat PKV 2020 till 3,0 %. Samhällsnämnden har föreslagit, enligt PKV, att handläggingskostnaden per timme 2020 ska var 1220 kr.

I den taxetabellen för plan- och bygglov som beslutats tidigare i år har Samhällsförvaltningen upptäckt att vissa ärendeslag saknas och därför reviderat taxetabellen för att komplettera den med de saknade ärendeslagen.

De saknade ärendeslagen var:

- Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m², med tekniskt samråd. (Ärendeslag A1.4, A1.5, A1.6, A1.7, A1.8, A1.9, A1.10, A1.11, A1.12.)
- Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m², utan tekniskt samråd. (Ärendeslag A1.13, A1.14, A1.15, A1.16, A1.17, A1.18.)
- Nybyggnad 101-1000 m² (BTA+OPA), utan tekniskt samråd. (Ärendeslag A2.10, A2.11, A2.12)
- Fasadändring, utan tekniskt samråd, enstaka inglasad balkong (Ärendeslag A2.33)
- All övrig ändring, med tekniskt samråd. (Ärendeslag A2.36, A2.37, A2.38)

- All övrig ändring, utan tekniskt samråd. (Ärendeslag A2.39, A2.40, A2.41)

Dessa ändringar finns grönmarkerade i den bifogade taxetabellen för 2020.

Kommunledningskontoret anser att revideringen av tabellen bör antas då berörda ärendeslag saknas i taxetabellen och att justeringen av timtaxan för plan- och bygglovs ärenden är rimlig, enligt beslut om indexuppräknning genom PKV i fullmäktige 2019.

Beslutsunderlag

I beslutsunderlaget ingår samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse, samhällsnämndens protokollsutdrag samt taxetabell plan- och bygglov 2020.

Petra Norberg
Tf kanslichef

Henrik Petre
Utredare

Bilagor

Taxetabell plan- och bygg 2020

§ 184

Dnr 2019-002696 3.1.1.1

Taxa - plan- och bygglov, Härnösands kommun

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnaden per timme för år 2020 ska räknas upp i enlighet med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV),

att handläggningskostnaden per timme för år 2020 ska uppgå till 1220 kr, samt

att anta föreslagna tillägg och ändringar i taxan för plan- och bygglov som antogs av kommunfullmäktige 2019.

Bakgrund

Enligt kommunalrättsliga grundsatser har kommunerna fritt att finansiera sin verksamhet med skattemedel. Kommunerna är därför inte skyldiga att ta ut avgifter för sin verksamhet, utan kan välja att helt eller delvis skattefinansiera verksamheten.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter framgår av 2 kapitel 5 § kommunallagen (2017:725). Självkostnadsprincipen gäller som huvudregel för kommunal verksamhet (2 kapitel 6 § kommunallagen), "kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnaden)". Kostnaderna i det enskilda fallet ha inte någon betydelse för självkostnadsprincipen. Principen är närmast att se som en målsättning som innebär att syftet med verksamheten inte får vara att ge vinst.

Vid beräkningen av självkostnaderna får, utöver externa kostnader, alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader, material och utrustning, försäkringar med mera. Exempel på indirekta kostnader är lokalkostnader, kapitalkostnader och administrationskostnader.

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den så kallade likställighetsprincipen som framgår av 2 kapitel 3 § kommunallagen, "kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Samhällsnämnden

lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat". Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Rätten att ta ut avgifter för verksamhet inom plan- och byggområdet framgår av 12 kapitel 8 § plan- och bygglagen, PBL.

Den taxa för plan- och bygglov som antogs av kommunfullmäktige 2019 ska, i enlighet med fullmäktiges beslut, indexregleras en gång per år i enlighet med prisindex för kommunalverksamhet (PKV). Enligt Sveriges kommuner och Landsting (SKL) är PKV för år 2020 3,0 %. Samhällsförvaltningen föreslår därför att handläggningskostnaden per timme för år 2020 ska uppdateras i enlighet med index till 1220 kr.

Utöver detta har samhällsförvaltningen noterat att vissa ärendeslag har fallit bort när den nya taxan antogs av kommunfullmäktige. Samhällsförvaltningen föreslår därför att plan- och bygglovstaxan ska uppdateras med dessa ärendeslag. Vidare har vissa tidsjusteringar skett då förvaltningen under året har noterat att vissa arbetsuppgifter kopplade till handläggningen har tagit kortare tid.

Beslutsunderlag

Muntlig föredragning av Thomas Jensen, förvaltningschef vid sammanträde 2019-11-21. Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2019-09-30. Taxetabell, lov- och anmälan.

Justerandes sign

AK

EB

Utdragsbestyrkande

Taxa för plan- och bygglov, Härnösands kommun

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige

att handläggningskostnaden per timme för år 2020 ska räknas upp i enlighet med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV),

att handläggningskostnaden per timme för år 2020 ska uppgå till 1220 kr, samt

att anta föreslagna tillägg och ändringar i taxan för plan- och bygglov som antogs av kommunfullmäktige 2019.

Beskrivning av ärendet

Enligt kommunalrättsliga grundsatser har kommunerna fritt att finansiera sin verksamhet med skattemedel. Kommunerna är därför inte skyldiga att ta ut avgifter för sin verksamhet, utan kan välja att helt eller delvis skattefinansiera verksamheten.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter framgår av 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725). Självkostnadsprincipen gäller som huvudregel för kommunal verksamhet (2 kap. 6 § kommunallagen), ”kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnaden)”. Kostnaderna i det enskilda fallet ha inte någon betydelse för självkostnadsprincipen. Principen är närmast att se som en målsättning som innebär att syftet med verksamheten inte får vara att ge vinst.

Vid beräkningen av självkostnaderna får, utöver externa kostnader, alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader, material och utrustning, försäkringar med mera. Exempel på indirekta kostnader är lokalkostnader, kapitalkostnader och administrationskostnader.

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den så kallade likställighetsprincipen som framgår av 2 kap. 3 § kommunallagen, ”kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte

finns sakliga skäl för något annat”. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Rätten att ta ut avgifter för verksamhet inom plan- och byggområdet framgår av 12 kap. 8 § plan- och bygglagen, PBL.

Den taxa för plan- och bygglov som antogs av kommunfullmäktige 2019 ska, i enlighet med fullmäktiges beslut, indexregleras en gång per år i enlighet med prisindex för kommunalverksamhet (PKV). Enligt Sveriges kommuner och Landsting (SKL) är PKV för år 2020 3,0 %. Samhällsförvaltningen föreslår därför att handläggningskostnaden per timme för år 2020 ska uppdateras i enlighet med index till 1220 kr.

Utöver detta har samhällsförvaltningen noterat att vissa ärendeslag har fallit bort när den nya taxan antogs av kommunfullmäktige. Samhällsförvaltningen föreslår därför att plan- och bygglovstaxan ska uppdateras med dessa ärendeslag. Vidare har vissa tidsjusteringar skett då förvaltningen under året har noterat att vissa arbetsuppgifter kopplade till handläggningen har tagit kortare tid.

Beslutsunderlag

Taxetabell, lov- och anmälan med mera, förändringar och tillägg markerade med gul färg.

Thomas Jensen
Förvaltningschef

Alexandra Lagerlund
Plan- och byggchef

A Taxetabeller för lov, anmälan mm

2020

A 1 Bygglöv och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader

Ärendetyp			Avgift
A 1.1	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus	Planenligt	29 280 kr
A 1.2		Liten avvikelse	34 770 kr
A 1.3		Utanför planlagt område	37 210 kr
A 1.4	Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m ² , med tekniskt samråd	Planenligt	27 450 kr
A 1.5		Liten avvikelse	32 940 kr
A 1.6		Utanför planlagt område	35 380 kr
A 1.7	Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m ² , med tekniskt samråd	Planenligt	15 860 kr
A 1.8		Liten avvikelse	21 960 kr
A 1.9		Utanför planlagt område	18 300 kr
A 1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad över 50 m ² , med tekniskt samråd	Planenligt	17 080 kr
A 1.11		Liten avvikelse	22 570 kr
A 1.12		Utanför planlagt område	22 570 kr
A 1.13	Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m ² , utan tekniskt samråd	Planenligt	7 320 kr
A 1.14		Liten avvikelse	9 760 kr
A 1.15		Utanför planlagt område	9 760 kr
A 1.16	Nybyggnad av komplementbyggnad över 50 m ² , utan tekniskt samråd	Planenligt	8 540 kr
A 1.17		Liten avvikelse	14 030 kr
A 1.18		Utanför planlagt område	14 030 kr
A 1.19	Tillbyggnad, med tekniskt samråd	Planenligt	17 080 kr
A 1.20		Liten avvikelse	22 570 kr
A 1.21		Utanför planlagt område	22 570 kr
A 1.22	Tillbyggnad, utan tekniskt samråd	Planenligt	8 540 kr
A 1.23		Liten avvikelse	11 590 kr
A 1.24		Utanför planlagt område	10 370 kr
A 1.25	Ändring, med tekniskt samråd	Planenligt	17 080 kr
A 1.26		Liten avvikelse	22 570 kr
A 1.27		Utanför planlagt område	22 570 kr

A 1.28	Ändring, utan tekniskt samråd	Planenligt	6 710 kr
A 1.29		Liten avvikelse	9 760 kr
A 1.30		Utanför planlagt område	9 760 kr
A 1.31	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)		12 200 kr

A 2 Bygglov och teknisk kontroll för byggnader som inte är en- eller tvåbostadshus eller komplementbyggnader

Ärendetyp			Avgift
A 2.1	Nybyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Planenligt	20 130 kr
A 2.2		Liten avvikelse	25 620 kr
A 2.3		Utanför planlagt område	30 500 kr
A 2.4	Nybyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	12 810 kr
A 2.5		Liten avvikelse	18 300 kr
A 2.6		Utanför planlagt område	23 180 kr
A 2.7	Nybyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	47 580 kr
A 2.8		Liten avvikelse	60 390 kr
A 2.9		Utanför planlagt område	66 490 kr
A 2.10	Nybyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	32 940 kr
A 2.11		Liten avvikelse	45 750 kr
A 2.12		Utanför planlagt område	51 850 kr
A 2.13	Nybyggnad 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	78 080 kr
A 2.14		Liten avvikelse	90 890 kr
A 2.15		Utanför planlagt område	96 990 kr
A 2.16	Nybyggnad ≥5001 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	90 280 kr
A 2.17		Liten avvikelse	103 090 kr
A 2.18		Utanför planlagt område	109 190 kr
A 2.19	Tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	Planenligt	21 350 kr
A 2.20		Liten avvikelse	24 400 kr
A 2.21		Utanför planlagt område	24 400 kr
A 2.22	Tillbyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	Planenligt	11 590 kr
A 2.23		Liten avvikelse	14 640 kr
A 2.24		Utanför planlagt område	14 640 kr
A 2.25	Tillbyggnad 101-500 kvm (BTA+OPA)	Planenligt	44 530 kr
A 2.26		Liten avvikelse	50 020 kr
A 2.27		Utanför planlagt område	52 460 kr
A 2.28	Tillbyggnad ≥501 kvm (BTA + OPA)	Planenligt	54 290 kr
A 2.29		Liten avvikelse	59 780 kr
A 2.30		Utanför planlagt område	62 220 kr
A 2.31	Fasadändring, med tekniskt samråd	Planenligt	18 300 kr

A 2.32		Liten avvikelse	20 740 kr
A 2.33	Fasadändring, utan tekniskt samråd, enstaka inglasad balkong	Planenligt	7 320 kr
A 2.34	Fasadändring, utan tekniskt samråd	Planenligt	10 370 kr
A 2.35		Liten avvikelse	12 810 kr
A 2.36	All övrig ändring, med tekniskt samråd	Planenligt	43 920 kr
A 2.37		Liten avvikelse	50 020 kr
A 2.38		Utanför planlagt område	50 020 kr
A 2.39	All övrig ändring, utan tekniskt samråd	Planenligt	23 180 kr
A 2.40		Liten avvikelse	29 280 kr
A 2.41		Utanför planlagt område	29 280 kr

A 3 Bygglov och teknisk kontroll för skyltar och ljusanordningar		
	Ärendetyp	Avgift
A 3.1	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med liten omgivningspåverkan	5 490 kr
A 3.2	Sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt eller ljusanordning med stor omgivningspåverkan	9 150 kr
A 3.3	Ytterligare en skylt eller ljusanordning på samma fastighet, utöver den mest tidskrävande, i ansökningar som omfattar flera skyltar eller ljusanordningar	1 220 kr
A 3.4	Ytterligare en skylt eller ljusanordning på annan fastighet, utöver den mest tidskrävande, i ansökningar som omfattar flera skyltar eller ljusanordningar	2 440 kr

A 4 Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 1		
	Ärendetyp	Avgift
A 4.1	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av nöjesparker, djurparker, idrottsplatser, skidbackar med liftar, kabinbanor, campingplatser, skjutbanor, småbåtshamnar, friluftsbad, motorbanor och golfbanor	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid
A 4.2	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av upplag och materialgårdar 0	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid
A 4.3	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av tunnlar och bergrum som inte är avsedda för väg, järnväg, tunnelbana eller gruvsdrift	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid
A 4.4	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av fasta cisterner och andra fasta anläggningar för kemiska produkter som är hälso- och miljöfarliga och för varor som kan 0	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid
A 4.5	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av radio- eller telemaster eller 0	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid
A 4.6	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av vindkraftverk som a) är högre än 20 meter över markytan b) placeras på ett avstånd från gränsen som är mindre än kraftverkets höjd över marken c) monteras fast på en byggnad, eller d) har en vindturbin med en diameter som är större än tre meter	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid
A 4.7	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av begravningsplatser	tering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid

A 5 Bygglov och teknisk kontroll för andra anläggningar än byggnader, del 2 (murar och plank, parkeringsplatser utomhus och transformatorstationer)

Ärendetyp		Avgift	
A 5.1	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, med tekniskt samråd	Planenligt	10 980 kr
A 5.2		Liten avvikelse	13 420 kr
A 5.3		Utanför planlagt område	13 420 kr
A 5.4	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av mur eller plank, utan tekniskt samråd	Planenligt	5 490 kr
A 5.5		Liten avvikelse	8 540 kr
A 5.6		Utanför planlagt område	8 540 kr
A 5.7	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, med tekniskt samråd	Planenligt	13 420 kr
A 5.8		Liten avvikelse	15 860 kr
A 5.9		Utanför planlagt område	15 860 kr
A 5.10	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av parkeringsplatser utomhus, utan tekniskt samråd	Planenligt	7 320 kr
A 5.11		Liten avvikelse	9 760 kr
A 5.12		Utanför planlagt område	9 760 kr
A 5.13	Anordnande, inrättande, uppförande, flytt eller väsentlig ändring av transformatorstation	Planenligt	7 320 kr
A 5.14		Liten avvikelse	10 370 kr
A 5.15		Utanför planlagt område	10 980 kr

A 6 Förlängning av tidsbegränsat bygglov

Ärendetyp		Avgift
A 6.1	Förlängning av tidsbegränsat bygglov	9 760 kr

A 7 Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär

Ärendetyp		Avgift
A 7.1	Förlängning av tidsbegränsat bygglov för ändamål av säsongskaraktär	7 320 kr

A 8 Anmälningspliktiga åtgärder

Ärendetyp		Avgift
A 8.1	Rivning av byggnad eller en del av byggnad, med tekniskt samråd	13 420 kr
A 8.2	Rivning av byggnad eller del av en byggnad, utan tekniskt samråd	5 490 kr
A 8.3	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § plan-och bygglagen (2010:900) har undantagits från krav på bygglov, med tekniskt samråd	12 810 kr
A 8.4	Nybyggnad eller tillbyggnad som enligt 9 kap. 7 § plan-och bygglagen (2010:900) har undantagits från krav på bygglov, utan tekniskt samråd	5 490 kr
A 8.5	Ändring av en byggnad, om ändringen innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar berörs eller byggnadens planlösning påverkas avsevärt, med tekniskt samråd	14 030 kr
A 8.6	Ändring av en byggnad, om ändringen innebär att konstruktionen av byggnadens bärande delar berörs eller byggnadens planlösning påverkas avsevärt, utan tekniskt samråd	5 490 kr
A 8.7	Installation eller väsentlig ändring av hiss, med tekniskt samråd	12 200 kr
A 8.8	Installation eller väsentlig ändring av hiss, utan tekniskt samråd	4 270 kr
A 8.9	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, med tekniskt samråd	10 370 kr
A 8.10	Installation eller väsentlig ändring av eldstad eller rökkanal, utan tekniskt samråd	3 660 kr
A 8.11	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, med tekniskt samråd	12 810 kr
A 8.12	Installation eller väsentlig ändring av anordning för ventilation, utan tekniskt samråd	4 270 kr
A 8.13	Installation eller väsentlig ändring av anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, med tekniskt samråd	13 420 kr
A 8.14	Installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt, utan tekniskt samråd	4 270 kr
A 8.15	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, med tekniskt samråd	13 420 kr
A 8.16	Ändring av byggnad som väsentligt påverkar brandskyddet i byggnaden, utan tekniskt samråd	4 270 kr

A 8.17	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c plan- och bygglagen eller motsvarande äldre föreskrifter, med tekniskt samråd	14 030 kr
A 8.18	Underhåll av sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § eller 42 § första stycket 5 c plan- och bygglagen eller motsvarande äldre föreskrifter, utan tekniskt samråd	6 710 kr
A 8.19	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, med tekniskt samråd	22 570 kr
A 8.20	Nybyggnad eller väsentlig ändring av ett vindkraftverk, utan tekniskt samråd, Avgiften avser även tillägg per styck tillkommande verk	5 490 kr

A 8.21	Uppförande eller tillbyggnad av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4a § plan- och bygglagen, med tekniskt samråd	14 030 kr
A 8.22	Uppförande eller tillbyggnad av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4a § plan- och bygglagen, utan tekniskt samråd	6 100 kr
A 8.23	Uppförande eller tillbyggnad av sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4a § plan- och bygglagen, med tekniskt samråd	15 860 kr
A 8.24	Uppförande eller tillbyggnad av sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4a § plan- och bygglagen, utan tekniskt samråd	7 930 kr
A 8.25	Ändring av sådan komplementbyggnad som avses i 9 kap. 4a § plan- och bygglagen så att den blir ett sådant komplementbostadshus som avses i 9 kap. 4a § plan- och bygglagen	14 640 kr
A 8.26	Göra sådan anmälningspliktig tillbyggnad som avses i 9 kap. 4b § 1 st. 1 plan- och bygglagen, med tekniskt samråd	14 030 kr
A 8.27	Göra sådan anmälningspliktig tillbyggnad som avses i 9 kap. 4b § 1 st 1 plan- och bygglagen, utan tekniskt samråd	6 100 kr
A 8.28	Bygga sådan anmälningspliktig takkupa som avses i 9 kap. 4b § 1 st. 2 plan- och bygglagen, med tekniskt samråd	14 030 kr
A 8.29	Bygga sådan anmälningspliktig takkupa som avses i 9 kap. 4b § 1 st 2 plan- och bygglagen, utan tekniskt samråd	6 100 kr
A 8.30	Sådan anmälningspliktig inredning av ytterligare en bostad som avses i 9 kap. 4c § plan- och bygglagen, med tekniskt samråd	14 030 kr
A 8.31	Sådan anmälningspliktig inredning av ytterligare en bostad som avses i 9 kap. 4c § plan- och bygglagen, utan tekniskt samråd	6 100 kr

A 9 Marklov och teknisk kontroll för marklovpliktiga åtgärder		
Ärendetyp		Avgift
A 9.1	Marklovpliktig åtgärd, med tekniskt samråd	16 470 kr
A 9.2	Marklovpliktig åtgärd, utan tekniskt samråd	5 490 kr

A 10 Rivningslov och teknisk kontroll för åtgärder som kräver rivningslov		
Ärendetyp		Avgift
A 10.1	Åtgärd som kräver rivningslov, med tekniskt samråd	15 250 kr
A 10.2	Åtgärd som kräver rivningslov, utan tekniskt samråd	7 320 kr

A 11 Förhandsbesked		
Ärendetyp		Avgift
A 11.1	Förhandsbesked	Inom planlagt område 16 470 kr
A 11.2		Utanför planlagt område 22 570 kr

A 12 Villkorsbesked		
Ärendetyp		Avgift
A 12.1	Villkorsbesked	ering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid.

A 13 Ingreppbesked		
Ärendetyp		Avgift
A 13.1	Ingreppbesked	ering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid.

A 14 Extra arbetsplatsbesök		
Ärendetyp		Avgift
A 14.1	Extra arbetsplatsbesök, utöver det första, per styck	3 660 kr

A 17 Lov för åtgärder som inte kräver lov (frivilliga lov)

Ärendetyp		Avgift
A 17.1	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd finns i någon av taxans övriga tabeller	I enlighet med tillämplig tabell
A 17.2	Åtgärd som inte kräver lov, där närliggande eller i princip motsvarande åtgärd inte finns i någon av taxans övriga tabeller	Timdebitering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid.

A 18 Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder

Ärendetyp		Avgift
A 18.1	Andra tids- eller kostnadskrävande åtgärder	Timdebitering: debiteras med minst 2 h plus nedlagd handläggningstid.

A 19 Avslag

Ärendetyp		Avgift
A 19.1	Avslag	Avgift tas ut för nedlagt arbete i enlighet med tidsuppskattningen för tillämplig ärendetyp

A 20 Avskrivning		
Ärendetyp		Avgift
A 20.1	Avskrivning	Avgift tas ut för nedlagt arbete i enlighet med tidsuppskattningen för tillämplig ärendetyp

A 21 Avvisning		
Ärendetyp		Avgift
A 21.1	Avvisning	Avgift tas ut för nedlagt arbete i enlighet med tidsuppskattningen för tillämplig ärendetyp

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 91

Dnr 2019-000500 1.1.2.1

Ändrat datum för budgetdirektiv 2021

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta att flytta datum för beslut om budgetdirektiv 2021 från januari till mars 2020.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Olle Löfgren (L) och Andreas Sjölander (S).

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Enligt kommunens Reglemente för ekonomistyrning under punkt 3.1 Budgetprocess anges att "Kommunstyrelsen fastställer budgetdirektiv med förslag till budgetramar och anvisningar om målarbetet till nämnderna. Det sker i januari innan aktuellt budgetår."

I arbetet med att se över planerings- och uppföljningsprocessen i kommunen har ett förslag till förändrat innehåll och en förändrad process för framarbetandet av budgetdirektiv tagits fram. I förslaget föreslås att beslut om budgetdirektiv ska tas av kommunstyrelsen i mars istället för januari året innan aktuellt budgetår.

Förvaltningen föreslår att beslut om budgetdirektiv 2021 tas av kommunstyrelsen i mars 2020 istället för januari 2020 och att avvakta med revidering av Reglementet för ekonomistyrning tills efter att arbetet med översyn av planerings- och uppföljningsprocessen är avslutat för att då samlat kunna beakta alla eventuella förändringar.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-11-06

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KOMMUNSTYRELSEN

Anna Bostedt, 0611-348028
anna.bostedt@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Ändrat datum för budgetdirektiv 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen besluta

att flytta datum för beslut om budgetdirektiv 2021 från januari till mars 2020.

Beskrivning av ärendet

Enligt kommunens Reglemente för ekonomistyrning under punkt 3.1 Budgetprocess anges att ”Kommunstyrelsen fastställer budgetdirektiv med förslag till budgetramar och anvisningar om målarbetet till nämnderna. Det sker i januari innan aktuellt budgetår.”

I arbetet med att se över planerings- och uppföljningsprocessen i kommunen har ett förslag till förändrat innehåll och en förändrad process för framarbetandet av budgetdirektiv tagits fram. I förslaget föreslås att beslut om budgetdirektiv ska tas av kommunstyrelsen i mars istället för januari året innan aktuellt budgetår.

Förvaltningen föreslår att beslut om budgetdirektiv 2021 tas av kommunstyrelsen i mars 2020 istället för januari 2020 och att avvakta med revidering av Reglementet för ekonomistyrning tills efter att arbetet med översyn av planerings- och uppföljningsprocessen är avslutat för att då samlat kunna beakta alla eventuella förändringar.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Anna Bostedt
Kanslichef

Reglemente för ekonomistyrning i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Reglemente ekonomistyrning i Härnösands kommun	Dokumenttyp Reglemente	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum XXX	Diarienummer KS17-011-003
Dokumentansvarig/processägare	Lena Einarsson	Version	Senast reviderad 2019-09-17
Dokumentinformation	Beskriver regler för ekonomistyrning i Härnösands kommun		
Dokumentet gäller för	Kommunfullmäktige samt alla nämnder och förvaltningar inom Härnösands kommun		
Annan information			

Innehållsförteckning

1 SYFTE	3
2 ÖVERGRIPANDE PRINCIPER	3
2.1 Kommunfullmäktiges ansvar	3
2.2 Kommunstyrelsens ansvar	3
2.3 Nämndernas ansvar	4
3 BUDGET OCH MÅL	4
3.1 Budgetprocess	4
3.2 Budgeterad resultatnivå	5
3.3 Nämndernas verksamhetsplan	5
3.4 Anslagsbindningsnivå	5
3.5 Resultatutjämningsreserv	5
3.6 Mål- och resultatstyrning	5
4 REDOVISNING	6
4.1 Syfte med redovisningen	6
4.2 Externredovisning	6
4.3 Internredovisning	6
4.4 Redovisningsmodell	6
5 INTERNKONTROLL	7
6 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	7
6.1 Uppföljningar	7
6.2 Årsredovisning	7
6.3 Redovisning av verksamhetsplanens utfall	7

1 SYFTE

Kommunfullmäktige anger i detta reglemente vad som gäller för den ekonomiska styrningen i Härnösands kommun. Den centrala ekonomistyrningen utövas av kommunstyrelsen som även utfärdar anvisningar till detta ekonomistyrningsreglemente.

För ekonomistyrningen tillämpas följande styrmedel

- Budget och mål
- Ägardirektiv
- Redovisning
- Internkontroll
- Uppföljning och utvärdering

Ekonomiprocessen ska utvecklas på alla resultatnivåer för att möjliggöra en effektiv användning av kommunens resurser och skapa största möjliga nytta för medborgarna. En aktiv dialog kring ekonomi och verksamhetsplaner är en förutsättning för att ekonomistyrningen ska lyckas.

2 ÖVERGRIPANDE PRINCIPER

2.1 Kommunfullmäktiges ansvar

Kommunfullmäktige har det samlade ansvaret och styr kommunens nämnder genom att fastställa gemensamma kommunala mål samt reglementen och budget för var och en av nämnderna.

De kommunala bolagen styrs genom ägardirektiv.

Kommunfullmäktige kan under löpande budgetår omdisponera medel mellan nämnder.

Kommunfullmäktige ska delges uppföljning av budget, mål och direktiv. Det ska ske genom ett fyramånadersbokslut och ett delårsbokslut samt ett årsbokslut.

2.2 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen är den ledande politiska nämnden och ansvarar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning inklusive de kommunala bolagen.

Kommunstyrelsen ska begära in den verksamhets- och ekonomiuppföljning som den finner nödvändig för att ha kontroll över utvecklingen. Om beslutade mål för verksamhet och ekonomi inte uppnås ska kommunstyrelsen tillskriva kommunfullmäktige och-åtgärder för att komma tillrätta med obalansen.

Kommunstyrelsen ska i sitt lednings- och utvecklingsarbete tillse att principer för ledning och styrning tillämpas och utvecklas inom alla verksamhetsområden.

2.3 Nämndernas ansvar

Nämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med av kommunfullmäktige fastställda mål och riktlinjer samt att gällande lagstiftning och regler i övrigt följs. Nämnden ansvarar för att verksamhet bedrivs inom den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen. Finansiella mål uttrycker att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning.

Nämnden är skyldig att löpande under budgetåret utan anmodan vidta åtgärder vid befarat underskott.

Uppvisar en prognos underskott ska nämnden via sin förvaltning erhålla en handlingsplan inom tre veckor. Handlingsplanen ska tydliggöra åtgärdernas effekt i tid och pengar och redovisas för kommunstyrelsen.

När en nämnd uppvisar negativt utfall mot budget innebär det att kommundirektören, ekonomichefen och personalchefen under en period får närvaro- och yttranderätt i nämnden utan behov av särskilda beslut.

Om nämnden bedömer att den av kommunfullmäktige beslutade budget är otillräcklig för att uppnå de uppsatta målen, ska nämnden i första hand vidta åtgärder för att omdisponera tillgängliga resurser inom gällande budgetram. I andra hand ska nämnden hos kommunfullmäktige aktualisera behovet av att ändra mål och inriktning för verksamheten. Varje utökning av budget skall vara finansierad.

Nämnden ska rapportera till kommunstyrelsen enligt en av kommunstyrelsen fastställd plan för uppföljning eller när kommunstyrelsen finner anledning att inhämta ytterligare information om verksamhet och ekonomisk ställning.

3 BUDGET OCH MÅL

3.1 Budgetprocess

Kommunallagen 11 kap §§ 5-11 reglerar budgetprocessen och budgetens innehåll i stort. Utöver detta gäller för Härnösands kommun följande:

- Kommunstyrelsen fastställer budgetdirektiv med förslag till budgetramar och anvisningar om målarbetet till nämnderna. Det sker i januari året innan aktuellt budgetår.
- Kommunstyrelsen inbjuder representanter för samtliga partier i fullmäktige till en budgetkonferens där förutsättningarna för budgetarbetet presenteras och diskuteras.
- Kommunfullmäktige ska senast juni månad fastställa budget och mål för nästkommande år.
- Drift- och investeringsbudgeten ska innehålla en plan över tre år, varav budgetåret är första året.

De förslag till budget och mål som föreläggs kommunfullmäktige ska vara beredda av kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige kan om så är påkallat besluta om revidering av gällande budget.

3.2 Budgeterad resultatnivå

Budgeten ska innehålla en beräknad resultatnivå motsvarande minst 1-2 % av skatteintäkter och statsbidrag (skattemedel). Endast i undantagsfall ska den beräknade resultatnivån underskrida 1 % av skatteintäkter och statsbidrag.

3.3 Nämndernas verksamhetsplan

Nämnderna ska senast i november för kännedom delge kommunfullmäktige en verksamhetsplan.

3.4 Anslagsbindningsnivå

3.4.1 Driftbudget

Kommunfullmäktige tilldelar respektive nämnd skattemedel för att bedriva verksamhet. Skattemedlen ska vara kopplade till mål. Skattemedlen fördelas sedan av respektive nämnd till ekonomiskt ansvariga inom förvaltningen. Anslagsbindningsnivån är per nämnd, vilket innebär att nämnden fritt kan flytta skattemedel mellan verksamheter under innevarande budgetår. Anser nämnden att förändringen mellan verksamheten är av betydande omfattning kan nämnden låta kommunfullmäktige fastställa denna förändring särskilt. Överföring av skattemedel mellan verksamheter som påverkar de av kommunfullmäktige uppsatta målen ska alltid fastställas av kommunfullmäktige.

3.4.2 Investeringsbudget

Anslagsbindningsnivån för investeringar ska vara per verksamhetsområde. Detta innebär att en nämnd inte kan flytta investeringsmedel mellan olika verksamhetsområden utan ett särskilt beslut av kommunstyrelsen.

För investeringsprojekt överstigande 1 miljon kronor ska kommunens projektmodell tillämpas.

Kostnader för avskrivningar som uppstår hos en nämnd eller hos kommunstyrelsen med anledning av investeringar ska täckas av tilldelade skattemedel för aktuell nämnd/kommunstyrelsen.

3.5 Resultatutjämningsreserv

Härnösands kommun inrättade 2019 en s.k. resultatutjämningsreserv, vilket innebär möjlighet att avsätta en del av ett överskott i goda tider och sedan använda medlen för att täcka underskott som uppstår på grund av en svag utveckling av skatteunderlaget. Genom en sådan reserv kan det balansmässiga resultatet justeras/utjämnas mellan olika år. Avsättning till och användandet av medel ur resultatutjämningsreserv regleras enligt kommunallagen.

3.6 Mål- och resultatstyrning

Härnösands kommun tillämpar balanserad styrning i den meningen att kommunfullmäktige antar övergripande och långsiktiga mål som spänner över alla grundläggande områden och stakar ut en gemensam färdriktning.

Vidare fastställs årligen kortsiktiga mål i form av resultatuppdrag med tillhörande styrtal för respektive nämnd. Dessa anger nämndernas viktigaste prioriteringar för året. Målarbetet följs upp och analyseras kontinuerligt och avrapporteras till kommunfullmäktige i delårsrapport och årsredovisning.

4 REDOVISNING

4.1 Syfte med redovisningen

Redovisningen av kommunens verksamhet och ekonomiska ställning ska:

- ge en rättvisande bild av kommunkoncernens ekonomi
- spegla kommunens resultat och ställning för att på så sätt ge underlag för välgrundade beslut
- tillgodose externa och interna intressenters behov av information om kommunens och dess olika verksamheters resultat och ställning

4.2 Externredovisning

Externredovisningen i Härnösands kommun utgår från

- gällande lagstiftning
- god redovisningssed
- vedertagna redovisningsprinciper

Kommunstyrelsen ansvarar för redovisningen i kommunen. Detta inkluderar det gemensamma redovisningssystemet, att redovisningen samordnas, uppfyller intressenters krav och förväntningar på en konsekvent och rättvisande redovisning. Kommunstyrelsen ska utfärda regler och förtydliganden gällande regler inom externredovisningen i Härnösands kommun.

4.3 Internredovisning

Den interna redovisningens roll är att avspegla den organisation som kommunen och respektive nämnd utgör. Uppgifterna ska tillsammans med andra data från verksamhetssystem utgöra underlag för beslutsfattare på olika nivåer i organisationen att fatta väl avvägda beslut. Det är av stor vikt att uppbyggnaden av internredovisningen görs så att behovet av ekonomisk information på olika nivåer i kommunens organisation tillgodoses. Ansvaret för internredovisningen åvilar respektive nämnd i samspel med kommunstyrelsen.

4.4 Redovisningsmodell

Kommunstyrelsen ansvarar för att den övergripande redovisningen samordnas och uppfyller intressenters krav på en konsekvent och rättvisande redovisning. Kommunen ska ha ett gemensamt redovisningssystem i vilket samtliga nämnder ingår. För att underlätta den sammanställda redovisningen kan även kommunala bolag ingå i samma redovisningssystem, men med annan redovisningsmodell.

5 INTERNKONTROLL

Internkontroll är ett verktyg för att säkerställa att kommunen når sina mål och för att hantera de risker som kan förhindra att kommunen uppnår målen. En viktig del är att säkerställa att verksamheterna bedrivs effektivt och att lagar och regler följs. Internkontrollarbetet är processtyrt, vilket innebär att se till helheten istället för enskilda moment. Internkontroll omfattar både ekonomiska risker och verksamhetsrisker. Kommunfullmäktige har beslutat om ett reglemente för internkontroll.

6 UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

6.1 Uppföljningar

Respektive nämnd ska via sin förvaltning upprätta ett fyramånadersbokslut för januari-april och ett delårsbokslut för januari-augusti.

Fyramånadersbokslutet ska redovisa ackumulerat ekonomiskt resultat samt prognosticerat ekonomiskt resultat. Delårsrapporten ska redovisa ackumulerat ekonomiskt resultat samt prognosticerat ekonomiskt resultat för helåret.

Delårsbokslutet ska också innehålla uppföljning av nämndernas verksamhetsmål samt ett koncernbokslut.

Nämndernas uppföljning sammanställs och analyseras av kommunstyrelsen. Sammanställningen tillskrivs kommunfullmäktige om inte verksamhetsmålen eller de ekonomiska målen uppfyllts.

Kommunstyrelsen sammanställer fyramånadersbokslut och delårsbokslut vilka tillställs kommunfullmäktige för kännedom i juni- respektive oktobersammanträdet.

Fyramånadersbokslut och delårsbokslut för kommunens helägda bolag överlämnas till kommunfullmäktige för kännedom.

6.2 Årsredovisning

Kommunstyrelsen ska överlämna årsredovisningen till kommunfullmäktige och revisorerna senast 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Årsredovisningen ska innehålla en beskrivning och analys av kommunens ställning samt måluppfyllelse för det gångna året inklusive ett koncernbokslut.

6.3 Redovisning av verksamhetsplanens utfall

Varje nämnd ska lämna in sin verksamhetsberättelse till kommunstyrelsen senast februari månad efter verksamhetsårets utgång för kännedom. Denna redovisning ska följa den av ekonomiavdelningen upprättade tidplanen för årsbokslut. I redovisningen ska tydligt framgå om den framtagna verksamhetsplanen har genomförts och på vilket sätt den har hjälpt till att förverkliga kommunfullmäktiges övergripande mål.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 92

Dnr 2019-000502 1.1.2.1

Arbetsmiljöpolicy

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen förslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad arbetsmiljöpolicy.

Propositionsordning

Ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Arbetsmiljöpolicyen för Härnösands kommun reviderades senast 2017-05-29.

Syftet med arbetsmiljöpolicy som inkluderar policy om alkohol, droger och spel är att visa arbetsgivarens övergripande målsättning, viljeinriktning och medel när det gäller arbetsmiljöarbetet i Härnösands kommun.

Tidigare fanns en policy om alkohol och droger. Den ersätts nu av ett tillägg till arbetsmiljöpolicy.

Härnösands kommun har som arbetsgivare nolltolerans mot bruk av alkohol och droger. Genom att arbeta långsiktigt och förebyggande skapas en arbetsmiljö fri från alkohol, droger och spel.

Tillägg görs i arbetsmiljöpolicyen i syfte att tydliggöra fördelningen av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige via kommunstyrelsen och nämnderna.

Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön och svarar för att ansvar och befogenheter förs ut i verksamheten på ett sätt som gör att arbetsmiljöarbetet kan bedrivas verkningsfullt. I kommunerna är de förtroendevalda arbetsgivare och därigenom huvudansvariga för en hållbar arbetsmiljö. För att kunna uppfylla sitt ansvar ska arbetsgivaren fördela uppgifter i arbetsmiljöarbetet. Ansvarsfördelning och befogenheter ska vara

Kommunstyrelsens arbetsutskott

tydligt formulerade och kända. Vidarefördelning av arbetsmiljöansvaret ska ske skriftligen och undertecknas av både den som fördelar och den som mottar fördelningen.

Beslutsunderlag

HR-avdelningens tjänsteskrivelse, 2019-11-07

Arbetsmiljöpolicy 2019-11-06 med markeringar

Arbetsmiljöpolicy i Härnösands kommun 2017-05-29

HR-avdelningen

Pernilla Unander, 0611-34 80 69

pernilla.unander@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Arbetsmiljöpolicy

Förslag till beslut

HR-avdelningen föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen förslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad arbetsmiljöpolicy.

Beskrivning av ärendet

Arbetsmiljöpolicy för Härnösands kommun reviderades senast 2017-05-29.

Syftet med arbetsmiljöpolicy som inkluderar policy om alkohol, droger och spel är att visa arbetsgivarens övergripande målsättning, viljeinriktning och medel när det gäller arbetsmiljöarbetet i Härnösands kommun.

Tidigare fanns en policy om alkohol och droger. Den ersätts nu av ett tillägg till arbetsmiljöpolicy.

Härnösands kommun har som arbetsgivare nolltolerans mot bruk av alkohol och droger. Genom att arbeta långsiktigt och förebyggande skapas en arbetsmiljö fri från alkohol, droger och spel.

Tillägg görs i arbetsmiljöpolicy i syfte att tydliggöra fördelningen av arbetsmiljöuppgifter från kommunfullmäktige via kommunstyrelsen och nämnderna.

Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön och svarar för att ansvar och befogenheter förs ut i verksamheten på ett sätt som gör att arbetsmiljöarbetet kan bedrivas verkningsfullt. I kommunerna är de förtroendevalda arbetsgivare och därigenom huvudansvariga för en hållbar arbetsmiljö. För att kunna uppfylla sitt ansvar ska arbetsgivaren fördela uppgifter i arbetsmiljöarbetet. Ansvarsfördelning och befogenheter ska vara tydligt formulerade och kända. Vidarefördelning av arbetsmiljöansvaret ska ske skriftligen och undertecknas av både den som fördelar och den som mottar fördelningen.

Beslutsunderlag

Arbetsmiljöpolicy i Härnösands kommun

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Pernilla Unander
HR-chef

Arbetsmiljöpolicy i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Arbetsmiljöpolicy i Härnösands kommun		Dokumenttyp Policy	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige		Datum 2019-11-06	Diarienummer KS 2019-502
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen/ HR-avdelningen	Version 1	Senast reviderad 2017-05-29	Giltig t o m 2022-11-05
Dokumentinformation	Beskriver hur vi arbetar för en god arbetsmiljö			
Dokumentet gäller för	Alla nämnder och förvaltningar inom Härnösands kommun			
Annan information	Ersätter tidigare version.			

Inledning

Härnösands kommun ska utmärkas av en god arbetsmiljö där medarbetarna stimuleras till arbetsglädje, engagemang och utveckling.

En god arbetsmiljö i en hållbar organisation med friska medarbetare ger effekt i form av hög kvalitet och effektivitet för kunderna samt ökade möjligheter att rekrytera och behålla medarbetare.

En god arbetsmiljö bidrar till att verksamhetens mål uppfylls där kommunens värdegrund *Kund, Ansvar* och *Glädje* verkar som en kompass för hur arbetet utförs.

Arbetsmiljöarbetet syftar till att skapa en bra och säker arbetsmiljö där risker för arbetsskador och arbetsrelaterad ohälsa förebyggs.

Chefer och medarbetare på alla nivåer skall verka för att arbetsmiljöpolicyns syften förverkligas när arbetet planeras och utförs.

Övergripande arbetsmiljömål i Härnösands kommun

Härnösands kommun ska utifrån ett proaktivt förhållningssätt verka för att arbetsmiljön leder till:

- ett hållbart arbetsliv med arbetsförhållanden som möjliggör arbete fram till pensionen
- att alla medarbetare genom delaktighet, utvecklingsmöjligheter och ett respektfullt bemötande upplever sig sedda, hörda och medskapande
- friska arbetsplatser med hälsofrämjande insatser där varje medarbetare känner arbetsglädje, stolthet och lust att vilja utveckla verksamheten

Verksamhetsnära arbetsmiljömål i Härnösands kommun

Respektive förvaltning har att utifrån de tre övergripande målen formulera konkreta och uppföljningsbara mål för sina verksamheter.

Målen ska stödja en god organisatorisk och social arbetsmiljö.

Lagar, arbetsmiljöverkets föreskrifter och interna styrdokument anger minsta godtagbara standard. Härnösands Kommun ska eftersträva högre standard än minimikraven för god arbetsmiljö.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en naturlig och integrerad del av verksamheten och en förutsättning för det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Kommunfullmäktige i Härnösands kommun ansvarar för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs i organisationen enligt arbetsmiljölagens intentioner.

Hälsofrämjande arbete

Arbetsmiljöarbetet ska fokusera på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder och även omfatta arbetsanpassning och rehabilitering.

Förutsättningen för det hälsofrämjande arbetet är att chefer och medarbetare tillsammans verkar för att behålla och utveckla friskfaktorer som leder till hälsa och ett hållbart arbetsliv. Hälsofrämjande och förebyggande arbete ska

bedrivs på alla nivåer i hela organisationen, d.v.s. på organisations-, grupp- och individnivå.

Diskriminering och kränkande särbehandling

I Härnösands kommun ska ingen medarbetare uppleva sig kränkt eller diskriminerad. Alla medarbetare har rätt till att bli respektfullt bemötta, sedda, hörda och vara medskapande.

I det hälsofrämjande arbetet ingår att arbeta proaktivt i syfte att förhindra att diskriminering och kränkande särbehandling uppstår.

Alkohol, droger och spel

Inom Härnösands kommun har vi nolltolerans mot bruk av alkohol och droger. Genom att arbeta långsiktigt och förebyggande skapar vi en arbetsmiljö fri från alkohol, droger och spel.

Samarbete

Kommunens arbetsmiljöarbete ska utmärkas av samarbete mellan chef och medarbetare. I första hand sker samarbetet inom ramen för det löpande arbetet men också i skyddskommitté och mellan chef och skyddsombud.

Ansvarsfördelning

Med arbetsmiljöansvar menas en skyldighet att aktivt vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall.

Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön och svarar för att ansvar och befogenheter förs ut i verksamheten på ett sätt som gör att arbetsmiljöarbetet kan bedrivs verkningsfullt. Ansvarsfördelning och befogenheter ska vara tydligt formulerade och kända. Vidarefördelning av arbetsmiljöansvaret ska ske skriftligen och undertecknas av både den som fördelar och den som mottar fördelningen.

I kommunerna är de förtroendevalda arbetsgivare och därigenom huvudansvariga för en hållbar arbetsmiljö. För att kunna uppfylla sitt ansvar ska arbetsgivaren fördela uppgifter i arbetsmiljöarbetet.

Kommunfullmäktige fördelar arbetsmiljöuppgifter till kommunstyrelse och nämnder.

Kommunstyrelsen har på kommunfullmäktiges uppdrag ansvar att leda, samordna och följa upp kommunens strategiska arbetsmiljöfrågor.

Kommunstyrelsen beslutar i angelägna kommunövergripande arbetsmiljöfrågor.

Nämnden har det yttersta arbetsgivaransvaret och ska återkommande följa upp att verksamhetens arbetsmiljöarbete och uppdrag fungerar. Respektive nämnd fördelar arbetsmiljöuppgifter till förvaltningschef som är ansvarig för samtliga beslut och åtgärder som påverkar arbetsmiljön inom förvaltningen. Respektive nämnd ska ge förvaltningschefen rätt att fördela uppgifter vidare till underställda chefer.

Alla medarbetare har ett arbetsmiljöansvar med en skyldighet att följa skyddsföreskrifter, rutiner och regler samt att påpeka risker eller brister i arbetsmiljön för närmaste chef. Varje medarbetare ska även ta ett personligt ansvar för sin hälsa och bidra till en god stämning och trivsel på arbetsplatsen.

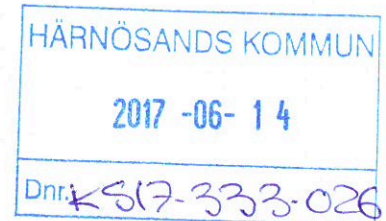
Skyddsombuden är medarbetarnas företrädare i arbetsmiljöfrågor. Skyddsombud och chefer ska samarbeta för att förebygga ohälsa och olycksfall samt bevaka att arbetsgivaren uppfyller kraven i arbetsmiljölagen.

HR-avdelningen ansvarar att ge organisationens verksamheter ett nära stöd i det löpande arbetsmiljöarbetet.

Uppföljning

Arbetsmiljöpolicyns mål, handlingsplaner samt arbetsskador och tillbud, ska kontinuerligt följas upp. Varje enhet ska tillsammans med sitt skyddsombud kontinuerligt arbeta med uppföljning som redovisas i respektive förvaltnings skyddskommitté.

HR-avdelningen erhåller sammanställningar från varje förvaltning. Sammanställningarna av resultatet ska verka som grund för kommunens övergripande arbetsmiljöarbete och redovisas i centrala skyddskommittén.

Arbetsmiljöpolicy i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Arbetsmiljöpolicy i Härnösands kommun	Dokumenttyp Policy	
Fastställt/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum 2017-05-29	Diarienummer KS 12-285-026
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen/ HR-avdelningen	Version 2	Senast reviderad Giltigt o m 2021-05-29
Dokumentinformation	Beskriver hur vi arbetar för en god arbetsmiljö		
Dokumentet gäller för	Alla nämnder och förvaltningar inom Härnösands kommun		
Annan information	Ersätter tidigare version.		

Inledning

Härnösands kommun ska utmärkas av en god arbetsmiljö där medarbetarna stimuleras till arbetsglädje, engagemang och utveckling.

En god arbetsmiljö i en hållbar organisation med friska medarbetare ger effekt i form av hög kvalitet och effektivitet för kunderna samt ökade möjligheter att rekrytera och behålla medarbetare.

En god arbetsmiljö bidrar till att verksamhetens mål uppfylls där kommunens värdegrund *Kund, Ansvar* och *Glädje* verkar som en kompass för hur arbetet utförs.

Arbetsmiljöarbetet syftar till att skapa en bra och säker arbetsmiljö där risker för arbetsskador och arbetsrelaterad ohälsa förebyggs.

Chefer och medarbetare på alla nivåer skall verka för att arbetsmiljöpolicyns syften förverkligas när arbetet planeras och utförs.

Övergripande arbetsmiljömål i Härnösands kommun

Härnösands kommun ska utifrån ett proaktivt förhållningssätt verka för att arbetsmiljön leder till:

- ett hållbart arbetsliv med arbetsförhållanden som möjliggör arbete fram till pensionen
- att alla medarbetare genom delaktighet, utvecklingsmöjligheter och ett respektfullt bemötande upplever sig sedda, hörda och medskapande
- friska arbetsplatser med hälsofrämjande insatser där varje medarbetare känner arbetsglädje, stolthet och lust att vilja utveckla verksamheten

Verksamhetsnära arbetsmiljömål i Härnösands kommun

Respektive förvaltning har att utifrån de tre övergripande målen formulera konkreta och uppföljningsbara mål för sina verksamheter.

Målen ska stödja en god organisatorisk och social arbetsmiljö.

Lagar, arbetsmiljöverkets föreskrifter och interna styrdokument anger minsta godtagbara standard. Härnösands Kommun ska eftersträva högre standard än minimikraven för god arbetsmiljö.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en naturlig och integrerad del av verksamheten och en förutsättning för det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Kommunfullmäktige i Härnösands kommun ansvarar för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs i organisationen enligt arbetsmiljölagens intentioner.

Hälsofrämjande arbete

Arbetsmiljöarbetet ska fokusera på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder och även omfatta arbetsanpassning och rehabilitering.

Förutsättningen för det hälsofrämjande arbetet är att chefer och medarbetare tillsammans verkar för att behålla och utveckla friskfaktorer som leder till

hälsa och ett hållbart arbetsliv. Hälsöfrämjande och förebyggande arbete ska bedrivas på alla nivåer i hela organisationen, d.v.s. på organisations-, grupp- och individnivå.

Diskriminering och kränkande särbehandling

I Härnösands kommun ska ingen medarbetare uppleva sig kränkt eller diskriminerad. Alla medarbetare har rätt till att bli respektfullt bemötta, sedda, hörda och vara medskapande.

I det hälsofrämjande arbetet ingår att arbeta proaktivt i syfte att förhindra att diskriminering och kränkande särbehandling uppstår.

Samarbete

Kommunens arbetsmiljöarbete ska utmärkas av samarbete mellan chef och medarbetare. I första hand sker samarbetet inom ramen för det löpande arbetet men också i skyddskommitté och mellan chef och skyddsombud.

Ansvarsfördelning

Med arbetsmiljöansvar menas en skyldighet att aktivt vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall.

- Arbetsgivaren har huvudansvaret för arbetsmiljön och svarar för att ansvar och befogenheter förs ut i verksamheten på ett sätt som gör att arbetsmiljöarbetet kan bedrivas verkningsfullt. Ansvarsfördelning och befogenheter ska vara tydligt formulerade och kända.
- Alla medarbetare har ett arbetsmiljöansvar med en skyldighet att följa skyddsföreskrifter, rutiner och regler samt att påpeka risker eller brister i arbetsmiljön för närmaste chef. Varje medarbetare ska även ta ett personligt ansvar för sin hälsa och bidra till en god stämning och trivsel på arbetsplatsen.
- Skyddsombuden är medarbetarnas företrädare i arbetsmiljöfrågor. Skyddsombud och chefer ska samarbeta för att förebygga ohälsa och olycksfall samt bevaka att arbetsgivaren uppfyller kraven i arbetsmiljölagen.
- HR-avdelningen ansvarar att ge organisationens verksamheter ett nära stöd i det löpande arbetsmiljöarbetet.

Uppföljning

Arbetsmiljöpolicyns mål, handlingsplaner samt arbetsskador och tillbud, ska kontinuerligt följas upp. Varje enhet ska tillsammans med sitt skyddsombud kontinuerligt arbeta med uppföljning som redovisas i respektive förvaltningens skyddskommitté.

HR-avdelningen erhåller sammanställningar från varje förvaltning.

Sammanställningarna av resultatet ska verka som grund för kommunens övergripande arbetsmiljöarbete och redovisas i centrala skyddskommittén.

Kommunfullmäktiges presidieberedning

§ 69

Dnr 2018-000220 101

Kommunfullmäktiges arbetsordning

Kommunfullmäktiges presidieberednings beslut

Kommunfullmäktiges presidieberedning beslutar

att på sidan 25 ändra ”ansvarig nämnd” till ”lämplig beslutsinstans”

Kommunfullmäktiges presidieberedning föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad arbetsordning för kommunfullmäktige 2019-2022.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Kristoffer Bodin (M) samt Göran Norlander (S).

Propositionsordning

Ordförande finner att det bara finns ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordförande frågar kommunfullmäktiges presidieberedning om de avser besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att fullmäktiges presidieberedning beslutar i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att medborgarförslagen ska upphöra och att det istället ska införas e-förslag. Som en konsekvens av detta förslås att avsnittet om medborgarförslag stryks och ersätts med ett nytt avsnitt om e-förslag.

Utöver detta förslås att interpellationer som ska hanteras som ”snabbspårsinterpellationer” ska lämnas in innan fullmäktigepresidiets sammanträde.

Det tydliggörs också vem en interpellation kan ställas till.

Utöver detta görs också vissa justeringar gällande allmänhetens frågestund och ordförandes rätt att avgöra vilka frågor som får ställas.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv

Kommunfullmäktiges presidieberedning

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv

Beslutsunderlag

Förslag reviderad arbetsordning kommunfullmäktige 2019-2022

Arbetsordning för kommunfullmäktige

Dokumentnamn	Arbetsordning för kommunfullmäktige	Dokumenttyp Styrdokument		
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum 2018-04-23	Diarienummer 2018-220	
Dokumentansvarig/processägare	Kommunfullmäktiges presidium	Version 1	Senast reviderad 2018-04-23	Giltig t o m 2022-12-31
Dokumentinformation	Bestämmelser för fullmäktiges arbete, utöver det som regleras i lag			
Dokumentet gäller för	Kommunfullmäktige			
Annan information				

Innehåll

Ledamöter och ordförandeskap	4
Antalet ledamöter	4
Mandattider	4
Presidium	4
Gruppledare	4
Kommunalråd	5
Tid och plats för sammanträden	6
Kungörelse	7
Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde ...	8
Ärenden och utskick av handlingar	9
Ärenden	9
Handlingar	9
Placeringsordning	10
Ersättarnas tjänstgöring	11
Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare	11
Handläggning av ärenden	12
Upprop	12
Protokollsjusterare	12
Turordning för handläggning av ärenden	12
Yttranderätt och medverkan	14
Yttanderätt vid sammanträdena	14
Revisorernas yttranderätt	14
Övrig yttranderätt och föredragning av ärenden	14
Ordningsfrågor	16
Talarordning och ordningen vid sammanträdena	16
Hur ärenden avgörs	17
Yrkanden	17
Deltagande i beslut	17
Omröstningar	17
Valsedel	17
Initiativrätt i fullmäktige	18
Nämndinitiativ	18
Motioner	18
Revisionsinitiativ (5 kap 23 § 3 p KL)	18
Beredningsinitiativ	18
Medborgarförslag	19
Bolagsinitiativ	20
Interpellationer och frågestund	21
Interpellationer	21

Ledamöternas frågestund	21
Frågor.....	22
Beredning	23
Beredning av ärende.....	23
Beredning av revisorernas budget.....	23
Nämndernas och bolagens ansvar inför fullmäktige	24
Återredovisning från nämnderna	24
Avrapportering från de kommunala helägda bolagen.....	24
Prövning av frågan om anmärkning och ansvarsfrihet	25
Allmänhetens frågestund.....	26
Fullmäktigeberedningar	27
Tillfälliga fullmäktigeberedningar	27
Valberedning	27
Presidieberedning	27
Protokollet och dess expediering	29
Sekreterare	29
Protokoll och justering av protokollet	29
Reservation	29
Expediering m.m.	29
Undertecknande av skrivelser m.m.	29

Ledamöter och ordförandeskap

Antalet ledamöter

1 §

Fullmäktige har 43 ledamöter. Antalet ersättare regleras av bestämmelserna i vallagen.

Mandattider

2 §

Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige väljs för fyra år räknat från och med 15 oktober valåret.

Presidium

3 §

De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige bland ledamöterna en ordförande samt en förste och andre vice ordförande som tillsammans utgör fullmäktiges presidium. Val till presidiet ska förrättas på ett sammanträde som hålls före december månads utgång.

Vid valet bestämmer fullmäktige tiden för uppdraget.

4 §

Till dess presidieval förrättats, fullgör den som varit ledamot längst tid (ålderspresident) ordförandes uppgifter. Om två eller fler ledamöter har lika lång uppdragstid i fullmäktige tjänstgör den till levnadsåldern äldste av dem.

5 §

Om ordföranden eller någon av vice ordförandena avgår som ledamot eller från sin presidiepost, bör fullmäktige så snart det kan ske välja en annan ledamot att för återstoden av mandatperioden för den som avgått.

6 §

Om samtliga i presidiet är hindrade att fullgöra uppdraget fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Gruppledare

7 §

Varje parti har rätt att bland sina ordinarie ledamöter utse en gruppledare för sin fullmäktigegrupp. Arvodering utgår enligt ”Reglemente för ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2019-2022”.

I gruppledarens uppdrag ingår att hålla sig allmänt informerad om den kommunala verksamheten inklusive de kommunala bolagen och ansvara för att informationen vidarebefordras till egna representanter i nämnder och styrelser samt den egna partiorganisationen. I uppdraget ingår även arbetet med kommunens ekonomi.

I gruppledarens arvode ingår:

- Ansvar för närvaro och inkallande av ersättare till fullmäktiges sammanträden

- Gruppledarträffar med fullmäktiges presidium minst fyra gånger årligen.
- Budgetberedningar inför budgetarbete

Kommunalråd

8 §

Benämning av förtroendevald som fullgör sitt uppdrag med en arvoderingsgrad på heltid eller betydande del av heltid hanteras i enlighet med Kommunallagen 4e kapitlet 2a§

9 §

Kommunalråd får tidigast väljas av kommunfullmäktige vid första sammanträdet efter det att val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Tid och plats för sammanträden

7 §

Fullmäktige bestämmer för varje år antal ordinarie sammanträden samt tid för dessa.

8 §

Fullmäktige sammanträder normalt i Sessionssalen, rådhuset. I samband med beslut om fastställande av sammanträdesdagar för det kommande året kan fullmäktige besluta att ett eller flera sammanträden ska hållas på annan plats/platser. Därutöver kan ordföranden efter samråd med presidiet för särskilt fall bestämma annan sammanträdesplats.

9 §

De år då val av fullmäktige äger rum i hela landet, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången under andra halvan av oktober. Ålderpresidenten bestämmer dag och tid för sammanträdet efter samråd med kommunstyrelsens ordförande.

10 §

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden efter samråd med presidiet ställa in sammanträde eller ändra dag eller tid för sammanträdet.

Om ordföranden beslutar att sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska på ordförandes ansvar ledamöter och ersättare snarast underrättas om beslutet. Uppgift härom ska snarast och minst en vecka före den bestämda sammanträdesdagen anslås på kommunens anslagstavla.

Kungörelse

11 §

Kungörelse av sammanträde anslås på kommunens digitala anslagstavla.

Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde

12 §

Om fullmäktige inte hinner slutföra sammanträde på utsatt dag, kan fullmäktige besluta att förlänga sammanträdet.

Fullmäktige kan också besluta att avbryta sammanträdet och att hålla fortsatt sammanträde en senare dag för att behandla återstående ärenden. I sådant fall beslutar fullmäktige genast när och var sammanträdet ska fortsätta.

Om fullmäktige beslutar att hålla fortsatt sammanträde, låter ordföranden utfärda kungörelse om det fortsatta sammanträdet på vanligt sätt.

Om sammanträdet ska fortsätta inom en vecka behöver någon kungörelse inte utfärdas. I sådant fall låter ordföranden underrätta ledamöter och ersättare, som inte är närvarande när sammanträdet avbryts, om tid och plats för det fortsatta sammanträdet.

Ärenden och utskick av handlingar

Ärenden

13 §

Presidiet bestämmer när fullmäktige ska behandla ett ärende om inget annat följer av lag.

Handlingar

14 §

Kommunstyrelsen, övriga nämnders och beredningars förslag till beslut eller yttranden, i de ärenden som tagits in i kungörelsen, ska skickas till varje ledamot och ersättare före sammanträdet.

Ordförande bestämmer i vilken omfattning övriga handlingar i ett ärende ska skickas till ledamöter och ersättare före sammanträdet.

Kungörelse med tillhörande handlingar skickas via det digitala ärendehanteringssystemet. Vid synnerliga skäl kan handlingarna skickas på annat sätt.

Handlingar i varje ärende bör finnas tillgängliga för allmänheten i sammanträdeslokalen under sammanträdet.

Interpellationer och frågor ska skickas till samtliga ledamöter och ersättare före det sammanträde vid vilket de avses bli ställda.

Placeringsordning

15 §

Ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena placeringsordningen för fullmäktiges ledamöter, ersättare och andra som deltar i fullmäktiges sammanträden. Ersättare, som tjänstgör i stället för presidieledamot, intar särskilt anvisad plats. Ersättare som tjänstgör i stället för annan än presidieledamot intar ledamotens plats.

Ersättarnas tjänstgöring

Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare

16 §

Ledamot eller ersättare som inte kan delta i sammanträde eller del av ett sammanträde ska snarast anmäla detta till det egna partiets gruppleddare i fullmäktige. Gruppleddaren kallar då ersättare i den vid valtillfället fastställda turordningen.

Partierna ansvarar för att ersättare kallas in.

17 §

Ordföranden bestämmer när en ledamot eller en ersättare ska träda in och tjänstgöra under pågående sammanträde. Endast om det föreligger särskilda skäl får inträde ske under pågående handläggning av ett ärende.

18 §

Ledamot eller tjänstgörande ersättare får ej annat än tillfälligtvis lämna sammanträdet utan att anmäla detta till ordföranden eller sekreteraren.

Ledamot är skyldig att anmäla till sekreteraren om ledamoten avbryter sin tjänstgöring.

19 §

Det som sagt om ledamot i 16-18 §§ gäller också för ersättare som kallas till tjänstgöring.

Handläggning av ärenden

Upprop

20 §

Vid sammanträdet början registreras närvaro genom det digitala närvarosystemet.

Närvaro registreras även i början av ny sammanträdesdag, vid fortsatt sammanträde och när ordföranden anser att det behövs. Närvaron fastslås med ett klubbslag.

21 §

En närvarolista som visar ledamöter och tjänstgörande ersättare samt övriga närvarande ersättare ska finnas tillgänglig under sammanträdet.

Ledamot eller ersättare som infinner sig till sammanträdet efter det att uppropet avslutats, ska anmäla sig hos ordföranden eller sekreteraren, varefter ordföranden avgör om närvaron ska tillkännages.

Protokollsjusterare

22 §

Ordföranden bestämmer tiden och platsen för justeringen av protokollet från sammanträdet.

Sedan uppropet har förrättats enligt 21 §, väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet och att i förekommande fall biträda ordföranden vid röstsammanräkningar.

Om också förste eller andre vice ordförandena fungerat som ordförande vid del av sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar respektives delar.

Om fullmäktige beslutar att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart, ska innehållet i paragrafen redovisas skriftligt innan fullmäktige förklarar den justerad.

Turordning för handläggning av ärenden

23 §

Fullmäktige behandlar ärendena i den ordning som de tagits upp i kungörelsen.

Fullmäktige kan besluta om ändrad turordning för ett eller flera ärenden.

Ordföranden bestämmer när under ett sammanträde ett ärende ska behandlas som inte finns med i kungörelsen. För att undvika att ärenden läggs på bordet under och innan mötet föreslås att ärenden som inte finns med i kungörelsen ska behandlas i undantagsfall.

24 §

Inlämnade motioner, interpellationer, frågor och medborgarförslag ska komma sist på dagordningen. Undantag från detta är de interpellationer som ska behandlas på samma sammanträde som de ställs

25 §

Fullmäktige får besluta att avbryta handläggningen av ett ärende under ett sammanträde för att återuppta det senare under sammanträdet.

Yttranderätt och medverkan

Yttanderätt vid sammanträdena

26 §

Rätt att delta i överläggningen har

- ordföranden och vice ordförandena i en nämnd eller en gemensam nämnd vid behandling av ett ärende där nämndens verksamhetsområde berörs.
- ordföranden och vice ordförandena i en fullmäktigeberedning, när fullmäktige behandlar ett ärende som beredningen har handlagt.
- ordföranden i en nämnd eller i en fullmäktigeberedning eller någon annan som besvarar en interpellation eller en fråga när överläggning hålls med anledning av svaret.
- styrelsens ordförande eller vice ordförande i ett sådant företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ KL, när fullmäktige behandlar ett ärende som berör förhållandena i företaget.
- ersättare som inte tjänstgör under ett sammanträde får yttra sig när fullmäktige behandlar interpellationer och motioner som ersättaren själv lämnat in.

Revisorernas yttranderätt

27 §

Kommunens revisorer och deras sakkunniga får delta i överläggningen när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen och årsredovisningen.

Revisorerna får också delta i överläggningen när fullmäktige behandlar ett ärende som rör revisorernas granskning eller egen förvaltning.

Övrig yttranderätt och föredragning av ärenden

28 §

Ordföranden låter efter samråd med vice ordförandena i den utsträckning som behövs kalla ordförandena och vice ordförandena i av fullmäktige tillsatta beredningar, revisorer samt anställda hos kommunen för att lämna upplysningar vid sammanträdena. Detsamma gäller utomstående sakkunniga.

Samtliga ordförande och vice ordförande i nämnder och helägda kommunala bolag ska alltid kallas till fullmäktiges sammanträden för att kunna informera ledamöterna eller svara på frågor - särskilt under allmänhetens frågestund.

Om fullmäktige inte beslutar annat, bestämmer ordföranden efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de som kallas för att lämna upplysningar under ett sammanträde får yttra sig under överläggningarna.

29 §

Kommundirektören får delta i överläggningen i alla ärenden för att lämna sakupplysningar.

Fullmäktiges sekreterare får yttra sig om lagligheten av det som förekommer vid sammanträdena.

30 §

Den som väckt ett ärende genom medborgarförslag har rätt att under högst tre minuter yttra sig i ärendet om fullmäktige avgör ärendet.

Ordningsfrågor

Talarordning och ordningen vid sammanträdena

31 §

Den som har rätt att delta i fullmäktiges överläggningar får ordet i den ordning som vederbörande anmält sig och blivit uppropad.

Ordförande får ge talare ordet för replik och genmäle. Replik kan endast begäras under ett anförande. Repliken ska innehålla en sakupplysning eller rättelse med anledning av närmast föregående anförande. Replik medges också en ledamot som är direkt omnämnd eller angripen i anförandet. Gruppledare kan också medges replik som partiföreträdare om partiet i fråga omnämns. Ordet för genmäle ges av ordföranden endast om det begärs under replik och enbart till talaren vars inlägg repliken gäller. Varje replikskifte/genmäle omfattar upp till två repliker och upp till två genmälen.

Inlägg i ärende bör göras från talarstolen. För att praktiskt underlätta debatten ska fullmäktiges sessionssal vara utrustad med två talarstolar och en mobil mikrofon.

Skulle någon i sitt yttrande avlägsna sig från ämnet och inte efter tillsägelse av ordföranden rättar sig får ordföranden ta ifrån honom eller henne ordet. I övrigt får ingen avbryta talare under anförande.

Ordföranden kan avvisa den som uppträder störande och ej rättar sig efter tillsägelse.

Uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra, får ordföranden ajournera eller upplösa sammanträdet.

Hur ärenden avgörs

Yrkanden

32 §

När fullmäktige förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som framställts under överläggningen för att kontrollera att de uppfattats rätt.

Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inte något yrkande ändras eller återtas, om inte fullmäktige enhälligt beslutar att medge detta enhälligt.

Om ordföranden anser det behövt ska ledamot som framställt ett yrkande lämna in detta skriftligt.

Deltagande i beslut

33 §

Ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden innan beslutet fattas.

En ledamot som inte har gjort sådan anmälan anses ha deltagit i beslutet, om fullmäktige fattar beslutet med acklamation.

Omröstningar

34 §

Vid omröstningar biträds ordföranden av justeringsledamöterna.

Omröstningarna genomförs genom upprop enligt uppropsslistan.

Sedan omröstningen avslutats befäster ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får ingen ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget.

Om oenighet uppstår om resultatet av öppen omröstning ska en ny omröstning genomföras omedelbart.

Valsedel

36 §

En valsedel som avlämnas vid slutna omröstning ska uppta så många namn som valet avser samt vara omärkt, enkel och slutna.

En valsedel är ogiltig om

- den upptar namnet på någon som inte är valbar
- den upptar fler namn eller färre namn än det antal personer som ska väljas.
- den upptar ett namn som inte klart utvisar vem som avses.

Det nu sagda gäller inte vid val som sker med tillämpning av proportionellt valsätt. För sådana val gäller särskilda lagföreskrifter.

Initiativrätt i fullmäktige

Nämndinitiativ

37 §

En nämnd får väcka ärende i fullmäktige och det kallas då nämndinitiativ.

Nämndinitiativet:

- ska vara skriftligt
- får inte ta upp ämnen av olika slag
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Ett nämndinitiativ ska avse ett ärende som faller inom nämndens och fullmäktiges kompetens.

Motioner

38 §

En motion

- ska vara skriftlig och läggs av en ledamot eller tjänstgörande ersättare
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid ett sammanträde med fullmäktige.

En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde.

Kommunstyrelsen ska på fullmäktiges oktobersammanträde redovisa de motioner som inte beretts färdigt.

Revisionsinitiativ (5 kap 23 § 3 p KL)

39 §

Revisorerna får väcka ärende i fullmäktige och kallas då revisionsinitiativ.

Revisionsinitiativet

- ska vara skriftligt och undertecknat av en eller flera revisorer.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Ett revisionsinitiativ skall avse ett ärende som gäller förvaltning som har samband med revisorsuppdraget eller om ärendet gäller granskning.

Beredningsinitiativ

40 §

En fullmäktigeberedning får väcka ärende i fullmäktige om fullmäktige föreskrivit det. Ärendet kallas då beredningsinitiativ.

Beredningsinitiativet:

- ska vara skriftligt.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Medborgarförslag

41 §

Den som är folkbokförd i kommunen får väcka ärende i fullmäktige (medborgarförslag).

Ett medborgarförslag:

- ska vara skriftligt och undertecknat av en eller flera personer.
- ska innehålla namnförtydligande, adress och telefonnummer.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- ska innehålla ett konkret förslag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret.

Ett medborgarförslag kan bara sakbehandlas av fullmäktige om det ligger inom fullmäktiges befogenhetsområde. Fullmäktiges presidieberedning granskar de inkomna förslagen och beslutar vilka som ska läggas fram till fullmäktige samt hur de ska hanteras.

Föreningar, sammanslutningar, olika råd och organisationer får inte lämna in medborgarförslag.

Ett medborgarförslag kan lämnas in till kommunen via e-post, vanlig post, personligen, eller via kommunens hemsida. Ett medborgarförslag ska vara skriftligt. Namn, adress och telefonnummer ska anges till den/dem som lämnat in förslaget.

Medborgarförslag ska beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att förslag väcktes. Fullmäktige får överlåta till styrelsen eller annan nämnd att besluta i ärende som väckts genom medborgarförslag, utom i sådana fall som anges i 3 kap. 9 § kommunallagen.

När ett medborgarförslag beretts färdigt och beslut ska fattas, ska förslagsställaren underrättas.

I de fall där fullmäktige överlåtit till en nämnd att besluta i ärende som väckts genom medborgarförslag ska detta återrapporteras till fullmäktige.

Kommunstyrelsen ska på fullmäktiges oktobersammanträde redovisa de medborgarförslag som inte beretts färdigt.

I samband med redovisning får fullmäktige besluta att avskryva de medborgarförslag som inte kunnat behandlas inom 1 år enligt KL 5 kap § 33

Samtliga förtroendevalda uppmanas att sprida information om politikerarbetet inom fullmäktige, styrelser och nämnder till kommunmedborgare samt att ta tillvara idéer/förslag som kan föranleda motioner, medborgarförslag m.m.

Bolagsinitiativ

42 §

Styrelsen i ett kommunalt bolag enligt 3 kap 17 § och 18 kommunallagen får väcka ärende i fullmäktige om sådana ärenden som bolaget är skyldigt att se till att fullmäktige får ta ställning till.

Ärendet kallas då bolagsinitiativ.

Bolagsinitiativet

- ska vara skriftligt.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Interpellationer och frågestund

Interpellationer

43 §

En interpellation ska

- vara skriftlig, daterad och undertecknad.
- lämnas till kommunledningskontoret eller vid sammanträde med fullmäktige.

En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet

Interpellation bör besvaras vid det sammanträde som följer efter det då interpellationen framställdes.

En interpellation kan behandlas på två sätt:

- Lämnas den in efter fullmäktiges sammanträde, men innan kungörelsen skickas ut kungörs interpellationen som att den kommer att ställas och besvaras vid samma sammanträde under förutsättning att fullmäktige beslutar att den får ställas. Interpellationen skickas med kungörelsen så att ledamöter och ersättare tagit del av interpellationen innan den ställs. Om en ersättare lämnar in en interpellation på detta sätt får den behandlas endast om ersättaren också tjänstgör på sammanträdet.
- Lämnas den in efter att kungörelsen skickats ut, eller i samband med sammanträdet, ställs den på det fullmäktige som är närmast i tid och svar ges vid sammanträdet därefter.

Svar på interpellation ska vara skriftligt. Interpellanten ska få ta del av svaret senast kl. 12.00 vardagen före sammanträdesdagen. Övriga ledamöter delges interpellationssvaret senast vid fullmäktiges sammanträde.

Uppgift om att interpellation kommer att besvaras ska tas in i kungörelsen till sammanträdet.

Om interpellationen avser förhållanden i ett sådant företag som avses i 3 kap 17 eller 18 § § kommunallagen (hel- eller delägda kommunala bolag), får den ordförande till vilken interpellationen ställts, överlämna till en av fullmäktige utsedd ledamot i bolagets styrelse att besvara interpellationen.

En interpellation får besvaras även om mindre än hälften av ledamöterna är närvarande.

Interpellationsdebatten inleds av den som ska besvara interpellationen. Därefter får interpellanten ordet och därefter är ordet fritt.

Ledamöternas frågestund

44 §

På fullmäktiges dagordning finns som regel en punkt benämnd ”korta frågor-korta svar”. Detta avser frågor som kan besvaras ytterst kortfattat och ska röra dagsaktuella frågor. Frågorna får inte föranleda någon debatt.

Frågorna, som ställs muntligen av ledamöterna, får ställas till alla ledamöter i fullmäktige. Frågorna får också ställas till ordföranden eller vice ordföranden i en nämnd, fullmäktigeberedning eller bolag samt till ordföranden eller vice ordföranden i kommunstyrelsens utskott.

Punkten ska läggas näst sist på dagordningen, före tillkommande motioner, medborgarförslag, interpellationer och frågor.

Frågor

45 §

En fråga ska

- vara skriftlig och undertecknad av en ledamot
- ges in till kommunledningskontoret senast kl. 12.00 vardagen före det sammanträde vid vilket frågan avses ställas.
- ha ett bestämt innehåll, och ska kunna besvaras med ett ja eller ett nej.

Svaret behöver inte vara skriftligt och frågan bör besvaras vid samma sammanträde som den ställts.

När en fråga besvaras, får bara den som ställer frågan och den som svarar delta i överläggningen.

En fråga får besvaras även om mindre än hälften av ledamöterna är närvarande.

Beredning

Beredning av ärende

46 §

Om inte fullmäktige beslutar annat, avgör kommunstyrelsen hur de ärenden som fullmäktige ska behandla bereds.

47 §

Fullmäktiges presidium och partiernas gruppledare skall som ett led i ärendeberedningen träffas två gånger per år. Fullmäktiges ordförande sammankallar gruppen i samråd med presidiet.

Beredning av revisorernas budget

48 §

Fullmäktiges presidium bereder revisorernas budget.

49 §

Fullmäktiges presidium ska årligen sammanträda med revisionen för att följa upp budgeten och revisionens arbete.

Nämndernas och bolagens ansvar inför fullmäktige

Återredovisning från nämnderna

49 §

Nämnderna ansvarar för sin verksamhet inför fullmäktige. Varje nämnd skall lämna redovisning till fullmäktige två gånger per år om hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem.

Fullmäktiges ordförande gör i början av året en turordningsplan för nämndernas återredovisning som skickas till nämnderna.

Är uppdragen ej fullgjorda skall redovisning lämnas om ärendenas status. Nämnderna skall även lämna information om ärendelista för vår och höst samt arbetsplan för kommande period.

Efter redovisningen kan fullmäktiges ledamöter och tjänstgörande ersättare ställa frågor till ordförandena i kommunstyrelsen och i övriga nämnder.

Avrapportering från de kommunala helägda bolagen

50 §

Avrapportering från de kommunala helägda bolagen skall göras i samband med behandlingen av bolagets årsredovisning på våren samt på hösten, efter samråd med respektive bolag.

Avrapportering skall lämnas angående bolagets allmänna läge och resultat samt information om sådana ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt som fullmäktige har möjlighet att ta ställning till enligt 3 kap 17 § KL.

Prövning av frågan om anmärkning och ansvarsfrihet

50 §

Presidiet bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

Presidiet och fullmäktiges revisorer skall träffas fyra gånger per år, varav minst en gång inför ansvarsfrihetsprövningen.

Vid prövning av frågan om anmärkning och ansvarsfrihet behöver fullmäktige inte motivera sitt beslut om revisionsberättelsen ej innehåller några kritiska synpunkter, bedömningar eller framställningar och fullmäktige gör samma bedömning som revisorerna och beslutar bevilja ansvarsfrihet. Det får heller inte ha framförts några kritiska synpunkter och förslag från fullmäktiges ledamöter vid behandlingen av ärendet.

Att motivera ett beslut i frågan om anmärkning och ansvarsfrihet innebär att tydligt redovisa vilka omständigheter som legat till grund för fullmäktiges beslut. Motiveringen skall formuleras självständigt av fullmäktige utifrån förslag av beredande organ.

Om en enskild fullmäktigeledamot vill framföra kritiska synpunkter eller lägga yrkanden i ansvarsfrågan under fullmäktigesammanträdet skall ledamoten själv skriftligen presentera sitt förslag till beslutsmotivering.

Fullmäktige behandlar i fråga om anmärkning och ansvarsfrihet varje nämnd, styrelse, beredning eller enskilda förtroendevalda i sådana organ, för sig.

Ledamöter som är föremål för prövning får ej delta i fullmäktigebeslut som gäller sig själv eller det organ man tillhör.

Vid behov bereder ålderspresidenten frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

Allmänhetens frågestund

51 §

Allmänhetens frågestund får ske i samband med fullmäktiges sammanträden om tid kan medges.

Under allmänhetens frågestund äger alla fullmäktiges ledamöter och tjänstgörande ersättare rätten att svara på de ställda frågorna. Ingen debatt ska ske i samband med besvarande av frågorna utan endast svar på frågan får avges.

Därutöver skall allmänheten beredas tillfälle att ställa frågor vid de sammanträden när fullmäktige behandlar årsredovisningen och när fullmäktige behandlar budgeten.

I kungörelsen till dessa sammanträden skall anges att allmänhetens frågestund skall förekomma samt information om hur frågor kan skickas in. Uppgift härom skall också tas in i ortstidningarna.

Rätt att delta vid allmänhetens frågestund tillkommer den som är folkbokförd i Härnösands kommun.

Fråga ska lämnas in skriftligt och läses då upp av fullmäktiges ordförande. Frågor ska vara inlämnade senast kl. 12.00 sista vardagen innan sammanträdet.

Skriftlig fråga i samband med allmänhetens frågestund skall innehålla uppgift om namn och adress.

Frågor får inte ställas i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild eller i ärenden som faller utanför den kommunala kompetensen.

Vid de sammanträden allmänhetens frågestund hålls inleds sammanträdet med allmänhetens frågestund. Fullmäktiges ordförande bestämmer efter samråd med fullmäktiges presidium hur frågestunden skall genomföras och låter kalla de förtroendevalda eller anställda hos kommunen som behövs för att lämna upplysningar under frågestunden.

Fullmäktige får besluta om ytterligare regler för allmänhetens frågestund.

Fullmäktigeberedningar

Tillfälliga fullmäktigeberedningar

52 §

Fullmäktige får vid behov tillsätta en eller flera särskilda fullmäktigeberedningar för beredning av visst ärende eller behandling av fråga som ej enligt kommunallagen ankommer på annan.

Fullmäktigeberedning kan bestå av en eller flera personer som utses på samma sätt som övriga förtroendevalda.

Fullmäktigeberedning ska följa den verksamhet som tillhör det uppgiftsområde för vilket den tillsatts och får hos fullmäktige göra de framställningar och väcka de ärenden som den finner påkallade.

Fullmäktige bestämmer före valet av beredningen mandattiden samt antalet ledamöter och ersättare och utser ordförande och vice ordförande för samma tid som de blivit valda till ledamöter i beredningen.

Fullmäktigeberedningen äger att från nämnder/styrelser och anställda få upplysningar och yttranden som behövs för att beredningen ska kunna fullgöra sin uppgift.

För fullmäktigeberedning gäller av fullmäktige antagna reglemente för styrelser och nämnder samt vad som i kommunallagen är föreskrivet om beslutförhet, offentlighet och protokoll för nämnder.

Innan ett ärende från fullmäktigeberedning behandlas i fullmäktige ges kommunstyrelsen möjlighet att uttala sig i ärenden.

Valberedning

53 §

På det första sammanträdet med nyvalda fullmäktige väljer fullmäktige en valberedning för den löpande mandatperioden.

Valberedningen består av fullmäktiges ordförande, förste och andre vice ordförande, samt en ledamot från varje parti i fullmäktige som inte är representerat genom någon av ordförandena. Inga ersättare utses

Valberedningen bestämmer själv sina arbetsformer.

Presidieberedning

54 §

Kommunfullmäktiges presidium har förutom att leda fullmäktiges arbete följande uppgifter:

- planera fullmäktiges sammanträde och besluta om verksamheter i anslutning till sammanträdena såsom temadebatter, information och frågestunder,
- planera och genomföra kompetensutveckling för fullmäktiges ledamöter och ersättare,
- aktivt verka för att informera media om fullmäktige och fullmäktiges verksamhet,

- fungera som valberedning varvid presidiet utökas så att minst en ledamot från varje i fullmäktige representerat parti ingår,
- budgetfrågor för kommunfullmäktiges ansvarsområde, samt
- ansvara för kommunens internationella kontakter, samt
- ansvara för kommunens deltagande i publika evenemang så som nationaldagen och privilegiedagen.

Vid presidiets sammanträden förs protokoll.

Protokollet och dess expediering

Sekreterare

55 §

Sekreterare hos kommunfullmäktige och i presidieberedningen utses av kommunledningskontoret efter samråd med ordföranden.

Protokoll och justering av protokollet

56 §

Ordföranden bestämmer tiden och platsen för justeringen av protokollet från sammanträdet. Sedan uppropet har förrättats enligt 21 §, väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet och att i förekommande fall biträda ordföranden vid röstsammanräkningar.

Om också förste eller andre vice ordförandena fungerat som ordförande vid del av sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar respektives delar.

Om fullmäktige beslutar att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart, ska innehållet i paragrafen redovisas skriftligt innan fullmäktige förklarar den justerad.

Reservation

57 §

Om ledamot reserverat sig mot ett beslut och vill motivera reservationen ska ledamoten göra detta skriftligt. Reservationen biläggs protokollet.

Den skriftligt motiverade reservationen skall lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som fastställts för justering av protokollet.

Expediering m.m.

58 §

När fullmäktiges protokoll blivit justerat ska kopia av detta tillställas revisorerna. Utdrag av protokollet ska tillställas de nämnder/styrelser, andra kommunala organ och personer som berörs av besluten i protokollet.

Expediering av beslut skall i normalfallet ske elektroniskt. Endast i det fall där mottagaren uttryckligen önskar det skall beslutet skickas per post.

Undertecknande av skrivelser m.m

59 §

Utgående skrivelser och andra handlingar från fullmäktige undertecknas, om ej fullmäktige beslutat annat, av ordföranden med kontrasignation av kommundirektören.

Arbetsordning för kommunfullmäktige

Dokumentnamn	Arbetsordning för kommunfullmäktige	Dokumenttyp Styrdokument	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum 2018-04-23	Diarienummer 2018-220
Dokumentansvarig/processägare	Kommunfullmäktiges presidium	Version 1.1	Senast reviderad Giltig t o m 2022-12-31
Dokumentinformation	Bestämmelser för fullmäktiges arbete, utöver det som regleras i lag		
Dokumentet gäller för	Kommunfullmäktige		
Annan information			

Innehåll

Ledamöter och ordförandeskap	4
Antalet ledamöter	4
Mandattider	4
Presidium	4
Gruppledare	4
Kommunalråd.....	5
Tid och plats för sammanträden	6
Kungörelse	7
Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde ...	8
Ärenden och utskick av handlingar	9
Ärenden	9
Handlingar.....	9
Placeringsordning	10
Ersättarnas tjänstgöring	11
Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare.....	11
Handläggning av ärenden	12
Upprop	12
Protokollsjusterare	12
Turordning för handläggning av ärenden	12
Yttranderätt och medverkan	14
Yttanderätt vid sammanträdena.....	14
Revisorernas yttranderätt	14
Övrig yttranderätt och föredragning av ärenden	14
Ordningsfrågor.....	16
Talarordning och ordningen vid sammanträdena	16
Hur ärenden avgörs	17
Yrkanden.....	17
Deltagande i beslut	17
Omröstningar	17
Valsedel	17
Initiativrätt i fullmäktige.....	18
Nämndinitiativ	18
Motioner	18
Revisionsinitiativ (5 kap 23 § 3 p KL).....	18
Beredningsinitiativ.....	18
Medborgarförslag.....	19
Bolagsinitiativ	20
Interpellationer och frågestund	21
Interpellationer	21

Ledamöternas frågestund	22
Frågor.....	22
Beredning	23
Beredning av ärende.....	23
Beredning av revisorernas budget.....	23
Nämndernas och bolagens ansvar inför fullmäktige	24
Återredovisning från nämnderna	24
Avrapportering från de kommunala helägda bolagen.....	24
E-förslag	25
Prövning av frågan om anmärkning och ansvarsfrihet	26
Allmänhetens frågestund.....	27
Fullmäktigeberedningar	28
Tillfälliga fullmäktigeberedningar	28
Valberedning	28
Presidieberedning	28
Protokollet och dess expediering	30
Sekreterare	30
Protokoll och justering av protokollet	30
Reservation	30
Expediering m.m.	30
Undertecknande av skrivelser m.m.	30

Ledamöter och ordförandeskap

Antalet ledamöter

1 §

Fullmäktige har 43 ledamöter. Antalet ersättare regleras av bestämmelserna i vallagen.

Mandattider

2 §

Ledamöterna och ersättarna i fullmäktige väljs för fyra år räknat från och med 15 oktober valåret.

Presidium

3 §

De år då val av fullmäktige har ägt rum i hela landet, väljer fullmäktige bland ledamöterna en ordförande samt en förste och andre vice ordförande som tillsammans utgör fullmäktiges presidium. Val till presidiet ska förrättas på ett sammanträde som hålls före december månads utgång.

Vid valet bestämmer fullmäktige tiden för uppdraget.

4 §

Till dess presidieval förrättats, fullgör den som varit ledamot längst tid (ålderspresident) ordförandes uppgifter. Om två eller fler ledamöter har lika lång uppdragstid i fullmäktige tjänstgör den till levnadsåldern äldste av dem.

5 §

Om ordföranden eller någon av vice ordförandena avgår som ledamot eller från sin presidiepost, bör fullmäktige så snart det kan ske välja en annan ledamot att för återstoden av mandatperioden för den som avgått.

6 §

Om samtliga i presidiet är hindrade att fullgöra uppdraget fullgör ålderspresidenten ordförandes uppgifter.

Gruppledare

7 §

Varje parti har rätt att bland sina ordinarie ledamöter utse en gruppledare för sin fullmäktigegrupp. Arvodering utgår enligt ”Reglemente för ekonomiska ersättningar och ledigheter för förtroendevalda 2019-2022”.

I gruppledarens uppdrag ingår att hålla sig allmänt informerad om den kommunala verksamheten inklusive de kommunala bolagen och ansvara för att informationen vidarebefordras till egna representanter i nämnder och styrelser samt den egna partiorganisationen. I uppdraget ingår även arbetet med kommunens ekonomi.

I gruppledarens arvode ingår:

- Ansvar för närvaro och inkallande av ersättare till fullmäktiges sammanträden

- Gruppledarträffar med fullmäktiges presidium minst fyra gånger årligen.
- Budgetberedningar inför budgetarbete

Kommunalsråd

8 §

Benämning av förtroendevald som fullgör sitt uppdrag med en arvoderingsgrad på heltid eller betydande del av heltid hanteras i enlighet med Kommunallagen 4e kapitlet 2a§

9 §

Kommunalsråd får tidigast väljas av kommunfullmäktige vid första sammanträdet efter det att val av fullmäktige har hållits i hela landet.

Tid och plats för sammanträden

7 §

Fullmäktige bestämmer för varje år antal ordinarie sammanträden samt tid för dessa.

8 §

Fullmäktige sammanträder normalt i Sessionssalen, rådhuset. I samband med beslut om fastställande av sammanträdesdagar för det kommande året kan fullmäktige besluta att ett eller flera sammanträden ska hållas på annan plats/platser. Därutöver kan ordföranden efter samråd med presidiet för särskilt fall bestämma annan sammanträdesplats.

9 §

De år då val av fullmäktige äger rum i hela landet, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången under andra halvan av oktober. Ålderpresidenten bestämmer dag och tid för sammanträdet efter samråd med kommunstyrelsens ordförande.

10 §

Om det föreligger särskilda skäl får ordföranden efter samråd med presidiet ställa in sammanträde eller ändra dag eller tid för sammanträdet.

Om ordföranden beslutar att sammanträde ska ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde ska ändras, ska på ordförandes ansvar ledamöter och ersättare snarast underrättas om beslutet. Uppgift härom ska snarast och minst en vecka före den bestämda sammanträdesdagen anslås på kommunens anslagstavla.

Kungörelse

11 §

Kungörelse av sammanträde anslås på kommunens digitala anslagstavla.

Förlängning av sammanträde och fortsatt sammanträde

12 §

Om fullmäktige inte hinner slutföra sammanträde på utsatt dag, kan fullmäktige besluta att förlänga sammanträdet.

Fullmäktige kan också besluta att avbryta sammanträdet och att hålla fortsatt sammanträde en senare dag för att behandla återstående ärenden. I sådant fall beslutar fullmäktige genast när och var sammanträdet ska fortsätta.

Om fullmäktige beslutar att hålla fortsatt sammanträde, låter ordföranden utfärda kungörelse om det fortsatta sammanträdet på vanligt sätt.

Om sammanträdet ska fortsätta inom en vecka behöver någon kungörelse inte utfärdas. I sådant fall låter ordföranden underrätta ledamöter och ersättare, som inte är närvarande när sammanträdet avbryts, om tid och plats för det fortsatta sammanträdet.

Ärenden och utskick av handlingar

Ärenden

13 §

Presidiet bestämmer när fullmäktige ska behandla ett ärende om inget annat följer av lag.

Handlingar

14 §

Kommunstyrelsen, övriga nämnders och beredningars förslag till beslut eller yttranden, i de ärenden som tagits in i kungörelsen, ska skickas till varje ledamot och ersättare före sammanträdet.

Ordförande bestämmer i vilken omfattning övriga handlingar i ett ärende ska skickas till ledamöter och ersättare före sammanträdet.

Kungörelse med tillhörande handlingar skickas via det digitala ärendehanteringssystemet. Vid synnerliga skäl kan handlingarna skickas på annat sätt.

Handlingar i varje ärende bör finnas tillgängliga för allmänheten i sammanträdeslokalen under sammanträdet.

Interpellationer och frågor ska skickas till samtliga ledamöter och ersättare före det sammanträde vid vilket de avses bli ställda.

Placeringsordning

15 §

Ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena placeringsordningen för fullmäktiges ledamöter, ersättare och andra som deltar i fullmäktiges sammanträden. Ersättare, som tjänstgör i stället för presidieledamot, intar särskilt anvisad plats. Ersättare som tjänstgör i stället för annan än presidieledamot intar ledamotens plats.

Ersättarnas tjänstgöring

Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare

16 §

Ledamot eller ersättare som inte kan delta i sammanträde eller del av ett sammanträde ska snarast anmäla detta till det egna partiets gruppleddare i fullmäktige. Gruppleddaren kallar då ersättare i den vid valtillfället fastställda turordningen.

Partierna ansvarar för att ersättare kallas in.

17 §

Ordföranden bestämmer när en ledamot eller en ersättare ska träda in och tjänstgöra under pågående sammanträde. Endast om det föreligger särskilda skäl får inträde ske under pågående handläggning av ett ärende.

18 §

Ledamot eller tjänstgörande ersättare får ej annat än tillfälligtvis lämna sammanträdet utan att anmäla detta till ordföranden eller sekreteraren.

Ledamot är skyldig att anmäla till sekreteraren om ledamoten avbryter sin tjänstgöring.

19 §

Det som sagt om ledamot i 16-18 §§ gäller också för ersättare som kallas till tjänstgöring.

Handläggning av ärenden

Upprop

20 §

Vid sammanträdet början registreras närvaro genom det digitala närvarosystemet.

Närvaro registreras även i början av ny sammanträdesdag, vid fortsatt sammanträde och när ordföranden anser att det behövs. Närvaron fastslås med ett klubbslag.

21 §

En närvarolista som visar ledamöter och tjänstgörande ersättare samt övriga närvarande ersättare ska finnas tillgänglig under sammanträdet.

Ledamot eller ersättare som infinner sig till sammanträdet efter det att uppropet avslutats, ska anmäla sig hos ordföranden eller sekreteraren, varefter ordföranden avgör om närvaron ska tillkännages.

Protokollsjusterare

22 §

Ordföranden bestämmer tiden och platsen för justeringen av protokollet från sammanträdet.

Sedan uppropet har förrättats enligt 21 §, väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet och att i förekommande fall biträda ordföranden vid röstsammanräkningar.

Om också förste eller andre vice ordförandena fungerat som ordförande vid del av sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar respektives delar.

Om fullmäktige beslutar att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart, ska innehållet i paragrafen redovisas skriftligt innan fullmäktige förklarar den justerad.

Turordning för handläggning av ärenden

23 §

Fullmäktige behandlar ärendena i den ordning som de tagits upp i kungörelsen.

Fullmäktige kan besluta om ändrad turordning för ett eller flera ärenden.

Ordföranden bestämmer när under ett sammanträde ett ärende ska behandlas som inte finns med i kungörelsen. För att undvika att ärenden läggs på bordet under och innan mötet föreslås att ärenden som inte finns med i kungörelsen ska behandlas i undantagsfall.

24 §

Inlämnade motioner, interpellationer, frågor och medborgarförslag ska komma sist på dagordningen. Undantag från detta är de interpellationer som ska behandlas på samma sammanträde som de ställs

25 §

Fullmäktige får besluta att avbryta handläggningen av ett ärende under ett sammanträde för att återuppta det senare under sammanträdet.

Yttranderätt och medverkan

Yttanderätt vid sammanträdena

26 §

Rätt att delta i överläggningen har

- ordföranden och vice ordförandena i en nämnd eller en gemensam nämnd vid behandling av ett ärende där nämndens verksamhetsområde berörs.
- ordföranden och vice ordförandena i en fullmäktigeberedning, när fullmäktige behandlar ett ärende som beredningen har handlagt.
- ordföranden i en nämnd eller i en fullmäktigeberedning eller någon annan som besvarar en interpellation eller en fråga när överläggning hålls med anledning av svaret.
- styrelsens ordförande eller vice ordförande i ett sådant företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ KL, när fullmäktige behandlar ett ärende som berör förhållandena i företaget.
- ersättare som inte tjänstgör under ett sammanträde får yttra sig när fullmäktige behandlar interpellationer och motioner som ersättaren själv lämnat in.

Revisorernas yttranderätt

27 §

Kommunens revisorer och deras sakkunniga får delta i överläggningen när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen och årsredovisningen.

Revisorerna får också delta i överläggningen när fullmäktige behandlar ett ärende som rör revisorernas granskning eller egen förvaltning.

Övrig yttranderätt och föredragning av ärenden

28 §

Ordföranden låter efter samråd med vice ordförandena i den utsträckning som behövs kalla ordförandena och vice ordförandena i av fullmäktige tillsatta beredningar, revisorer samt anställda hos kommunen för att lämna upplysningar vid sammanträdena. Detsamma gäller utomstående sakkunniga.

Samtliga ordförande och vice ordförande i nämnder och helägda kommunala bolag ska alltid kallas till fullmäktiges sammanträden för att kunna informera ledamöterna eller svara på frågor - särskilt under allmänhetens frågestund.

Om fullmäktige inte beslutar annat, bestämmer ordföranden efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de som kallas för att lämna upplysningar under ett sammanträde får yttra sig under överläggningarna.

29 §

Kommundirektören får delta i överläggningen i alla ärenden för att lämna sakupplysningar.

Fullmäktiges sekreterare får yttra sig om lagligheten av det som förekommer vid sammanträdena.

~~30 §~~

~~Den som väckt ett ärende genom medborgarförslag har rätt att under högst tre minuter yttra sig i ärendet om fullmäktige avgör ärendet.~~

Ordningsfrågor

Talarordning och ordningen vid sammanträdena

30 §

Den som har rätt att delta i fullmäktiges överläggningar får ordet i den ordning som vederbörande anmält sig och blivit uppropad.

Ordförande får ge talare ordet för replik och genmäle. Replik kan endast begäras under ett anförande. Repliken ska innehålla en sakupplysning eller rättelse med anledning av närmast föregående anförande. Replik medges också en ledamot som är direkt omnämnd eller angripen i anförandet. Gruppledare kan också medges replik som partiföreträdare om partiet i fråga omnämns. Ordet för genmäle ges av ordföranden endast om det begärs under replik och enbart till talaren vars inlägg repliken gäller. Varje replikskifte/genmäle omfattar upp till två repliker och upp till två genmälen.

Inlägg i ärende bör göras från talarstolen. För att praktiskt underlätta debatten ska fullmäktiges sessionssal vara utrustad med två talarstolar och en mobil mikrofon.

Skulle någon i sitt yttrande avlägsna sig från ämnet och inte efter tillsägelse av ordföranden rättar sig får ordföranden ta ifrån honom eller henne ordet. I övrigt får ingen avbryta talare under anförande.

Ordföranden kan avvisa den som uppträder störande och ej rättar sig efter tillsägelse.

Uppstår oordning som ordföranden inte kan avstyra, får ordföranden ajournera eller upplösa sammanträdet.

Hur ärenden avgörs

Yrkanden

31 §

När fullmäktige förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden som framställts under överläggningen för att kontrollera att de uppfattats rätt.

Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inte något yrkande ändras eller återtas, om inte fullmäktige enhälligt beslutar att medge detta enhälligt.

Om ordföranden anser det behövt ska ledamot som framställt ett yrkande lämna in detta skriftligt.

Deltagande i beslut

32 §

Ledamot som avser att avstå från att delta i ett beslut ska anmäla detta till ordföranden innan beslutet fattas.

En ledamot som inte har gjort sådan anmälan anses ha deltagit i beslutet, om fullmäktige fattar beslutet med acklamation.

Omröstningar

33 §

Vid omröstningar biträds ordföranden av justeringsledamöterna.

Omröstningarna genomförs genom upprop enligt uppropsslistan.

Sedan omröstningen avslutats befäster ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får ingen ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget.

Om oenighet uppstår om resultatet av öppen omröstning ska en ny omröstning genomföras omedelbart.

Valsedel

34 §

En valsedel som avlämnas vid slutna omröstning ska uppta så många namn som valet avser samt vara omärkt, enkel och slutna.

En valsedel är ogiltig om

- den upptar namnet på någon som inte är valbar
- den upptar fler namn eller färre namn än det antal personer som ska väljas.
- den upptar ett namn som inte klart utvisar vem som avses.

Det nu sagda gäller inte vid val som sker med tillämpning av proportionellt valsätt. För sådana val gäller särskilda lagföreskrifter.

Initiativrätt i fullmäktige

Nämndinitiativ

35 §

En nämnd får väcka ärende i fullmäktige och det kallas då nämndinitiativ.

Nämndinitiativet:

- ska vara skriftligt
- får inte ta upp ämnen av olika slag
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Ett nämndinitiativ ska avse ett ärende som faller inom nämndens och fullmäktiges kompetens.

Motioner

36 §

En motion

- ska vara skriftlig och läggs av en ledamot eller tjänstgörande ersättare
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid ett sammanträde med fullmäktige.

En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde.

Kommunstyrelsen ska på fullmäktiges oktobersammanträde redovisa de motioner som inte beretts färdigt.

Revisionsinitiativ (5 kap 23 § 3 p KL)

37 §

Revisorerna får väcka ärende i fullmäktige och kallas då revisionsinitiativ.

Revisionsinitiativet

- ska vara skriftligt och undertecknat av en eller flera revisorer.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Ett revisionsinitiativ skall avse ett ärende som gäller förvaltning som har samband med revisorsuppdraget eller om ärendet gäller granskning.

Beredningsinitiativ

38 §

En fullmäktigeberedning får väcka ärende i fullmäktige om fullmäktige föreskrivit det. Ärendet kallas då beredningsinitiativ.

Beredningsinitiativet:

- ska vara skriftligt.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Medborgarförslag

41 §

Den som är folkbokförd i kommunen får väcka ärende i fullmäktige (medborgarförslag):

Ett medborgarförslag:

- ska vara skriftligt och undertecknat av en eller flera personer.
- ska innehålla namnförtydligande, adress och telefonnummer.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- ska innehålla ett konkret förslag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret.

Ett medborgarförslag kan bara sakbehandlas av fullmäktige om det ligger inom fullmäktiges befogenhetsområde. Fullmäktiges presidieberedning granskar de inkomna förslagen och beslutar vilka som ska läggas fram till fullmäktige samt hur de ska hanteras.

Föreningar, sammanslutningar, olika råd och organisationer får inte lämna in medborgarförslag.

Ett medborgarförslag kan lämnas in till kommunen via e-post, vanlig post, personligen, eller via kommunens hemsida. Ett medborgarförslag ska vara skriftligt. Namn, adress och telefonnummer ska anges till den/dem som lämnat in förslaget.

Medborgarförslag ska beredas så att fullmäktige kan fatta beslut inom ett år från det att förslag väcktes. Fullmäktige får överlåta till styrelsen eller annan nämnd att besluta i ärende som väckts genom medborgarförslag, utom i sådana fall som anges i 3 kap. 9 § kommunallagen.

När ett medborgarförslag beretts färdigt och beslut ska fattas, ska förslagsställaren underrättas.

I de fall där fullmäktige överlåtit till en nämnd att besluta i ärende som väckts genom medborgarförslag ska detta återrapporteras till fullmäktige.

Kommunstyrelsen ska på fullmäktiges oktobersammanträde redovisa de medborgarförslag som inte beretts färdigt.

I samband med redovisning får fullmäktige besluta att avskriva de medborgarförslag som inte kunnat behandlas inom 1 år enligt KL 5 kap § 33

Samtliga förtroendevalda uppmanas att sprida information om politikerarbetet inom fullmäktige, styrelser och nämnder till kommunmedborgare samt att ta tillvara idéer/förslag som kan föranleda motioner, medborgarförslag m.m.

Bolagsinitiativ

39 §

Styrelsen i ett kommunalt bolag enligt 3 kap 17 § och 18 kommunallagen får väcka ärende i fullmäktige om sådana ärenden som bolaget är skyldigt att se till att fullmäktige får ta ställning till.

Ärendet kallas då bolagsinitiativ.

Bolagsinitiativet

- ska vara skriftligt.
- får inte ta upp ämnen av olika slag.
- väcks genom att den ges in till kommunledningskontoret, eller vid sammanträde med fullmäktige.

Interpellationer och frågestund

Interpellationer

43 §

En interpellation ska

- vara skriftlig, daterad och undertecknad.
- lämnas till kommunledningskontoret eller vid sammanträde med fullmäktige.
- ställas till ordförande eller vice ordförande i nämnd, styrelse, fullmäktige eller bolag eller kommunalråd eller oppositionsråd.

En ersättare får lämna in en interpellation under ett sammanträde, om ersättaren tjänstgör som ledamot vid sammanträdet

Interpellation bör besvaras vid det sammanträde som följer efter det då interpellationen framställdes.

En interpellation kan behandlas på två sätt:

- Lämnas den in efter fullmäktiges sammanträde, **men innan fullmäktigepresidiets sammanträde** ~~men innan kungörelsen skickas ut~~ kungörelsen skickas ut, eller i samband med sammanträdet, ställs den på det fullmäktige som är närmast i tid och svar ges vid sammanträdet därefter.
- Lämnas den in efter **fullmäktigepresidiets sammanträde** ~~att kungörelsen skickas ut~~, eller i samband med sammanträdet, ställs den på det fullmäktige som är närmast i tid och svar ges vid sammanträdet därefter.

Svar på interpellation ska vara skriftligt. Interpellanten ska få ta del av svaret senast kl. 12.00 vardagen före sammanträdesdagen. Övriga ledamöter delges interpellationssvaret senast vid fullmäktiges sammanträde.

Uppgift om att interpellation kommer att besvaras ska tas in i kungörelsen till sammanträdet.

Om interpellationen avser förhållanden i ett sådant företag som avses i 3 kap 17 eller 18 § § kommunallagen (hel- eller delägda kommunala bolag), får den ordförande till vilken interpellationen ställts, överlämna till en av fullmäktige utsedd ledamot i bolagets styrelse att besvara interpellationen.

En interpellation får besvaras även om mindre än hälften av ledamöterna är närvarande.

Interpellationsdebatten inleds av den som ska besvara interpellationen. Därefter får interpellanten ordet och därefter är ordet fritt.

Ledamöternas frågestund

44 §

På fullmäktiges dagordning finns som regel en punkt benämnd ”korta frågor-korta svar”. Detta avser frågor som kan besvaras ytterst kortfattat och ska röra dagsaktuella frågor. Frågorna får inte föranleda någon debatt.

Frågorna, som ställs muntligen av ledamöterna, får ställas till alla ledamöter i fullmäktige. Frågorna får också ställas till ordföranden eller vice ordföranden i en nämnd, fullmäktigeberedning eller bolag samt till ordföranden eller vice ordföranden i kommunstyrelsens utskott.

Punkten ska läggas näst sist på dagordningen, före tillkommande motioner, medborgarförslag, interpellationer och frågor.

Frågor

45 §

En fråga ska

- vara skriftlig och undertecknad av en ledamot
- ges in till kommunledningskontoret senast kl. 12.00 vardagen före det sammanträde vid vilket frågan avses ställas.
- ha ett bestämt innehåll, och ska kunna besvaras med ett ja eller ett nej.

Svaret behöver inte vara skriftligt och frågan bör besvaras vid samma sammanträde som den ställts.

När en fråga besvaras, får bara den som ställer frågan och den som svarar delta i överläggningen.

En fråga får besvaras även om mindre än hälften av ledamöterna är närvarande.

Beredning

Beredning av ärende

46 §

Om inte fullmäktige beslutar annat, avgör kommunstyrelsen hur de ärenden som fullmäktige ska behandla bereds.

47 §

Fullmäktiges presidium och partiernas gruppledare skall som ett led i ärendeberedningen träffas två gånger per år. Fullmäktiges ordförande sammankallar gruppen i samråd med presidiet.

Beredning av revisorernas budget

48 §

Fullmäktiges presidium bereder revisorernas budget.

49 §

Fullmäktiges presidium ska årligen sammanträda med revisionen för att följa upp budgeten och revisionens arbete.

Nämndernas och bolagens ansvar inför fullmäktige

Återredovisning från nämnderna

47 §

Nämnderna ansvarar för sin verksamhet inför fullmäktige. Varje nämnd skall lämna redovisning till fullmäktige två gånger per år om hur de har fullgjort de uppdrag som fullmäktige har lämnat till dem.

Fullmäktiges ordförande gör i början av året en turordningsplan för nämndernas återredovisning som skickas till nämnderna.

Är uppdragen ej fullgjorda skall redovisning lämnas om ärendenas status. Nämnderna skall även lämna information om ärendelista för vår och höst samt arbetsplan för kommande period.

Efter redovisningen kan fullmäktiges ledamöter och tjänstgörande ersättare ställa frågor till ordförandena i kommunstyrelsen och i övriga nämnder.

Avrapportering från de kommunala helägda bolagen

50 §

Avrapportering från de kommunala helägda bolagen skall göras i samband med behandlingen av bolagets årsredovisning på våren samt på hösten, efter samråd med respektive bolag.

Avrapportering skall lämnas angående bolagets allmänna läge och resultat samt information om sådana ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt som fullmäktige har möjlighet att ta ställning till enligt 3 kap 17 § KL.

E-förslag

48 §

Ett e-förslag är en möjlighet för enskilda att lämna förslag till kommunen.

När ett förslag har skickats in granskas det. Granskning sker på vardagar under kontorstid. Ett godkänt förslag publiceras på Härnösands kommuns hemsida inom 5 vardagar.

Följande anledningar gör att ett förslag inte godkänns:

- E-förslaget bryter mot svensk lag, är diskriminerande eller på andra sätt olämpligt.
- E-förslaget handlar om lagar och regler som riksdagen eller regionen beslutar om och ligger därför utanför kommunens ansvar.
- Förslaget ligger inte på kommunens ansvar utan på en annan myndighet/ett annat verk.
- Förslaget gäller myndighetsutövning mot enskild, som till exempel bygglov eller bistånd.
- Det finns formella skäl som exempelvis en pågående parallell process, eller rättsprocess.
- Någon annan har skickat ett snarlikt förslag under de senaste 12 månaderna.
- Det har fattats ett beslut i frågan de senaste 12 månaderna.

Om förslaget inte godkänns ska förslagsställaren meddelas detta.

49 §

När ett förslag godkänns kan andra rösta på förslaget under 60 dagar.

För att förslaget ska skickas vidare för politisk behandling krävs att förslaget får minst 50 röster. Uppnår förslaget 50 röster inom 60 dagar går det vidare till fullmäktiges presidium som fördelar ut förslaget till lämplig beslutsinstans för beredning och beslut.

Prövning av frågan om anmärkning och ansvarsfrihet

50 §

Presidiet bereder frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

Presidiet och fullmäktiges revisorer skall träffas **minst två** fyra gånger per år, varav minst en gång inför ansvarsfrihetsprövningen.

Vid prövning av frågan om anmärkning och ansvarsfrihet behöver fullmäktige inte motivera sitt beslut om revisionsberättelsen ej innehåller några kritiska synpunkter, bedömningar eller framställningar och fullmäktige gör samma bedömning som revisorerna och beslutar bevilja ansvarsfrihet. Det får heller inte ha framförts några kritiska synpunkter och förslag från fullmäktiges ledamöter vid behandlingen av ärendet.

Att motivera ett beslut i frågan om anmärkning och ansvarsfrihet innebär att tydligt redovisa vilka omständigheter som legat till grund för fullmäktiges beslut. Motiveringen skall formuleras självständigt av fullmäktige utifrån förslag av beredande organ.

Om en enskild fullmäktigeledamot vill framföra kritiska synpunkter eller lägga yrkanden i ansvarsfrågan under fullmäktigesammanträdet skall ledamoten själv skriftligen presentera sitt förslag till beslutsmotivering.

Fullmäktige behandlar i fråga om anmärkning och ansvarsfrihet varje nämnd, styrelse, beredning eller enskilda förtroendevalda i sådana organ, för sig.

Ledamöter som är föremål för prövning får ej delta i fullmäktigebeslut som gäller sig själv eller det organ man tillhör.

Vid behov bereder ålderspresidenten frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

Allmänhetens frågestund

51 §

Allmänhetens frågestund får ske i samband med fullmäktiges sammanträden om tid kan medges.

Under allmänhetens frågestund äger alla fullmäktiges ledamöter och tjänstgörande ersättare rätten att svara på de ställda frågorna. Ingen debatt ska ske i samband med besvarande av frågorna utan endast svar på frågan får avges.

Därutöver skall allmänheten beredas tillfälle att ställa frågor vid de sammanträden när fullmäktige behandlar årsredovisningen och när fullmäktige behandlar budgeten.

I kungörelsen till dessa sammanträden skall anges att allmänhetens frågestund skall förekomma samt information om hur frågor kan skickas in. Uppgift härom skall också tas in i ortstidningarna.

Rätt att delta vid allmänhetens frågestund tillkommer den som är folkbokförd i Härnösands kommun.

Fråga ska lämnas in skriftligt och läses då upp av fullmäktiges ordförande. Frågor ska vara inlämnade senast kl. 12.00 sista vardagen innan sammanträdet.

Skriftlig fråga i samband med allmänhetens frågestund skall innehålla uppgift om namn och adress.

Frågor får inte ställas i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild eller i ärenden som faller utanför den kommunala kompetensen. **Har liknande fråga ställs och besvarats under de senaste 3 sammanträdena får fullmäktiges ordförande besluta att den inte ska besvaras igen**

Fullmäktiges ordförande avgör om en fråga får ställas eller inte.

Vid de sammanträden allmänhetens frågestund hålls inleds sammanträdet med allmänhetens frågestund. Fullmäktiges ordförande bestämmer efter samråd med fullmäktiges presidium hur frågestunden skall genomföras och låter kalla de förtroendevalda eller anställda hos kommunen som behövs för att lämna upplysningar under frågestunden.

Fullmäktige får besluta om ytterligare regler för allmänhetens frågestund.

Fullmäktigeberedningar

Tillfälliga fullmäktigeberedningar

52 §

Fullmäktige får vid behov tillsätta en eller flera särskilda fullmäktigeberedningar för beredning av visst ärende eller behandling av fråga som ej enligt kommunallagen ankommer på annan.

Fullmäktigeberedning kan bestå av en eller flera personer som utses på samma sätt som övriga förtroendevalda.

Fullmäktigeberedning ska följa den verksamhet som tillhör det uppgiftsområde för vilket den tillsatts och får hos fullmäktige göra de framställningar och väcka de ärenden som den finner påkallade.

Fullmäktige bestämmer före valet av beredningen mandattiden samt antalet ledamöter och ersättare och utser ordförande och vice ordförande för samma tid som de blivit valda till ledamöter i beredningen.

Fullmäktigeberedningen äger att från nämnder/styrelser och anställda få upplysningar och yttranden som behövs för att beredningen ska kunna fullgöra sin uppgift.

För fullmäktigeberedning gäller av fullmäktige antagna reglemente för styrelser och nämnder samt vad som i kommunallagen är föreskrivet om beslutförhet, offentlighet och protokoll för nämnder.

Innan ett ärende från fullmäktigeberedning behandlas i fullmäktige ges kommunstyrelsen möjlighet att uttala sig i ärenden.

Valberedning

53 §

På det första sammanträdet med nyvalda fullmäktige väljer fullmäktige en valberedning för den löpande mandatperioden.

Valberedningen består av fullmäktiges ordförande, förste och andre vice ordförande, samt en ledamot från varje parti i fullmäktige som inte är representerat genom någon av ordförandena. Inga ersättare utses

Valberedningen bestämmer själv sina arbetsformer.

Presidieberedning

54 §

Kommunfullmäktiges presidium har förutom att leda fullmäktiges arbete följande uppgifter:

- planera fullmäktiges sammanträde och besluta om verksamheter i anslutning till sammanträdena såsom temadebatter, information och frågestunder,
- planera och genomföra kompetensutveckling för fullmäktiges ledamöter och ersättare,
- aktivt verka för att informera media om fullmäktige och fullmäktiges verksamhet,

- fungera som valberedning varvid presidiet utökas så att minst en ledamot från varje i fullmäktige representerat parti ingår,
- budgetfrågor för kommunfullmäktiges ansvarsområde, samt
- ansvara för kommunens internationella kontakter, samt
- ansvara för kommunens deltagande i publika evenemang så som nationaldagen och privilegiedagen.

Vid presidiets sammanträden förs protokoll.

Protokollet och dess expediering

Sekreterare

55 §

Sekreterare hos kommunfullmäktige och i presidieberedningen utses av kommunledningskontoret efter samråd med ordföranden.

Protokoll och justering av protokollet

56 §

Ordföranden bestämmer tiden och platsen för justeringen av protokollet från sammanträdet. Sedan uppropet har förrättats enligt 21 §, väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera protokollet från sammanträdet och att i förekommande fall biträda ordföranden vid röstsammanräkningar.

Om också förste eller andre vice ordförandena fungerat som ordförande vid del av sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som redovisar respektives delar.

Om fullmäktige beslutar att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart, ska innehållet i paragrafen redovisas skriftligt innan fullmäktige förklarar den justerad.

Reservation

57 §

Om ledamot reserverat sig mot ett beslut och vill motivera reservationen ska ledamoten göra detta skriftligt. Reservationen biläggs protokollet.

Den skriftligt motiverade reservationen skall lämnas till sekreteraren före den tidpunkt som fastställts för justering av protokollet.

Expediering m.m.

58 §

När fullmäktiges protokoll blivit justerat ska kopia av detta tillställas revisorerna. Utdrag av protokollet ska tillställas de nämnder/styrelser, andra kommunala organ och personer som berörs av besluten i protokollet.

Expediering av beslut skall i normalfallet ske elektroniskt. Endast i det fall där mottagaren uttryckligen önskar det skall beslutet skickas per post.

Undertecknande av skrivelser m.m

59 §

Utgående skrivelser och andra handlingar från fullmäktige undertecknas, om ej fullmäktige beslutat annat, av ordföranden med kontrasignation av kommundirektören.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

§ 93

Dnr 2019-000241 3.4.1.1

Ansökan om verksamhetsbidrag 2020, Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland (Murberget)

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

att bevilja verksamhetsbidrag med totalt 7 810 195 kr till Västernorrlands Museum för år 2020 vilket innebär en ökning med 2 %, dvs 153 141 kr, samt

att beviljade medel tas ur kommunstyrelsens budgeterade medel för verksamhetsbidrag för år 2020.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Andreas Sjölander (S), Anders Gäfvert (M) och Lotta Visén (S).

Yrkanden

Anders Gäfvert (M) yrkar att ärendet ska gå till kommunstyrelsen utan eget förslag.

Andreas Sjölander (S) yrkar bifall till första attsatsen samt ett tillägg till andra attsatsen som ska lyda:

att bevilja verksamhetsbidrag med totalt 7 810 195 kr till Västernorrlands Museum för år 2020 vilket innebär en ökning med 2 %, d.v.s. 153 141 kr.

Propositionsordning

Ordförande finner att det föreligger två förslag till beslut, liggande förslag med tillägg samt Anders Gäfverts (M) yrkande om att ärendet ska till kommunstyrelsen utan eget förslag.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med liggande förslag med tillägget.

Ordförande frågar om kommunstyrelsens arbetsutskott avser att besluta i enlighet med Anders Gäfverts (M) yrkande.

Ordförande finner att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag med tillägg.

Votering begärs och verkställs.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Votering och utfall

Ordförande ställer följande propositionsordning: den som vill att kommunstyrelsens arbetsutskott ska besluta i enlighet med liggande förslag med tillägg röstar ”ja” och den som vill att kommunstyrelsens arbetsutskott ska besluta i enlighet med Anders Gäfverts (M) förslag röstar ”nej”.

Med 5 ja-röster mot 2 nej-röster finner ordföranden att kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat i enlighet med liggande förslag till tillägg.

Hur de enskilda ledamöterna röstat framgår av tabellen nedan.

Ledamot	Närv.	Parti	§ 71	
			Ja	Nej
Andreas Sjölander		S	X	
Ingrid Nilsson		MP	X	
Erik Hultin		C		X
Lotta Visén		S	X	
Myriam Estrella-Näslund		MP	X	
Ingemar Wiklander		KD	X	
Anders Gäfvert		M		X

Reservation

Anders Gäfvert (M) och Erik Hultin (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Bakgrund

Västernorrlands Museum drivs av Stiftelsen Länsmuseum Västernorrland. Stiftelsebildare är Region Västernorrland och Härnösands kommun, vilka står för en basfinansiering av verksamheten med 70 respektive 30 %. Till detta kommer inkomster i form av avgifter, försäljning och projektmedel. Västernorrlands Museum ansöker hos stiftelsebildarna om en uppräkningsbidraget med 4 % för år 2020.

Ökningen finns hanterad inom kommunstyrelseförvaltningens budget för 2020.

Ett anslagsmöte ägde rum 2019-06-13 mellan Härnösands Kommun och Region Västernorrland. Utifrån gällande budgetförutsättningar och uttalade behov från Västernorrlands Museum för 2020, enades stiftelsebildarna om att ta med en uppräkningsbidraget om 2 % in i det fortsatta budgetarbetet inom respektive organisation.

2019 erhöll Västernorrlands Museum 7 657 054 kr i verksamhetsbidrag från Härnösands kommun.

Västernorrlands Museum är mitt i en stor omställningsprocess där de jobbar med museiverksamheten, platsen och det långsiktiga uppdraget i länet.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Museet äskade om en generell ökning på 4 %, vilket varken vi eller regionen bedömer vara möjligt utifrån rådande budgetförutsättningar.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-10-18

Ansökan om verksamhetsbidrag från Härnösands kommun

Tillväxtavdelning

Kommunstyrelsen

Ansökan om verksamhetsbidrag 2020, Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland (Västernorrlands Museum)

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen besluta

att bevilja en anslagsökning avseende verksamhetsbidrag till Västernorrlands Museums för år 2020 med 2 %, vilket innebär 7 810 195 kr, samt

att beviljade medel tas ur kommunstyrelsens budgeterade medel för verksamhetsbidrag för år 2020.

Beskrivning av ärendet

Västernorrlands Museum drivs av Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland. Stiftelsebildare är Region Västernorrland och Härnösands kommun, vilka står för en basfinansiering av verksamheten med 70 respektive 30 %. Till detta kommer inkomster i form av avgifter, försäljning och projektmedel. Västernorrlands Museum ansöker hos stiftelsebildarna om en uppräkningsbidraget med 4 % för år 2020.

Ökningen finns hanterad inom kommunstyrelseförvaltningens budget för 2020.

Beslutsunderlag

Ett anslagsmöte ägde rum 2019-06-13 mellan Härnösands Kommun och Region Västernorrland. Utifrån gällande budgetförutsättningar och uttalade behov från Västernorrlands Museum för 2020, enades stiftelsebildarna om att ta med en uppräkningsbidraget om 2 % in i det fortsatta budgetarbetet inom respektive organisation.

2019 erhöll Västernorrlands Museum 7 657 054 kr i verksamhetsbidrag från Härnösands kommun.

Västernorrlands Museum är mitt i en stor omställningsprocess där de jobbar med museiverksamheten, platsen och det långsiktiga uppdraget i länet. Museet äskade om en generell ökning på 4 %, vilket varken vi eller regionen bedömer vara möjligt utifrån rådande budgetförutsättningar.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

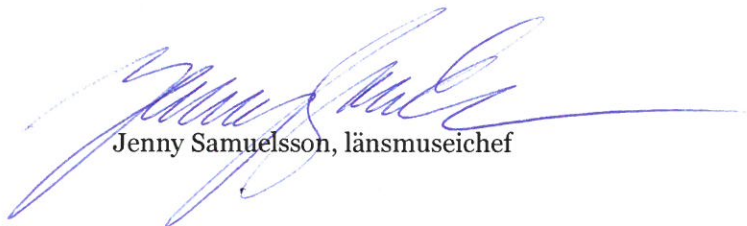
Elisabeth Oxelhöjd
Kulturchef

Bilagor

Stiftelsen Läns museet Västernorrland
Härnösand, 2019-05-02
YLM 2019/52

Ansökan om verksamhetsbidrag från Härnösands kommun, 2020

Stiftelsen Läns museet Västernorrland ansöker om en uppräknig av anslagen från stiftelsebildarna, och i denna ansökan specifikt från Härnösands Kommun, om 4%, för att täcka ökade kostnader, så som hyra, löner och annan drift. Dialog förs dessutom med stiftelsebildarna Region Västernorrland om anslagsförstärkning för de stora underhållsbehoven och utvecklingsarbetet vid Murberget Friluftsmuseum.

Jenny Samuelsson, läns museichef

Ekonomiavdelning

Åsa Rönnlund, 0611 34 80 55
asa.ronnlund@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Ekonomisk månadsrapport Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Ekonomiavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att godkänna informationen och lägga den till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen genom ekonomiavdelningen sammanställer efter varje avslutad månad en ekonomisk månadsrapport för att ge en översiktlig och kortfattad bild av kommunens ekonomiska situation och utveckling löpande under året.

Anna Bostedt
Kanslichef

Åsa Rönnlund
Strateg

Bilagor

Ekonomisk månadsrapport oktober 2019
Bilaga 1, finansrapport oktober 2019

FINANSRAPPORT KS

Per Oktober

Lån och likviditet

Förfallo datum	Förfalldag	
Räntebindingstid	90 dagar	
Lån som förfaller inom ett år	0 tkr	
Andel som förfaller inom ett år	10%	
Genomsnittlig ränta	0,077%	
Likviditet i kassan	1 007 tkr	
Placeringar	0 tkr	
Summa likvida medel	1 007 tkr	

Omsättning och nyupplåning

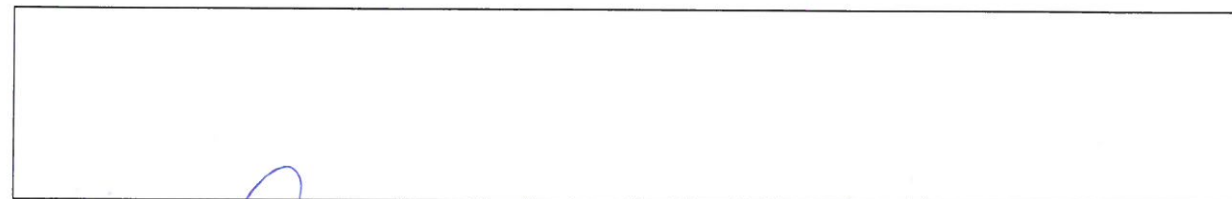
Beslutad nettoupplåning år	2019	0 tkr
Omsatt under år	2019	110 000 tkr
Amortering under år	2019	0 tkr
Nyupplåning under år	2019	0 tkr
Total upplåning		210 000 tkr

Räntenetto

Ränteintäkter	2019	-7 123 tkr
Räntekostnader	2019	128 tkr
Räntenetto	2019	-6 995 tkr

Placeringar

Placerade medel	3 688 tkr
Genomsnittlig ränta	1,54%

Lena Einarsson
Ekonomichef

Kopia för kännedom:

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Bilagor:

Diagram kassarapport

Placeringar

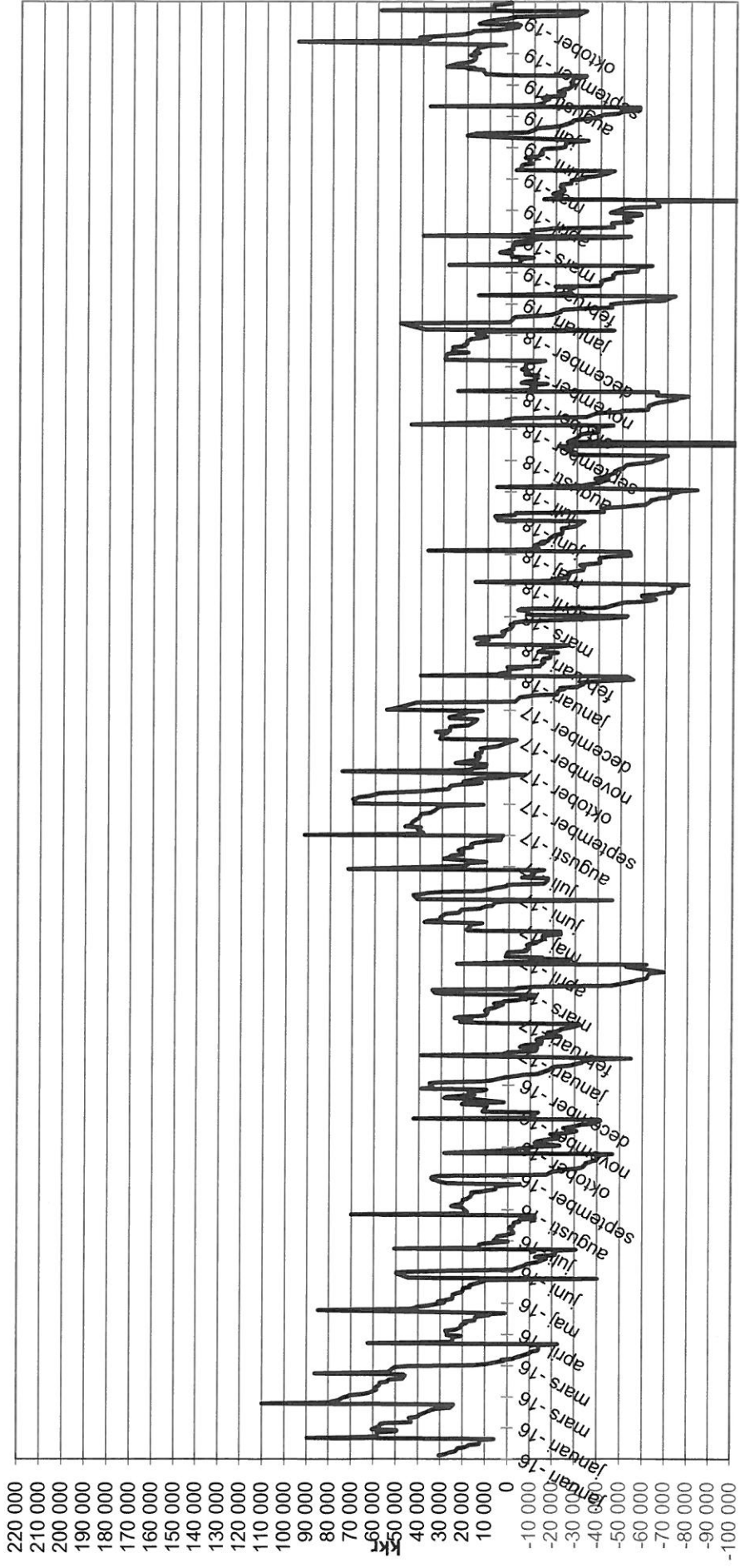
Låneportfölj

Utlåning

Utgående saldo koncernkonto

Delegationsbeslut

Kassarapport per dag kommunen

2019-11-08

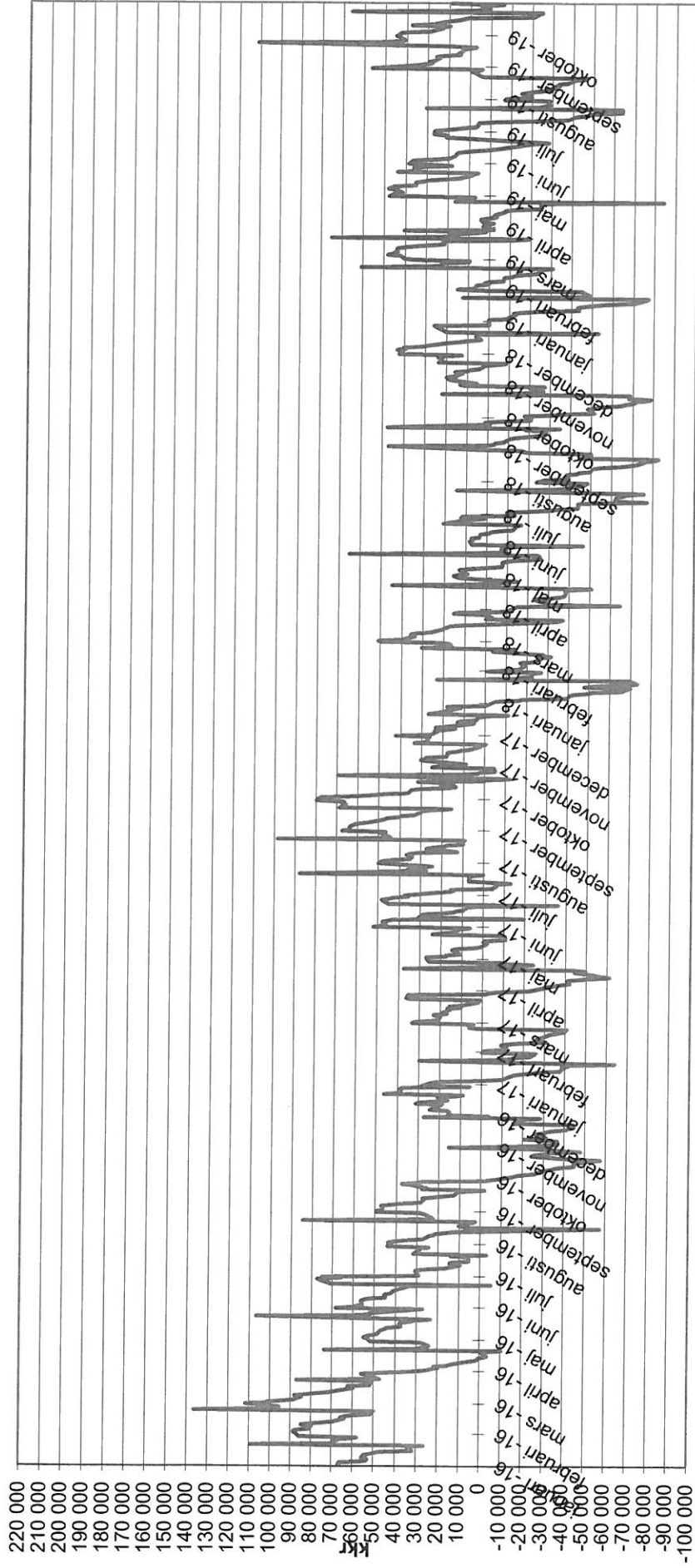
Låneportfölj

Långivare	Lånenr	Lånedatum	Förfalldatum	Ränta	Räntebindningstid	Senaste Ränta	Belopp kkr
Kommuninvest	104009	2018-11-14	2021-11-16	0,08%	90	38	50 000
Kommuninvest	112551	2019-06-17	2023-11-13	0,04%	90	18	50 000
Kommuninvest	99489	2018-09-07	2020-06-01	0,03%	Fast	15	50 000
Kommuninvest	112131	2019-06-03	2024-06-03	0,46%	90	92	20 000
Kommuninvest	108601	2019-03-01	2022-03-23	0,38%	Fast		40 000
						162,00	210 000

Utlåning

Låntagare	Debiteringsintervall	Lånenr	Lånedatum	Förfalldatum	Amorteringsstid år	Ursprungligt belopp kkr	Ränta	Räntebindningstid	Senaste Ränta	Belopp kkr
Kommuninvest proportionell		45792	2010-11-30	2040-11-30	30	3 600	1,57%	90	1,49%	3 600
Kommuninvest övertäcknad del		45792	2010-11-30	2040-11-30	30	88	3,57%	90	3,49%	88
					0		0,00%		0,00%	
										3 688

Summa utgående saldo på koncernkonto

Ekonomisk månadsrapport

Oktober 2019

Månadsrapportens syfte är att ge en översiktlig och kortfattad bild av kommunens ekonomiska situation och utveckling löpande under året med kommentarer.

Rapporten avser endast resultat för kommunens nämnder och är upprättad utifrån nämndernas månadsbokslut.

Bilaga 1 Finansrapport för perioden 2019-10.

Sammanfattning

Nämndernas ackumulerade utfall t.o.m. oktober är bättre än det budgeterade resultatet för perioden. Alla nämnder förutom social- och skolnämnden har ett I/K-tal som är precis eller över 1,00, vilket innebär att 3 av 5 nämnder har intäkter lika stora som eller större än kostnaderna.

Likviditeten per den sista dagen i månaden är lägre för oktober månad jämfört med september, dock högre än den sista oktober 2018. Figur 5 visar att det under månaden betalats ut 20 291 tkr avseende investeringsprojekt, att jämföra med september månad då 2 914 tkr utbetalades. Checkräkningskrediten på 90 000 tkr har som högst utnyttjats till 36,9% under månaden.

Kommunens låneportfölj är oförändrad under augusti månad, och ligger kvar på 210 000 tkr, se figur 6.

Årsbudget 2019

Driftsbudget		(tkr)
Kommunstyrelsen (KS) + Kommunfullmäktige (KF)	Skattemedel	158 900
	Externa intäkter	25 600
	Kostnad	-275 000
Arbetslivsnämnden (ALN)	Skattemedel	57 500
	Externa intäkter	5 300
	Kostnad	-122 500
Samhällsnämnden (SAM)	Skattemedel	179 600
	Externa intäkter	25 600
	Kostnad	-202 700
Skolnämnden (SKO)	Skattemedel	600 300
	Externa intäkter	86 800
	Kostnad	-693 400
Socialnämnden (SOC)	Skattemedel	596 600
	Externa intäkter	87 000
	Kostnad	-685 600

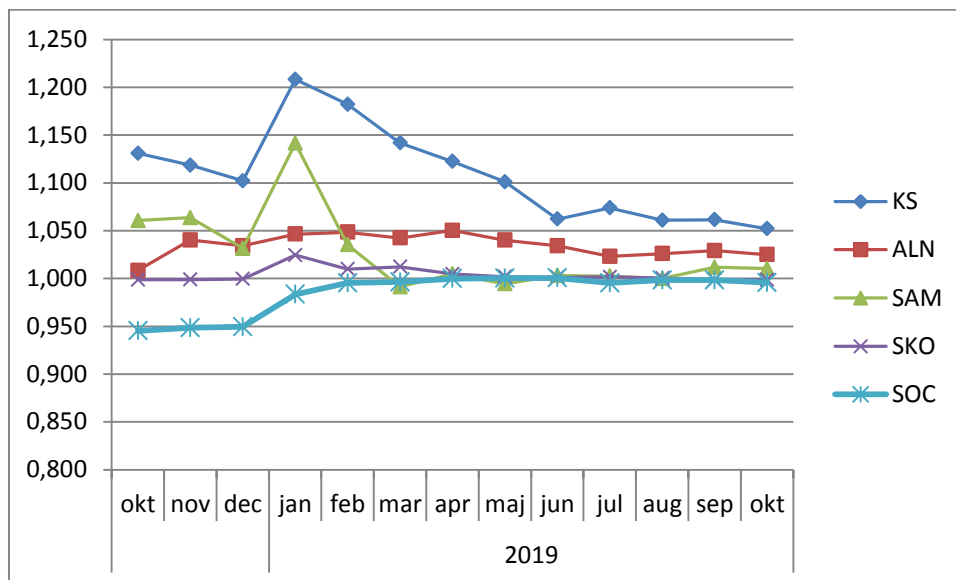
Investeringsbudget	(tkr)
Kommunstyrelsen (KS)	9 000
Arbetslivsnämnden (ALN)	500
Samhällsnämnden (SAM)	49 000
Skolnämnden (SKO)	2 000
Socialnämnden (SOC)	500

Akkumulerat I/K-tal (Intäkter/kostnader)

Målet för ekonomi i balans är i vanliga fall ett I/K-tal över 1,00, som visar att intäkterna är högre än kostnaderna. Då vissa nämnder under 2019 har ett beslutat resultatöverskott innebär detta i I/K-talet för alla inte strävar efter att nå 1,00 utan ett högre tal. För oktober månad är I/K-talet 1,00 eller där över för tre av fem nämnder, undantaget skol- och socialförvaltning, vars I/K-tal ligger på 0,99.

Figur 1 Akkumulerat I/K-tal för 2018-2019 (senaste 13 månaderna)

Akkumulerat resultat nämnder

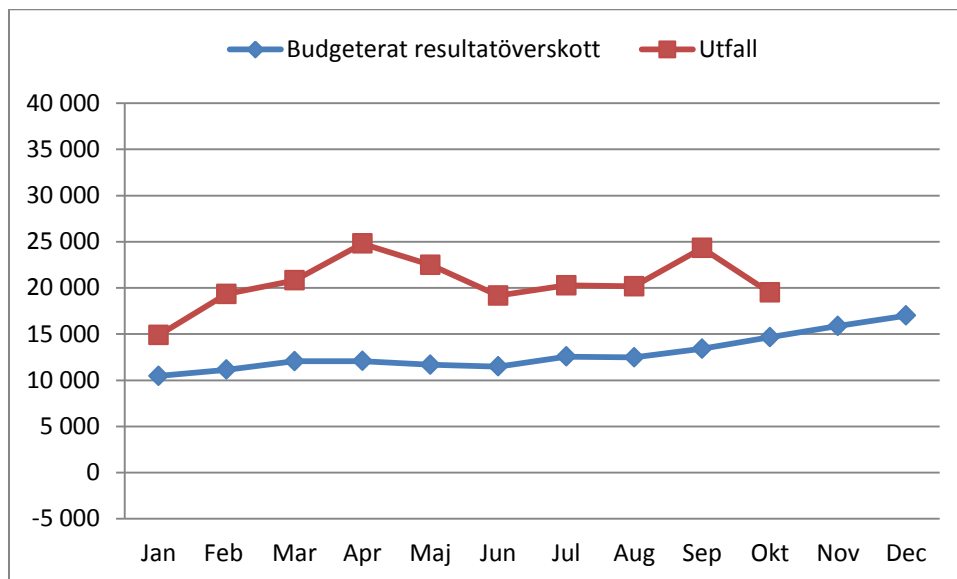
Det budgeterade resultatöverskottet för nämnderna 2019 är 17 000 tkr på helår, vilket innebär att nämnderna den sista december 2019 ska ha ett samlat överskott på (minst) 17 000 tkr. Den blå kurvan i grafen nedan visar hur nämnderna har tänkt sig skapa detta överskott på helårsbasis, och ersätter därmed den ordinarie budgetkurvan.

Den röda kurvan visar nämndernas samlade utfall för perioden. Så länge den röda kurvan håller sig ovanför den blå är det samlade utfallet för nämnderna bättre än vad som budgeterats för perioden, dvs. nämnderna har högre intäkter eller lägre kostnader än vad de budgeterat, och därmed ett positivt resultat.

Det ackumulerade utfallet t.o.m. sista oktober visar att den röda utfallskurvan fortfarande håller sig ovanför den blå men att avståndet har minskat jämfört med den sista september.

Figur 2 Ackumulerat resultat för nämnderna 2019

Figur 3 Ackumulerat resultat per nämnd

Resultat	2019									
	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt
KS	8 617	13 854	15 955	18 427	18 798	14 027	19 306	18 138	20 305	19 122
ALN	712	1 472	1 973	3 147	3 166	3 218	2 554	3 308	4 146	3 945
SAM	4 220	2 365	-890	650	-910	628	572	-16	3 299	3 267
SKO	3 259	2 708	5 044	2 615	1 228	911	1 614	253	-1 694	-1 908
SOC	-1 925	-1 059	-1 264	-39	210	387	-3 770	-1 522	-1 747	-4 938
Utfall	14 883	19 339	19 339	24 799	22 491	19 170	20 276	20 161	24 310	19 487

En grön ruta innebär ett resultat bättre än 0. Ett gult/rött resultat innebär ett underskott, av mindre/större karaktär. Denna tabell visar det faktiska utfallet, oavsett budget för perioden.

Det samlade utfallet är alltså 19 487 tkr bättre än noll, medan figur 2 visar utfallet ställt i relation till budget för perioden.

Likviditet

Under oktober månad uppnåddes det högsta värdet på kontot 2019-10-23, med ett saldo på 58 691 tkr.

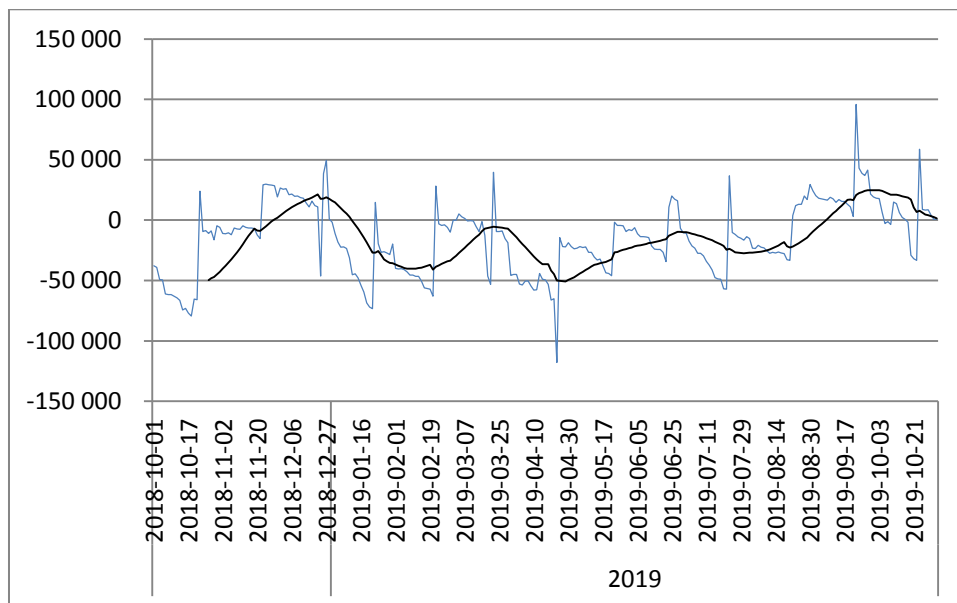
Månadens lägsta värde noteras 2019-10-22, med ett saldo på -33 252 tkr.

Checkkrediten för kommunen är 90 000 tkr. har som högst utnyttjats till 36,9% under månaden.

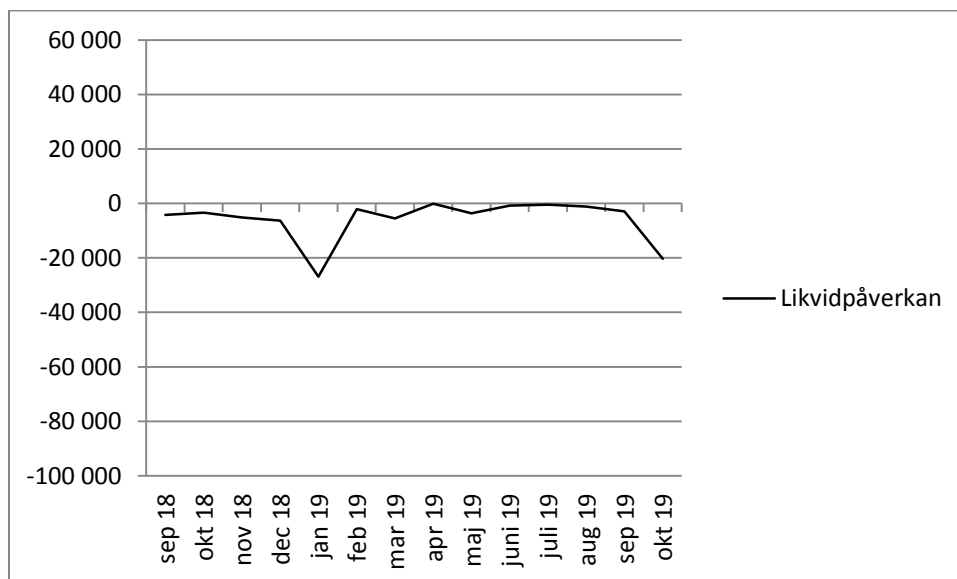
I figur 5 visas investeringsprojektens likvidpåverkan under perioden. De visar att det från kommunens bankkonto under september utbetalades sammanlagt 20 291 tkr avseende investeringsprojekt.

Figur 3 Likviditet, glidande medelvärde 2018-2019 (senaste 13 månaderna)

Figur 4 Investeringar, likviditetspåverkan (senaste 13 månaderna)

Låneportfölj

Kommunens låneportfölj uppgår till 210 000 tkr per den sista oktober. Inga nya lån har tecknats under perioden. Inga lån förfaller till betalning under resterande del av året.

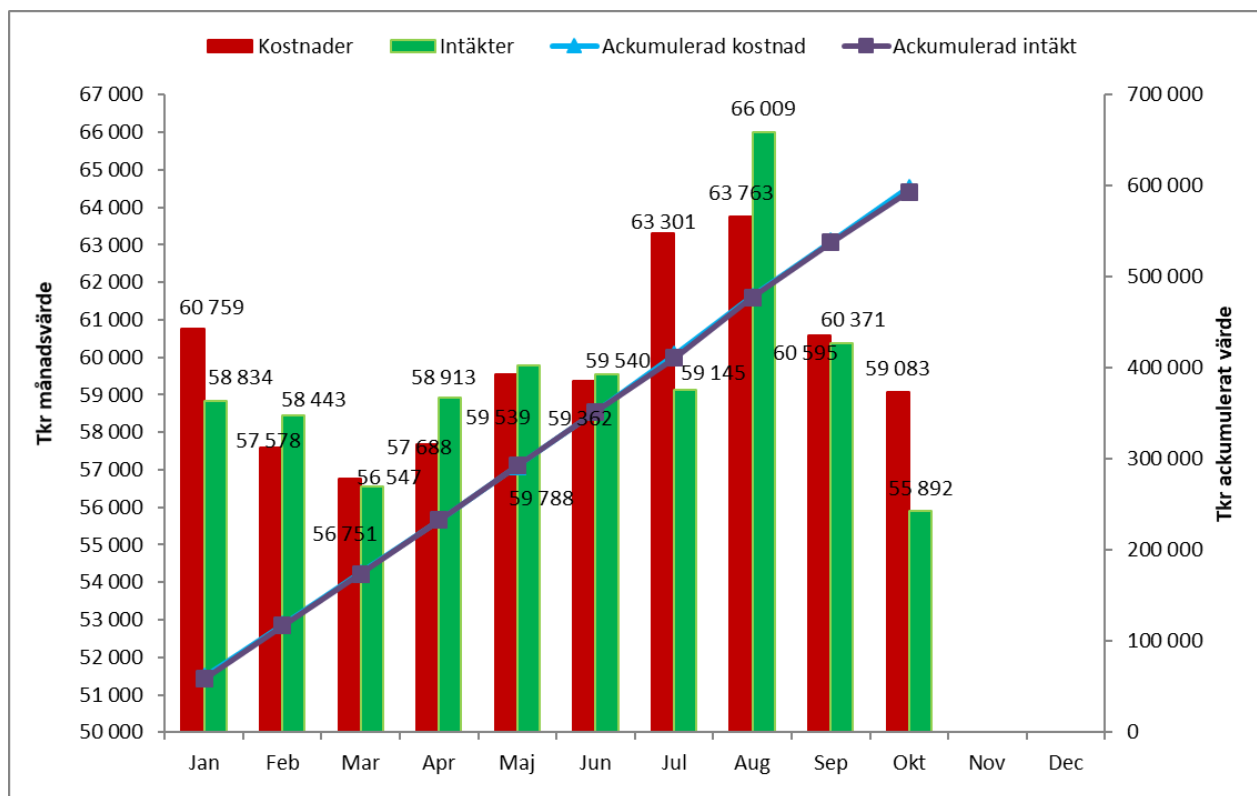
Figur 5 Låneportfölj

Långgivare	Lånenr	Lånedatum	Förfalldatum	Ränta	Räntebindingstid	Belopp tkr
Kommuninvest	104009	2018-11-14	2021-11-16	0,08%	90	50 000
Kommuninvest	112551	2019-06-17	2023-11-13	0,04%	90	50 000
Kommuninvest	99489	2018-09-07	2020-06-01	0,03%	Fast	50 000
Kommuninvest	112131	2019-06-03	2024-06-03	0,46%	90	20 000
Kommuninvest	108601	2019-03-01	2022-03-23	0,38%	Fast	40 000
					Summa:	210 000

Fokusområde Socialnämnd

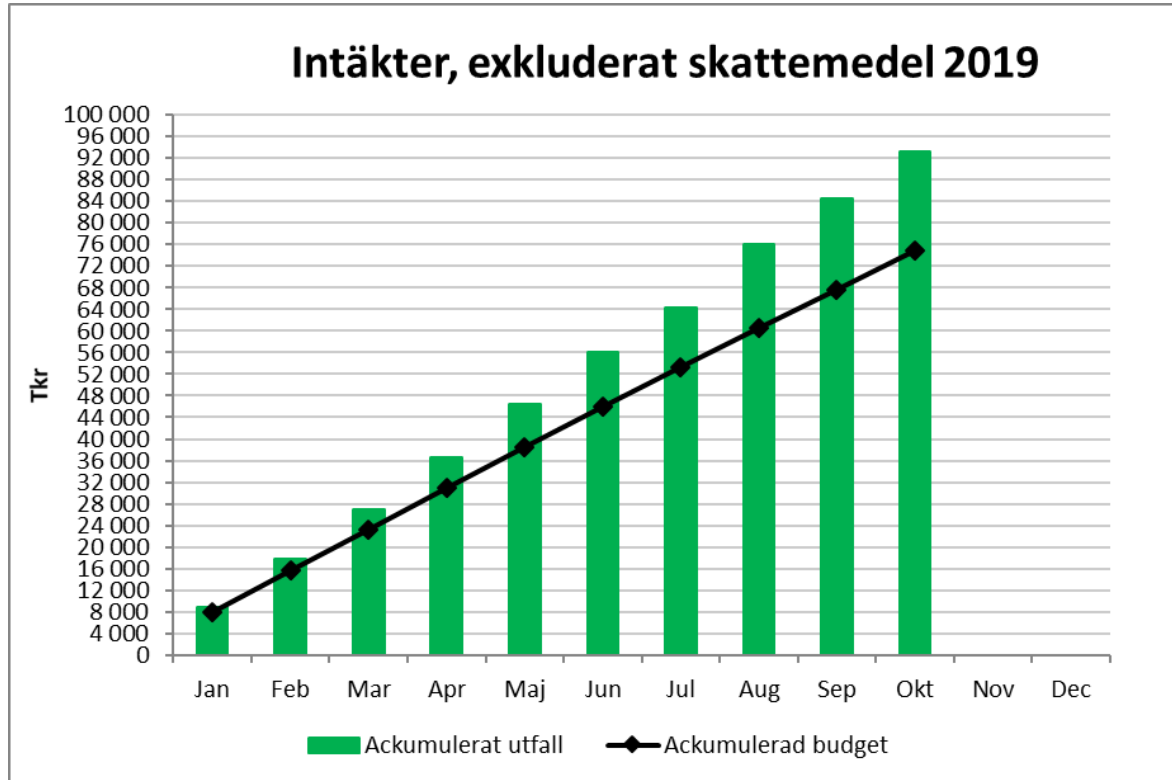
Resultat

Socialnämnden redovisar ett underskott på 4,9 miljoner kronor ackumulerat oktober, vilket är 0,9 % av periodens budget.

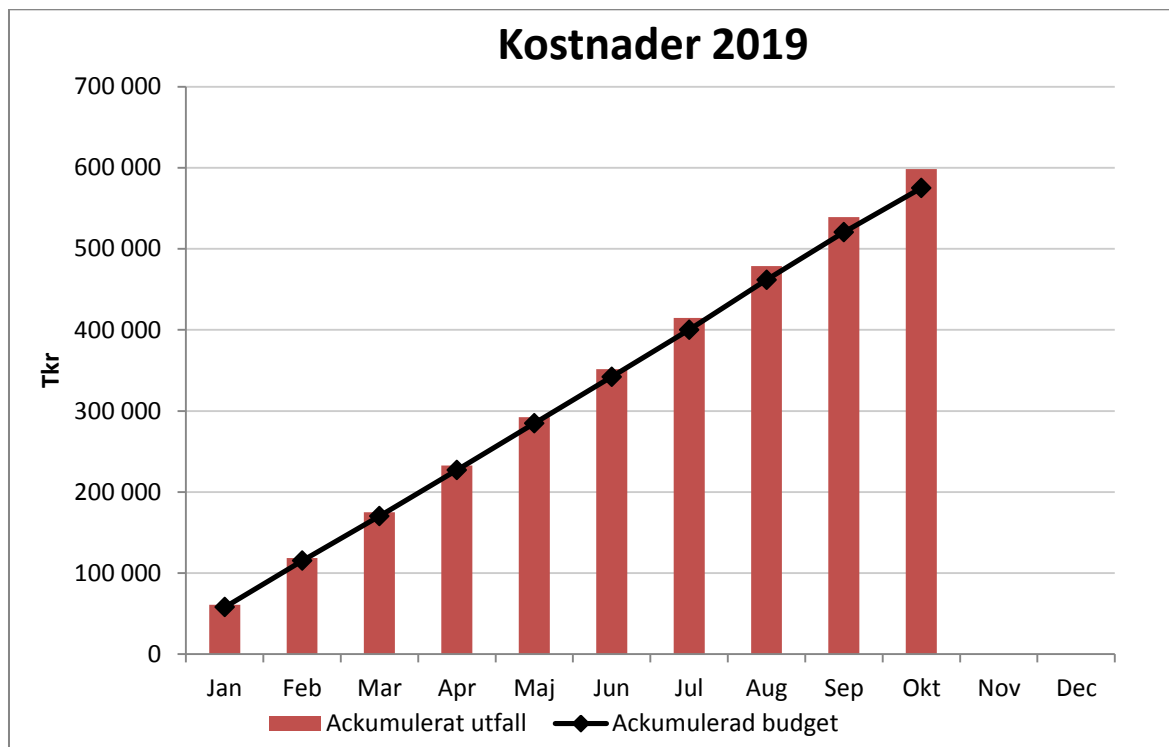

Akkumulerade intäkter, exkluderat skattemedel, per den sista oktober uppgår till 93,2 miljoner kronor vilket är 18,3 miljoner kronor mer än budgeterat. Den främsta orsaken till överskottet är att bidragsintäkterna är högre än budget.

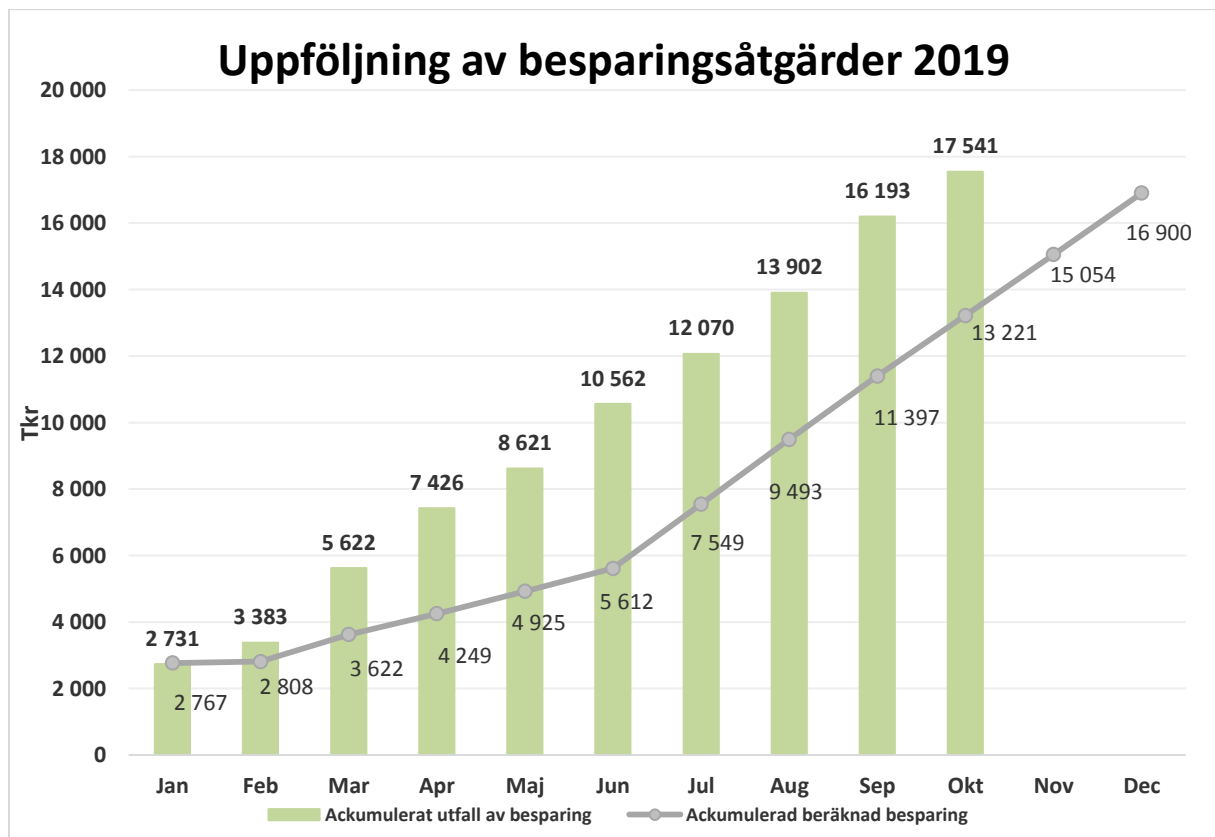
Akkumulerade kostnader per den sista oktober uppgår till 598,4 miljoner kronor vilket är 23,3 miljoner kronor mer än budgeterat. Köp av huvudverksamhet och personalkostnader är de främsta orsakerna till kostnadsavvikelsen.

Uppföljning av åtgärder - VP 2019 och Anstånd budget i balans 2019

Den totala besparingen av åtgärderna som beslutades i Verksamhetsplan 2019 och i ärendet Anstånd budget i balans uppgår till 16,9 miljoner kronor på helår. Utfallet ackumulerat oktober blev 17,5 miljoner kronor vilket är 4,2 miljoner kronor högre än beräknat för perioden.

Ekonomiavdelning

Marita Ödling 0611 34 89 33
marita.odling@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Borgenstak 2020

Förslag till beslut

Ekonomiavdelningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att för 2020 ska borgensavgift tas ut på den faktiska låneskulden för *AB Härnösandshus, AB Härnösands kommunfastigheter, Härnösands Energi & Miljö AB och Härnösands Elnät,*

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *AB Härnösandshus* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 687 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *AB Härnösands kommunfastigheters* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 62 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Härnösands Energi & Miljö AB:s* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 822 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Härnösands Elnät AB:s* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 135 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Härnösands Folkhögskolas* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 33,2 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Byggn.föreningen Folketshus Viksjö* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 0,94 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Daghemmet Eko-Fröet ekonomiska förening* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 0,1 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Föreningen Stormhatten kooperativa förskola* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 0,21 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Föräldra kooperativ Tuvan* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 0,3 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Ålandsbro Folketshus förening* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 2,93 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Egna Hem* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 0,32 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader,

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Öbacka Sportcenter* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 2,6 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader, samt

att från och med 2020, att såsom för egen skuld ingå borgen för *Härnösands Orienteringsklubb* låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 1,2 mnkr, jämte därpå löpande ränta och kostnader.

Beskrivning av ärendet

För de kommunala bolagens och Härnösands Folkhögskolas lån borgar kommunen genom att sätta borgenstak för varje enskilt bolag. Borgenstaket anger hur mycket kommunen maximalt borgar för när dessa bolag tecknar lån hos kreditgivare, samt för övriga garantier.

Härnösandshus-koncernen

För AB Härnösandshus del föreslås att borgenstaket inför 2020 ligger kvar på samma nivå som 2019. Borgenstaket inför 2020 föreslås därför kvarstå på 687 mnkr.

För AB Härnösands Kommunfastigheter föreslås att borgenstaket inför 2020 ligger kvar på samma nivå som 2019. Borgenstaket inför 2020 föreslås därför kvarstå på 62 mnkr.

HEMAB-koncernen

För Härnösands Energi & Miljö AB föreslås att borgenstaket höjs från 792 mnkr till 822 mnkr för fortsatt utbyggnad av fiber i kommunen.

För Härnösands Elnät AB föreslås att borgenstaket höjs från 125 mnkr till 135 mnkr för fortsatt vädersäkring av elnätet.

Härnösands Folkhögskola

För Härnösands Folkhögskola föreslås att borgenstaket ligger kvar på samma nivå som 2019. Borgenstaket inför 2020 föreslås därför kvarstå på 33,2 mnkr.

Övriga bolag som kommunen borgar för

Övrig borgen redovisas i separat tabell nedan och uppgår totalt till 8,3 mnkr. De enskilt största posterna är borgen för Ålandsbro Folketshus upp till ett totalt högsta belopp om 2,9 mnkr samt Öbacka Sportcenter om 2,6 mnkr.

Tabellen visar aktuell låneskuld vid årets början samt differensen mellan nuvarande och föreslagna borgenstak. Beloppen anges i mnkr.

Bolag	Aktuell låneskuld ^[1]	Borgenstak		
		2019-01-01	2019	2020
AB Härnösandshus	570,8	687,0	687,0	-
AB Härnösands Kommunfastigheter	49,3	62,0	62,0	-
Härnösands Energi & Miljö AB	562,2	792,0	822,0	30,0
Härnösands Elnät AB	122,1	125,0	135,0	10,0
Härnösands Folkhögskola	18,2	33,2	33,2	-
Totalt	1 322,4	1 699,2	1 739,2	40,0

¹ Aktuell låneskuld avser den summa som återstår att amortera på lånen 2019-01-01, samt säkerhet hos Länsstyrelsen.

Den totala aktuella låneskulden, för ovan angivna bolag tillsammans, är 1 322,4 mnkr vid ingången av år 2019. Det totala borgenstaket för år 2019, för angivna bolag, är 1 699,2 mnkr. Föreslaget borgenstak för 2020 innebär en ökning med 40 mnkr till totalt 1 739,2 mnkr.

Tabellen visar aktuell låneskuld vid årets början samt ursprungsbelopp vid borgensåtagandet, beloppen anges i mnkr.

Bolag	Aktuell låneskuld ¹	Ursprungsbelopp/ Borgensbelopp
		2019-01-01
Byggnadsföreningen Folketshus Viksjö	0,69	0,94
Daghemmet Eko-Fröet ek.förening	0,10	0,10
Fören. Stormhatten kooperativ förskola	0,14	0,21
Föräldrakoop Tuvan	0,10	0,30
Ålandsbro Folketshus förening	2,46	2,93
Egna hem (100 avtal 40 %)	0,18	-
Öbacka Sportcenter	0,79	2,60
Härnösands Orienteringsklubb	-	1,20
Totalt	4,46	8,29

Anna Bostedt
tf Ekonomichef

Marita Ödling
Redovisningschef

Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2020

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att anta kommunstyrelsen verksamhetsplan för 2020.

Beskrivning av ärendet

I den föreslagna verksamhetsplanen för kommunstyrelsen 2020 har förvaltningen arbetat in de av kommunfullmäktige beslutade ekonomiska prioriteringar. Verksamheternas planering utgår från kommunens övergripande mål, intentioner och resultatuppdrag som antagits i Årsplan 2020 samt de styrdokument som i övrigt gäller för verksamheten. Verksamhetsplanen innefattar en beskrivning av arbetet med att nå resultatuppdragen för 2020, detaljbudget 2020 samt internkontrollplan för 2020.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ett av kommunens övergripande mål är en välskött och stabil ekonomi. Genom att säkerställa att budget balanseras mot planerad verksamhet bidrar kommunstyrelsen till kommunens ekonomi som helhet.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Bilagor

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2020

Härnösands
kommun

Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2020

Verksamhetsplan 2020

Innehållsförteckning

Verksamhetsplan 2020	1
1 Nämndens uppdrag och verksamhet.....	2
1.1 Uppdrag och verksamhet	2
2 Viktiga händelser.....	3
3 Planerad verksamhet	4
3.1 Planerad verksamhet för året.....	4
3.1.1 Resultatuppdrag och styrtalet från kommunfullmäktige	6
3.2 Planerad verksamhet för kommande år.....	6
4 Ekonomiskt sammandrag.....	8
4.1 Budgetförutsättningar och beslutade medel.....	8
4.2 Nämndens driftsbudget	9
4.2.1 Budgeterat antal årsarbetare	10
4.3 Investeringsbudget	11
5 Internkontroll	12

1 Nämndens uppdrag och verksamhet

1.1 Uppdrag och verksamhet

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har övergripande ansvar för hela kommunens utveckling, ekonomi och personalpolitik. Styrelsen har uppsiktsplikt över alla nämnder, kommunala bolag samt Räddningstjänstförbundet. Kommunstyrelsen ansvarar för landsbygdsutveckling, översiktsplanering, frågor om mark och vatten, bostadsplanering, trygghet, tillgänglighet, folkhälsa, internationella frågor, kontakter med myndigheter och Mittuniversitet. Kommunstyrelsen har också ansvar för frågor rörande näringslivsutveckling, infrastruktur, miljömässig hållbarhet och kultur.

2 Viktiga händelser

Arbetsmarknad och etableringar

Arbetsförmedlingen lägger ned kontoret i Härnösand vilket betyder att nya samarbetsformer behöver utvecklas för att motverka arbetslöshet och utanförskap. Den arbetsbrist som finns i kommunen utgör en möjlighet som behöver tillvaratas.

Härnösands och Sollefteå kommuner har kroat arm för att attrahera en etablering av ett gemensamt regemente. På sikt finns möjligheter att sammanlänka det militära försvaret med andra aktörer i ett totalförsvarskluster och ett samarbete kring utbildning och innovation.

Ekonomi

Det finns en osäkerhet vad gäller kostnader för löneökningar under 2020, då flera löneavtal löper ut och ska omförhandlas centralt. Ett av dem ligger inom Kommunals avtalsområde. Traditionellt brukar avtalet ange kronor till skillnad från övriga avtal som idag är så kallade sifferlösa avtal. Det innebär att det i dagsläget inte går att avgöra hur stora löneökningar parterna kommer att enas kring. Konsekvenserna för kommunens ekonomi kan bli stora om de avsatta lönemedlen för 2020 överstigs.

Ett helhetsgrepp har tagits avseende lokalförsörjningsfrågan, med inriktning mot samordning och effektivisering. En lokalsamordnare har rekryterats för att leda arbetet.

De finansiella förutsättningarna innebär att kommunen behöver bli än mer offensiv i fråga om att hitta extern finansiering till angelägna utvecklingsprojekt, även inom kärnverksamheten. Arbetet ska bedrivas i linje med den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

Strategiska processer

Översiktsplaneringen med utgångspunkt i dialog och medinflytande har upptagit och kommer att fortsätta uppta en stor del av det strategiska planeringsarbetet, inte minst avseende större investeringar i Härnösands centrala delar.

Nyttjandet av digitaliserade arbetssätt ökar, bland annat genom utvecklat systemstöd och automation för administrativa arbetsuppgifter, mobila arbetsplatser, nyttjande av molntjänster. Sammantaget ställer detta allt högre krav på kommunens strategiska arbete och på förmågan till omställning.

Ett arbete med att utveckla kommunens styrmodell och ledningssystem har inletts. Det kommer bland annat att inbegripa en genomlysning och förbättring av planering- och uppföljningsprocessen.

3 Planerad verksamhet

3.1 Planerad verksamhet för året

Utgångspunkter

Planeringen utgår från kommunens målprogram innehållande vision och övergripande mål, de intentioner och resultatuppdrag som antagits i Årsplan 2020 samt de organiserande, aktiverande och normerande styrdokument som i övrigt gäller för verksamheten.

Vägledande för planeringen har också varit den verkställande ledningens gemensamma målbild: Stolta Härnösandsbor och medarbetare, och en ekologiskt och ekonomiskt hållbar kommun.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen står inför en spännande framtid då flera större utvecklingsprocesser pågår som ytterligare kommer att stärka kommunens attraktivitet. Det gäller inte minst de kommande besöksnäringsetableringarna och förberedelserna för kompletterande etableringar kopplat till det, liksom de steg mot ett gemensamt regemente som nu tas tillsammans med Sollefteå kommun. Digitaliseringens utveckling, översiktsplaneringen och arbetslösheten i relation till arbetskraftsbristen är ytterligare exempel på frågor som kommer att uppta kommunstyrelsens fokus åren 2020 och framåt.

Näringsliv, etableringar, mark och exploatering

Tillväxtstrategin ska fortsätta att omsättas i handlingsplaner utifrån prioriterade områden för tillväxt. Fortsatt samverkan med idéburna företag och näringsliv är en nödvändighet för efterlevnaden av dessa dokument, vilket är en prioriterad fråga för ett förbättrat näringslivsklimat.

Sambiblioteket kommer att stärka sin attraktivitet som mötesplats och utvecklingen av Campus Härnösand som utbildningscentrum är en viktig fråga kopplat till detta.

Projekt för nya bostäder ska färdigställas och avyttras. Vidare kommer översiktsplaneringen med utgångspunkt i dialog och medinflytande att uppta en stor del av det strategiska planeringsarbetet under året, bland annat avseende investeringar i Härnösands centrala delar.

Insatser kommer att genomföras för fortsatt utveckling inom foodtech/framtidens livsmedelsindustri.

Frågan om hotelletableringen är nu prövad och klar och kompletterande etableringar kopplade till besöksnäringen ska utredas.

Arbetsförmedlingen försvinner från Härnösand och nya samarbetsformer behöver skapas för att tillvarata den möjlighet som bristen på arbetskraft ger i förhållande till den höga arbetslösheten.

Fortsatt arbete kommer att bedrivas för etablering av ett gemensamt regemente för Härnösands och Sollefteås kommun.

Besöksnäring och marknadsföring

Ett samarbete kommer att inledas med samhällsförvaltningen kring utvecklingen av friluftslivet. Detta är en strategiskt viktig fråga för kommunens attraktivitet, inte bara för de egna invånarna utan även kopplat till platsvarumärket och besöksnäringen generellt och till Höga Kusten

Destinationsutveckling specifikt. Det fortsatta varumärkesarbetet och kommunikationsstrategiskt arbete utifrån tillväxtstrategin är också en prioriterad fråga för utvecklingen framåt.

EN arbetsgivare och EN kommun

Utvecklingen av organisationskulturen fortsätter inom ramen för varumärkesarbetet. Fokus förflyttas alltmer mot Härnösands kommun som EN gemensam arbetsgivare där arbetsgivarfrågorna tydligt hålls ihop. Införande av heltider och avskaffande av ofrivilliga delade turer fortsätter.

En ny personalpolitisk policy ska utarbetas och vara klar till 2021. Vår ambition är att ett samverkansavtal för hållbart samverkanssystem ska tecknas och implementeras. En modell för strategisk kompetensförsörjning utarbetas och ett nytt HR-system ska upphandlas.

Strukturer behöver förbättras för att åstadkomma förenklad, effektiv och enhetlig service. I detta ingår bland annat att utveckla serviceenheten till att bli "en väg in" för invånare och besökare. För att förbättra kommunens kommunikativa tillgänglighet såväl internt som externt fortgår projekt "Klarspråk".

Arbetet med övergripande frågor, för vilka ansvaret åvilar fler eller samtliga nämnder, ska vidareutvecklas. De centrala samordnarfunktionerna är viktiga nycklar i detta. Därför ska de strukturer som samordnarfunktionerna verkar inom genomlysas och förbättras.

Digitalisering

Tillgänglighet genom digital infrastruktur, såväl inom organisationen som utåt mot medborgarna, ska utvecklas. Nyttjandet av digitaliserade arbetssätt ökar genom systemstöd och automation för administrativa arbetsuppgifter, mobila arbetsplatser, nyttjande av molntjänster etc. Genomförandet av Program för digitalisering kommer att vara en viktig fråga under 2020 och framåt, liksom arbetet tillsammans med övriga av länets kommuner inom eSamverkan. Systemförvaltarorganisationen blir en viktig nyckel för att hålla ihop digitaliseringsarbetet och att utvecklingen av e-tjänster fortskrider.

Stärkt kulturliv

En ny kulturplan som anger prioriteringar för framtiden ska färdigställas under 2020. Fram till dess pågår arbete utifrån befintlig plan. Härnösands Teater firar 50-årsjubileum 2021 och ett evenemang planeras för detta. Fortsatt arbetet kommer att ske för att ytterligare stärka dansens utveckling i kommunen och regionen. Tillsammans med Region Västernorrland vara delaktiga i Läns museet Murberget fortsatta förändringsarbete.

Effektivisering och samordning

Inom ramen för strategisk lokalförsörjning ska en genomlysning av användning och behov för effektivare lokalplanering ske.

Arbetet med samordning av nämndsadministration fortsätter och kommer att effektivisera och förbättra rättssäkerheten.

Under 2020 kommer en utredning av kostenheten att genomföras. Utredningen ska ge underlag för ställningstaganden, bland annat kring framtida organisation och ekonomisk modell.

Kontroll- och stödfunktionen ska stärkas inom ekonomiområdet, vilket förbättrar arbetet för god ekonomisk hushållning. De nya inköps- och fakturahanteringssystemet samt systemförvaltarmodellen ska implementeras.

Arbetet med att utveckla tillgängliga texter kommer att stärkas i och med projektet "Klarspråk" vilket får positiva effekter för människors möjligheter att tillgodogöra sig information.

Planerings- och uppföljningsprocessen kommer att ses över för att finna potentiella effektiviseringsåtgärder. Hur kommunen arbetar med nyckeltal som beslutsunderlag kommer att vara en utvecklingsfråga kopplat till detta.

Offensiva ansträngningar krävs för att hitta extern finansiering till utvecklingsprojekt, även inom kärnverksamheten. Arbetet ska bedrivas i linje med den regionala utvecklingsstrategin (RUS).

Trygghets- och säkerhetsarbete

Trygghetsskapande och förebyggande arbete kommer att ske inom ramen för #WeDo, genom vilket Härnösands kommun har blivit en föregångare i landet.

Folkhälsoarbetet fortsätter att fokusera på förebyggande åtgärder inom ANTD (alkohol, narkotika, tobak och doping). Ett exempel är arrangemang av nyktra aktiviteter i samband med skolavslutningar. Marknadsföring via sociala medier i kombination med ökad ersättning till föreningar för trygghetsfrämjande aktiviteter genom "Vuxna på stan" har givit effekt, och kommunstyrelsen ska fortsatt verka för att upprätthålla samarbetet.

Kommunens planering för krisberedskap, höjd beredskap och civilt försvar ska följa den inriktning som anges av kommunfullmäktige i styrdokument. Arbetet med säkerhetsskydd, informationssäkerhet och övrigt säkerhetsarbete är en förutsättning för den planeringen och ska fortsätta utvecklas för att möta omvärldens krav och på ett sätt som stödjer kommunens övriga verksamheter.

3.1.1 Resultatuppdrag och styrtalet från kommunfullmäktige

Titel	Mål
Mål 1 - Attraktivt boende med levande mötesplatser	
Medborgarnas nöjdhet när det gäller trygghet ska öka (KS)	57
Medborgarnas bedömning av kommunen som en plats att bo och leva på ska öka (index)	62.0
Mål 2 - Kreativt företagande med mångsidig arbetsmarknad	
Tjänstemännens attityder till företagande ska förbättras (variabel i Svenskt Näringslivs ranking)	3.29
Kommunpolitikernas attityder till företagande (variabel i Svenskt Näringslivs ranking)	3.43
Mål 6 - God service med gott bemötande	
Andelen medborgare som tar kontakt med kommunen via telefon och får direkt svar på en enkel fråga ska öka. (KS)	55.0%
Mål 7 - Framtidens arbetsgivare	
Nöjd medarbetarindex ska öka (KS)	83
Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi	
Resultatöverskott i procent av skatter, statsbidrag och utjämning (KS)	1.1%
Samtliga nämnder och styrelser ska följa budget (KS)	5

3.2 Planerad verksamhet för kommande år

Flera av åtgärderna under 2020 är långsiktiga och kommer att fortlöpa 2021 och framåt. Detta gäller inte minst frågan om effektiviserad ledning och styrning, då de kommande årens ekonomi kommer

att ställa allt större krav på analys, effektivitet och kontroll. Översynen av planerings- och uppföljningsprocessen är ett viktigt led i detta.

Genomförandet av tillväxtstrategin kommer att vara en återkommande punkt även i framtida verksamhetsplaner. Många aktörer och intressenter bidrar även fortsättningsvis i arbetet.

Härnösands relativt höga arbetslöshet samtidigt som flera av kommunens verksamheter har svårt att hitta medarbetare är samtidigt en möjlighet som dock kommer fortsatt att ställa höga krav på samverkan och uthållighet både internt och med externa parter (och framförallt Arbetsförmedlingen). Något som kommer att avspeglas i prioriteringarna även framåt.

Digitalisering och tillgänglighet kommer även i framtiden att vara två viktiga utgångspunkter för att påverka destinationens attraktivitet. Tillsammans med ett fortsatt varumärkesarbete finns stora möjligheter att stärka kommunens utveckling både som plats och organisation. Digitaliseringsarbetet kommer att vara en viktig framgångsfaktor för att klara det kommande behovet av kompetensförsörjning och verksamhetsutveckling.

Hotelletableringen genomförs vilket genererar många nya arbetstillfällen och bidrar till utvecklad besöksnäring i regionen, och fortsatt arbete med att attrahera kompletterande etableringar fortsätter.

Arbetet med att införa heltidsanställningar och att avskaffa ofrivilliga delade turer kommer att spänna även över åren 2021 och 2022.

Folkhälsoarbetet vidareutvecklas och stärker den sociala och ekonomiska hållbarheten, bland annat med koppling till Agenda 2030. En ny folkhälsoplan beslutas 2021.

Översiktsplanen överlämnas till kommunfullmäktige för beslut under 2021-2022.

4 Ekonomiskt sammandrag

4.1 Budgetförutsättningar och beslutade medel

Detaljer om preliminärt tilldelade medel återfinns i budgetdirektivet från KS (jan), detaljer om nämndens eventuella äskanden återfinns i nämndens budgetförslag (apr) och detaljer om KFs beslut om tilldelade medel återfinns i Årsplanen (jun).

Driftsbudget (mnr)	Budget 2020		Investeringsbudget (mnr)	Budget 2020
Preliminärt tilldelade skattemedel av KS	185,1		Preliminärt tilldelade investeringsmedel av KS	6,0
Äskade skattemedel i nämndens budgetförslag			Äskade investeringsmedel i nämndens budgetförslag	
Totalt	185,1		Totalt	6,0
Tilldelade skattemedel av KF	187,0		Tilldelade investeringsmedel av KF	6,0
Totalt	187,0		Totalt	6,0

Driftbudget

Vid kommunfullmäktiges sammanträde 2019-06-17 tilldelades kommunstyrelsen 182,9 mnr i skattemedel. Tillsammans med kommunfullmäktiges 4,1 mnr omfattar 2017 års skattemedelsram 187,0 mnr. I enlighet med budgetdirektiven från januari ingår uppräkningskostnader på 3 % och lokalkostnader på 2 %

Verksamheten i kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges budget för 2020 uppgår till 289,0 mnr, vilket finansieras av skattemedel om 187,0 mnr samt interna och externa intäkter om 102,0 mnr. I interna intäkter inkluderas även intäktsöverskott kapitaltjänst från Finanssen.

I 2020 års budget finns ett antal områden med fokus på särskilda insatser. 1,4 mnr budgeteras som centralt avsatta medel för integrationsfrämjande insatser för nämnderna att äska från. Projekt Rätt till Heltid samt digitalisering är två ytterligare fokusområden under 2020.

Investeringsbudget

Investeringsutrymmet för 2020 uppgår till 6,0 mnr.

Inför budgetår 2020 har förvaltningens investeringsbudget minskat från 9,0 mnr till 6,0 mnr. Detta medför att investeringsbudget för KSF samt för exploatering minskar. Investeringsbudget för allmänna kulturinvesteringar kvarstår på 1,0 mnr, och internbanken kvarstår på 3,0 mnr.

Internbanken kommer att fortsätta erbjuda leasing av datorer. Avskrivningar för internbanken debiteras sedan ut som en leasingkostnad till kommunens verksamheter och påverkar därför inte kommunstyrelseförvaltningens resultat.

4.2 Nämndens driftsbudget

Driftsbudget per konto (mnr)	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Differens 2019/2020	Plan 2021	Plan 2022
Intäkter	307,8	285,2	289,0	3,8	290,9	292,8
• skattemedel	161,2	158,9	187,0	28,1	188,9	190,8
• interna intäkter	107,7	100,7	74,2	-26,5	74,2	74,2
• externa intäkter	38,9	25,6	27,8	2,2	27,8	27,8
Kostnader	-279,3	-275,2	-289,0	-13,8	-290,9	-292,8
• köp av huvudverksamhet	-29,9	-30,8	-29,7	1,1	-29,7	-29,7
• personal	-116,7	-122,9	-127,7	-4,8	-129,5	-130,8
• lokalhyra	-30,6	-30,2	-30,8	-0,6	-31,4	-32,0
• fastighets- och driftskostnader	-3,8	-2,5	-2,5	0,0	-2,5	-2,5
• avskrivningar	-4,4	-3,3	-3,7	-0,4	-3,7	-3,7
• övriga kostnader	-93,9	-85,5	-94,6	-9,1	-94,1	-94,1
Resultat	28,5	10,0	0,0	-10,0	0,0	0,0

Driftsbudget per verksamhetsområde (mnr)	Skattemedel 2020	Övriga intäkter 2020	Kostnader 2020
Politisk ledning	16,0	0,5	-16,5
Förvaltningsledning	8,8	0,0	-8,8
HR-avdelning	25,2	0,0	-25,2
Ekonomiavdelning	30,6	43,7	-74,3
Kommunledningskontor	26,7	43,2	-69,9
Tillväxtavdelning	55,0	6,1	-61,1
Kommunikationsavdelning	7,3	0,0	-7,3
IT-avdelning	17,4	8,5	-25,9
Totalt	187,0	102,0	-289,0

Kommunstyrelseförvaltningens budget för 2020 har en skattemedelsfinansiering på 187,0 mnr enligt beslut i kommunfullmäktige 2019-06-17, att jämföra med 158,9 mnr 2019. Denna ökning motsvaras av en minskning av interna intäkter, då delar av medel som tidigare fördelades till kommunstyrelseförvaltningen via intäktsöverskottet för kapitaltjänst nu lagts in i skattemedelsfördelningen istället. Kommunstyrelseförvaltningen externa intäkter budgeteras öka med 2,2 mnr till följd av att intäkterna för Soluddens asylboende har uppskattats ligga kvar på samma nivå som utfallet föregående år, dvs. en höjning mot för 2019 års budgeterade nivå.

Personalkostnaderna budgeteras öka med 4,8 mnr mellan åren, en ökning som preciseras i avsnitt 4.2.2 Specifikation personalbudget.

Övriga kostnader budgeteras öka med 9,1 mnr, en ökning som främst beror på att kostnader som pausades 2019 till följd av det budgeterade resultatöverskottet på 10,0 mnr nu aktiveras igen.

Budget per verksamhetsområde (Ansvar)

Tabellen ovan visar driftbudget per verksamhetsområde 2020, per ansvar.

Kostnadsutrymmet för den politiska ledningen minskar med 0,3 mnkr till följd av en sänkning av budget för kommunstyrelsens projektbudget från 5,6 till 5,1 mnkr. Kommunfullmäktiges kostnadsutrymme ökar något till följd av utfall arvodeskostnader.

Förvaltningslednings kostnadsutrymme minskar med 0,1 mnkr, då vissa medel för 2020 ombudgerats till kommunledningskontor avseende kostnad för lokalutredning.

HR-avdelningens kostnadsutrymme ökar med 1,5 mnkr mot för 2019, en ökning som främst beror på att de tjänster som avdelningen vakanshöll 2019 för att skapa utrymme för del av resultatöverskottet på 10,0 mnkr har återförts 2020.

Kommunledningskontoret har ett ökat kostnadsutrymme på 3,0 mnkr jämfört med budget 2019, vilket delvis beror på att medel återförts för tjänster som vakanshölls för att skapa utrymme för föregående års resultatöverskott. Utöver detta beror ökningen på flytt av medel från förvaltningsledning för lokalutredning, samt att kostenhetens budgeterade kostnadsmassa beräknas öka med 1,4 mnkr mellan åren (motsvaras av en budgeterad intäktsökning).

Tillväxtavdelningens kostnadsutrymme ökar med 2,9 mnkr mot för tidigare år, varav 0,6 mnkr avser Fritidsbåtmuseet där kostnad flyttats från ekonomiavdelningen. 0,8 mnkr avser uppräknig av hyror och bidrag Länsmuseumet. Personalkostnaderna ökar med 0,9 mnkr, vilket specificeras närmare i avsnitt 4.2.2 Specifikation personalbudget.

IT-avdelningen har ett budgeterat utrymme som är 5,2 mnkr högre än föregående år, vilket till viss del kompenseras av ökade intäkter mot för föregående års budget: 2,1 mnkr har budgeterats inom ramen för print som tjänst, där IT-avdelningen betalar kostnaden men sedan vidare fakturerar övriga organisationen. Tillkommande kostnadsposter mot för föregående år främst kostnaden för Microsoftlicenser 2,1 mnkr, samt brandvägg, skydd mot överbelastningsattacker och spamfilter 0,4 mnkr.

4.2.1 Budgeterat antal årsarbetare

Årsarbetare (antal)	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Differens 2019/2020
Förvaltningsledning	1,00	1,00	1,00	0,00
HR-avdelning	24,00	24,00	25,00	1,00
Ekonomiavdelning	27,00	27,00	26,00	-1,00
Kommunledningskontor	81,51	80,13	83,00	2,87
Tillväxtavdelning	35,30	36,00	37,00	1,00
Kommunikationsavdelning	6,00	7,00	7,00	0,00
IT-avdelning	14,00	14,00	14,00	0,00
Totalt	188,81	189,13	193,00	3,87

Kommunstyrelseförvaltningen har i budget 2020 utökat med 3,87 årsarbetare mot för budget 2019. Kommunledningskontoret utökas med 2,87 årsarbetare, varav 1,0 avser tjänst verksamhetscontroller som har flyttats från ekonomiavdelningen. Kostenheten utökar med 2,87 årsarbetare

(heltidsprojektet). Överförmyndarna minskar med 1,0 årsarbetare, den resursen (förvaltare) överförs till redovisningsenheten.

HR-avdelningen utökar med 1,0 årsarbetare (bemanningsassistent).

Tillväxtavdelningen förstärks med en projektadministratör efter beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott i november 2019.

Av ovanstående tjänster är 2,50 tjänster ej tillsatta utifrån ett ansträngt budgetläge. Eventuella kostnader för AVA-anställningar redovisas inte i sammanställning antal årsarbetare ovan.

4.3 Investeringsbudget

Investeringsbudget (mnr)	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Investeringsmedel KSF	3,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Exploateringsmedel	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kulturinvesteringar	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Internbank	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Totalt	9,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0

Investeringsutrymmet för 2020 uppgår till 6,0 mnr.

Inför budgetår 2020 har förvaltningens investeringsbudget minskat från 9,0 mnr till 6,0 mnr. Detta medför att investeringsbudget för KSF samt för exploatering minskar. Investeringsbudget för allmänna kulturinvesteringar kvarstår på 1,0 mnr, och internbanken kvarstår på 3,0 mnr.

Internbanken kommer att fortsätta erbjuda leasing av datorer. Avskrivningar för internbanken debiteras sedan ut som en leasingkostnad till kommunens verksamheter och påverkar därför inte kommunstyrelseförvaltningens resultat.

5 Internkontroll

Titel	Riskvärde
Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi	
Säkerställa faktureringsprocessen (avser utgående fakturor)	
Kvalitetssäkra nyckeltalsrapportering (RS/SCB/Kolada)	
Säkerställa rätt fakturaadress vid inköp via hemsidor	
Säkerställa likvärdig hantering av avtal (ej lokaler)	
Säkerställa uppdrag/intentioner för verksamheterna	
Kvalitetssäkra organisation och resurssättning av budget- och bokslutsprocessen	

1. Faktureringsprocessen ses över för att säkerställa att utgående fakturor levereras enligt plan.
2. Nyckeltalsrapporteringen som kommunen själv avlämnar till SCB behöver kvalitetssäkras, då nyckeltalen ligger till grund för bland annat statsbidrag och jämförelsestatistik i officiella databaser såsom Kolada.
3. Personer som har tillgång till kommunens organisationsnummer kan uppge sin hemadress för fakturaleverans vid beställningar via hemsidor, vilket betyder att kommunen mister kontroll över genomförda beställningar.
4. Nämndernas reglementen innehåller till del motstridiga uppgifter om avtalshantering vilket påverkar likvärdighet/rättssäkerhet.
5. Kommunstyrelsens verksamheter bör ha tydliga grunduppdrag som ligger i linje med den samlade verkställande ledningens intentioner och strategier. Ett viktigt led i att åstadkomma EN kommun.
6. Organisation och resurssättning av budget- och bokslutsprocessen behöver kvalitetssäkras i förhållande till styrmodell och syfte, vilket är centralt för effektivitet, ändamålsenlighet och för den verkställande ledningens möjligheter att ta ett gemensamt ansvar för processen.

Tillväxtavdelning

Hanna Wiklund, 0611-34 81 17
hanna.wiklund@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Mobilitetsriktlinjer

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta förslag till Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden beslutade den 8 februari 2018 § 19 att ge samhällsförvaltningen i uppdrag att upprätta ett förslag till mobilitetsnorm för Härnösands kommun.

Kommunen har det övergripande ansvaret att planera för parkering och detta sker oftast i detaljplanerna. För samhällsförvaltningen är en mobilitetsriktlinje viktig vid dialoger med byggtreprenörer både i tidiga detaljplaneskedan men även i bygglovshandläggningen. Detta för att långsiktigt kunna planera trafikflöden, renhållning- och snöröjning samt behov av kollektivtrafik och utbyggnad av gång- och cykelvägar. Det är alltid fastighetsägarens ansvar att ordna med parkering för sin fastighet.

I september 2018 presenterades ett förslag till mobilitetsnorm för samhällsnämnden. Sen dess har revideringar skett utifrån de synpunkter som inkom från nämnden. Bland annat har namnet ändrats från ”mobilitetsnorm” till ”mobilitetsriktlinje”.

Mobilitetsriktlinjen tar sitt avstamp i det Trafikprogram som tagits fram för Härnösands kommun. Det innebär att Härnösand ska utvecklas mot en struktur som tydligt signalerar en prioritering mellan trafikslag där cykel-, gång- och kollektivtrafik har företräde framför biltrafiken.

Mobilitetsriktlinjen innehåller också förslag på åtgärder som en fastighetsägare/fastighetsutvecklare kan vidta för att ställa om till ett mer hållbart resande.

Trafikprogrammet och Mobilitetsriktlinjen följer även Sveriges nationella åtaganden om minskad klimatpåverkan, helst utan nettoutsläpp av klimatgaser, uppfylls till år 2050.

Bedömning

Kommunstyrelseförvaltningen och Tillväxtavdelningen delar samhällsförvaltningens bedömning att mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun kan gå till antagande.

Beslutsunderlag

Samhällsnämndens sammanträdesprotokoll, 2019-10-17, §164

Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun

Uno Jonsson
Tillväxtavdelningen

Hanna Wiklund
mark och exploateringshandläggare

Bilagor

- Bilaga 1 Samhällsnämndens sammanträdesprotokoll, 2019-09-19, §140
- Bilaga 2 Antagandehandling- Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun

Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun	Dokumenttyp Styrdokument		
Fastställd/upprättad av	Samhällsnämnden	Datum [Datum]	Diarienummer SAM17-2997	
Dokumentansvarig/processägare	Alexandra Lagerlund	Version 0.6	Senast reviderad 2019-09-17	Giltigt o m [Datum]
Dokumentinformation	Innehåller riktlinjer för mobilitetsnorm och parkeringstal i Härnösands tätort			
Dokumentet gäller för				

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Ansvar	5
1.2	Metod	6
1.2.1	Osäkerhet	6
1.2.2	Bostäder	6
1.2.3	Verksamheter	6
1.2.4	Skolor	6
2	Ställningstaganden och strategier utifrån Trafikprogram Härnösand 2015-2052	8
2.1	Biltrafik och parkering	8
2.2	Cykeltrafik	8
2.3	Gångtrafik	8
2.4	Kollektivtrafik	8
3	Beräkningar och statistik	9
3.1	Befolkning och antalet bostäder	9
3.2	Boendetäthet	9
3.3	Biltäthet	9
3.4	Färdmedelsfördelning	10
3.5	Parkeringshus i Härnösand	10
3.5.1	Behövs ett nytt parkeringshus i Härnösand?	11
4	Zonindelning	12
5	Parkeringsnorm för bilar	13
5.1	Bostäder	13
5.1.1	Besöksparkering	13
5.1.2	Angöring och parkering för rörelsehindrade	14
5.2	Verksamheter	14
5.3	Skola	15
5.4	Pendlarparkering	15
6	Parkeringsnorm för cykel	16
6.1	Bostäder	16
6.2	Verksamheter	17
6.3	Skola	18
6.4	Pendlarparkering för cykel vid Härnösand central	18
7	Fastighetsägarens arbete med mobilitetsåtgärd	19
7.1	Hur ska mobilitetsåtgärder användas?	19
7.2	Är mobilitetsåtgärderna flexibla?	19
7.3	Vad ska en mobilitetsplan innehålla?	20
7.4	När ska mobilitetsplanen vara klar och hur blir den godkänd?	20
7.5	Vad gäller om mobilitetsplanen inte genomförs?	20
8	Källor	21

Bilagor

Bilaga 1 Statistik

1 Inledning

I takt med att Härnösand växer ökar konkurrensen om markens användning och fler asfalterade ytor måste ställas mot mötesplatser, torg, grönytor och bostäder. Mobilitetsriktlinjerna är avgränsade till Härnösands stad och följer det Trafikprogram som antagits för Härnösands kommun (SAM14-1864-210).

Härnösand ska utvecklas mot en struktur som tydligt signalerar en prioritering mellan trafikslag där cykel-, gång – och kollektivtrafik har företräde framför biltrafiken. Utvecklingen i Härnösand ska bidra till att Sveriges nationella åtaganden om minskad klimatpåverkan, helst utan nettoutsläpp av klimatgaser, uppfylls till år 2050. Detta förutsätter utveckling av ett hållbart transportsystem, där stadsplanering och utvecklade alternativ för klimatsmarta fordon och bränslen samverkar i en positiv samhällsutveckling.¹

År 2050 ligger Härnösand i framkant i Sverige avseende hållbarhet och resurs- och energihushållning. Invånarna använder olika typer av fordon som inte är beroende av fossila bränslen. Lokalt producerade drivmedel finns att tillgå och infrastrukturen är väl utbyggd för olika typer av fordon. Tillgången till elbil eller hybridfordon genom bilpooler, uthyrning eller lånesystem är god och därför har behovet att äga en egen bil minskat.²

En tydlig inriktning av mobiliteten gynnar och underlättar kommunens planering av parkering på allmän plats, men också vid beslut i exploateringsprojekt, planläggning och i bygglovshandlingen för bostäder och verksamheter. I enlighet med Trafikprogrammet ska stadskärnan göras mer tillgänglig och attraktiv och gående ska ha högst prioritet i stadskärnan.

Dessa riktlinjer innehåller även förslag på mobilitetsåtgärder som en fastighetsutvecklare/ fastighetsägare kan vidta för att ställa om till ett mer hållbart resande.

Riktlinjerna ska användas som utgångspunkt för de första tidiga dialogerna som planhandläggarna har med exploatörer i samband med framtagandet av nya detaljplaner. Av riktlinjerna framgår det minsta antalet parkeringsplatser som byggherren/exploatören ska ordna i samband med bygglovsprövningen för till- och nybyggnation samt ändrad användning av en fastighet.

Parkeringsstalet anges vanligen som antalet bilplatser per lägenhet, per anställd, eller per kvadratmeter byggnadsyta. Detta ger ett minsta antal parkeringsplatser som krävs för bygglov. I svenska kommuner förekommer inte parkeringsnormer som anger en övre gräns för antalet parkeringsplatser, men parkering kan begränsas i enskilda fall genom bestämmelser i detaljplanen.

Om parkeringstalet för bostäder är ”ett” så krävs minst en parkeringsplats per bostad. Om parkeringstalet för bil är lägre än ”ett” så förutsätts att flera hushåll inte har egen bil. Detta förekommer framförallt i flerbostadshus med god tillgång till kollektivtrafik

¹ Trafikprogram Härnösand 2015-2050, sid. 3.

² Ibid, sid. 8.

Cykeltrafik är en viktig del av ett hållbart transportsystem och cykelparkering/cykelgarage utgör en viktig komponent till bilparkering för att främja hållbart resande med god tillgänglighet.

Cykling ger en sundare livsstil som förbättrar folkhälsan och minskar avgaser och utsläpp. Skaran av cyklister är varierande och består av bland annat elcykelanvändare, snabba cyklister och de som vill cykla i en lugnare takt. I Sverige är det vanligt att äga en cykel och det finns i storleksordningen lika många cyklar som invånare i Sverige.

Sammanfattningsvis är det den sammanvägda tillgängligheten utav alla färdmedel som behöver utvecklas. För att uppnå en levande och tillgänglig stadskärna måste det vara enkelt och inbjudande att vandra runt i staden, besöka butiker och stadens utbud av restauranger och nöjen.

Utformningen av stadskärnans gaturum i kombination med en effektiv parkeringsstyrning är avgörande för att skapa en attraktiv och levande stadskärna.

1.1 Ansvar

I plan- och bygglagen (2010:900), PBL, behandlas bland annat frågan om parkering och anläggande av parkeringsplatser vilket kräver bygglov. Det är fastighetsägaren som bär ansvaret för att anordna parkering för sin fastighet.

Det är kommunerna som har det övergripande ansvaret för parkeringarnas planering och det är i detaljplanerna som kommunen anger vart parkering ska anordnas, se 4 kap. 13 § PBL jmf med 1 kap. 2 § PBL.

Kommunen har ingen skyldighet att anordna parkering, eftersom denna skyldighet åligger de enskilda fastighetsägarna. Kommunen (stadsbyggnadsnämnden eller motsvarande) anger det parkeringsbehov som fastighetsägaren har att tillgodose. Denna så kallade parkeringsnorm gäller som vägledning vid detaljplaneläggning och som krav vid bygglov.

Härnösands kommun eftersträvar att skapa detaljplaner som är flexibla och som ska tillåta bostäder, verksamheter, skola etc. Vid nyetablering av bostäder och verksamheter krävs det samtidigt att man planerar för utbyggnaden av infrastrukturen. I enlighet med den strategi som tagits fram för stadsbyggnad i Trafikprogrammet ska följande prioritering göras vid nybyggnad av infrastruktur;

1. Cykeltrafik,
2. Gångtrafik,
3. Kollektivtrafik,
4. Biltrafik.

För anläggande av parkeringar för bil bör följande prioriteringsordning tillämpas.

Kvartersmark:

1. Boendeparkering
2. Besöks- och kundparkering

3. Arbetsplatsparkering.

Gatumark:

1. Angörings- och besöksparkering
2. Arbetsplatsparkering
3. Boendeparkering

1.2 Metod

Den statistik som ligger till grund för beräkningarna av parkeringstalet har tagits fram med hjälp av Trafikverkets trafikstringsverktyg. Verktöget använder resvaneundersökningar, trafikmätningar och intervjuer som källa för såväl alstringstal som fördelning av färdmedel och bryter ner resultatet på kommunnivå.

Uppgifter om boendetäthet och bilinnehav baseras på statistik erhållen från SCB.

Parkeringstalen för både cykel och bil redovisas med decimaler. Ett parkeringstal på exempelvis 12,3 avrundas till 12,5 och ett parkeringstal på 12,7 avrundas upp till 13,0.

Alla parkeringstal har därför stämts av genom en omvärldsbevakning av andra kommuner. Kommunerna som har ingått i omvärldsbevakningen är Laholm, Kiruna, Staffanstorp, Avesta Sundsvall och Örnsköldsvik.

1.2.1 Osäkerhet

Det finns en viss inbyggd osäkerhet i den statistik som har tagits fram med hjälp av Trafikverkets trafikstringsverktyg.

I de fall där normaltalen utifrån Trafikverkets trafikstringsverktyg har varit missvisande har parkeringstalen istället baserats på omvärldsbevakning.

Parkeringsnormen för cyklar är baserad på omvärldsbevakning av den norm som finns i Sundsvall och Örnsköldsvik.

1.2.2 Bostäder

För att kunna bestämma en parkeringsnorm för boendeparkering beräknas normen med hjälp av boendetätheten och bilinnehavet enligt följande:

Parkeringsnorm (bostäder) = antal personer per bostad x bilinnehav per 1000 innevånare.

1.2.3 Verksamheter

Hur många bilplatser och cykelplatser som krävs vid respektive arbetsplats beror på faktorer som typ av arbetsplats, läge och kollektivtrafikutbud m.m. För att kunna beräkna en parkeringsnorm för arbetsplatser utgår denna norm från antalet anställda per 1000 kvm BTA (bruttoarea). Särskilda utredningar kan komma att krävas och redovisas då särskilt.

1.2.4 Skolor

Trafiksituationen kring skolor lyfts ofta som problematisk. Därför är det extra viktigt att planera och främja trafikslag som minskar risken för oskyddade trafikanter kring skolor. Kollektivtrafiken är alltid prioriterad till

skolor. Därutöver bör det finnas möjlighet att ställa cykel under tak, samt laddplatser för elcyklar för både personal och elever.

2 Ställningstaganden och strategier utifrån Trafikprogram Härnösand 2015-2052

Följande strategier (i urval) från Trafikprogrammet ska genomsyra stadsplaneringen vid framtagandet av nya detaljplaner för etablering av bostäder och verksamheter.

2.1 Biltrafik och parkering

- Staden och gaturummet ska planeras på ett sätt som minskar efterfrågan på transporter med egen bil och som ger ökad transporteffektivitet,
- Planera biltrafiken med bra koppling till kollektivtrafiken,
- Utveckla innovativa och yteffektiva parkeringslösningar för centrala Härnösand,
- Stimulera samåkning och inrättandet av bilpooler,
- Utvecklade informationssystem leder trafikanterna den kortaste vägen mot målpunkten.

2.2 Cykeltrafik

- Planera för sammanhängande cykelvägnät med goda kopplingar inom centrala Härnösand och till omgivande bostadsområden och arbetsplatser,
- Utveckla cykelstråkens tillgänglighet, attraktivitet, trygghet och säkerhet,
- Inrätta cykelparkeringar på strategiska platser, till exempel i stadskärnan och vid bytespunkter.

2.3 Gångtrafik

- Prioritera och separera gångtrafiken från annan trafik,
- Utveckla gångstråkens tillgänglighet, attraktivitet, trygghet och säkerhet,
- Utveckla starka och naturliga kopplingar mellan olika stadsdelar och centrum.

2.4 Kollektivtrafik

- Utveckla bytespunkter och pendlarparkeringar,
- Prioritera befolkningstäta områden vid utbyggnad av kollektivtrafiken,
- Kollektivtrafikstråk utvecklas.

3 Beräkningar och statistik

3.1 Befolkning och antalet bostäder

Härnösands kommuns befolkning har ökat i sakta takt de senaste tio åren. Procentuellt har befolkningen ökat med ca 2 % de senaste tio åren.

Antalet bostäder i Härnösands kommun har ökat sedan 2013. Den procentuella ökningen av bostäder är ca 3 % mellan 2013 och 2017. Definitionen av en bostad innefattar såväl flerbostadshus som småhus, radhus osv.

Antalet personer per bostad i Härnösands kommun år 2017 var 1,9.

3.2 Boendetäthet

Antalet boende varierar dock mellan olika boendeformer. Statistiskt sett ser det ut enligt tabellen nedan för lägenheter, radhus/parhus och villor.

Typ av boende	BTA	Bostadsenheter	Boende	Procentuell fördelning
Lägenhet	1000	14	23	37 %
Radhus/parhus	1000	10	22	35 %
Villa	1000	8	17	28 %

Tabell 1. Den procentuella fördelningen av boenden i Härnösands kommun.

3.3 Biltäthet

Härnösands kommuns bilinnehav per 1000 personer har de senaste tio åren ökat. 2007 ägde 1000 personer 472 bilar jämfört med 505 bilar 2017. Den procentuella ökningen på 10 år är ca 7 %. Bilinnehavet per person i Härnösands kommun år 2018 var 0,68.

Antalet personbilar i trafik ökar stadigt varje år för flera av Sveriges län. Enligt Trafikverkets prognoser för personbilstrafiken för perioden 2014-2021 förväntas bilinnehavet öka ytterligare något fram till 2030. Därefter kommer ökningen av bilinnehavet minska. Framst på grund av inflyttning till större städer där bilbehovet inte är lika stort. Notera att även efter 2030 kommer bilinnehavet sakta öka, men inte i samma takt som innan 2030.³

³ https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/10801/RelatedFiles/2014_071_Prognos_for_personresor_2014_2030_trafikverkets_basprognos.pdf

3.4 Färdmedelsfördelning

Färdmedelsfördelningen i Härnösands kommun har tagits fram med hjälp av Trafikverkets trafikstringsverktyg. Sammanfattningsvis ser den procentuella fördelningen ut enligt tabellen nedan, som visar vilket transportmedel som nyttjas för att ta sig till och från olika aktiviteter respektive bostaden.

	Bil (%)	Kollektivtrafik (%)	Cykel (%)	Övrigt (%)
Lägenhet	26	7	6	61
Radhus/parhus	47	4	7	42
Villa	47	4	7	42
Kontor	52	9	12	27
Småindustri/hantverkare	75	5	10	10
Detaljhandel	40	3	5	52
Stormarknad	37	1	6	56
Närbutik	10	-	5	85
Restaurang	22	4	4	70

Tabell 2. Den procentuella färdmedelsfördelningen för bostäder och verksamheter.

Som framgår ovan är det bil som dominerar fordonstrafiken. Enligt den här statistiken är andelen som reser med kollektivtrafik väldigt låg. Underlaget har inte uppdaterats sen den subventionerade kollektivtrafiken infördes.

Sedan den subventionerade busstrafiken infördes i Härnösand (halvårsskiftet 2018), har användandet av kollektivtrafiken ökat. Oavsett om subventionen kvarstår är inriktningen, i enlighet med Trafikprogrammet, att främja och öka det kollektiva resandet.

Förutom bil är det kategorin ”övrigt” som dominerar mest. I denna kategori räknar man de som går till och från arbetet och olika aktiviteter på fritiden. Denna procentsats anses representativ med verkligheten då Härnösand är en relativt liten stad med korta avstånd som gör det enkelt att promenera.

3.5 Parkeringshus i Härnösand

Sweco har i en rapport ”Parkeringsplan Härnösand” (2015-02-06) sett över parkeringssituationen och utifrån denna gett ett antal rekommendationer gällande både gatuparkering och parkeringshus.

Rapporten slår fast att det finns outnyttjad kapacitet i parkeringshusen och att dessa platser oftast är tomma. Skälet till att bilisterna väljer bort parkeringshusen är delvis att det kostar att parkera i dessa (men det är gratis på kommunens parkeringar) samt att det upplevs som krångligare att parkera i parkeringshus än på en gatuparkering.

Det finns flera skäl till att försöka styra om parkeringen från gatuparkering till parkeringshus.

- Bättre nyttjande av mark, fler bilar ryms när parkering sker i flera plan,
- Större parkeringsytor i marknivå kan bebyggas eller användas till annat om bilar istället parkeras i parkeringshus,
- Längsgående parkeringar kan tas bort och ytan kan istället användas för att ge mer utrymme till gående och cyklister,
- Varmgarage ger upphov till mindre kallstarter och bidrar till bättre luftkvalitet i centrum, samt
- Fördel att ställa bilen under tak, särskilt vintertid.

Parkeringshusen i Härnösand ägs inte av kommunen utan är privatägda. Det finns därför ett behov av samordning med ägarna till dessa parkeringshus för att få ett bättre nyttjande av dess platser. Trafikprogrammet anger som strategi att man ska ”prioritera yteffektiva fordon vid planering av parkeringsanläggningar”, samt att ”parkeringsregler och avgiftssystem är utformade så att hållbara transporter prioriteras”.

3.5.1 Behövs ett nytt parkeringshus i Härnösand?

Rapporten ger inget entydigt svar om det behövs ytterligare parkeringshus i Härnösand eller vart ett sådant skulle kunna lokaliseras.

Om ett nytt parkeringshus skulle byggas i Härnösand kan vi nyttja mark som idag används till parkeringar till att skapa attraktiva gång- och cykelstråk i vattennära läge.

I arbetet med den nya översiktsplanen för Härnösand bör det pekas ut områden som skulle kunna vara lämpliga för en lokalisering av ett parkeringshus. Vidare bör det i arbetet med översiktsplanen pekas ut områden där gatuparkering kan tas bort till förmån för andra trafikslag i enlighet med Trafikprogrammet.

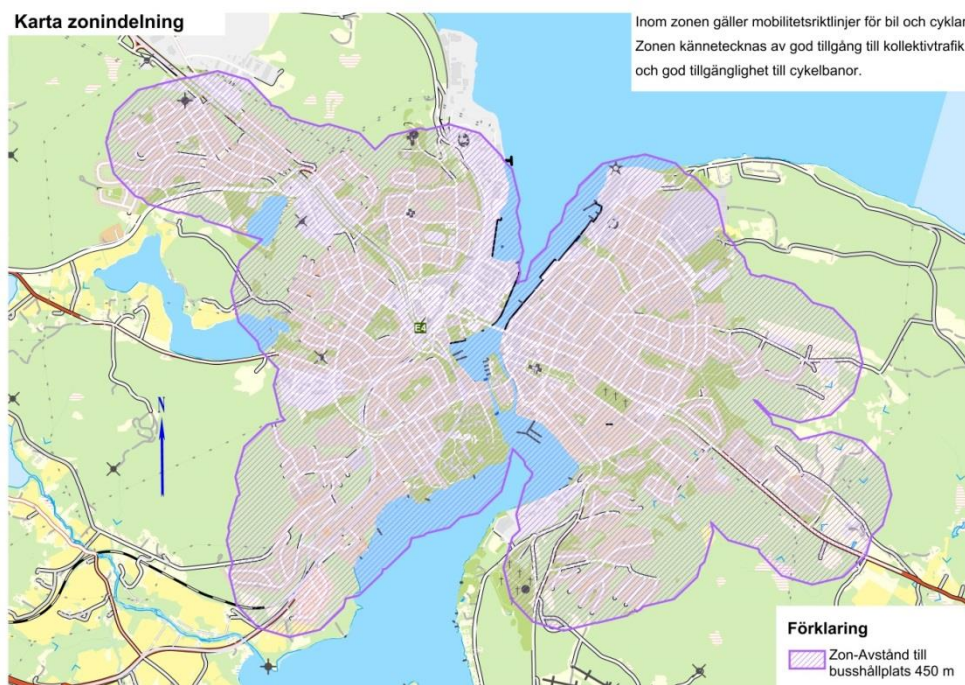
4 Zonindelning

Till ytan är Härnösands kommun en stor och vidsträckt kommun med olika förutsättningar.

Kommunen har därför delats in i två zoner avseende mobilitetsriktlinjer för bil och cykel.

Zon 1 (markerad med lila på kartan nedan) kännetecknas av god tillgång till kollektivtrafik och god tillgänglighet till cykelbanor. Inom zonen ligger bebyggelsen cirka 450 meter från närmaste busshållplats.

Zon 2 är Härnösands yttre bostadsområden och omfattas inte av mobilitetsriktlinjer eller parkeringstal. Dock ska de intentioner och strategier som lyfts fram i Trafikprogrammet användas vid exploatering och nyetablering av bostäder och verksamheter.

Figur 4: Zonindelning Härnösands kommun

5 Parkeringsnorm för bilar⁴

5.1 Bostäder

Bilnehavet och därmed efterfrågan på parkering beror ofta på bostadens upplåtelseform, där hyresrätter tenderar att ha en lägre parkeringsefterfrågan än bostadsrätter. Bostadens storlek samt tillgång till bra kollektivtrafikförbindelser och annan service är också faktorer som spelar in. Normen bör ses som en miniminivå där lokala förhållanden och förutsättningar får vägas in när parkeringsbehovet bestäms. Det ska i sammanhanget också beaktas att staden kommer att förtätas och att fler människor kommer att bo inom Härnösands tätort med god tillgång till alternativa färdmedel.

Vid exploatering och nyetablering av bostäder i centrala Härnösand (förtätning) bör man eftersträva att parkering ska ske under mark i parkeringsgarage. Detta gör att attraktiv mark kan nyttjas till grönytor och andra gemensamma ytor för kommunens invånare.

Följande norm bör tillämpas vid planering av nybyggnation eller ombyggnation till bostäder. Parkeringsstalet anger hur många parkeringsplatser som behövs per 1000 kvm BTA (bruttoarea), eller per lägenhet för bostäder.

	Bilplatser per lägenhet/1000 m ² BTA	Besöksparkering	Parkering för funktionsnedsatta	Kommentarer
Lägenheter *	0,75/8,3 **	0,1	5 % av det totala antalet bilplatser	
1-2 rum	0,60	0,1	-	
3 rum eller fler	0,90	0,1	-	
Studentboende	0,2	0,1	-	
Trygghetsboende	0,2-0,5	0,1	-	Särskild utredning kan krävas. Det lägre intervallet avser områden med god kollektivtrafik.
Särskilt boende	0,0,2	0,1	-	Särskild utredning kan krävas. Bilplats endast för vårdpersonal och besökare.

Tabell 3: Bilparkeringstal för bostäder

*Det generella parkeringstalet för lägenheter används endast i tidiga planeringsskeden, om lägenhetsfördelningen inte är känd.

**Utgår från en genomsnittlig lägenhet på 90 kvm BTA.

5.1.1 Besöksparkering

För besöksparkeringar är normen 0,1 per lägenhet eller 10 % av antalet parkeringar per 1000 m² BTA. Det innebär att för en hyresfastighet med tio lägenheter bör det finnas minst en besöksparkering.

⁴ Med bil menas fordon som ryms inom ramen för gällande miljöbilsdefinition och/eller är förenlig med kommunens riktlinjer för anskaffning av fordon.

5.1.2 Angöring och parkering för rörelsehindrade

Kravet är att minst en parkeringsplats för rörelsehindrade ska anordnas inom 25 meters gångavstånd från en byggnads entré. Dock bör cirka 5 % av bilplatserna vara anpassade för funktionshindrade. Parkeringsplats för rörelsehindrade räknas inte som besöksparkering utan räknas utöver de platser som behövs för boende och besökare.

5.2 Verksamheter

Parkeringsnormen för verksamheter brukar generellt beräknas utifrån antalet anställda multiplicerat med den procentuella del som beräknas köra bil till arbetet. För Härnösands del har parkeringstalet baserats på omvärldsbevakning från referenskommunerna.

För särskilda verksamheter som t.ex. nöjes- och motionsanläggningar, samlingslokaler och hotell varierar såväl arbetstäthet som besökstäthet beroende på inriktning och förutsättning varför särskilda utredningar krävs för dessa verksamheter.

	Bilplatser per 1000 m ² BTA	Varav arbetsplatsparkering	Varav besöksparkering
Industri	Särskild utredning krävs		
Kontor	22	20	2
Centrumhandel	30	6	24
Storskalig handel/nylokalisering	Särskild utredning krävs		
Restaurangverksamhet	26	5	21
Hotell	Särskild utredning krävs		
Idrottsanläggning	Särskild utredning krävs		
Nöjesanläggning	Särskild utredning krävs		

Tabell 4. Bilparkeringstal för verksamheter. Antalet parkeringar är baserat på omvärldsbevakning från referenskommuner.

5.3 Skola

Parkeringsnormen för skolor är baserade på omvärldsbevakning från referenskommunerna.

	Bilplatser per 1000 m ² BTA	Varav arbetsplatsparkering	Varav besöksparkering	Kommentar
Förskola	7	4	3	
Skola	0,3-0,6	-	5	Särskild utredning krävs om skoleleverna själva kör bil
Gymnasium	0,3-0,6	-	5	Särskild utredning krävs om skoleleverna själva kör bil

Tabell 5. Bilparkeringstal för skolor. Antalet parkeringar är baserat på omvärldsbevakning från referenskommuner.

5.4 Pendlarparkering

Den befintliga pendlarparkeringen i Härnösand har inventerats och bedöms uppfylla det behov som finns i Härnösands kommun.

Följande pendlarparkeringar finns i kommunen.

Lokalisering	Antal platser	Motorvärmare	Tid för parkering	Laddstolpe
Kaptensgatan	33 (2 platser för rörelsehindrade)	28	Max 7 dygn	Nej
Resecentrum (framför stationshuset)	12 (1 plats för rörelsehindrade)	Nej	15 min-2 h	Nej
Resecentrum (norra sidan vid Dollarstore)	48 (2 platser för rörelsehindrade)	3	Max 24 h	6 st.
Antjärn*	10	10	24 h	Nej
Ålandsbro*	6	Nej	24 h	Nej

* Ej asfalterad yta eller uppmärkta parkeringsplatser.

Trafikverket har även ansvaret för en pendlarparkering i Veda som inte har några motorvärmastolpar.

6 Parkeringsnorm för cykel⁵

Parkeringsmöjligheterna för cykel ska vara goda i kommunen. Exempel på åtgärder som kan vidtas för att förbättra för cyklister och uppmuntra till ett hållbart resande är:

- cykelparkeringarna ska vara av god kvalitet. Exempelvis ska cykelställ utomhus utformas så att ramen går att låsa fast,
- cykelrum ska vara lätt nåbara med automatiska dörröppnare och faciliteter som exempelvis luftpump ska finnas tillgängligt,
- cykelparkeringar vid verksamheter kan med fördel placeras under tak och ha faciliteter som luftpump och laddare för elcykel,
- det bör finnas plats för lastcyklar och mopeder.

6.1 Bostäder

För villor och enfamiljshus samt för radhus/parhus ska cykelparkering (cpl) anordnas inom den egna fastigheten.

För flerfamiljshus bör det finnas en cykelparkering per mindre lägenhet och två parkeringar för större lägenheter. Därutöver ska det finnas 0,5 cykelplats per lägenhet för besökare. I flerfamiljshus bör man prioritera möjligheten att kunna ställa sin cykel skyddat i exempelvis ett cykelgarage. Det ska också finnas möjlighet att kunna ladda sin elcykel.

Tabellen nedan visar fördelningen av antalet cykelparkeringar beroende på boendeform som fastighetsägare bör planera för vid etablering av nya bostäder.

	Boende	Besökare	Kommentarer
Flerbostadshus	2 cpl/ lgh	0,5 cpl/ lgh	2 boende per lägenhet. Minst en cpl/lgh ska vara lättillgänglig och finnas nära en entré.
Små lägenheter ≤ 35 m ²	1 cpl/ lgh	0,5 cpl/ lgh	1 boende per lägenhet
Studentboende	1 cpl/ lgh	0,5 cpl/ lgh	1 boende per lägenhet
Trygghetsboende	1 cpl /lgh	0,1 cpl/ lgh	Särskild utredning kan krävas. Om boende har stort vårdbehov behövs cpl endast för vårdpersonal och besökare.
Särskilt boende	1 cpl /lgh	0,1 cpl/ lgh	Särskild utredning kan krävas. Om boende har stort vårdbehov behövs cpl endast för vårdpersonal och besökare.

Tabell 6. Cykelparkeringstal för bostäder. Siffrorna baseras på omvärldsbevakning från referenskommuner.

⁵ Med cykel menas här en cykel och/eller lastcykel med eller utan eldrift som kan användas helt eller delvis i olika former. Utrymmet för lastcykel kan behöva utredas särskilt.

6.2 Verksamheter

Cykelparkering för verksamheter utgår från antalet anställda multiplicerat med den procentuella del som beräknas cykla till arbetet.

För särskilda verksamheter som t.ex. nöjes- och motionsanläggningar, samlingslokaler och hotell varierar såväl arbetstäthet som besökstäthet beroende på inriktning och förutsättning varför särskilda utredningar krävs för dessa verksamheter.

Tabellen nedan anger det antal cykelparkeringar som verksamhetsutövare bör planera för vid etablering av ny verksamhet.

	Cykelplatser per 1000 m ² BTA	Varav arbetstagare	Varav besöksparkering	Kommentar
Industri	3 cpl /1000 m ²	Främst för personal	Särskild utredning	
Kontor	8 cpl / 1000 m ²	8 cpl	1 cpl /1000 m ²	
Centrumhandel	15	3	14	
Närbutik	12	2	10	
Storskalig handel/nylokalisering	Särskild utredning kan krävas beroende på lokaliseringen			
Restaurangverksamhet	16	2	14	
Hotell	Särskild utredning krävs			
Idrottsanläggning	-	0,2 cpl/anställd	20-40 cpl per 100 besökare	Antalet platser beror på lokalisering
Nöjesanläggning	-	0,2 cpl/ anställd	5-35 cpl per 100 besökare	Störst behov vid konserter och centrala etablissemang. Lägre vid bio och teater.

Tabell 7. Cykelparkeringstal för verksamheter.

6.3 Skola

Parkeringsnormen för cyklar är baserade på omvärldsbevakning från referenskommunerna.

Kollektivtrafiken är alltid prioriterad till skolor. Därutöver bör det finnas möjlighet att ställa cykel under tak, samt laddplatser för elcyklar för både personal och elever. På förskolor bör det finnas möjlighet till väderskyddade platser att lämna barnvagn eller cykelkärra.

	Verksamhet	Arbetstagare	Elever/besökande	Kommentar
Förskola	-	0,2 cpl/ anställd	2 cpl/ avd	Det kan behöva cp även för de större barnen.
Skola	-	0,2 cpl/ anställd	30/50/70 cpl per 100 elever	Siffrorna avser åk F-3 /4-6 /7-9. Ökat behov med ökad ålder och antal elever
Gymnasium	-	0,2 cpl/ anställd	50/70 per 100 elever	Ökat behov med ökad ålder och antal elever. Beror också på lokaliseringen.

Tabell 8. Cykelparkeringstal för skolor.

6.4 Pendlarparkering för cykel vid Härnösand central

De befintliga pendlarparkeringarna för cykel i Härnösand har inventerats och bedöms uppfylla det behov som finns i kommunen.

Lokalisering	Antal platser	Under tak	Möjlighet att fylla luft
Kaptensgatan	20	20	Nej
Resecentrum (framför stationshuset)	16	16	Nej
Resecentrum (norra sidan vid Dollarstore)	16	16	Nej
Resecentrum (södra sidan av stationsbyggnaden)	68	32	Nej
Antjärn	-	-	-
Älandsbro	20	20	Ja

7 Fastighetsägarens arbete med mobilitetsåtgärd

För att ställa om till ett mer hållbart resande finns möjligheten att använda smarta lösningar (s.k. mobilitetsåtgärder) för att tillgodose tillgängligheten till en fastighet. Mobilitetsåtgärderna ska spegla Trafikprogrammet och prioritera gång, cykel och kollektivtrafik före bilism. Vid exploatering eller verksamhetsförändring ska överväganden göras för att främja dessa trafikslag i planeringen.

En mobilitetsåtgärd är en åtgärd som ersätter behovet av att äga och/eller minskar behovet av att parkera en bil, dvs. minskar bilplatsbehovet i direkt anslutning till en fastighet.

Mobilitetsåtgärder kan användas för att minska bilplatsbehovet (parkeringsnormen) och minska kostnader för att etablera parkeringar för fastighetsägare i kommunen, vilket på sikt bygger en hållbar framtid i Härnösand.

Exploatörer som ska etablera flerfamiljshus bör informeras om möjligheten att installera laddstolpar för elbilar/hybridbilar och ska ges kontaktinformation till Härnösands Energi och Miljö för att få mer information och kunskap om vad det innebär att installera laddstolpar.

Urval av exempel på mobilitetsåtgärder

- Samnyttjande av parkeringsplatser
- Avtal om bilpool för hyresgäster
- Förbättrade cykelfaciliteter, ex. fast luftpump, reparationsrum. Ladduttag för elcykel, automatisk dörröppnare, duschmöjligheter.
- Erbjuder reskort i kollektivtrafiken
- Cykelpool
- Laddstolpar för elbil/hybridbilar

7.1 Hur ska mobilitetsåtgärder användas?

Om mobilitetsåtgärder används samlas de i en mobilitetsplan för aktuell fastighet som fastighetsägaren eller fastighetsutvecklaren ska arbeta utifrån. Planen följs upp i dialog med fastighetsägaren. En fastighetsägare som ska bygga ett flerfamiljshus, ska informeras om vilka mobilitetsåtgärder som finns, hur de kan komma att påverka exploateringstalet för fastigheten och att det kan bidra till minskade kostnader för exploateringen. Fastighetsägaren ska uppmuntras att vidta mobilitetsåtgärder.

7.2 Är mobilitetsåtgärderna flexibla?

Mobilitetsåtgärderna ska vara flexibla utifrån den teknikutveckling som råder i vår omvärld och vara vägledande i bygglovsprocessen.

Det ska vara möjligt att komma med idéer på åtgärder som kan minska bilplatsbehovet och stimulera mer hållbara trafikslag enligt ställningstaganden och strategier som bland annat återfinns i Härnösands kommuns klimatplan och trafikprogram.

7.3 Vad ska en mobilitetsplan innehålla?

Förutom mobilitetsåtgärder (de åtgärder som föreslås och vilka effekter de har) ska en mobilitetsplan innehålla en kort beskrivning av vad som ska byggas eller byggas om och hur stor byggnadsytan är. Det ska även framgå hur många människor byggnaden är avsedd för och hur tillgängligheten ser ut till olika transportmedel till och från fastigheten. Planen ska även innehålla förslag på hur ofta planen ska följas upp och på vilket sätt.

7.4 När ska mobilitetsplanen vara klar och hur blir den godkänd?

Den ska vara klar och lämnas in samtidigt som bygglov.

Kommunen redovisar synpunkter på inlämnad plan och trafikprogram som kan finnas till fastigheten och som behöver beaktas. Tillsammans beslutar parterna om trafiksituationen är fungerande. Om den inte är fungerande tas förslag på åtgärder fram tills båda parter är nöjda.

7.5 Vad gäller om mobilitetsplanen inte genomförs?

Om planen inte fungerar på ett tillfredsställande sätt är det fastighetsägarens ansvar att vidta åtgärder i dialog med kommunen eller anlägga de parkeringar som krävs enligt parkeringsnormen i Härnösands kommun.

8 Källor

Program

Trafikprogram Härnösand år 2015-2050

Rapporter

Parkeringsplan Härnösand, Sweco, 2015-02-06

Figurer

Figur 1: Folkmängd i Härnösand 2007-2017

Figur 2: Antal bostäder i Härnösand 2013-2017

Figur 3: Antal bilar per 1000 personer i Härnösand och i riket som helhet

Figur 4: Zonindelning Härnösands kommun

Tabeller

Tabell 1: Uppskattning av antal personer i olika typer av boenden

Tabell 2: Den procentuella färdmedelsfördelningen för bostäder och verksamheter

Tabell 3: Bilparkeringstal för bostäder

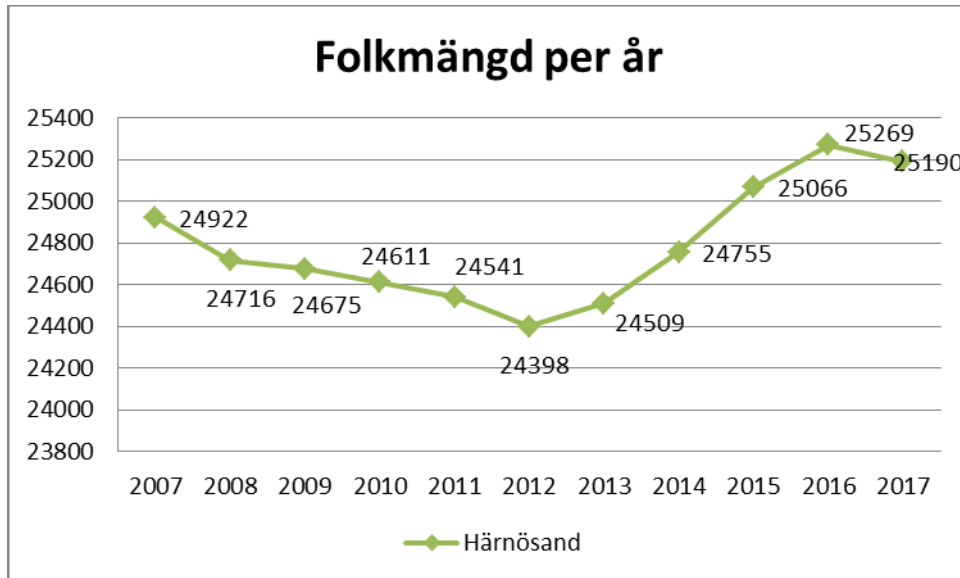
Tabell 4: Bilparkeringstal för verksamheter

Tabell 5: Bilparkeringstal för skolor

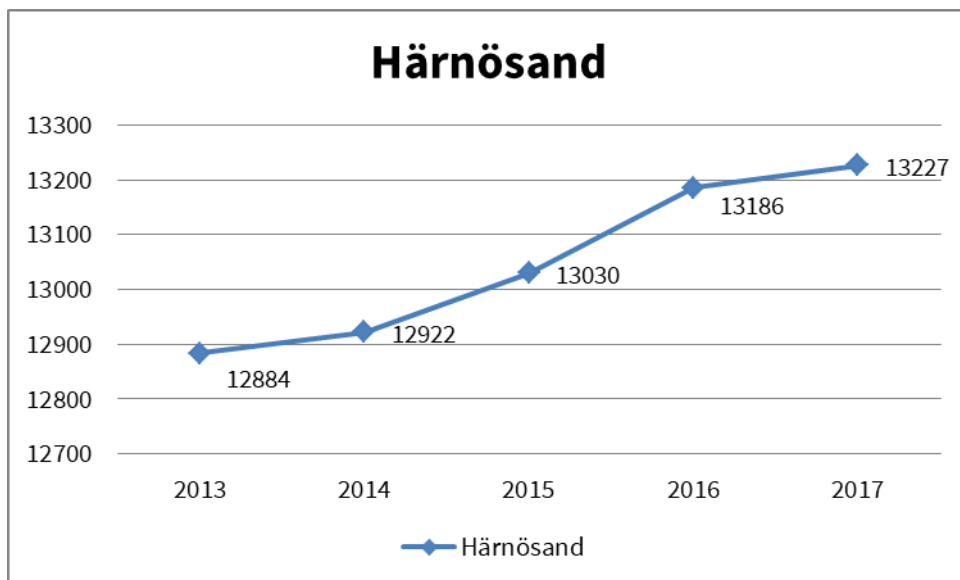
Tabell 6: Cykelparkeringstal för bostäder

Tabell 7: Cykelparkeringstal för verksamheter

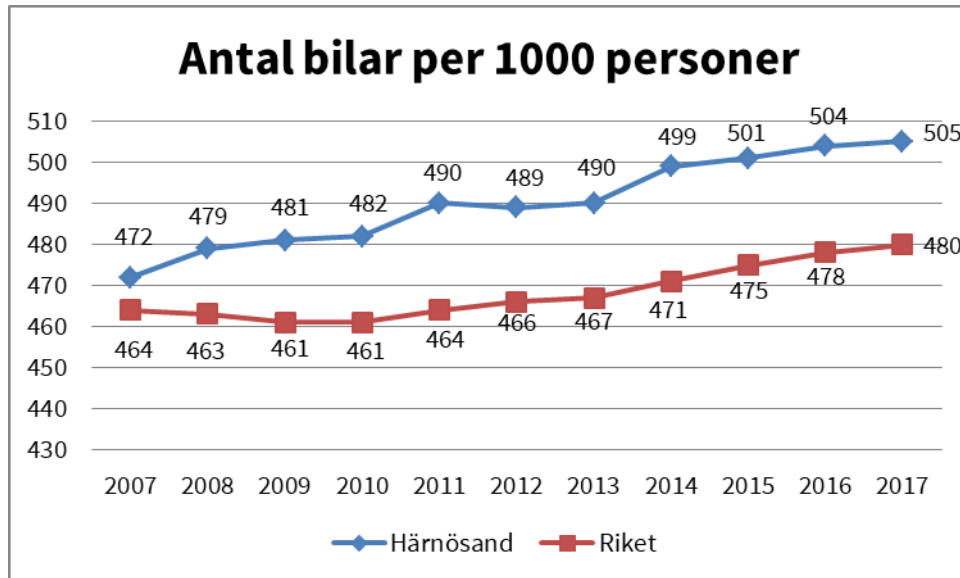
Tabell 8: Cykelparkeringstal för skolor

Bilaga 1 – Statistik

Figur 1. Folkmängden i Härnösand mellan åren 2007-2017. Källa: SCB 2018

Figur 2. Antalet bostäder i Härnösand mellan åren 2013-2017. Källa: SCB 2018

Figur 3. Antalet bilar per 1000 personer i Härnösand och i riket som helhet. Källa: SCB 2018

Samhällsnämnden

§ 164

Dnr 2017-002997 530

Mobilitetsriktlinjer

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta förslag till Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun.

Bakgrund

Samhällsnämnden har den 8 februari 2018 § 19 beslutat att ge samhällsförvaltningen i uppdrag att upprätta ett förslag till mobilitetsnorm för Härnösands kommun. För samhällsförvaltningen är en mobilitetsriktlinje viktig när vi för dialoger med byggtreprenörer både i tidiga detaljplaneskedan men även i bygglovshandläggningen. Detta för att långsiktigt kunna planera trafikflöden, renhållning- och snöröjning samt behov av kollektivtrafik och utbyggnad av gång- och cykelvägar. Kommunen har det övergripande ansvaret att planera för parkering och detta sker oftast i detaljplanerna. Dock är det alltid fastighetsägarens ansvar att ordna med parkering för sin fastighet. Tidigare förslag till mobilitetsnorm har presenterats för samhällsnämnden i september 2018. Sen dess har revideringar skett utifrån de synpunkter som inkom från nämnden. Bland annat har namnet ändrats från ”mobilitetsnorm” till ”mobilitetsriktlinje”. Mobilitetsriktlinjen tar sitt avstamp i det Trafikprogram som tagits fram för Härnösands kommun. Det innebär att Härnösand ska utvecklas mot en struktur som tydligt signalerar en prioritering mellan trafikslag där cykel-, gång- och kollektivtrafik har företräde framför biltrafiken. Mobilitetsriktlinjen innehåller också förslag på åtgärder som en fastighetsägare/fastighetsutvecklare kan vidta för att ställa om till ett mer hållbart resande.

Beslutsunderlag

Förslag till mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun.

Samhällsförvaltningen
Alexandra Lagerlund
alexandra.lagerlund@harnosand.se

Mobilitetsnorm

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen besluta

att anta förslag till Mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden har den 8 februari 2018 § 19 beslutat att ge samhällsförvaltningen i uppdrag att upprätta ett förslag till mobilitetsnorm för Härnösands kommun.

För samhällsförvaltningen är en mobilitetsriktlinje viktig när vi för dialoger med byggentreprenörer både i tidiga detaljplaneskedan men även i bygglovshandläggningen. Detta för att långsiktigt kunna planera trafikflöden, renhållning- och snöröjning samt behov av kollektivtrafik och utbyggnad av gång- och cykelvägar. Kommunen har det övergripande ansvaret att planera för parkering och detta sker oftast i detaljplanerna. Dock är det alltid fastighetsägarens ansvar att ordna med parkering för sin fastighet.

Tidigare förslag till mobilitetsnorm har presenterats för samhällsnämnden i september 2018. Sen dess har revideringar skett utifrån de synpunkter som inkom från nämnden. Bland annat har namnet ändrats från ”mobilitetsnorm” till ”mobilitetsriktlinje”.

Mobilitetsriktlinjen tar sitt avstamp i det Trafikprogram som tagits fram för Härnösands kommun. Det innebär att Härnösand ska utvecklas mot en struktur som tydligt signalerar en prioritering mellan trafikslag där cykel-, gång- och kollektivtrafik har företräde framför biltrafiken.

Mobilitetsriktlinjen innehåller också förslag på åtgärder som en fastighetsägare/fastighetsutvecklare kan vidta för att ställa om till ett mer hållbart resande.

Trafikprogrammet och Mobilitetsriktlinjen följer även Sveriges nationella åtaganden om minskad klimatpåverkan, helst utan nettoutsläpp av klimatgaser, uppfylls till år 2050.

Beslutsunderlag

Förslag till mobilitetsriktlinjer och vägledning för parkering i Härnösands kommun

Samhällsnämnden 2018-03-01 § 48

Samhällsnämnden 2018-02-08 § 19

Thomas Jensen
Förvaltningschef

Alexandra Lagerlund
Plan- och byggchef

Tillväxtavdelning

Maja Nordmark, 070-3001335
maja.nordmark@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta gestaltningssprogrammet för Härnösands kommun.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden beslutade den 14 december 2017, § 235 att ge samhällsförvaltningen i uppdrag att ta fram en projektplan, tidsplan och budget för framtagande av ett gestaltningssprogram för Härnösands kommun.

Samhällsnämnden beslutade den 1 mars 2018, § 49, att avgränsningen i gestaltningssprogrammet ska vara riksintresset samt utvecklingsområden och att gestaltningssprogrammet inte ska vara en fördjupad översiktsplan (FÖP).

Härnösands kommun arbetar med framtagandet av en ny översiktsplan under åren 2019-2022. Gestaltningssprogrammet är ett värdefullt underlag till hur kulturmiljöerna i Härnösands stad ska hanteras för en framtida hållbar utveckling.

Vårt gestaltningssprogram är en samling riktlinjer för utformning av det offentliga stadsrummet. I programmet visas vilka arkitektoniska principer som ligger till grund för byggnader, grönytor och gator. Programmet tar upp karaktärer hos olika stadsdelar och deras olika utvecklingsmöjligheter utan att slå fast några tvingande regler. Programmet innehåller strategier och konkreta tips för hur vi ska kunna utveckla vår stad.

Målgruppen för gestaltningssprogrammet är handläggare och tjänstemän på kommunen, men även våra invånare, kunder och näringslivet.

Delar av gestaltningssprogrammet kommer också att konkretiseras och förtydligas i det digitala verktyget Storymap som också kommer att användas för Härnösands kommuns nya översiktsplan.

www.harnosand.se/gestaltningssprogram

Bedömning

Tillväxtavdelningen delar samhällsförvaltningens bedömning att gestaltningssprogrammet med tillhörande populärversion kan gå till

antagande i kommunfullmäktige. Tillväxtavdelningen har deltagit som remissinstans, men även vid framtagandet av populärversionen.

Beslutsunderlag

Förslag till Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Populärversion av Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Samhällsnämndens sammanträdesprotokoll, 2019-10-17 § 163

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-10-22

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Maja Nordmark
Översiktsplanerare

Bilagor

Förslag till Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Populärversion av Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Samhällsnämndens sammanträdesprotokoll, 2019-10-17 § 163

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse, 2019-10-22

Samhällsnämnden

§ 163

Dnr 2017-002989 219

Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta gestaltningssprogram för Härnösands kommun.

Bakgrund

Samhällsnämnden beslutade den 14 december 2017, § 235 att ge samhällsförvaltningen i uppdrag att ta fram en projektplan, tidsplan och budget för framtagande av ett gestaltningssprogram för Härnösands kommun. Samhällsnämnden beslutade den 1 mars 2018, § 49, att avgränsningen i gestaltningssprogrammet ska vara riksintresset samt utvecklingsområden och att gestaltningssprogrammet inte ska vara en fördjupad översiktsplan (FÖP). Under arbetet med detta program har även arbete påbörjats med att ta fram en ny översiktsplan för Härnösands kommun. De delar som avser utvecklingsområden kommer istället att beskrivas och motiveras i den kommande översiktsplanen eftersom dessa områden är långsiktiga objekt och gestaltningssprogrammet syftar till att kunna användas här och nu. Vissa delar i gestaltningssprogrammet kommer även att lyftas in i den nya översiktsplanen för att lägga extra vikt vid de områden som bör bevaras, förvaltas och utvecklas varsamt för att värna om det kulturmiljömässiga värdet. Gestaltningssprogrammet är en samling riktlinjer för utformning av det offentliga stadsrummet. Detta består av gator, torg, grönytor, parkeringar, men också av de fasader som omger dessa. I programmet visas vilka arkitektoniska principer som ligger till grund för byggnader, grönytor och gator. En stads konstnärliga uttryck är inte begränsat till konstnärlig utsmyckning. Det handlar om den ständigt föränderliga konstnärliga helhet som uppstår i samarbetet mellan invånare, näringsliv, konstnärer och kommunen.

Beslutsunderlag

Förslag till Gestaltningssprogram för Härnösands kommun.

Justerandes sign

D-EN

KBO

Utdragsbestyrkande

Chuska Norberg

Samhällsförvaltningen
Alexandra Lagerlund, 0611-34 81 08
Alexandra.lagerlund@harnosand.se

Samhällsnämnden

Gestaltningssprogram för Härnösands kommun

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen **att** anta gestaltningssprogram för Härnösands kommun.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden beslutade den 14 december 2017, § 235 att ge samhällsförvaltningen i uppdrag att ta fram en projektplan, tidsplan och budget för framtagande av ett gestaltningssprogram för Härnösands kommun.

Samhällsnämnden beslutade den 1 mars 2018, § 49, att avgränsningen i gestaltningssprogrammet ska vara riksintresset samt utvecklingsområden och att gestaltningssprogrammet inte ska vara en fördjupad översiktsplan (FÖP).

Under arbetet med detta program har även arbete påbörjats med att ta fram en ny översiktsplan för Härnösands kommun. De delar som avser utvecklingsområden kommer istället att beskrivas och motiveras i den kommande översiktsplanen eftersom dessa områden är långsiktiga objekt och gestaltningssprogrammet syftar till att kunna användas här och nu. Vissa delar i gestaltningssprogrammet kommer även att lyftas in i den nya översiktsplanen för att lägga extra vikt vid de områden som bör bevaras, förvaltas och utvecklas varsamt för att värna om det kulturmiljömässiga värdet.

Vårt gestaltningssprogram är en samling riktlinjer för utformning av det offentliga stadsrummet. Detta består av gator, torg, grönytor, parkeringar, men också av de fasader som omger dessa. I programmet visas vilka arkitektoniska principer som ligger till grund för byggnader, grönytor och gator.

En stads konstnärliga uttryck är inte begränsat till konstnärlig utsmyckning. Det handlar om den ständigt föränderliga konstnärliga helhet som uppstår i samarbetet mellan invånare, näringsliv, konstnärer och kommunen.

Programmet ska hjälpa oss att bygga vidare på vår stad. Ett program är ett strategiskt dokument som beskriver problem på en övergripande nivå. Programmet tar upp karaktärer hos olika stadsdelar och deras olika utvecklingsmöjligheter utan att slå fast några tvingande regler. Programmet innehåller strategier och konkreta tips för hur vi ska kunna utveckla vår stad.

Målgruppen för gestaltningsprogrammet är handläggare och tjänstemän på kommunen, men även våra invånare, kunder och näringslivet. När programmet är antaget av kommunfullmäktige kommer samhällsförvaltningen att ta fram ett antal mindre, sammanfattande dokument, så kallade populärversioner, som ska finnas tillgängliga på kommunens hemsida och för att kunna delas ut i samband med exempelvis bygglovsansökningar. Delar av gestaltningsprogrammet kommer också att konkretiseras och förtydligas i det digitala verktyget Storymap som också kommer att användas för Härnösands nya översiktsplan.
www.harnosand.se/gestaltningsprogram

Beslutsunderlag

Förslag till Gestaltningsprogram för Härnösands kommun

Thomas Jensen
Förvaltningschef

Alexandra Lagerlund
Plan- och byggchef

Gestaltningprogram

A night photograph of a park. The scene is dominated by trees whose leaves are illuminated with a vibrant blue light, creating a canopy effect. In the foreground, a wooden bench is visible, its slats also reflecting the blue light. The ground is dark, and the overall atmosphere is serene and modern. In the background, more trees and some distant lights are visible, suggesting a larger park area.

Härnösands kommun

Den företagssamma staden med den personliga livsmiljön

Omslagsbild: Szymon Roziewics

Innehåll

Härnösands Gestaltungsprogram

Gestaltungsprogram 4-7

Ett förord där det beskrivs vad ett gestaltungsprogram är.

Historisk bakgrund 8-9

En kortfattad introduktion till stadens historia

Fördelar och framtid 10-13

En beskrivning av de teorier som vi använder när vi vårdar och bygger

Stadens typer 14-27

Staden delas in i fem olika karaktärer.

Sjöfart och sjöstad 14-17

Stadens stränder, kajer och hamnbebyggelse

1

Trästad 18-19

Stadens äldsta bebyggelse, Östanbäcken, Långgatan med mera

2

Stenstaden 20-23

Stadskärnan med de kommersiella kvarteren

3

Institutionsstaden 24-25

Stadens officiella byggnader, bankpalats med mera.

4

Folkhemsstaden 26-27

Bostadsbebyggelsen efter andra världskriget.

5

Att möta staden 28-29

Hur man anländer till staden. Entréer till staden och i staden.

Märkesbyggnader 30-31

Metoder för att åstadkomma framstående byggnader

Stadens ljus 32-35

Hur man kan lysa upp och belysa vår stad.

Stadens konst 36-37

Konst i det offentliga stadsrummet.

Skyltar och skyltning 38-41

Ett stöd för dig som vill sätta upp en skylt i vår stad.

Lek och möten 42-43

Lekplatser som blir mötesplatser för alla generationer.

Uteserveringar 44-45

Ett stöd för dig som vill öppna en uteservering.

Balkonger 46-47

Så här ser staden på balkonger och inglasningar.

Sammanfattning 48-51

Hur många av kvalitéerna från Gestaltungsprogrammet uppfyller ditt område?

Gestaltningssystem

Härnösand är en bra stad att bo och arbeta i. Det är en plats att vara stolt över. Det är många saker som bidrar till att göra vår stad bra. Att staden är genomtänkt, välskött och vacker är några positiva saker. Alla påverkas vi av den miljö vi vistas i även om vi kanske inte alltid tänker på det. Att vara en del av en vacker miljö ökar vår självkänsla. Att dagligen bli påmind om vår rika historia är också viktigt. När vi tar hand om vår miljö blir vi själva en länk mellan historien och framtiden.

Att bygga och förvalta en stad handlar om en rad kvalitéer som måste samverka för att göra staden intressant, funktionell och hållbar.

Den ska ha ett folktätt och tilltalande offentligt rum – gator och torg som är stadens mötesplatser och parker som är stadens lungor och rekreationsrum.

Den erbjuder både estetiska och kulturella upplevelser samt skapar förutsättningar för affärer, nöjen, kultur och fritid, lekplatser och utrymmen för spontanindrott.

Omhändertagna, välskötta och konstnärligt bearbetade offentliga rum med en tydlig koppling till kulturhistorien spelar en stor roll för upplevelsen av stadens identitet och skönhet.

Helhetsintrycket av en stad består av gatudragningar, byggnadernas utseende och placering, markbehandling, materialval, belysning, lekplatser, planteringar, utomhusmöbler, uteserveringar med mera.

En stads konstnärliga uttryck är inte begränsat till konstnärlig utsmyckning. Det handlar om den ständigt föränderliga konstnärliga helhet som uppstår i samarbetet mellan invånare, näringsliv, konstnärer och kommunen.

Vad är gestaltning?

Vi har valt att kalla det här arbetet för ett gestaltningssystem. Men vad är egentligen gestaltning?

Ett allt för enkelt svar skulle vara att det handlar om hur en plats eller en gata ser ut. Ett sådant svar leder tyvärr in oss på fel spår.

Att gestalta är ett verb som kanske närmast kan jämföras med verbet att skapa och det är någonting vi alla kan göra tillsammans.

När vi gestaltar en plats tar vi med faktorer som användning, målgrupper, flöden, mötesplatser, zoner, grönytor, handikappanpassning, markbeläggning, fasader etc etc. Resultatet blir förstås att platsen får ett utseende men själva arbetet kallar vi gestaltning.

Vad är ett program?

I ett kommunalt program bryter vi ner och bearbetar kommunens mål inom ett tillämpningsområde – i detta fall handlar det om hur vi ska ta hand om vår stad och bygga vidare på den.

I ett program lyfter vi forskning inom området och visar med praktiska exempel på hur detta är tillämpligt i vår stad.

Gestaltningssprogrammet fastställs av kommunfullmäktige* och har en rådgivande och inspirerande funktion.

Gestaltningssprogram

Vårt gestaltningssprogram är en samling riktlinjer för utformning av det offentliga stadsrummet. Detta består av gator, torg, grönytor, parkeringar, men också av de fasader som omger dessa.

I det offentliga rummet samverkar små och stora delar för att skapa en helhet från gatstenar och parkbänkar till fasader.

I vårt program visar vi vilka arkitektoniska principer som ligger till grund för byggnader, grönytor och gator.

Ett beslut av flera

Gestaltningssprogrammet är ett kommunalt beslut om hur vi vill att våra stadsmiljöer ska utvecklas, men det är förstås inte det enda beslut som har fattats i den här frågan.

Ovanför det här programmet finns beslut fattade på riksnivå och regionala beslut. Det här programmet kan ses som en sammanställning och en konkretisering av olika nationella och regionala mål inom samhällsplaneringen.

Ett program som det här ska också samexistera med andra kommunala planer. Eftersom samhället är en helhet kommer de olika kommunala styrdokumenterna ibland att överlappa varandra, stötta varandra och ge fler infallsvinklar. Det händer dock att olika program kan vara motstridiga och kan komma behöva jämkas i praktiken.

När vi har satt ihop gestaltningssprogrammet har vi utgått från politiska beslut som du kan läsa mer om i dessa dokument:

- Översiktsplanen
- Trafikprogrammet
- Tillväxtstrategin
- Kulturplanen

Detta ingår inte

Detta program ska hjälpa oss att bygga vidare på vår stad. Ett program är dock främst ett strategiskt dokument där man beskriver problem på en övergripande nivå.

Vi tar upp karaktärer hos olika stadsdelar och deras olika utvecklingsmöjligheter utan att slå fast några tvingande regler.

Programmet innehåller inte några lösningar på specifika problem eller konkreta förslag på hur stadsdelar ska utvecklas eller hur enskilda tomter ska bebyggas.

För att besvara sådana frågor behöver man göra fördjupningar, exempelvis planprogram, kulturmiljöanalyser eller detaljplaner.

I det här programmet görs heller inga försök att sammanfatta alla lagar som ska följas och regelverk som ska tillämpas när man bygger en fysisk miljö såsom handikappanpassning, miljöregler och tekniska krav. Detta dels för att de är självklara när vi bygger ett tryggt samhälle och dels för att en del av dessa regelverk omfattar hundratals sidor.

Bilder och illustrationer

Ett stort tack till alla invånare, företag, bildbyråer och museer som har hjälpt oss att ta fram bilder. Fotot på omslaget är hämtat från Nya Belysningsboken och är tagen av fotografen Szymon Roziewicz.

Arkitekten Emina Kovacic stadsarkitekt i Karlshamns kommun har lånat ut bilder från sina föreläsningar.

Företaget Unisport har hjälpt oss att ta fram bilder på utomhusutrustning.

* Gestaltningssprogrammet är ännu inte antaget i kommunfullmäktige.

Gränslös och avgränsad

Detta program innehåller strategier och konkreta tips för utvecklingen av vår stad. Vi har också tagit fram ett antal olika stadstyper och beskrivit deras karaktär. De typer som beskrivs är Sjöstaden, Trästad, Stenstaden, Institutionsstaden och Folkhemsstaden.

För att göra materialet hanterligt har vi valt att bara beskriva den centrala innerstaden. Självfallet ska även andra områden ges samma omsorg som innerstaden med god arkitektur, bra material och hållbara lösningar.

Vårt gestalningsprogram innehåller även praktiska tips till dig som dagligen bidrar till att förbättra vår stad med exempelvis uteserveringar och skyltar.

Fortsättning

Gestalningsprogrammet är tänkt att bilda en länk mellan mer övergripande planer och mer konkreta projekt.

Tillsammans med andra kommunala styrdokument kommer gestalningsprogrammet att vara vägledande vid aktualiseringen av översiktsplanen. Det kommer också att användas när kommunen arbetar fram nya detaljplaner och när man tar fram nya handlingsplaner och program som berörs av gestaltningsfrågor.

För att fungera som strategiskt dokument måste detta program sträcka sig över en lång period framåt i tiden. Ju längre fram i tiden vi blickar desto svårare blir det att förutsäga hur samhällsutvecklingen kommer att bli.

Nya levnadsmönster, attityder och tekniska lösningar kommer att förändra förutsättningarna för vårt samhälle och hur vi ser på oss själva och vår stad.

Det är därför viktigt att ett sådant här dokument inte är statiskt. De ställningstaganden och strategier som har tagits fram här bör därför ses över regelbundet och revideras vid behov.

Målgrupp

En stad utvecklas ständigt. Varje dag bidrar vi alla till att göra Härnösand till en trygg och vacker stad att bo och arbeta i.

Arkitektur, form och design bidrar till ett hållbart och jämlikt samhälle. Genom allas medverkan får vi en högre livskvalitet och mår bättre.

Vårt gestaltningsprogram är tänkt som en hjälp till dig som varje dag bidrar till att göra vår stad bättre. Här hittar du tips på hur man skapar en vacker och sammanhållen stadsmiljö. Det kan handla om stora projekt som nya bostadsområdet och gatudragningar eller små, men viktiga detaljer som balkongglasningar eller skyltar. Du kan läsa om olika platsers identiteter och hur vi tänker oss att man skapar förutsättningar för en attraktiv och genomtänkt stad.

Gestaltningsprogrammet vänder sig till privatpersoner och företagare som bit för bit bygger upp staden med hårt arbete, glädje och engagemang. Den är också tänkt att användas i stadens strategiska arbete, av planerare och våra myndigheter.

Arkitekturpolitik

Sveriges riksdag antog 2018 med bred blocköverskridande majoritet en ny arkitekturpolitik som tar ett helhetsgrepp om den gestaltade livsmiljön samtidigt som den är en nationell arkitekturpolicy.

Ansvarsstrukturen tydliggörs och stärks för att främja den gestaltade livsmiljöns kvalitet och för att stödja utvecklingen inom området.

Klimatförändringar och urbanisering ställer nya krav på våra städer, men vi har också en teknikutveckling som för med sig många nya möjligheter. Vi behöver en politik för vår bebyggda miljö som möter de utmaningar vi står inför,

Karolina Skog
f.d. miljöminister

Vi ger arkitekturen sin självklara plats i samhällsbygget. Arkitekter, designers och formgivare får nu bättre förutsättningar att arbeta tillsammans för våra gemensamma miljöer.

Alice Bah Kuhnke
f.d. kultur- och demokratiminister

Det byggs som aldrig förr i Sverige, då är det än viktigare att arkitektur, form och design kan hänga ihop för att utveckla våra samhällen i en god riktning.

Peter Eriksson
f.d. bostads- och digitaliseringsminister

Gestaltningsprogram

vad är det?

Sveriges arkitekturpolitik

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Det ska uppnås genom att:

hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,

kunskap om arkitektur, form och design utvecklas och sprids,

det offentliga agerar förebildligt,

estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas,

miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt

Historisk bakgrund

Namnet Härnösand dyker upp i skrift år 1347 då biskop Birger Gregerson besöker Hernö socken och följet stannar till vid en hamn med namnet Hernösundh. Lite drygt hundra år senare får unionskungen Kristian I en rapport om att det finns en olaglig handelsplats på Härnö sand.

År 1583 befaller Johan III att en stad ska grundas på Härnön. Efter viss fördröjning började så staden Härnösand att anläggas på fastlandet på öarna Härnön, Mellanholmen, Kronholmen och Bockholmen. (De båda senare har sedan länge vuxit ihop med fastlandet)

Med några undantag var städerna små i Sverige vid den här tiden och Härnösand var inte mycket mer än ett fiskeläger med spannmålsbodar och en

rådsstuga. Staden blev dock snabbt en viktig stad i Västernorrland. Redan på 1600-talet blev staden residensstad, 1658 öppnade stadens gymnasium, 1772 blev staden biskopssäte och 1789 invigdes lasarettet.

Handel och sjöfart var viktiga näringar, men även de rikare borgarna ägnade sig även åt djurhållning och fiske vilket satte sin prägel på staden till långt in 1800-talet. En annan del av den förindustriella hushållningen kan vi spåra i vår stadspark som ursprungligen var stadens grönsaks- och kryddodling.

Efter ett antal svåra bränder i början av 1700-talet kom staden att återuppbyggas som en låg trästad. Denna karaktär kom staden att behålla även efter stora ekonomiska uppsving på

1700-talet och början av 1800-talet då städerna i Norrland fick frihet att driva handel i större omfattning.

Ännu idag kan vår stad visa upp välbevarad träbebyggelse från 1700-talet och det tidiga 1800-talen. Exempel på detta är stadsdelen Östanbäcken, ett kvarter mellan Norra Kyrkogatan och Storgatan, en gård vid Bergsgatan, bebyggelsen vid Långgatan samt ytterligare några hus vid olika, spridda lägen. Dessa områden är mycket uppskattade av såväl invånare som turister och är en länk till tiden före industrialismen.

I och med industrialismen har delar av den äldre bebyggelsen fått ge plats åt modernare byggnader som är goda representanter för sin tids samhälle och byggnadsideal som 1800-talets stenstad och 1900-talets folkhem.

© Sverca Artiqua, HERNOSAND 1682, Kungliga Biblioteket

Den mest genomgripande omvandlingen av vår stadskärna skedde vid förra sekelskiftet då Nybrogatan anlades och skapade en ny riktning i staden. Tidigare hade stadsgatorna följt strandens riktning medan små gränder hade lett ner till kajerna. Nybrogatan leddes från vattnet och upp i staden och skapade en länk till den nya järnvägsstationen. Utmed Nybrogatan uppfördes imponerande stenbyggnader

som var representativa för det borgerliga samhället vid sekelskiftet.

År 1885 strålade staden av elektriska gatljus vilket hade introducerats i Paris och London bara några år tidigare. Därmed blev vår stad bland de första i världen att lysas upp elektriskt. Under det sena 1800-talet och tidiga 1900-talet införlivas stadsdelarna Gådeåstaden och Bondsjöstaden.

Under 1900-talet har flera moderna byggnader tillkommit. Även om dessa kan bryta av mot äldre tiders arkitekturstilar har de dock inordnat sig i stadens befintliga gatunät och har inte inneburit några större strukturella förändringar.

Gaturummen har dock fått nya funktioner då bilen blev ett mer allmänt färdmedel under andra halvan av

1900-talet. Den ökade biltrafiken har ställt nya krav på gatornas utformning och skapat behov av parkeringar. Stadens invånare och handlare har därför behövt ta ställning till hur stor del av gatan som ska användas för biltrafik, var parkeringar ska anläggas och vilka stråk som ska vara reserverade för flanörer och cyklisterna.

Fördelar och framtid

Att bygga och förvalta en stad handlar om att hantera en rad kvalitéer som måste samverka för att göra staden intressant funktionell och hållbar. I planeringssammanhang har man länge använt begreppet "stadsmässighet". För att ett sådant ord ska få ett värde måste vi ge det ett innehåll. Här gör vi ett försök att sammanfatta vad detta betyder för oss i Härnösand.

Kulturellt

Historiskt är staden en plats för möten mellan olika kulturer - ett ställe för utbyte av tankar och idéer. Detta gäller såväl för små perifera orter som för Härnösand som en gång i tiden var en internationell hamnstad. Det är mötet mellan människor och utbytet av idéer som är stadens kultur.

De historiska mötena kan utläsas i stadens gator och byggnader. Genom att vårda vår stad skapar vi en känsla av stolthet och samhörighet med historien.

Staden finns också i nutiden och ögonblicket. Dess täthet och blandning gör att vi kan utöva vår kultur tillsammans och inspireras av andras kultur- och fritidsintressen.

Närhet och näringar

Livet i den moderna småstaden har många fördelar. Stadens täthet gör det möjligt för alla invånare att ta del av ett rikt samhällsutbud som skolor, hemtjänst, kultur och fritidsaktiviteter.

För att skapa och bevara ett ekonomiskt livskraftigt service- och butiksutbud krävs ett kundunderlag. I den blandade småstaden är vi alla potentiella kunder. Den som arbetar mitt i stan och kan göra inköp eller klippa sig på lunchrasten behöver kanske inte åka till ett köpcentrum på helgen. Detta är en viktig fördel med befolkningstäta stadsmiljöer. När vi bygger vidare på vår stad ska vi därför eftersträva att ha en täthet som kan generera liv, flöden och underlag för verksamheter.

I kontaktytorna mellan människor och verksamheter skapas nya behov, idéer och underlag för nya företag.

Den välfungerande småstaden handlar mycket om att slå vakt om tätheten och de korta avstånden. På så sätt får vi viktiga sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsvärden på köpet – resurseffektiv infrastruktur och service, underlag för tät kollektivtrafik och möjlighet att spara viktiga grönområden.

Det är också viktigt att vi inte bygger bort möjligheter till utveckling. Beslut som fattas om ett områdes utveckling ska ofta gälla i decennier och de hus som byggs blir stående i århundraden. Att arbeta med stadens utveckling får alltså inte begränsa sig till att lösa dagsaktuella frågor.

Våra planer och byggnader måste vara flexibla och vara redo även för den oförutsägbara framtiden.

Att bygga flexibelt kan ibland medföra att ett byggprojekt blir något dyrare. Vi måste dock se till de långsiktiga samhällsekonomiska vinsterna och inte bygga bort näringslivets möjligheter att utvecklas. Vår planering måste ligga steget före och tro på stadens framtid.

© Sune Sundahl

Platser för möten

Att vara en plats för mänskliga möten är en av stadens viktigaste funktioner.

Det kan vara stora organiserade möten som våra marknadsdagar eller spontana möten i vardagen.

Samhället och du som privatperson, hyresvärd eller företagare kan hjälpa till att skapa fler möten och mötesplatser.

Genom att fånga upp människors behov kan samhället i samverkan med näringslivet och kulturutövare skapa fungerande mötesplatser i staden.

Bilden ovan visar en av Stockholms populära och föränderliga mötesplatser. År 1949 är det tidningsförsäljningen som lockar folk till "Svampen"

Säkert har några av läsarna minnen från 80-talet då festklädda människor trängdes runt Svampens telefonautomater.

Fördel och framtid

Alla möten kräver inte en stor samhällsinsats. Små mötesplatser i vardagen kan vi lätt ordna själva. Vad skulle hända om du exempelvis ställde ut en bänk i ditt trapphus och bredvid den ett blombord där alla dina grannar kunde ha sina blommor?

Eller vad skulle hända om du hängde upp dina barns teckningar i tvättstugan bredvid din grannes arga lapp om luddfilter istället för att skriva en lika sur lapp som svar?

Ekologi

Att människor samlas i en stad kan vara både positivt och negativt för miljön. Att bebyggelsen koncentreras till liten yta innebär att resten av naturen kan lämnas orörd. Andra positiva effekter är att behovet av transporter minskar.

En liten stad som Härnösand hindrar heller inte djurens vandring eller växternas spridning på samma sätt som en stor stad gör.

Till de negativa sidorna hör regnvatten och snösmältning som drar med sig stora mängder föroreningar och måste renas innan det släpps ut i naturen.

Vi dras också med gamla föroreningar från industrialismens dagar. Dessa finns både i marken och på sjöbotten.

Att våra "stadsproblem" är samlade på en liten yta gör det dock möjligt att göra samlade rationella insatser för att hantera dem.

Det gör det också möjligt att hantera andra stadsproblem som sophantering, avlopp, ljusföroreningar och kommande klimatproblem som översvämningar och värmeböljor.

Inkluderande

Vår befolkning blir allt mer blandad vad gäller kulturer, livsstilar, utbildning, religion, etnicitet och öppenhet med sexuell läggning. I vår stad samlas människor med vitt skilda inriktningar, mål och bakgrund vilket ger staden dess dynamik och är en bra förutsättning för utveckling inte minst när det gäller stadsbyggnad.

Staden ska växa och utvecklas genom invånarnas egna initiativ och medverkan. Viktiga förändringar i staden ska utgå från invånardialoger.

Stadens offentliga rum ska kunna användas av alla invånare oavsett fysiska och psykiska förutsättningar.

Vår stad ska behålla karaktären av småstad där kommersiella och kulturella verksamheter blandas med alla typer av bostäder, storlekar och upplåtelseformer. På detta sätt motverkas segregation och det främjar en social kontroll.

På så sätt kommer vår stad att fortsätta att vara en trygg, öppen plats där alla människor känner sig välkomna att använda det offentliga rummet och knyta sina identiteter och minnen till den.

Trygghet

En genomtänkt stadsplanering har en stor betydelse för tryggheten.

Det är inte samhällsekonomiskt försvarbart att upprepa modernismens misstag att skapa otrygga funktionsseparerade miljöer och sedan i efterhand försöka skapa säkerhet med strålkastare, kameror och grindar, som ger en känsla av att där finns faror.

Trygghet kan skapas i alla skalor. I en större skala kan vi skapa ett finmaskigt gatunät där varje kvarter inte överstiger en längd av 70 meter. Att ha möjlighet att slå in på en alternativ väg är viktigt för vår upplevda trygghet.

Det ska vara tydligt vad som är offentligt och privat. Att kunna avläsa sin miljö och veta var man får gå känns tryggt.

Att befolka alla kvarter dygnet runt är också en viktig faktor. Verksamheter och bostäder ska ha fönster och balkonger mot det offentliga rummet.

Alla offentliga miljöer ska också ha en genomtänkt belysning som inte kastar slagskuggor och som gör det möjligt att urskilja detaljer som ansiktsuttryck.

En omväxlande stadsbild

I dagens byggande brukar man ofta framhålla småstadens kvalitéer som någonting som man ska försöka uppnå. De senaste åren har vi sett mer eller mindre lyckade imitationer av småstäder byggas på alla möjliga sätt och platser.

Om vi tittar på ett kvarter som kunde vara hämtat från vårt eget Härnösand ser vi en bebyggelse som har vuxit fram över tid och där varje hus är en representant för sin tid.

I ett sådant här kvarter upplever vi variation i två olika skalor – en liten och intim och en övergripande. De olika skalorna svarar mot olika behov som får oss att må bra i en miljö.

Om vi börjar med den stora, övergripande skalan handlar det om husens övergripande volymer och fasadernas olika färgsättning och indelning. De här variationerna är dock inte löst påklitrade på utsidan utan motsvaras av husets insida. Den som bor i det gröna huset har inte ett av sina rum i det gula huset och butiksentrén

De variationer som vi idag upplever i en småstad är inte bara en fråga om stilhistoria utan är ett resultat av ett småskaligt ägande av fastigheter och en livaktig småföretagsamhet.

i det gula huset leder inte till butiken i 70-talshuset. På så sätt blir kvarteret tydligt, logiskt och lätt att avläsa. Vår möjlighet att förstå vår omvärld gör att vi känner att vi har kontroll vilket bidrar till en känsla av trygghet.

För den som promenerar i vår stad blir kanske den lilla skalan mer påtaglig. I den här skalan bildar trottoaren och bottenvåningen ett intimt gaturum där detaljeringen är så att säga på beröringsnivå.

Stadsforskning har visat att fotgängaren behöver uppleva något nytt längst bottenvåningens fasad ungefär var 6-8 meter för att gatan inte ska upplevas som monoton och tråkig.

När vi bygger vidare på vår stad är det viktigt att vi tar vara på dessa skalor. Variation i byggandet är inte ett självändamål utan ska motsvara två mänskliga psykologiska behov nämligen möjligheten att kunna avläsa sin omvärld och behovet av omväxling i vardagen.

Fördelar och framtid

Framgångsfaktorer

Täthet där många människor bor eller arbetar i staden och gör den levande och trygg dygnet runt.

Ett livskraftigt butiks- restaurant - kultur- och serviceutbud gör staden till en attraktiv plats att vara i och besöka.

Mångfald genom en variation i utformning, byggnadshöjder, ägarförhållanden och upplåtelseformer

Hög arkitektonisk ambitionsnivå.

Tydliga gränser mellan privat och offentligt.

Nya gatustrukturer binds samman med befintliga.

Att blanda människor, funktioner och trafikslag främjar interaktion.

Sjöfart och sjöstad

Härnösand har grundats som en handelsplats där vattendragen från inlandet möter saltsjön. Under de varma årstiderna kunde varor fraktas med fartyg och vintertid gjorde isen det möjligt att frakta varor med släde.

Genom vattnet har vår stad blivit en plats för handel, men också en plats för möten mellan olika kulturer vilket än idag sätter sin prägel på invånarnas mentalitet och vår lokala kultur.

Stadens rika handelsutbyte och kultur har också satt sin prägel på Skeppsbrons byggnader, de ståtliga magasinerna på Kronholmen och Tobaksmonopolets imponerande byggnad.

Vårt inträde i det postindustriella samhället gör det nu möjligt att ge våra hamnmiljöer en uppfräschning och nya funktioner.

Flera karaktärer

Genom århundradena har vattnet haft en stor betydelse för vår stad. Vattnet har dock använts på olika sätt i olika tider vilket har lämnat olika avtryck i staden och gett oss flera skilda karaktärer. När vi utvecklar och bygger vidare på vår stad ska vi använda alla dessa karaktärer men inte blanda dem och låta dem förvanska varandra.

De karaktärer vi beskriver här är våra hamnmiljöer från förra sekelskiftet, men också den bebyggelse som fanns innan - de enkla sjöbodarna och träbryggorna.

Vår egen tid har bidragit med två nya sätt att möta vattnet nämligen fritidsbåtarna och de charmiga strandpromenaderna för rekreation och fysisk aktivitet.

Hamnmiljöer

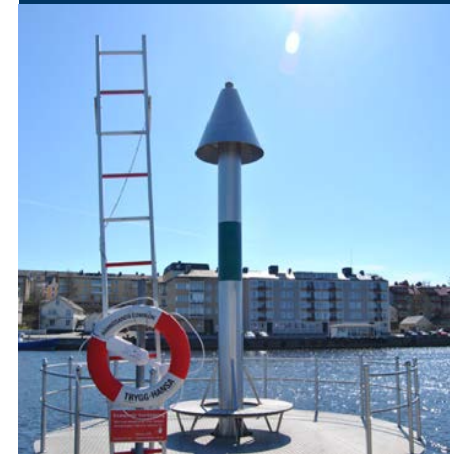
Våra hamnmiljöer har stora kulturvärden. Detta innebär dock fler möjligheter än begränsningar. En grundläggande regel är att hamnen alljämt ska upplevas som en hamn och att stenstadens karaktär inte ska släppas närmare vattnet.

När det gäller byggnation ska man dock komma ihåg att de stora öppna ytorna på Kronholmen och Skeppsbron inte har kommit till av estetiska skäl. Visserligen behöver de ståtliga husen lite utrymme för att upplevas på rätt sätt men mycket stor del av de fria ytorna har en gång i tiden varit upptagna av nyttofunktioner. På ett foto från förra sekelskiftet ser vi hur kajen är full av manshöga staplar av varor. Delar av kajen upptogs också av enkla magasinsbyggnader eftersom en del varor behövde stå skyddat.

Sjöhistoriska Museet, Väster. Fotografier utvald. Bilden är postkort.

Stadstyp nr: **1**
Sjöfart och sjöstad

Fartygen bildade också en vägg mot havet. Förvisso såg man vattnet men det var inte en obruten utsikt.

Historien ger oss alltså en ganska stor frihet. Vi behöver inte återskapa smutsen, röken från ångmaskinerna och lukten av fisk och tjära. Det vi tillför hamnen idag bör dock behålla karaktären av enkla strukturer, grova plankor i kombination med järndetaljer som är så bastanta att de ser ut som att man skulle kunna förtöja ett ångfartyg vid dem.

© Teckning av arkitekten Ferdinand Boberg. Foto: Anders Lindahl 1942. Sjöhistoriska Museet

Sjöbodar - en äldre karaktär

Det är ungefär hundra år sedan arkitekten Ferdinand Boberg gjorde den här teckningen av en rad bodar vid sjön. Var i Sverige bilden är ritad framgår inte men det är heller inte viktigt. Så här såg det ut vid vattnet i många städer. Stadslivet levdes på land. Vattnet var till för nyttofunktio-

ner som fiske och tvätt. Från stadsgatorna löpte smala gränder ner till enkla bryggor och bodar som strukits med tjära eller lämnats helt omålade.

Kanske var det i elfte timmen som Ferdinand Boberg gjorde den här bilden. Bodarna utmed våra svenska stränder höll snabbt på att försvinna när stenstadens palats tog stränderna i anspråk och bryggorna ersattes med imponerande stensatta kajer. I vår stad dröjde sig rester av bodarna

kvar mot stranden mot Nattviken en bit in på 1900-talet. Exempelvis hade Residenset kvar sina uthus fram till långt in på 1920-talet.

Idag kan vi ta fasta på det här sättet att möta vattnet. Exempel på detta är garagelängorna nedanför Östanbäcksgatan och restaurangpaviljongerna på andra sidan Nattviken. Dessa byggnader är förvisso vackrare och mer välhållna än de historiska förebilderna men de är i samma skala.

© Sjöhistoriska museet, Gunna Anna Palmér

Fritidsbåtar

Härnösands en gång i tiden så stora handelsflotta har numera ersatts av fritidsbåtar. Här går dock utvecklingen mot allt större och alltmer sjövärdiga båtar. Varje år besöks vår stad av allmer långväga båtgäster som behöver bunkra, sköta om sina båtar och uppleva nya platser. Detta är en utveckling som staden bör fånga upp och utveckla.

Det är viktigt att detta inte leder till att kajerna och stränderna stängs för allmänheten. Fritidsbåtarna är i sig en attraktion och det är viktigt att alla stadens invånare kan promenera utmed vattnet och beskåda både havet, besökarna och båtarna.

Impregnerat virke kan användas, men bör kombineras med räcken och detaljer i galvaniserat stål i mörkgrå eller svart nyans som ger en mer beständig och stabil prägel åt hamnen.

Stadstyp nr:
Sjöfart och sjöstad

1

Strandpromenader

Att frivilligt ge sig ner till vattnet är en relativt ny företeelse som är typisk för vår tid. I gamla tider skulle stranden ha varit till för tvätterskor och sjömän. Nuförtiden rymmer våra stränder gröna strandpromenader som uppskattas både av stadens invånare och våra besökare. Våra stränder är ett stort värde som vi måste ta vara på och utnyttja på rätt sätt.

Trästad

Den gamla trästaden gör sig påmind på flera ställen i vår stad. Dels har vi de två sammanhållna miljöerna Östanbäcken och Långgatan men på vår vandring genom olika stadsdelar hittar vi också åtskilliga trähus som har blivit kvar.

Både bostadshus och bodar skapar en länk tillbaka i historien. Vi får på detta sätt förståelse för hur vår stad såg ut förr i världen. Uthusen påminner oss om att fiske och jordbruk var viktiga näringar för stadens borgare.

Den bevarade bebyggelsen har stort kulturvärde och är tacksam att användas vid kulturevenemang och lokala marknader som är viktiga för varumärket Härnösand och för vår turistnäring.

Vår trästadsbebyggelse är också uppskattade, gröna boendemiljöer mitt i centrala staden. Vid förra sekelskiftet fungerade de gamla, småskaliga, förindustriella städerna som förebild då man började bygga trädgårdsstäder. Även idag kan vi lära oss mycket av byggnadernas skala och detaljering.

Karaktär

Östanbäcken och Långgatan är välbevarade områden som löper utmed den historiska strandlinjen. Här kan vi avläsa det äldsta stadsmönstret från 1500-talet. Det är mycket vanligt att medeltida gator i norra Europa inte är raka. Detta dels för att de följer topografiska förhållanden men också för att de på detta sätt skyddar mot väder och vind.

Gatorna kantas av borgargårdar med sitt bostadshus ut mot gatan

och sin entré mot gården eller på gaveln. Även kommersiella verksamheter som hantverk och butiker hade sina entréer mot gårdarna eller nåddes från portlider. Skyltfönster fanns inte. I skråsamhället höll stans alla hantverkare samma kvalitet och det var helt onödigt att annonsera ut varorna vare sig på skyltar eller i fönster. Glas var dessutom dyrt och fönster släppte in kyla. Själva öppningen var också svår att bygga.

Då husen byggdes var det vanligt att endast själva gatufasaden ströks med linoljefärg medan enklare slamfärg användes på de andra sidorna. Gårdsbebyggelsen hade en lägre dignitet och om den målades alls skulle man ha använt slamfärg eller tjära.

Från gatorna leder smala gränder ner till stranden. Förr skulle de ha haft sin fortsättning i bryggor ut i vattnet.

© Peter Wide, Nils Barkman

© Einar Jägerwall, Stattdarmåtare Johansson, Linköping 1950

Tre äldre trästadsmiljöer. Östanbäcksgatan till vänster. Linköping ovan och Gävle till höger. Notera gatubelaggen, grus, huggen gatsten och en kombination av gatsten och kullersten. Se också skylten, avsaknaden av skyltfönster och de tidsenliga lyktorna.

Stadstyp nr: 2 Trästaden

© Frida Mickelson, Gävle

Utveckling och utmaning

Vår trästadsbebyggelse är viktig för vår stads identitet. Att möta framtiden blir en fråga om ett varsamt bevarande.

Att trästadens kulturvården kommer många till del är också viktigt. Ett utvecklingsområde kan alltså vara att skapa målpunkter som gör att folk sö-

ker sig dit. Långgatan är exempelvis en relativt outnyttjad miljö.

I en äldre stadsdel görs alltid avvägningar mellan det som är historiskt äkta och det som är praktiskt, säkert och hygieniskt. Resultetet blir något av en idyll. En levande miljö kan inte vara ett museum men även en överdriven idyll bör undvikas. För att hålla en balans bör några grundregler följas.

För att bevara vår träbebyggelse bör

varje enskild byggnad även fortsättningsvis vårdas med traditionella tekniker och material. Detta är särskilt viktigt inom de samlade trähusbebyggelsen Östanbäcken och Långgatan.

Färgsättning ska vara traditionell både när det gäller kulör och färgprodukt. Kulören ska vara en typ som det är trovärdigt att man kunde åstadkomma i äldre tider och ha råd med.

Fönster ska sitta i liv med träfasaden

även efter tilläggsisolering. Djupa fönsternischer ger intryck av bastanta murade väggar vilket inte passar ihop med trähusens karaktär.

Överdriven snickarglädje som inte har funnits där förut ska inte sättas upp.

Skyltning bör göras försiktigt och omsorg för att passa in i den typiska karaktären. Nya skyltfönster ska inte tas upp.

Stenstaden

Sedan vår stad stakades ut på 1500-talet har härnösandsborna lyckats hålla stånd mot försök att tvinga på oss allt för omfattande moderniseringar. Detta trots att staten till och med hotade med att ingripa militärt på 1600-talet och riva staden för att tvinga fram en modern stadsplan.

Invånarna har själva tagit ansvar för en modest utveckling. De gamla krökta gatorna som löpte från söder till norr har stegvis rätats ut något och de smala gränderna som ledde ner till vattnet har breddats och blivit riktiga gator.

Den mest omfattande strukturförändringen som skett var då Nybrogatan anlades. Den kom att binda ihop stadskärnan med den nya järnvägsstationen och fick på så sätt en sträckning som

gick tvärtemot den gamla strukturen. Utmed Nybrogatan placerades imponerande stenhus som representerar det förra sekelskiftets borgerliga samhälle. Vid denna tid börjar också de angränsande kvarteren i centrala staden att få en stadsmässig bebyggelse i sten.

Även i modern tid har vår stadskärna utvecklats med förnuft och tillförsikt. Vi har på det sättet undvikit att göra många misstag som har blivit svårhanterliga och dyra i andra städer som döda stadskärnor, vägpaket och okänslig storskalighet.

Under modernismen flyttades verkstäder och fabriker från stadskärnorna till industriområden. Detta var självklart nödvändigt och gjorde städerna renare och mer hygieniska. Men det berövade också innerstaden arbetsplatser och folkliv.

Karaktär

Vår stadskärna med sin företagsamhet, vackra hus och utemiljöer är uppskattade av såväl härnösandsbor som besökare.

Innerstadskärnans relativa litenhet gör den lätt att avläsa och orientera sig i vilket bidrar till tryggheten.

I stenstaden definieras gaturummet av byggnadernas fasader. Byggnaderna har ofta en tydligt markerad takfot som anpassar sig till grannhuset. Om byggnaderna har gårdar är dessa privata. För att gaturummet ska upplevas som spännande behöver gatuplanet erbjuda variationer ungefär var sjätte meter.

Byggnaderna är ofta putsade och har detaljer i natursten. Bottenvåningarna öppnar upp sig mot gatan med generösa skyltfönster. Ofta har butikspanet

fått sin egen formgivning och klätts med polerad sten eller mosaik. Butiksvåningen får på det sättet en tydlig horisontalitet och en nära relation till gaturummet medan våningarna ovanför sträcker sig uppåt med sina vanligen ljusa, putsade fasader.

Horisontaliteten förstärks av en genomtänkt skyltning som bildar band ovanför butikerna och ibland även av långsträckta skärmtak.

Utveckling och utmaning

Att utveckla vår stadskärna blir mycket en fråga om att ta fasta på allt det som våra fastighetsägare och företagare gör bra och uppmuntra ett fortsatt bra arbete. Kommunen ska möta upp dessa insatser och lägga samma möda på exempelvis gatubeläggning och belysning, planteringar och ute-

möbler. Stenstadens gator och platser ska präglas av en solid stadsmässighet och förmedla en känsla av omsorg och stabilitet.

Trygghet

Våra kommersiella kvarter ska kännas trygga alla dygnets timmar. Därför är det viktigt att vi behåller en stad där varje kvarter har en blandning av bostäder, butiker och arbetsplatser.

Stadstyp nr:
Stenstaden

3

Närvaron av människor, upplysta bostadsfönster och ögon mot gatan bidrar till tryggheten och minskar risken för klotter och förstörelse. De boende värnar naturligt om sin närmiljö och behövs därför i anslutning till alla stadens offentliga rum.

Nattetid bidrar upplysta skyltfönster till att göra gatorna trygga och intressanta. Ståljalousier bör inte användas. Fönster som helt döljs av reklam bör

undvikas och för det fall att en butik står tom tillfälligt bör detta skyltfönster hållas tänt. Skyltfönster kan också användas som tillfälliga utställningsplatser eller "showrooms". Det bidrar inte bara till tryggheten utan gör dessutom lokalen mer attraktiv för potentiella hyresgäster.

Levande innerstad

Stadskärnorna har en ljus framtid förutsatt att man utnyttjar styrkorna på rätt sätt. Med driftiga företagare och en framsynt samhällsplanering ska vår stadskärna förbli livskraftig och stå sig väl i konkurrensen.

Upplevelser har blivit allt viktigare. Dels kan upplevelseindustrin bli ett tillskott till vår stadsmiljö men att röra sig i en stadskärna är en upplevelse i sig. Jämfört med ett köpområde kan en stadskärna erbjuda en kombination av shopping, kulturupplevelser, vackra lokaler, mat, fika eller möjligheten att sätta sig ner en stund och ha tillgång till wifi.

Näthandel har gjort det lättare att handla. Vissa varor har emellertid kundernas behov av att se i verkligheten innan de köper dem på nätet. Det kan handla om bildkvaliteten på en TV eller en soffas komfort. Här finns det möjlighet att

© Ole Noring

komplettera stadens butiksutbud med showrooms för exempelvis möbelvaruhus eller för hemelektronik.

Det moderna näringslivet med små kontor, friskolor och företag som levererar tjänster berikar också stadskvarteren.

Utvecklingen inom småindustrin gör att det idag finns viss tillverkning som inte påverkar miljön som skulle kunna etablera sig i innerstaden och berika innerstaden med arbetsplatser. Detta kräver dock att detaljplanerna uppdateras.

Att utveckla nya målpunkter kan vara en lösning på problemet med gator dit folkströmmarna inte når. Genom att anordna kulturella eller kommersiella attraktioner kan folkströmmarna lockas längre ut i gatunätet. Möjligheten att etablera framtida butiker kan säkerställas genom bottenvåningarna byggs flexibla och disponeras som så kallade "bokaler" - alltså lokaler som också uppfyller de krav som ställs på en bostad.

Relationen ute/inne

Vikbara och skjutbara glasväggar har alltmer ersatt fönster i andra städer. Det är framförallt restauranger och caféer som väljer denna lösning men det har även kommit inom handeln. Detta är ett bra sätt att förstärka kontakten mellan gatan och utomhusmiljön och få kunder att känna sig välkomna.

Inomhuspassager med butiker kan vara ett bra sätt att gena genom kvarteren. Stadens struktur blir på det sättet mer finmaskig. Det är viktigt att butikerna i en sådan passage inte vänder ryggen mot gatan och att ansiktet utåt alltså är öppet och välkomnande.

Stadstyp nr:
Stenstaden

3

Byggnader

Varje byggnad måste förstås underhållas och utvecklas utifrån sina egna förutsättningar med hänsyn till deras stil och historia. Generellt brukar äldre byggnader tjäna på att återställa och vårda detaljer som exempelvis dörrar och fönsterbågar av trä eller mosaikpartier i butiksplanet. Även smärre detaljer som exempelvis dörrhantag kan spela stor roll för upplevelsen. Både arkitektoniskt och ur marknadsförings-

syfte kan det vara bättre att satsa på hantverksmässiga, unika lösningar än att använda standardprodukter som våra besökare kan se i alla andra städer. Detta bidrar till stadens och vårt lokala näringslivs identitet.

Trafik

I stenstaden samsas fotgängare och cyklister med bilar och kollektivtrafik. Alla är nödvändiga för att vår innerstad ska leva, men platsens kommersiella möjligheter ökar om alla trafikslag anpassas till fotgängarens villkor. I avsnittet om trafik kan du läsa mer om detta.

Samma vy då och nu. Elskåpen i Uddevalla visar upp den historiska staden.

Institutionsstaden

Vår stad karaktäriseras av stora, imponerande institutionsbyggnader, skolor och bankpalats. Dessa byggnader är mycket uppskattade inslag i stadsbilden och ger staden dess karaktär av lärdomstad och förvaltningsstad. Detta är mycket betydande för vår stads identitet och vår turistnäring.

Våra institutionspalats kan vara placerade som fondbyggnader i staden – alltså blickpunkter längst bort vid en gatas slut men de är lika ofta placerade vid sidan utmed ett huvudstråk. De omges inte sällan av parkmiljöer som bidrar till vår gröna stad oavsett om parkytan är tillgänglig för allmänheten eller inte.

Institutionerna är en produkt av sin tid och är till sin karaktär allvarliga och avståndstagande. Detta kan göra

dem dåligt anpassade till dagens önskemål att en institutionsbyggnad ska vara en välkomnande plats där alla kan mötas på samma villkor.

Byggnaderna är ofta mycket välbyggda och kommer att kunna brukas i hundratals år framöver. Utöver kulturvärden och byggnadernas betydelse för stadens identitet och vår turistnäring har dessa byggnader ett betydande ekonomiskt värde som vi i vår stad förvaltar och utvecklar.

Utveckling och utmaning

Att föra dessa byggnader in i den moderna tiden och anpassa dem till nya funktioner och sammanhang är en stor utmaning för vår stad.

De flesta av våra karaktärskapande byggnader ligger inom mycket ålderstigna detaljplaner där kulturskyddet är dåligt (om ens) beskrivet.

Vid bedömning av en tillbyggnad, ombyggnad eller förtätning gäller i allmänhet plan- och bygglagens allra starkaste skydd oavsett vad som står angivet i detaljplanen. Förändringar får alltså bara göras med allra största försiktighet och det kan vara bra att tänka på att kraven på försiktighet sträcker sig långt utanför själva byggnaden.

Byggnaderna har som regel ett starkt formspråk med tydliga symmetrier och entréförhållanden. Socklarna är oftast

höga och ger intrycket av bastanta slutna murar. Detta är ett viktigt karaktärs-skapande element som inte bör lättas upp med nya dörrar eller större fönster. Särskilt inte skyltfönster som är välkommande och inbjudande, vilket för all del är trevligt, men inte förenligt med de här byggnadernas karaktär.

Byggnaderna bildar också tydliga axlar som sträcker sig långt ut i staden. Många av dem är dessutom fondbyggnaden i en siktlinje i gaturummet.

En institutionsbyggnad är en solitär och har ett stort behov av utrymme runt omkring sig för att upplevas på rätt sätt.

Invändiga rum av särskilt kulturhistoriskt värde bör göras tillgängliga för allmänheten.

Byggnaderna omges också ofta av gröna parkmiljöer som ingår i den skyddsvärda kvalitén och som bör bevaras till stora delar. Parkytan kan med fördel göras allmänt tillgänglig.

Stadstyp nr: 4 Institutionsstaden

Folkhemsstaden

Under 1900-talet och framförallt efter andra världskriget har vår stad kommit att förnyas då folkhemmet skulle förverkligas. I vår innerstad kom denna bebyggelse till stor del att byggas inom stadsstrukturen och har inte lett till några större förändringar av gatu- och kvartersstrukturen. Synen på hur byggnader skulle placeras utmed gatan och inom kvarteren förändrades däremot radikalt.

Karaktär

Ljus och luft var devisen då folkhemets bostäder uppfördes. Byggnaderna har som regel mycket höga kvalitéer och är bra representanter för det goda folkhemsbygget. Fasadmaterialen är tegel eller puts och de flesta lägenheter har en generös

balkong. Industrialism och storskalighet var ideal under den här tiden men byggnadsindustrin var fortfarande småskalig och hantverksmässig. Det gör att hus från den här tiden har modernistiska detaljer som fönster, dörrar, handtag och räcken som tillverkats hantverksmässigt med stor precision och skicklighet.

Byggnaderna är ofta placerade en bit från gatan, ibland snedställd i förhållande till gatan och med en grön yta mellan sig och trottoaren.

Hus i park är en annan vanlig benämning eftersom byggnaderna är placerade i gröna gårdsrum som oftast är öppna. Ytorna mellan husen är skyddade i detaljplanen och var tänkta att användas för rekreation. Det är vanligt att gårdarna har en halvprivat karaktär och att det har uppstått allmänna gångstråk över

dem. I vår stad är detta vanligast i bostadsområden i stadens utkanter men det är inte lika vanligt i de kvarter som detta program omfattar. Gårdarna är här visuellt öppna och tillgängliga men har ofta stängsel mot angränsande fastigheter.

Kommersiella lokaler förekommer sparsamt i vissa bottenvåningar och källarvåningar och då oftast i korsningar där människor möts.

Trafiken har hanterats på det sätt som gällde under modernismen med genomfartsleder för bilar och trottoarer för fotgängare. Parkering sker vid vägkanten och på parkeringsplatser. Cykling förväntas ske på gatorna vilket kräver stor trafikvana.

Utveckling och utmaning

Allt eftersom livsmönster har förändrats och nya behov har uppkommit har dessa områden fått nya nyttobyggnader som cykelstall, carportar och sophus. En sådan utveckling kan inte hindras men bebyggelse måste ske varsamt och den öppna gröna karaktären ska bevaras. Grönytorna

mellan hus och trottoar bör inte byggas eller stängslas. Gårdarnas öppna karaktär med sammanhållna ytor för rekreation bör bevaras.

Parkkaraktären är viktig och idealet är att en gård upplevs som ett enda parkrum oavsett om den är indelad i flera fastigheter. Om stängsel sätts upp i fastighetsgränsen bör dessa vara genomsiktliga – förslagsvis nätstängsel. Möjligheten att se in på de gröna går-

darna från gatan bör bevaras.

De allmännyttiga bostadsbolagen var ofta drivande i byggandet av folkhemsstaden. Det var inte ovanligt att dessa företag även byggde allmänna parkstråk, gångvägar och lekplatser mellan husen. Allmännyttans tomter har därför ofta karaktären av allmänna platser. Vid utförsäljning av allmännyttans bostadsbestånd bör alltid allmänhetens intressen inventeras och säk-

Stadstyp nr:
Folkhemsstaden

5

© Per Torgin, Ombro Barneuckama, Ombro lans museum

ras i nya detaljplaner före försäljning.

De kommersiella lokalerna bör i möjligast mån behållas för att inte förlora möjligheten för det småskaliga näringslivet att skapa intressanta målpunkter och mötesplatser för folklivet.

Cykelstråkens tillgänglighet, trygghet och säkerhet bör utvecklas.

Att möta staden

Härnösand ska vara lätt att orientera sig och ge en känsla av trygghet. Även den som bara passerar eller som anländer till staden för första gången ska omedelbart känna stadens rika historia och kultur samt att detta är en bra plats att bo och arbeta på.

Att passera vår stad

Dagligen passerar tusentals personer vår stad med tåg och bil. Alla dessa personer är potentiella nya invånare, investerare eller turister. Det är viktigt att ta vara på tillfället att ge den förbipasserande ett positivt intryck av kommunen.

Både bil och tåg genererar buller och idag förses både banvallar och vägområden med bullerplank, bullerval-

lar och enklare byggnader som garage och bodar som begränsar ljudets spridning.

Istället för att se dessa som bara en teknisk funktion eller ett nödvändigt ont kan de bli verkligt spännande bidrag till vår miljö.

Bullervallar kan planteras med växter som både är vackra och som bidrar till den biologiska mångfalden.

Bullerplank och byggnader kan ges intressanta former och färger eller för ses med konstinstallationer.

Det är också viktigt att spara en del utblickar över staden och landskapet. Våra besökare får inte passera genom en tunnel av plank för hur vackra dessa än är kan de aldrig mäta sig med stadens och naturens skönhet.

Att anlända till staden

Redan vid ankomsten ska det vara uppenbart för besökaren att detta är Norrlands vackraste stad där det är bra att både bo och arbeta. Detta ställer stora krav på utformningen av området närmast stationen, infarterna från motorvägen och Skeppsbron med sin planerade kryssningsterminal.

Portar till och i staden

Det kan finnas behov av att markera var staden börjar. Detta kan också gälla vid övergången mellan olika stadsdelar eller olika funktioner. Detta skapar en tydlighet och hjälper oss att förstå vår omgivning vilket bidrar till en känsla av trygghet.

Att möta staden Stadens portar

Ett ensamt torn är ett utropstecken. Två torn bildar en entré till något nytt. Här använder man en avvikande hushöjd för att markera gathörnet och bilda en port till gatrummet. Alternativt hade man kunnat arbeta med avvikande fasadmateriäl. Två exakt likadana byggnader på ömse sidor av gatan hade nog gett överdrivna förväntningar på vad porten leder till. Butikens placering betonar ytterligare gathörnets betydelse som knutpunkt. Här hade även reklamskyltar kunnat placeras högre upp på fasaden.

Det är sällan som det handlar om rent fysiska portar som de vi en gång i tiden hade i medeltida stadsmurar. Istället brukar man mena de båda byggnader som inleder gatan. Dessa kan ges en tydlig gestaltning och tillåtas avvika från den övriga staden både vad gäller färg, material och höjd.

För att byggnader ska fungera som portar kan de antingen vara mer grandiosa än de kringliggande byggnader-

na, men det kan också vara fråga om att gaturummet smalnar av så att det bildas en trång passage innan man kommer ut i nästa sammanhang där det vidgar sig och blir öppet och ljust igen. Det senare fungerar förstås bäst på en gågata.

En entré kan även bestå av parkträd som på något sätt bryter av mot andra träd i staden.

En annan typ av port kan vara att gaturummet byggs över med en övergång/bro mellan två byggnader eller med ett portvalv genom en byggnad.

Det är viktigt att tänka på att en port väcker förväntningar på vad som finns på andra sidan. Placerad mitt i ett kontinuerligt stadssammanhang förfelar porten sin verkan. Allting i staden kan inte vara entréer. Problemet med för många portar kan också uppkomma

när staden expanderar bortom sina portar. De hus som har gestaltats som tydliga markörer ska då inlemmas i raden av andra byggnader.

Vår stad har dock en del uppenbara entréer där gatorna leder ner till broar över vattnet. Sådana lägen kommer för all översködlig tid att fungera som portar in till nästa stadsdel och kan gestaltas som markörer i stadsbilden.

Märkesbyggnader

Vår stad har många vackra palats och institutioner som ger staden karaktär och resning och som gör oss stolta över att bo och arbeta här. För stadens liv och puls har de dock kanske inte så stor betydelse. När vi planerar för framtiden ligger fokus på livet mellan husen. Det handlar om flöden och strukturer som skapar möten mellan människor och om trygghetsfrågor.

Att foga nya framstående byggnader till vår stadsbild kräver en långsiktig planering. En sådan byggnad ska placeras på ett sådant sätt att de blir blickfång i stadsbilden. Exempel på sådana placeringar är längst bort på en gata, vid ett torg eller vid en park. De byggnader vi bygger kommer att bilda axlar i staden och ha ett stort influensområde precis som våra gamla institutionsbyggnader. För att hitta

sådana platser måste man ha grepp om stadens utveckling minst hundra år framöver så att den nya byggnaden inte proppar igen ett gaturum eller får en byggnad framför sig.

När platsen väl är utsedd har staden ett antal verktyg i sin verktygslåda som man kan använda för att garantera att byggnader blir så bra som man har tänkt.

Invånardialoger. Ett hus som ska synas på långt håll kommer att väcka debatt. Det är viktigt att ett sådant hus har skapats av invånarna tillsammans så att alla kan relatera till det.

Tävlingar. Att låta olika arkitektkontor tävla är ett bra sätt att få inspiration. Detta berikar invånardialogerna.

Strategiskt markinnehav. Att kommunen framsynt köper strategiska tomter är ett bra sätt att garantera arkitektoniska kvalitéer.

Exploateringsavtal. En del kvalitéer kan regleras i ett avtal, men det är lättare att få igenom kraven om kommunen äger marken.

Bygga i egen regi. Staden kan själva ta på sig att vara byggherre om märkesbyggnaden exempelvis är en skola.

Märkesbyggnader

Associativa hus

Hus som ser ut som någonting annat än vad de är drar ofta på sig kritik, men en stad som Härnösand som har så många märkvärdiga byggnader kan kosta på sig att släppa fram lite humor i byggandet.

På bilderna ser vi två typer av hus. På bilden ovan har huset fått formen av ett oljefat för att understryka användning som bensinstation.

På bilden till höger har en nyttobyggnad getts formen av en romantisk paviljong och våra tankar leds bort från nyttofunktionen mot vårt sommarhus eller kanske mot trädgårdarna i Versailles.

© Carl Larsson Fotografiska ateljé AB, 1930

Stadens ljus

Människan är i grunden en daglevande varelse och när vi rör oss ute nattetid vill vi gärna att vår väg genom staden ska vara upplyst. Det uppfattar vi som tryggt, säkert och vackert. Det skapar förutsättningar för ett livligt nattliv och det hjälper oss att orientera oss och att upptäcka eventuella faror.

Under de trehundra år som Sveriges städer har haft gatlyktor har våra förväntningar på ljus förändrats. Det började med att man tände oljelyktor de kvällar då månen inte lyste. De kallades *vargögon* och det har sagts att de lyste så svagt att man på sin höjd såg själva ljuslågan glimra i mörkret. Detta var dock inte ett så stort problem som man kan tro eftersom folk hade inrättat sina liv efter dagsljuset och sov på nätterna. Nattliv var någonting som bara de rikaste kunde kosta på sig och de åtföljdes av tjänstefolk med lyktor.

Om att lysa upp....

Det elektriska ljuset kom att innebära en rejäl förändring i våra städer. Det skulle dock ta ett tag innan man fullt ut förstod vilka möjligheter som öppnade sig med det elektriska ljuset. Det är först efter år 1930 som Sveriges städer börjar få en genomtänkt belysning som är tänd hela natten.

Belysningen har dock länge varit en fråga om att lysa upp gator och promenadstråk så att människor kan ta sig från punkt A till B. Detta uppfyller de funktionella kraven och kanske kraven på säkerhet men inte vårt behov av skönhet. Det uppfyller heller inte kraven på upplevd trygghet. En högt placerad ljuskälla lyser upp din väg men buskarna bredvid vägen ligger i djup skugga.

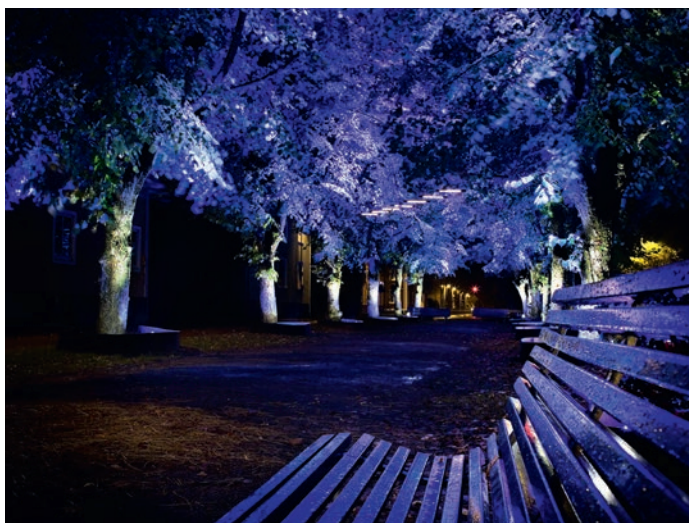
och att belysa

Med allt mer förfinad teknik börjar vi numera kunna laborera typen av ljus och hur ljuskällan är placerad. Syftet är idag att skapa en jämn belysning som gör det möjligt att urskilja även små detaljer och ansiktsuttryck och som återger färgerna på ett naturligt sätt. Detta ökar tryggheten men kanske framförallt den upplevda känslan av trygghet.

Vi börjar också allt mer övergå till att belysa i stället för att lysa upp våra miljöer. Att belysa innebär att man ser omgivningen som ytor och texturer som ska lyftas fram med belysning. Här kan man också välja mellan olika typer av kallt och varmt ljus. På detta sätt kan man modulera fram en miljö utan djupa skuggor.

Bild ur Arkitektur- och designcentrum samlingar. Fotografier övers. Bilden är rättsligt för den här publiceringen.

© Szymon Roziewicz, Nya Belysningsboken

På Stockholmsutställningen 1930 fick vi för första gången se genomtänkt nattbelysning vilket var revolutionerande på sin tid. Fortfarande var det dock fråga om att lysa upp - inte belysa. Gästerna på den här restaurangen satt under en tak av lysande lampor och lyktor som bildade ljusa rundlar i den mörka natten.

En serie bilder av fotografen Szymon Roziewicz från Nya Belysningsboken får illustrera begreppet belysning. Ovan ser vi hur ljuset skapar nya rumsligheter i en park. Nedan ser vi hur man med hjälp av flera genomtänkt placerade ljuskällor och olika typer av ljus kan skapa trygga och vackra miljöer.

© Szymon Roziewicz, Nya Belysningsboken

© Szymon Roziewicz, Nya Belysningsboken

© Szymon Roziewicz, Nya Belysningsboken

Stadens ljus

Ljusets funktion i staden

Med ljus skapar vi vackra, trygga och tillgängliga miljöer för alla stadens invånare.

Med ljus och belysning förstärker vi stadens karaktär och ökar dess attraktionskraft

Med ljus tydliggör vi våra stadsmiljöer och lyfter fram stadens olika funktioner, dess kulturhistoria och arkitektoniska värden.

Med ljus skapar vi en säker trafikmiljö för alla stadens invånare.

Genom att belysa rätt skapar vi långsiktigt hållbara stadsmiljöer.

Vill du läsa mer om ljus?

När vi har satt ihop vårt gestaltungsprogram har vi fått mycket inspiration av Torbjörn Eliassons bok Nya Belysningsboken.

Om du vill läsa mer om ljus hittar du den här boken i Härnösands bibliotek.

Ljusföroreningar

behov av mörker

Att grannens ljus kan vara störande eller att vi kan få vår nattsömn förstörd av en reklamskylt är kända problem i vardagen. Överdrivet ljus påverkar dock mer än bara grannsämjan. Forskningen har de senaste åren börjat se belysningens negativa sidor. Idag börjar vi inse att ljus även kan orsaka hälsoproblem och rubba den ekologiska balansen.

Det är en trend i Sverige att ljuset från reklam, skyltfönster och portar ökar. Enligt tidningen Forskning och framsteg (8:2018) ökar mängden ljus utomhus med 4% varje år. Det finns anledning att ha uppsikt över mängden ljus så att ljuset fortsätter att vara balanserat och väl anpassat till alla som vistas i staden - både människor och djur.

I en stad måste vi alla ta hänsyn och anpassa oss till varandra. Ljus ska inte användas för att konkurrera om utrymme och uppmärksamhet. Det ska heller inte blända trafikanter eller invadera folks hem.

© Szymon Rózewicz, Nya Belysningsboken

Tänk kvalitet för kvantitet

Man ska komma ihåg att ljus är relativt och att våra pupiller anpassar sig efter den ljusstyrka som finns. Att öka belysningen i en miljö innebär alltså att den som kliver in i miljön från exempelvis en gränd blir bländad och att den som befinner sig i den ljusa miljön upplever gränden som mörk och otrygg. Att konstant vrida upp belysningen i en miljö och sedan andra miljön är inte lösningen.

Att vi kan få ögat att uppleva även ett svagt ljus som starkt är en kunskap

som har använts på teatern i århundraden. Redan på 1700-talet kunde man skapa illusionen av eldsprutande drakar och vulkanutbrott bara genom att använda skenet av några vaxljus.

Här ska man förstås komma ihåg att teaterpubliken sitter ner när man försänker den i halvmörker. Det blir naturligtvis en annan sak när man rör sig genom stadens kvarter, torg och parker och förhåller sig till fordon utrustade med lyktor. Att reglera ljuset och kanske dämpa det på vissa platser är dock en metod som kan leda till att upplevelsen av ljus och trygghet ökar samtidigt som energiåtgång och kostnader minskar.

© Mikael Melander

Vårt behov av mörker

Vår biologiska klocka påverkar inte bara sömn och vakenhet utan även matspjälkning, hormonproduktion, immunförsvar och psykisk hälsa. Därför är det viktigt att det blir natt på riktigt.

Människors vardag fylls idag med allt mer ljuskällor och det nyttiga mörkret börjar bli en sällsynthet. När vi bygger vår stad måste vi hantera belysning klokt och göra avvägningar mellan å ena sidan det som vi uppfattar som tryggt, snyggt och säkert och å andra sidan det som är nyttigt för oss som biologiska varelser.

Ekologi

Även ur ekologiskt hänseende finns det anledning att tänka igenom stadens belysning och planera in mörka korridorer och ytor för nattlevande djur. Många nattlevande djur i vattnet, luften och på land undviker månljusa nätter och har svårt att överleva i det konstanta ljus som idag härskar i staden.

Detta gäller exempelvis nattlevande insekter som är helt nödvändiga för vår egen överlevnad. Insekterna orienterar sig utifrån månen och stjärnorna och flyger i en viss vinkel i förhållande till dessa. När en ljuskälla befinner sig närmare kommer insekterna att försöka hålla samma vinkel med resultat att de cirklar runt ljuskällan tills de dör. En upplyst stad kan effektivt tömma en hel region på nattlevande insekter vilket har förödande effekter på ekosystemet.

De senaste decenniernas ökande fasadbelysning av byggnader och broar anses också ha lett till en stor nedgång av antalet fladdermuskolonier i städerna. Särskilt illa är det när alla sidor är upplysta. Att skada fladdermöss eller deras boplatser är olagligt. Man bör alltså tänka sig för innan man belyser byggnader och undersidan av broar.

Belysa klokt

Att bygga en stad där vi mår bra och kan samexistera med stadens djurliv är en viktig uppgift.

På våra breddgrader sammanfaller den verkligt mörka tiden med vintern då djurlivet har dragit sig tillbaka. Vi kan alltså utan problem lysa upp vintermörkret och vi behöver inte avstå från juls skyltning och nyårsdekorationer. Det är istället mörkret på våren, sommaren och hösten som vi bör ta vara på.

För människor och djur som är aktiva på dagen är det ljus som efterliknar dagsljuset bäst. För nattdjur är dock alla typer utomhuslampor lika skadliga. Att byta ljuskällor har alltså ingen effekt.

Då kommunen ger tillstånd för fasadbelysning och andra ljus bör såväl estetiska som ekologiska överväganden göras så att ett visst mörker kan bevaras.

Skyltfönster som är upplysta nattetid är vackert men det räcker kanske att ha dem utmed våra butiksgator i centrum.

På garageuppfarter eller i portar kan lampor som tänds av rörelsesensorer kanske vara en lösning.

Maria Stom ca 1630. Nationalmuseum

Ett porträtt av en välbeställd pojke med sina dyrbara statusprylar, boken och vaxljuset väl synliga i bild. Idag har istället mörkret blivit en eftertraktad lyxvara förbehållet de som har hus på landet.

© Jera Rydell

Fladdermusen är ett av alla skyddade djurarter som vi enligt lag är skyldiga att ta hänsyn då vi bygger och belyser vår stad.

Offentlig konst

Vår kommuns vision är att konstnärliga uttryck ska ta en större plats i vårt samhälle. I en vidare bemärkelse ska all samhällsplanering utgå från kraften i invånardialoger och ett gemensamt konstnärligt skapande.

Den offentliga konsten spelar en viktig roll då den är ett uttryck för samtiden. Den samspelar med den byggda miljön och våra gröna miljöer. Den bidrar till platsens identitet och vårt sätt att relatera till platsen. Med konst kan vi skapa rumslighet, trivsel, vila, monumentalitet och locka till aktivitet och debatt.

Den offentliga konsten är ett uttryck för stadens själ och blir något som både invånare och våra företag kan identifiera sig med och som besökare uppsöker för att få ta del av och vara del av. 1937 beslutade riksdagen att infö-

ra en procentregel, vilket innebär att minst en procent av kostnaden för ny-, om- och tillbyggnationer ska gå till konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader. Vi kan alla med stolthet konstatera att detta har gett mycket lyckade resultat i vår stad.

Sättet att skapa konst har dock förändrats något sedan regeln kom till på trettioalet.

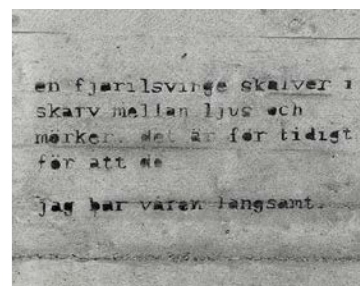
Genom att planera för konst i ett tidigt skede av projektering kan konsten integreras i omgivningen, men konsten kan också vara själva motorn i planeringsprocessen. En invånardialog inför byggandet av ett nytt bostadsområde kan starta utifrån ett konstnärligt perspektiv. På detta sätt blir konsten inte inplacerad i området utan blir naturligt områdets identitet och grundläggande förutsättning.

En mer olycklig användning av konst är när konstnärer kallas in för att rädda ett misslyckat byggprojekt i efterhand. Särskilt om det konstnärliga uttrycket reduceras till ren dekoration av beställaren.

Funktion

Konst kan ha flera olika funktioner. Den har olika betydelse för olika människor och tolkningarna kan variera över tid.

Konst kan fungera som en påminnelse om stadens olika historiska skeenden. Det första som man kanske tänker på i det sammanhanget är minnestavlor och statyer över stadens historiska personer. Men det kan lika gärna vara olika sätt att illustrera historiska gränser, platser, skeenden och ekonomiska realiteter i staden. Konst kan nå oss då vi stannar upp vid broöppningar, då vi sätter oss ner på ett utekafé,

Offentlig konst i staden

när vi hämtar våra barn på förskolan eller när vi källsorterar våra sopor.

Även den mest statiska konst är föränderlig eftersom de känslor och associationer den väcker förändras över tid. Den kan skapas genom medborgarinitiativ och den kan kompletteras och få nytt innehåll genom medborgarnas spontana insatser. Konst kan åldras,

förfalla och försvinna vilket i sig kan vara en del av uttrycket.

Konst kan också inbjuda till lek och fysisk rörelse då den tar sig uttryck i lekredskap eller andra interaktiva skapelser. Men den kan också stämma till stillhet och eftertanke.

Gestaltning

Alla material, ytor och uttrycksformer kan förstås användas vid skapandet av den offentliga konsten.

Utöver skulpturer och målningar kan skapandet komma till uttryck i gatu-
beläggningar, broar, lekredskap, vat-

tenkonster, utemöbler, papperskorgar, fasader, planteringar, ballonger, ljusprojektioner eller på underlägg och servetter på uteserveringar.

Ett konstnärligt perspektiv kan också användas som utgångspunkt i vår stadsplanering. Även gatu-
sträckningar och byggnaders placering kan då förmedla ett konstnärligt budskap.

Skyltar och skyltning

Reklamskyltar kan bli älskade ikoner i stadsbilden

Med en stor portion humor har skokedjan Salamander tillmötesgått staden Salzburgs krav på anpassning till den historiska miljön.

Skyltar och skyltfönster gör vår stad till en vackrare och intressantare plats att vistas i både på dagarna och nätterna.

Samarbete och samverkan är ledorden när vi sätter upp skyltar. Tanken är att alla företagare har samma rätt att synas på stadens gator och torg.

I vår stad är det särskilt viktigt att vi hjälper varandra att skylta på ett bra sätt. Hela vår stadskärna ingår i ett statligt riksintresse för kulturmiljö vilket ställer speciella krav på oss alla.

Genom att hålla en dämpad, enhetlig skyltning hjälper vi varandra att synas. Målet är att skapa en bra helhet. Det är visserligen sant att vi måste ha variationer så att vår stad inte blir monoton. Sådana avbrott måste dock göras för-

siktigt. Allt för många variationer utmed en gata blir förvirrande och skyltarna blir svåra att urskilja.

Skyltar är dock inte bara en fråga om lågmäld estetik. En lyckad skylt kan också vara humoristisk, uppfinningsrik eller påhittig. Många skyltar stannar kvar i vårt minne i årtioner.

Allt behöver förstås inte sägas med text. En bild kan vara nog så talande och *veckans vara* är säkert mer säljande om den läggs ut i skyltfönstret än om den beskrivs på skylt.

Här följer en beskrivning i ord och bild hur man kan skylta på bästa sätt. Eftersom kommunen ska vara opartisk och inte gynna några enskilda företagare har vi valt historiska bilder eller bilder från andra städer och länder.

© Knut Borg, Pia Hygieneanklar, Oniro

Skyltar och upplysta skyltfönster gör trottoaren trygg och trivsamt. De bildar en horisontell linje som man inte bör bryta med högre placerade skyltar.

Butiksplanets öppna glasade ytor, markiser och skyltar söker samhörighet med gatan. Ovanför butiksplanet och folklivet finns inga distraktioner.

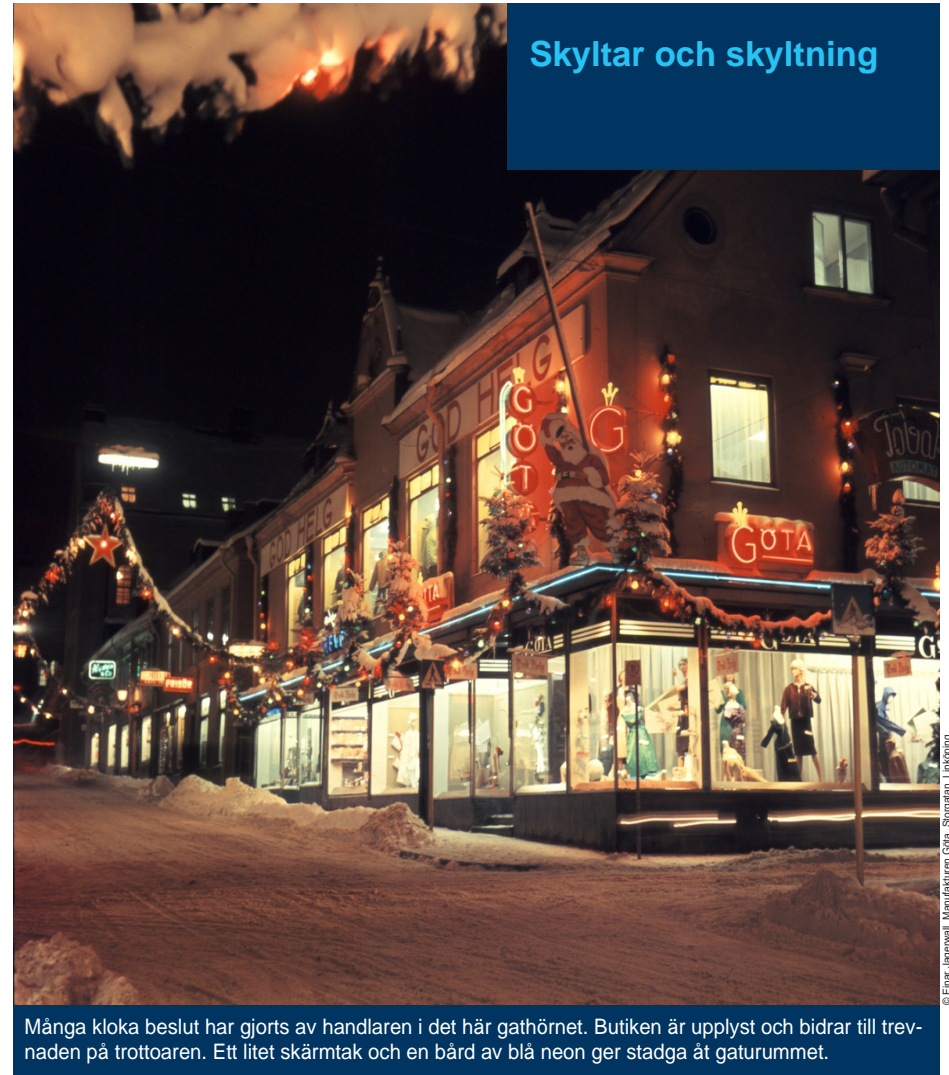
© Emma Kovacic

Gågata i centrala Salzburg. Lokala butiker samsas med internationella kedjor. Deras anpassning till stadens krav har blivit en turistattraktion i sig.

© Karl Heinz Herrried, Bilden beskuren.

På torg och i gathörn där man får ett annat perspektiv kan skyltar sättas upp utmed hela fasaden. Dock självfallet inte på Stora Torget i vår stad.

Skyltar och skyltning

Många kloka beslut har gjorts av handlaren i det här gathörnet. Butiken är upplyst och bidrar till trevningen på trottoaren. Ett litet skärmtak och en bård av blå neon ger stadga åt gaturummet.

© Einar Jägenwall, Manufakturerna Göteborg, Sörgatan, Linnéping

Tips till dig som vill sätta upp en skylt

- 1 Det första man ska tänka på när man gör en skylt är att den kommer att vara en del av husets fasad och gaturummet.
- 2 Börja med att titta på hur huset ser ut. Huset har vertikala och horisontala linjer. Det har öppningar och slutna partier.
- 3 Kanske har huset också dekorationer i form av målningar, mosaiker eller andra detaljer. De ska du naturligtvis vara rädd om.
- 4 För att din skylt ska synas på bästa sätt ska den vara i harmoni med resten av fasaden.
- 5 Titta också på grannarnas skyltar. Skyltarna ska inte bara passa ihop med husen. De ska också bilda en linje utmed gatan.
- 6 Rita gärna upp dina skyltar och dina grannars skyltar på en fasadritning eller be en arkitekt att hjälpa dig.

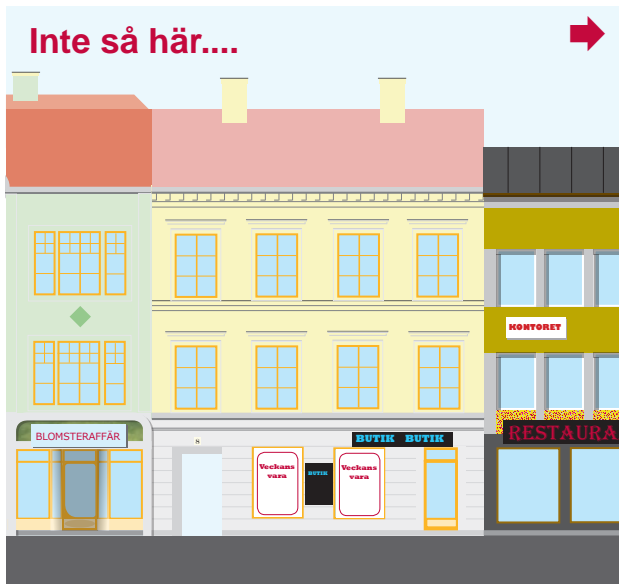
I ett stadskvarter hittar vi byggnader från olika epoker. Var och en är en representant för sin tid och de är byggda och dekorerade i den stil som gällde då de byggdes. När vi sätter upp skyltar utmed gatan länkar vi samman byggnaderna i ett sammahållet gaturum och för dem på detta sätt in i vår tid.

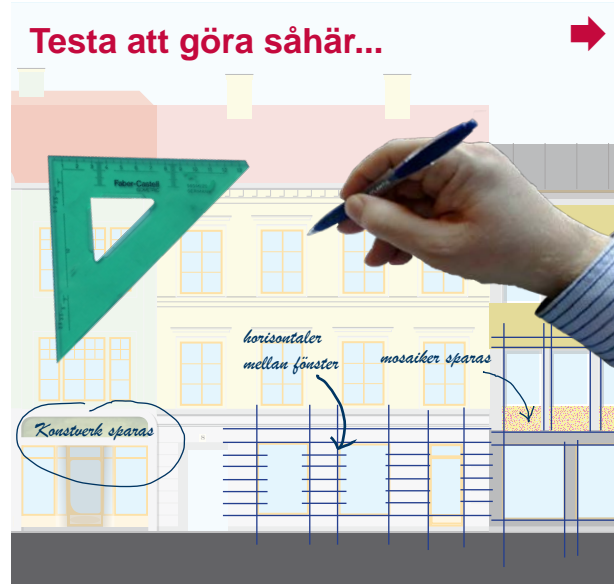
Arkitektur och skyltning i samverkan. Här lyfter skyltarna huset och gör det ännu bättre.

En del fasader är så konstfullt utförda att man inte kan sätta upp skyltar på dem.

Nu är det ganska rörigt. Konstverket ovanför blomsteraffären täcks av en skyltlåda mosaikerna ovanför restaurangen är skynda och butikens fönster är förklustrade så att kunderna inte ser in.

Försök att anpassa skyltarna till fasaden. Rita upp de viktigaste horisontalerna och vertikalaerna. Ju fler man anpassar sig till desto bättre blir det. Fasadernas utsmyckning ska också sparas förstas.

Nu blev det bättre. Blomsterhandeln har använt friliggande bokstäver. Skylten över butiken sträcker sig över hela butikens längd. Det samma gäller restaurangen. Nu syns skyltarna bättre.

Ibland kan man använda friliggande bokstäver så att ytan bakom fortfarande är synlig.

Upplysta skyltfönster och skyltar som anpassar sig till fasaden ger butikerna en exklusiv framtoning.

Två butikslokaler har slagits samman till en restaurang. Skyltarna känns logiska och samlade.

Ibland är det en fördel om vår omvärld är så lätt att avläsa att skyltar inte behövs.

Lek och möten

Härnösand ska vara en plats där nyfikenheten och lusten ska leda till nya upptäckter och innovationer. Detta ställer stora krav på våra miljöer och kanske då framförallt våra lekparker som är den plats där våra barn upplever sina första möten.

Lekparken har sina rötter i modernismens funktionsseparering där allt och alla skulle ha sin plats. Det kan vara bra att bryta det mönstret och istället skapa mötesplatser för alla generationer.

Vi vet att ungdomar och vuxna också vill röra på sig men av någon anledning har vi fått för oss att det måste ske på andra ställen.

Det är också mänskligt att vilja vara med där någonting händer så lekplatsen kan också inbjuda till att sitta ner ett tag och uppleva mötet med andra.

Tillgänglighet

Lekplatser ska vara centralt placerade och fria från fysiska hinder. De ska också vara inkluderande och ha något att erbjuda alla.

De ska också erbjuda bekväma sittplatser (som man även kan ta sig upp från).

Ett lekplats ska vara belyst dygnet runt. Dels för att kunna fungera som mötesplats även nattetid men också för att motverka skadegörelse.

Innehåll

En lekplats ska erbjuda fysisk aktivitet men den ska också ha pedagogiska inslag. Genom att experimentera med sand och vatten får barnen sin första kontakt med fysiken. Det finns också färdiga lekredskap som förbereder barnen inför skolans matematik.

Gestaltning

En lekplats ska vara inbjudande och förmedla en känsla av omsorg och trygghet genom hög kvalitet på material och utförande. Den ska också erbjuda skydd mot regn och numera även skydd mot stark sol.

Materialen får gärna vara tåliga naturmaterial som för tankarna till Norrlands historia.

En lekplats får också gärna erbjuda konstupplevelser som att se formgivna föremål eller att klättra på konstföremål. Men det kan också vara interaktiva konstinstitutioner. Här kan också finnas möjlighet till eget konstnärligt skapande.

En lekpark kan också ha inslag av ljusinstallationer eller bli barnets första kontakt med klassisk musik.

Ungdomarna vill kanske vara nära sina småsyskon.

Att använda naturmaterial som trä ger en koppling till Norrlands historia och lär barnen om olika texturer.

Egon Møller-Nielsen gjorde landets första lekskulptur

Varför inte kombinera lekplatser med utomhusgym?

Även här kan slitstarka naturmaterial användas.

Lek och möten

Lekutrustning kan stimulera till lärande men även enkla naturmaterial som sand och vatten kan lära oss grunderna inom fysiken.

Uteserveringar

Bilden kan tyckas ålderdomlig men den visar ganska bra principerna för hur vi gärna ser att en servering ser ut. Möblerna smäckra och tillverkade i trä och metall. De är också placerade direkt på gatan.

Keimari läns museum, Oskänd fotograf

Stadens uteserveringar är ett välkommet inslag i stadsbilden som uppskattas både av våra invånare och av våra besökare. Serveringarna bidrar till att göra våra gator livligare och mer inbjudande.

En gatuservering bör ha en öppen och välkomnande karaktär. Detta gäller både ut mot gatan där man bör ha så få avgränsningar som möjligt men även in mot restaurangen där man gärna kan ha öppningsbara glasväggar så att gränsen mellan ute och inne blir mer flytande.

En uteservering ska vara tillgänglig för alla invånare. Av detta skäl bör man så långt som möjligt undvika trappsteg. Ett trappsteg blir ett snubbelsteg och två, tre trappsteg stänger ute funktionsnedsatta invånare. Om möjligt bör man helst hålla sig i marknivå eller bygga svagt sluttande ramper.

© Uppenduset. Övare Peter Gullers

Gestaltning

En uteservering ska inte dominera över gaturummet och fasaderna. Det är bra om markiser och parasoller inte konkurrerar ut grannens butiksskyltar utan håller en lugn och neutral färgskala. I övrigt bör utseendet anpassas till miljön. I Stenstaden kan man inspireras av sekelskiftets wienercaféer medan man ute på våra kajer kan använda sig av hamnens attribut som grova plankor, tunnor, rep och segelduk.

Plattform

Det är en fördel om uteserveringen kan placeras direkt på gatubeläggningen. På vissa platser lutar dock marken för mycket för att det ska vara möjligt. I sådana fall måste man bygga en plattform. Den bör dock inte vara högre än att funktionsnedsätta enkelt kan få tillträde till serveringen. Plattformen ska helst målas i de delar som vänder sig ut mot gatan. Golvet bör vara enkelt. Plastmattor och konstgräs och liknande bör undvikas.

Räcken

Alkohollagstiftningen och förbudet mot att röka på serveringar gör att serveringen måste vara avgränsad på något vis. Av estetiska skäl ska avgränsningen helst vara så osynlig som möjligt. Om serveringen är inrättad på en plattform som är högre än en halv meter måste dock räcket vara så bastant att det hindrar gästerna från att falla. Att sätta upp reklam på räcket exempelvis vepor med reklam är inte lämpligt.

Uteserveringar

© Johan Dellbeck

Möblering och ljus

Att se marken eller golvet gör att serveringen känns rymlig och luftig. Man bör alltså välja nätta, stabila möbler helst i metall, trä eller rotting som ger en stadsmässig känsla. Plastmöbler bör inte användas.

Belysningen bör inte konkurrera med annan belysning och den ska absolut inte vara bländande. I skymningen bör riktad belysning hjälpa gästerna att urskilja trappsteg och räcken.

Balkonger

Mölnåls stadsmuseum

Balkonger är ofta ett trivsamt inslag i stadsbilden. Om en balkong placeras ut mot det offentliga stadsrummet bidrar den till den sociala kontrollen och på så sätt ökar den tryggheten i området.

Vårt intresse för balkonger fortsätter att öka och utvecklingen går mot allt större och gärna inglasade balkonger. Från att ha rymt några blomlådor ser

vi nu balkonger där man ledigt får in en soffgrupp och några mindre träd. Balkongen har på det sättet utvecklats från att vara en balkong till att bli ett friluftsrum. Balkongrummen är nu så stora att det börjar se märkligt ut att hänga dem på utsidan av huset som stora flak. Det är lämpligt att få in dem under husets tak och inom dess grundvolym. Annars blir byggnaden lätt splittrad och svår att läsa.

Balkongodling

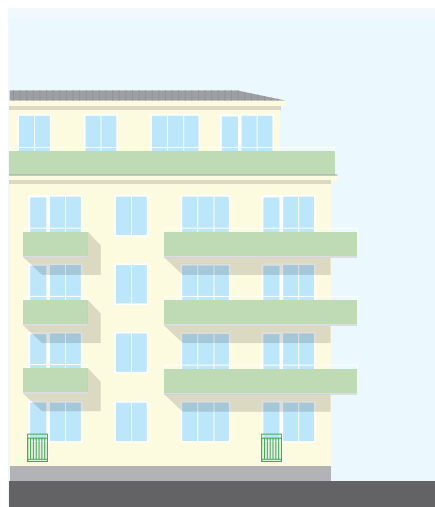
Att skapa en grön oas på balkongen är en populär sysselsättning. På bilden livar Humle, Klematis och ettåriga sommarblommor upp den grå balkongen i förorten.

Många hyresvärdar i Sverige stimulerar sina hyresgäster att odla på balkongen genom att utlysa tävlingar. På detta ökar trevnaden och området blir mer populärt.

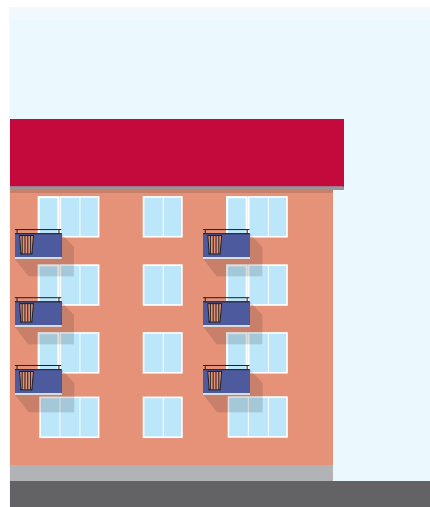

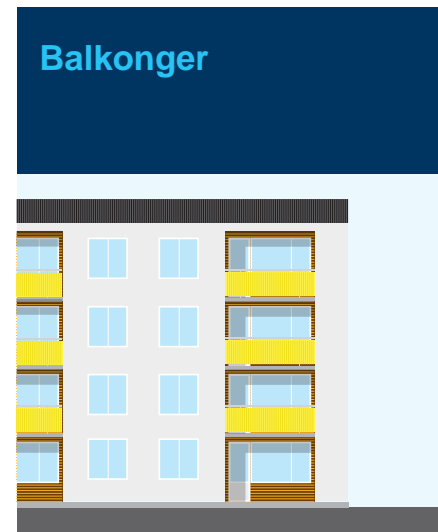
Balkonger är ganska nytt. På hus från förra sekelskiftet finns de ibland men då bara som enskilda dekorationer som knappast var tänkta att användas. Mot gårdarna finns ofta små pisk- och vådringbalkonger som användes av tjänstefolk.

Trettioalets vurm för friluftsliv gör balkongerna populära. Nu ska byggnaderna se ut som osceanångare. Balkongerna bildar tydliga horisontala linjer på fasaderna. Detta understryks av den skugga som bildas under balkongen.

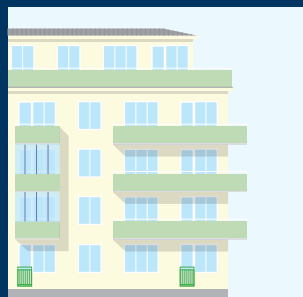
Fyrtio- och femtioalets balkonger blir smycken på i övrigt mycket enkla fasader. Räckena är vanligen av mycket hög hantverksmässig kvalitet. De är ofta utförda i smide i kombination med balkongfronter i stål eller eternit.

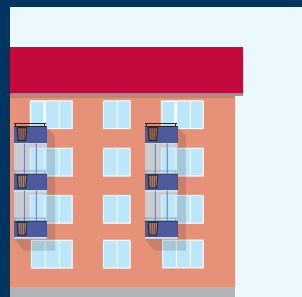
Miljonprogrammets balkonger ligger ofta indragna i nischer innanför fasadlivet. I dessa nischer bildas en skugga som ofta är ett välbehövligt liv och variation i en i övrigt ganska statisk fasad.

Inglasningar

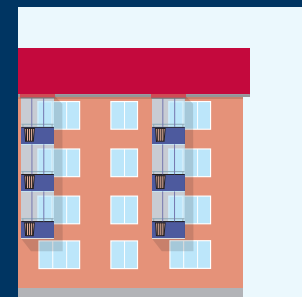
Att glasa in balkonger är ofta en stor ändring av en byggnad. Balkonger bildar ofta horisontala linjer på fasaden. Om dessa binds ihop av glasytor bildar dessa istället vertikaler. Husets ursprungliga former bör också fortfarande kunna ses. Därför är det alltid bästa att lämna en bit fasad ovanför och nedanför de inglasade delarna. Det kan vara bra att helt avstå från att glasa in nedersta och översta våningarna.

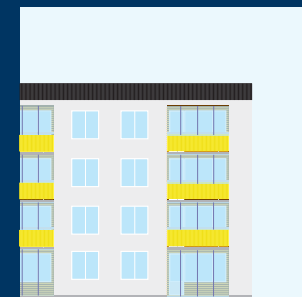
Huset tål några inglasningar

Husets grundformer syns...

...sämre men ibland acceptabelt

Nischerna är lätta att glasa in.

Checklistor

Följande checklistor kan användas tillsammans med en dialog med kommunens handläggare om hur man kan gå till väga i just ditt ärende. Tillsammans gör vi vår kommun bättre!

Skulptursch Värnersborgs museum

Generella kvalitéer som gäller överallt

- De som bor, arbetar och besöker området känner delaktighet i gestaltningsfrågor
- Gestaltningen av området har utgått från en invånardialog.
- Planen för området är flexibel och möjliggör förändring över tid.
- Ett konstnärligt perspektiv har genomsyrat planeringen på ett tidigt stadium
- En procent av byggkostnaden har använts till konstnärlig utsmyckning.
- Offentliga ytor kan användas av alla oavsett fysisk eller psykisk förmåga.
- Gatunätet är finmaskigt och erbjuder alternativa vägar. Kvarteren är högst 70 m långa.
- Området är väl anslutet till kringliggande gatunät
- Gränserna mellan privata och offentliga ytor är tydliga
- Det finns en genomtänkt belysning. Det går att urskilja detaljer som ansiktsuttryck.

Belysningen ger liv åt ytor och texturer och gör att vi kan avläsa miljöns olika element.

Byggnader är avläsbara och logiska. Variationer i volymer och uttryck speglar insidans användning.

Tillbyggnader, inglasningar och skyltar förvanskar inte byggnaderna.

Byggnaders grundelement sockel, fasad, takfot och tak är tydligt avläsbara.

Bottenvåningarnas fasader erbjuder variation var 6-8 meter.

Täthet. Många människor bor och arbetar i kvarteret dygnet runt.

Stor blandning av bostäder och verksamhetslokaler.

Mångfald genom variation i ägarförhållanden och upplåtelseformer.

Området erbjuder bostäder i alla storlekar.

Byggnader är flexibla och anpassade för förändringar över tid.

Bostäderna har fönster och balkonger mot det offentliga stadsrummet.

Större balkonger hålls inom byggnadens grundvolymer.

Byggnaderna håller en hög arkitektonisk ambitionsnivå.

Det är lätt att gå och cykla i området.

Gång- och cykelstråk ingår i ett sammanhängande nät som omfattar hela staden.

Området har en god tillgång på kollektivtrafik.

Busshållplatserna är lätta att hitta och känna igen och erbjuder en hög komfort.

Vid busshållplatserna ges god information.

Den som väntar vid en hållplats kan stimuleras av ett kulturellt budskap eller aktivitet.

Gaturummet är utformat med omsorg. Beständiga material och hållbara lösningar används.

Parkeringsplatser är uppdelade i små enheter och rumsligheter.

Checklistor

Området erbjuder en blandning av olika parkeringsformer

Dagvatten som samlas på hårdgjorda ytor omhändertas och renas biologiskt

Övergångar mellan olika funktioner i staden och viktiga noder markeras med "portar"

Bullerplank med mera som vänder sig mot offentliga ytor har en konstnärlig bearbetning.

Det är nära till lekplatser som är tillgängliga för alla och som är mötesplatser för alla generationer

Lekplatser ger fysisk och intellektuell stimulans och är utförda med omsorg och hållbara material.

Checklistor för de fem stadstyperna

Om du har fyllt i checklisten på föregående sida kan du nu övergå till din specifika stadstyp.

Sjöstaden

- Utrymme har lämnats framför de historiska byggnaderna så att dessa kan ses i sin helhet
- Tydliga val har gjorts mellan de olika karaktärer som skapats av närheten till vattnet
- Kajbyggnader och sjöbodnar har karaktären av enkla grova konstruktioner
- Hamnens kajer har inslag av bastanta järndetaljer som polare och förtöjningsringar.
- Kajer och strandpromenader är allmänt tillgängliga
- Stadens stränder har reserverats för friluftsliv och rekreation.

Stenstaden

- Gatuplanet får en horisontalitet av material, skärmtak och genomtänkt skyltning.
- Gatuplanet söker samhörighet med gaturummet genom öppna, upplysta skyltfönster.
- Öppningsbara glaspartier gör det möjligt att öppna upp restaurangerna mot gatan.
- Unika hantverksmässiga detaljer som dörrar, dörrhandtag, mosaiker ger botten våningen karaktär.
- Obefolkade platser som varuintag och baksidor har undvikits
- Trafikslagen samsas på ett sätt som främjar mänskliga möten och kommersiellt liv.

Trästad

- Bodar på gårdar tillåts behålla ett enkare, mer robust uttryck vad gäller material och kulör.
- Fönster är placerade i liv med fasaden.
- Överdriven snickarglädje som inte kan beläggas historiskt undviks.
- Skyltning görs sparsamt utifrån historiska förlagor.
- Gaturummet saknar i stor utsträckning dörrar och skyltfönster.
- Mot sjösidan inspireras bodarna av äldre tiders sjöbodar.

Institutionsstaden

- Utrymme har fredats runt byggnaden så att den upplevs som en solitär.
- Karaktärsskapande träd har bevarats. Parkmiljöer runt omkring byggnaden är offentliga.
- Fasadernas imponerande karaktär är inte avdramatiserade.
- Byggnadens symmetrier, axialitet och entréförhållanden respekteras.
- Byggnadens ursprungliga funktion som blickpunkt i stadsbilden har bevarats.
- Offentliga rum av särskilt kulturellt värde är allmänt tillgängliga.

Folkhemsstaden

- Grönytor har lämnats obebyggda både på gårdarna och mellan gångbana och bostadshus.
- Gårdarna har bevarat sin gröna karaktär och bildar visuellt sammanhängande parkrum.
- Stråk och lekplatser som av hävd är allmänna har fått detta stadfäst i detaljplanen.
- Byggnader har karaktärskapande detaljer som balkongräcken, portar och handtag.
- Biltrafikens hastighet hålls nere.
- Området har kommersiella lokaler.

Checklistor

Härnösands kommun

Den företagssamma staden med den personliga livsmiljön

Härnösands
kommun

Tillväxtavdelning

Kommunstyrelsen

Projekt ny Båthamn i Mörtsal

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott föreslå kommunstyrelsen besluta

att medfinansiera Projekt ny båthamn i Mörtsal med 250 000 kr samt med två bryggor värderade till 100 000 kr, och

att medfinansiering om 250 000 kr belastar kommunen projekt konto för 2020, samt

att medfinansiering sker under förutsättning av att projektet beviljas stöd från Jordbruksverket enligt båtklubben Neptuns ansökan,

Beskrivning av ärendet

Båtklubben Neptun har inkommit med en ansökan om medfinansiering av projekt ny båthamn i Mörtsal. Inför ansökan till Länsstyrelsen har projektet även presenterats för landsbygdsrådet, landsbygdsrådet ställer sig positiva till ansökan.

Båtklubben har sin båthamn i Mörtsal, anläggningen har funnits sedan slutet av 50-talet och har till största delen bestått av privata båtplatser. Anläggningens ålder gör att den nu kräver större investeringar för att hålla den i drift. Båtklubben har nu beslutat sig för att ansöka om bidrag för att kunna bygga en ny båt/gästhamn och därigenom uppnå ett större mål.

Båtklubben har därför vänt sig till Länsstyrelsen och deras Landsbygdsprogram med en ansökan.

Projektets mål är ökad tillgänglighet och att fler ska kunna ta del av vår skärgård. Projektet jobbar dessutom för en ökad säkerhet i skärgården då brygganläggningen och sjösättningsrampen kommer att kunna användas av ambulans samt räddningstjänst. Den nya anläggningen kommer också att innehålla ett antal båtplatser avsett för tillfälliga besökare/gäster.

Båtklubben ansöker om 350 000 kr i kommunal medfinansiering till projektet. Länsstyrelsen via Jordbruksverkets landsbygdsprogram föreslås bidra med 910 000 kr. Resterande del 240 000 kr ska medlemmar finansiera själva.

Den del om 100 000 kr som Härnösands kommun ska medfinansiera föreslås utgöras av bryggor som Härnösands kommun tidigare anskaffat för utvecklingsinsatser i skärgård samt 250 000 kr i kontanter.

Socialt perspektiv

Projektet kommer öka tillgängligheten för både besökare och medborgare.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunens projektbudget, men som effekt på längre sikt kommer attraktiviteten för landsbygdsutveckling och skärgården att öka. Detta renderar till fler besökare till kommunen vilket i sin tur leder till högre intäkter.

Beslutsunderlag

Projektet stärker arbetet med landsbygdsutveckling och berör kommunens tillväxtstrategi. Härnösand och havet har där utpekats som en av kommunens viktigaste tillgångar. Att med gemensam kraft förverkliga satsningar som ökar tillgänglighet till attraktiva områden kommer både ge effekt till besöksnäringen och öka den personliga livsmiljön.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Henrik Olsson
Näringslivsutvecklare

Bilagor

- Bilaga 1 Ansökan om medfinansiering Båtklubben Neptun
- Bilaga 2 Offert

Härnösand Kommun

Kommunstyrelsen

Att: Andreas Sjölander

871 80 Härnösand

Begäran om medfinansiering

Båtklubben Neptun har ansökt via Länsstyrelsen om bidrag från Jordbruksverket för Småskalig infrastruktur, journal nr: 2018-3921. I deras statuter skall man ha en till medfinansiär, från antingen, Kommun, Region eller Länsstyrelsen

Båtklubben har sin båthamn i Mörtsal, som funnits sedan slutet av 50-talet, underhåll och skötsel har båtklubben stått för men samtidigt "fått" all utrustning från Utansjö Bruk, när dom nu inte längre finns kvar sen 15 år tillbaka har hamnen i dag en mycket bristfällig status, vi har tittat på olika alternativ för att i första hand göra hamnen säker, samt skapa fler båtplatser, men finner att det måste göras en ordentlig uppgradering. Det innebär att vi måste "bygga" en ny båthamn

Båtklubben har idag ca: 30 båtplatser men behov av ytterligare ett 10 tal

Tanken med en ny båthamn är också att ge allmänheten ett sätt att ta sig ut till havet samt öarna som Åbord och Hamnholmen med flera utan att behöva åka från Härnösand. Vi kommer att ha ett antal gästplatser men ingen typ Gästhamn. Även Rä.tjänst samt sjöräddning samt andra akuta insatser kan bruka vår sjösättnings ramp och lastkaj, vi har bl.a. Hemab och sjöfarts verket där.

Enligt utsaga från Olof Stenhammar kan ha tänka sig att sälja ut ett antal tomter, men det behövs en bättre båthamn i Mörtsal först.

Dom flesta som har stuga på Åbordsön har idag sina båtar där.

Totala kostnaden för detta projekt ligger på ca: 1,400,000 sek inkl moms

Vi ansöker genom Jordbruksverket 910,000 sek

Egen finansiering av våra medlemmar ca: 240,000 sek

Övrig finansiering från Härnösands Kommun är 350,000 sek (varav pontoner till ett värde av 100.000 sek. ingår i den summan)

Jag hade den 10 dec. 2018 en träff med Landsbyggs rådet för att presentera vår ide, jag var inbjuden av Henrik Olsson.

Ansökan till Jordbruksverket gjordes den 30 okt.2018, handläggning på börjades av Länsstyrelsen genom Ulrika Linder som handlägger detta ärende, för ca: 2 veckor sedan.

Vår ursprungliga ansökan till Jordbruksverket var 1.600.000 sek , men pengarna har tagit slut så i skrivande stund vet jag inte vilket belopp vi kan få men efter info från Ulrika Linder ansöker vi om 910.000 sek. , kan bli så att vi kan öka denna summa.

Utifrån att vi har fått sänkt vår ambition på en HELT ny brygganläggning i Mörtsal kommer vi att bl.a. använda de två pontoner som vi kommer att erhålla från Er.

Har ännu inte gjort klart med leverantören om hur det slutliga förslaget kommer att bli, kan först efter den 17 okt. göra det när jag vet exakt vilket belopp vi kan ansöka om från Jordbruksverket.

Framtida underhåll och skötsel av den ”nya” båthamnen kommer att skötas av båtklubben genom finansiering av medlemmarna.

Styrelsen består idag av följande:

Ordförande: Arne Hansson Sundsvall / Åbordsön
Sekreterare: Inger Nilsson Härnösand / Åbordsön
Kassör: Anders Vestin Sollefteå/ Åbordsön
Hamnfogde: Lars-Åke Jansson Mörtsal / Hamnholmen
Bitr. hamnfogde: Lars Billström Älandsbro / Åbordsön
Adjungerad: Olof Stenhammar Värmdö / Åbordsön

Vårt org.nr: 802500-8262

Båtklubben Neptun
c/o Arne Hansson
Havsörnsvägen 22
856 51 Sundsvall
arnehansson51@gmail.com
070-883 99 35

Sundsvall 2019-10-13

Arne Hansson

Bilaga, ett förslag hur en framtida båthamn skulle kunna se ut

Projekt Ny båthamn i Mörtsal

- Ge allmänheten tillgång till vatten.
- Målgrupp är allmänheten samt de medlemmar i Båtklubben som har sina båtar där idag.
- Budget bifogas, samt resterande del som inte finansieras av bidrag fördelas mellan de medlemmarna i Båtklubben samt ev. externa finansiärer
- Tidsplan, startar direkt efter godkänd ansökan om ekonomiskt stöd, det första blir upphandling av bryggor, Y-bommar etc, och räknas vara klart inom 6 månader
- Befintlig småbåtshamn är från 1964 och har i stort sett finansieras av Utansjö Bruk, som numera inte finns kvar har underhållit sjunkit de senaste 15 åren, för att säkerställa säkerheten i båthamnen för alla som har sina båtar där idag måste något rejält göras.
- Landsbyggs programmet vill att fler skall ha tillgång till vatten, tanken att även Ambulans samt Rä.tjänst skall kunna nyttja den sjösättnings ramp som kommer att finnas, för att kunna ta sig ut till öar och öppet hav utanför Mörtsal.
- Målet är att vi ska få en mer levande skärgård och tillgänglighet till Ö-världen mellan Härnösand och Kramfors
- Det finns tankar av Olof Stenhammar att släppa några tomter på Åbordsön, men en förutsättning är en större båthamn i Mörtsal
- Ur miljö perspektiv är det betydligt bättre att åka med båt från Mörtsal, än att åka den långa vägen från Härnösand
- Båtklubben Neptun kommer att sköta underhållet, och denna investering kommer att leva i minst 25 år
- Idag är det mycket turister som kommer för att se den vackra vyn över Höga kusten bron, kanske något man skulle kunna utveckla ur turist synpunkt

Top Marine
Floating Marina Installations

OFFERT

Top Marine AB

Box 7
184 03 Ljusterö
www.topmarine.se
info@topmarine.se
+46 70 761 90 92

Entreprenör: Top Marine är en av Nordens ledande tillverkare av bryggor och hamnanläggningar. Vi har nöjda kunder i Baltikum, Finland, Ryssland och ska fortsätta vår expansion i Sverige med focus på 100 % nöjda kunder. Top Marine Sverige AB är registrerat för mervärdeskatt och företaget har F- skattsedel. Allrisk- och ansvarsförsäkring är tecknad hos Länsförsäkringar. Vi är anslutna till ID-06. Våra produkter tillverkas i egna fabriker enligt kvalitetcertifiering ISO 9001 och miljöcertifiering ISO 14001.

Beställare: Mörtsals Båthamn

Omfattning: Entreprenören åtar sig att åt beställaren leverera Betongpontoner och Y-bommar i enlighet med:

- 1 Bifogad offert
- 2 Produktblad
- 3 Ritning

Projekt: Offertförfrågan Flytbryggor

Organisation: Entreprenörens ombud är Mikael Birath

Ekonomi: 1 200 000:- inklusive mervärdesskatt

Garanti: fem år

Tider: Leveranstid enligt senare ök

Leverans: Leverans enligt förfrågan

Mikael Birath

Tel: 08 684 199 00
Mobil: 073 649 70 00
mikael@topmarine.se
www.topmarine.se

Offert

Offertnr
959

Datum
2019-10-22

Leveransadress
Mörtsals Båthamn

Fakturaadress
Mörtsals Båthamn

87015 Mörtsal
Sverige

Kundnr 292
Er referens
Ert ordernr
Leveransvillkor Enligt Förfrågan
Leveranssätt Lastbil/Båt
Ert VAT-nummer

Vår referens
Betaltvillkor
Dröjsmålsränta

Mikael Birath
Enligt Betalplan
10%

Giltig tom

2019-11-23

Artnr	Benämning	Lev ant	Enhet	A-pris	Summa
	BRYGGA B 30 meter trä/betong				
072200	Trä/Betong M Trädäck 2,4 x 5,0 m	6.00	st	0,00	
077200	Betongflytkropp M 2,0 x 2,3 x 0,75 m	6.00	st	0,00	
077100	Fixing set betongflytkropp S/M	6.00	st	0,00	
175200	Kättingfäste trä/betongbrygga	6.00	st	0,00	
039500	Teknikrör Ø 50 mm x 1,0 m	35.00	m	0,00	
102300	Landgång trä båtbygga 1,5 x 6,0 m	1.00		0,00	
102500	Vinkelbeslag landgång	2.00	st	0,00	
	Slitplåt Rf 1000 x 2000 mm	1.00	st	0,00	
172100	Betongankare 1000 kg plog	6.00	st	0,00	
174200	Kätting 16 mm VFZ	90.00	m	0,00	
176200	Schackel 16 mm VFZ	12.00	st	0,00	
	Landkoppel	1.00	st	0,00	
126200	Förtöjningsbom Flexi 6,0 m 1 x 120 l	11.00	st	0,00	
124200	Förtöjningsbom Flexi 4,0 m 1 x 120 l	13.00	st	0,00	
	Transport	1.00	st	0,00	
	Sjösättning	1.00	st	0,00	
	Installation	1.00	st	0,00	
	Summa	1.00	st	280 455,00	280 455,00

Netto	Exkl. moms	Moms	Öresavr	Offertvärde
280 455,00	280 455,00	70 113,75	0,25	SEK 350 569,00

Moms 25% 70 113,75 (280 455,00)

IBAN SE91 8000 0832 7996 4542 8146

Adress
Top Marine Sverige AB
Box 7
18403 Ljusterö
Sverige
www.topmarine.se

Telefon
+46707619092
Fax
E-post
info@topmarine.se

Plusgiro
-
Bankgiro
5167-6575
Säte
Stockholm

Organisationsnr
5590800651
Momsreg.nr
SE559080065101
Godkänd för F-skatt

Offert

Offertnr
960

Datum
2019-10-23

Leveransadress
Mörtsals Båthamn

Fakturaadress
Mörtsals Båthamn

87015 Mörtsal
Sverige

Kundnr 292
Er referens
Er ordernr
Leveransvillkor Enligt Förfrågan
Leveranssätt Lastbil/Båt
Er VAT-nummer

Vår referens
Betaltvillkor
Dröjsmålsränta

Mikael Birath
Enligt Betalplan
10%

Giltig tom 2019-11-23

Artnr	Benämning	Lev ant	Enhet	A-pris	Summa
	BRYGGAC				
	Mellanbro	2.00	st	0,00	
043200	Betongponton HD 3,0 x 15,0 x 1,07 m	1.00	st	0,00	
048500	Kättingbrunn HD	4.00	st	0,00	
048100	Pontonkoppel HD 1 point	2.00	st	0,00	
049100	Fenderlist HD 95 x 145 mm x 1,0 m	30.00	m	0,00	
049500	Teknikrör Ingjutet 110 mm x 1,0 m	30.00	m	0,00	
102100	Landgång trä båtbygga 1,5 x 5,0 m	1.00	st	0,00	
102500	Vinkelbeslag landgång	2.00	st	0,00	
	Slitplåt Rf 1000 x 2000 mm	1.00	st	0,00	
	Kättingkruss	2.00	st	0,00	
172200	Betongankare 2000 kg plog	12.00	st	0,00	
174400	Kätting 22 mm VFZ	180.00	m	0,00	
176400	Schackel 25 mm VFZ	12.00	st	0,00	
	Landkoppel	1.00	st	0,00	
128200	Förtöjningsbom Flexi 8,0 m 2 x 120 l	8.00	st	0,00	
	Transport	2.00	st	0,00	
	Sjösättning	1.00	st	0,00	
	Installation	1.00	st	0,00	
	Summa	1.00	st	377 840,00	377 840,00

Netto	Exkl. moms	Moms	Öresavr	Offertvärde
377 840,00	377 840,00	94 460,00	0,00	SEK 472 300,00

Moms 25% 94 460,00 (377 840,00)

IBAN SE91 8000 0832 7996 4542 8146

Adress
Top Marine Sverige AB
Box 7
18403 Ljusterö
Sverige
www.topmarine.se

Telefon
+46707619092
Fax
E-post
info@topmarine.se

Plusgiro
-
Bankgiro
5167-6575
Säte
Stockholm

Organisationsnr
5590800651
Momsreg.nr
SE559080065101
Godkänd för F-skatt

Offert

Offertnr
961

Datum
2019-10-23

Leveransadress
Mörtsals Båthamn

Fakturaadress
Mörtsals Båthamn

87015 Mörtsal
Sverige

Kundnr 292
Er referens
Ert ordernr
Leveransvillkor Enligt Förfrågan
Leveranssätt Lastbil/Båt
Ert VAT-nummer

Vår referens
Betaltvillkor
Dröjsmålsränta

Mikael Birath
Enligt Betalplan
10%

Giltig tom 2019-11-23

Artnr	Benämning	Lev ant	Enhet	A-pris	Summa
	BRYGGA A				
	"Kommunponton"	2.00	st	0,00	
	Mellanbro	2.00	st	0,00	
043200	Betongponton HD 3,0 x 15,0 x 1,07 m	1.00	st	0,00	
048500	Kättingbrunn HD	4.00	st	0,00	
049100	Fenderlist HD 95 x 145 mm x 1,0 m	30.00	m	0,00	
049500	Teknikrör Ingjutet 110 mm x 1,0 m	30.00	m	0,00	
	Kättingkryss	2.00	st	0,00	
172200	Betongankare 2000 kg plog	12.00	st	0,00	
174400	Kätting 25 mm VFZ	180.00	m	0,00	
176400	Schackel 25 mm VFZ	12.00	st	0,00	
	Landkoppel	1.00	st	0,00	
102100	Landgång trä båtbygga 1,5 x 5,0 m	1.00	st	0,00	
102500	Vinkelbeslag Landgång	2.00	st	0,00	
	Slitplåt Rf 1000 x 2000 mm	1.00	st	0,00	
126200	Förtöjningsbom Flexi 6,0 m 1 x 120 l	9.00	st	0,00	
	Transport	1.00	st	0,00	
	Sjösättning	1.00	st	0,00	
	Installation	1.00	st	0,00	
	Summa	1.00	st	319 500,00	319 500,00

Netto	Exkl. moms	Moms	Öresavr	Offertvärde
319 500,00	319 500,00	79 875,00	0,00	SEK 399 375,00

Moms 25% 79 875,00 (319 500,00)

IBAN SE91 8000 0832 7996 4542 8146

Adress
Top Marine Sverige AB
Box 7
18403 Ljusterö
Sverige
www.topmarine.se

Telefon
+46707619092
Fax
E-post
info@topmarine.se

Plusgiro
-
Bankgiro
5167-6575
Säte
Stockholm

Organisationsnr
5590800651
Momsreg.nr
SE559080065101
Godkänd för F-skatt

FÖRKLARINGAR

BRYGGA A	
Båtplats vid y-bom	8 st
Platsbredd vid y-bom	3,0 m
Längd y-bom	6,0 m
BRYGGA B (Norra)	
Båtplats vid y-bom	10 st
Platsbredd vid y-bom	3,0 m
Längd y-bom	6,0 m
BRYGGA B (Södra)	
Båtplats vid y-bom	12 st
Platsbredd vid y-bom	2,5 m
Längd y-bom	4,0 m
BRYGGA C	
Båtplats vid y-bom	7 st
Platsbredd vid y-bom	3,5 m
Längd y-bom	8,0 m
Totalt antal Platser:	37 st

Kund: Mörtsals Båthamn		Projekt: Förslag ny Båthamn			
Att: Arne Hansson		Offert nr: 872-875	Ritnings nr:	Skala: 1:400	Sida: 1:1 (A3)
		Ritad av: M.Birath			2019.09.19
		Designer:			2019.09.19
		Kontrollerad av: J.Östling			2019.09.19

Kommunstyrelseförvaltningen
Andreas Sjölander
andreas.sjolander@harnosand.se

Sjöfartsutbildning - Härnösand

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens ordförande föreslår kommunstyrelsen besluta
att överlämna delrapporten till Skolnämnden för vidare beredning.

Under förutsättning av beslut i skolnämnden om att återuppta
sjöfartsprogrammet läsåret 2020/2021 föreslår kommunstyrelsens
ordförande kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att ett eventuellt intäktsunderskott på grund av elevunderlag, i enlighet med
ett av skolnämnden beslutat miniantal elever, ska belasta kommunens
resultat för åren 2020-2022.

Under förutsättning av beslut i skolnämnden om att återuppta
sjöfartsprogrammet läsåret 2020/2021 föreslår kommunstyrelsens
ordförande kommunstyrelsen besluta

att årligen avsätta 50 000 kronor från kommunstyrelsens oförutsedda
utgifter för informations- och kommunikationsinsatser under åren 2020-
2022 för att öka intresset för programmet.

Beskrivning av ärendet

Kommundirektören fick i uppdrag vid kommunstyrelsens sammanträde
2019-02-05 att tillsammans med övriga förvaltningar utreda
Sjöfartsutbildningarnas möjliga utveckling i Härnösand i samverkan med
sjöfartsbranschen i Sverige.

Vid dagens sammanträde redovisas en delrapport av uppdraget.
Delrapporten har tagits fram i samarbete med berörd personal, rektor på
Sjöfartsprogrammet samt economicontroller.

Beslutsunderlag

Delrapport Utredning Sjöfartsutbildningens möjliga utveckling i Härnösand,
2019-10-08.

Andreas Sjölander
Kommunstyrelsens ordförande

Redovisning av kommunstyrelsens uppdragsbeslut t o m 2019-12-02 KS19-3

Kommunledningskontoret

Jeanette George

Uppdraget	KS-beslut, datum samt §	Ansvarig för ärendet	Kommentarer	Pågående Avslutat
Uppföljning revisionsgranskning om investeringsprocessen att uppdra åt kommundirektören att se över budget- och uppföljningsprocessen	2018-09-04 § 148	Kommundirektören	Styrleden projekt	Pågår. Vi gör och lär under 2020. Fastställer inför 2022 års budgetprocess. Inkluderar både drift och investering.
Samordning mellan arbetsmarknadsinsatser och försörjningsstöd i kommunen att uppdra till kommundirektören att tillsammans med berörda förvaltningar utreda effektiviseringsmöjligheter i samordning mellan arbetsmarknadsinsatser och försörjningsstöd.	2019-02-05 § 25	Kommundirektören	Utredningsdirektiv finns och arbete pågår	Pågår. Planen är att vidareutveckla nuvarande (sam)arbete mellan ALN och SN. Kopplar på Arbetsmarknads-torg, DUA och KIVO. Dialogmöte med verksamhetsledning under december.
Samordning av tillsyn och tillståndsgivning av alkoholserving och livsmedelskontroll att uppdra till kommundirektören att tillsammans med berörda förvaltningar utreda effektiviseringsmöjligheter i samordning inom tillsyn och tillståndsgivning av alkoholserving och livsmedel	2019-02-05 § 26	Kommundirektören	Arbete pågår	Pågår. SAM och SN tillsammans. Skarpa förslag kommer i december/januari. Risk- och konsekvensanalyser genomförs just nu. SWOT genomförd.
Förändrade budgetförutsättningar utifrån konsekvenser av ny redovisningsmodell att uppdra åt kommundirektören att återrapportera utredningsuppdragen: a) Framtida drift och	2019-05-07 § 85	Kommundirektören	Utredningsdirektiv under framtagande	a) Styrleden b) Bolags VD:ar och KLG vill samfällt fördjupa koncernsamarbetet under 2020. Koncernledningsgrupper, Lokalgrupp, Möten om Berg- och fjärrvärme är några exempel.

<p>organisation</p> <p>b) Översyn av bolagsform för kommunen och dessbolag</p> <p>c) Samordning och organisation av lokaler i kommunen</p> <p>d) Samordning av kommunkoncernens IT-tjänster senast i december 2019</p>			<p>Utredning pågår studiebesök i Piteå genomfört</p> <p>Lokalsamordnare anställd för ett år medan vidare utredning pågår</p> <p>Kartläggning genomförd. Samordningsplanering påbörjad.</p>	<p>c) Lokalgruppen har det strategiska ansvaret. Ansvar och rollfördelning från operativ till strategisk nivå är under framtagande.</p> <p>d) Arbetet pågår. "Slutrapport" inkluderande förändringar på längre sikt kommer senast januari 2020.</p>
<p>Kostverksamhet i Härnösands kommun att uppdraga till kommundirektören att senast i december 2019 i samband med översyn av kostverksamheten utarbeta Policy för kostverksamhet i Härnösands kommun</p>	2019-06-04 § 118	Kommundirektören	<p>Sker i samband med kostöversynen</p>	<p>Pågår. Kartläggningsarbete fram till november/december. Analysarbete december/januari. Förslag på eventuella förändringar senast mars 2020.</p>
<p>Sjöfartsutbildningen – Härnösand att förslagen lämnas till kommundirektören för beredning</p>	2019-09-10	Kommundirektören		<p>Pågår. Delrapport 1: Gymnasieutbildning=Avslutad. Delrapport 2 YH-utbildning kommer i februari Slutrapport kommer i augusti 2020.</p>
<p>Samverkansavtal mellan Härnösands kommun och Möten i Härnösand AB att ge kommundirektören i uppdrag att underteckna samverkansavtalet och att redovisa uppföljning och utvärdering av arbetet till kommunstyrelsen senast i kommunstyrelsens junisammanträde</p>	2019-11-05 § 168	Kommundirektören		<p>Pågår (precis inletts). Uppföljning/utvärdering i juni 2020.</p>

Kommunstyrelseförvaltningen

Jeanette George, 0611 34 80 16

jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Anmälan av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att godkänna redovisning av delegationsbeslut.

Tillväxtavdelningen

Fastighetsärenden

2019-11-04

HR-avdelningen

Personalärenden fattade enligt delegation

2019-10-01 – 2019-10-31

Personalärenden fattade enligt delegation

2019-11-01 – 2019-11-30

Jeanette George
Kommunsekreterare

Bilaga – Delegationsbeslut

Datum
2019-11-04

KS HÄRNÖSANDS KOMMUN
2019 -11- 0 8
Dnr.

Tillväxtavdelningen

Hanna Viklund, 0611-348117
hanna.viklund@harnosand.se

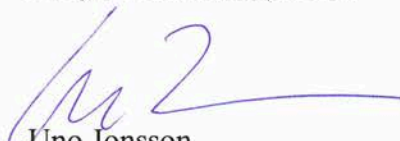
Kommunstyrelsen

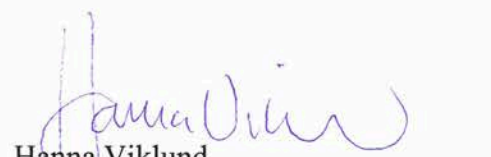
Anmälan av delegationsbeslut

Följande ärenden har under september - oktober månad 2019 beslutats med delegation från Kommunstyrelsen.

- KS 2019-000388, överlåtelse av bostadsarrende på fastigheten Saltvik 2:73. Arrendet överläts med samma villkor som tidigare arrendator hade. Avtalet undertecknat 2019-09-04.
- KS2018-000425-261, Ömsesidig uppsägning av arrendeavtal, gällande foodcourtplats nr 2. Avtalet upphör att gälla 2019-12-08. Avtalet är undertecknad 2019-09-05.

Delges Kommunstyrelsen

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Hanna Viklund
Mark- och exploateringshandläggare

Personalärenden fattade enligt delegation:

2019-10-01—2019-10-31

Nämnd		Antal
Arbetslivsförvaltningen	anst.avtal	10 st
"	avgång från tjänst	2 st
Kommunstyrelseförv.	anst.avtal	6 st
"	avgång från tjänst	2 st
Samhällsförvaltningen	anst.avtal	3 st
"	avgång från tjänst	1 st
Skolförvaltningen	anst.avtal	34 st
"	avgång från tjänst	9 st
Socialförvaltningen	anst.avtal	0 st
"	avgång från tjänst	6 st

Kompletta handlingar finns på den enskilda förvaltningen och HR-avdelningen.

Intygas

2019-11-01

.....
Gudrun Pettersson

Personalärenden fattade enligt delegation:

20191101--20191130

Nämnd		Antal
Arbetslivsförvaltningen	anst.avtal	11 st
"	avgång från tjänst	1 st
Kommunstyrelseförv.	anst.avtal	9 st
"	avgång från tjänst	2 st
Samhällsförvaltningen	anst.avtal	1 st
"	avgång från tjänst	1 st
Skolförvaltningen	anst.avtal	5 st
"	avgång från tjänst	0 st
Socialförvaltningen	anst.avtal	0 st
"	avgång från tjänst	0 st

Kompleta handlingar finns på den enskilda förvaltningen och HR-avdelningen.

Intygas

2019-11-22

.....
Gudrun Pettersson

Kommunstyrelseförvaltningen
Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2019

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att ärendena för kännedom läggs till handlingarna.

Grundläggande granskning Arbetslivsnämnden	1
Grundläggande granskning Samhällsnämnden	11
Grundläggande granskning Skolnämnden	21
Grundläggande granskning Socialnämnden	31
Protokollsutdrag, 2019-11-21 Socialnämnden Verksamhetsplan 2020	41
Protokollsutdrag, 2019-10-31 § § 183, Redovisning av planerad effekt samt uppnådd effekt av beslutade besparingar	74
Hemab Elförsäljning AB (HEFAB) – Sammanträdesprotokoll 2019-09-26	86
Technicus i Mitt Sverige AB – Sammanträdesprotokoll 2019-06-17	89
Technicus i Mitt Sverige AB – Sammanträdesprotokoll 2019-08-22	92
Technicus i Mitt Sverige AB – Sammanträdesprotokoll 2019-09-16 med bilagor	95
Technicus – Minnesanteckningar ägarmöte 2019-10-15	105
Lägesrapport- och slutrapport – Projekt – High Coast Invest	135
Förvaltningsrätten Härnösand Dom 513-17, 2019-11-07	144
Förvaltningsrätten Härnösand Dom 5216-17, 2019-11-07	156
Information till kommunerna om kommande enkäter från Boverket	168

Jeanette George

Kommunsekreterare

Bilaga – Anmälan av ärenden för kännedom till KS 2019-12-03

Härnösands kommuns revisorer

Till
Arbetslivsnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen

2019-11-21

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

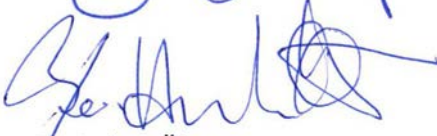
Revisionen önskar att arbetslivsnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 27 februari 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lana.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Sigge Tjärnlund
Ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Ingrid Flodin
Viceordförande

Grundläggande granskning - arbetslivsnämnden

Revisionsrapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2019-11-21

Antal sidor 8

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Utbildning	4
3.2	Målstyrning	5
3.3	Ekonomistyrning	6
3.4	Uppföljning av intern kontroll	7
4	Risker och utmaningar identifierade av nämnden	8

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Vår sammanfattande bedömning utifrån rapporten är att styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål kan tydliggöras och att arbetet med intern kontroll kan förstärkas.

Vi rekommenderar arbetslivsnämnden:

- att gå igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser, se avsnitt 3.
- att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, se avsnitt 3.3
- att arbetet med intern kontroll ses över, se avsnitt 3.4.

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna, både ordinarie och ersättare, i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med presidiet för respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande frågor samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till nämnden
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.

Rapporten är faktakontrollerad av arbetslivsnämndens ordförande och förvaltningschef arbetslivsförvaltningen.

3 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 16 ledamöter. Fem ordinarie ledamöter och fyra ersättare har svarat.

Vi rekommenderar att nämnden går igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser.

3.1 Utbildning

Arbetslivsnämnden har erbjudit de förtroendevalda en utbildning uppdelad i tre delar över två dagar. Den första utbildningsdelen berörde kommunallagen, övergripande styrdokument, skollagen samt offentlighets- och sekretesslagstiftningen. Vidare fick nämnden information om arbete- och integration.

Under den andra utbildningsdelen fick de förtroendevalda ta del av utbildning avseende ärendeprocessen, diariier/E-arkiv och GDPR.

Den tredje utbildningsdelen berörde jäv och korruption samt hot och våld. Utöver detta fick nämnden även information om vuxenutbildningen.

Av de svarande anser sju stycken att de tagit del av en ändamålsenlig utbildning. Till svar på om något saknades i utbildningen framkom det att del av ledamöterna önskar mer omfattande utbildning kring relevant lagstiftning. Vidare framkom det att nämnden är i behov av att göra verksamhetsbesök hos de verksamheter som faller under nämndens ansvarsområde.

3.1.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden erbjudit de förtroendevalda utbildning.

Däremot anser vi att det är viktigt att nya förtroendevalda ledamöter får ta del av en grundläggande politikerutbildning som bl.a. lyfter nämndens arbete och ansvar samt kommunens styrning och ledning i syfte att underlätta införandefasen i den politiska arenan.

3.2 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt mål som är tydligt kopplade till KF:s mål?	6		2	1
1.2	Har nämnden/styrelsen formulerat målen så att de är mätbara	3		4	2
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året?	7		1	1
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen? ¹	4	1	1	3

Nämnden beslutade den 25 oktober 2018² att anta verksamhetsplan med intern kontrollplan, mål och budget för år 2019. Denna verksamhetsplan reviderades och beslut togs den 14 februari 2019 att anta en ny reviderad verksamhetsplan för år 2019³. Den huvudsakliga orsaken till att verksamhetsplanen reviderades grundade sig i en ny skattemedelsram vilket resulterade i besparingar inom verksamheten. Totalt innebar den nya skattemedelsramen en minskning i budget på 2 mnkr samt ett mål på ett resultatöverskott på 2 mnkr.

Nämnden har i sin verksamhetsplan för år 2019 redogjort för kommunfullmäktiges övergripande mål för kommunen samt nämndens tillhörande resultatuppdrag. Däremot framgår det inte hur indikatorerna för resultatuppdragen ska kontrolleras eller genomföras. I verksamhetsplanen saknas även måltal för år 2019 avseende andelen deltagare som efter tolv månaders arbetsförberedande insatser upplever en förbättrad anställningsbarhet.

Vi har tagit del av måluppföljning per 2019-08-31 varav det framgår att nämnden bedömer att två av tre verksamhetsmål kommer att uppnås per helår. Det mål som inte bedöms uppnås är målet "andelen deltagare under 40 år, som saknar grundskole- eller gymnasiebetyg, och som är inskrivna i arbetsmarknadsåtgärd som börjar studera för att komplettera betygen ska öka". För att detta mål ska uppnås bedömer nämnden att det finns ett behov av med individualiserad motivation alternativt ytterligare stöd.

I samband med nämndsträffen⁴ framkom det att målet avseende "andelen deltagare som efter tolv månaders arbetsförberedande insatser upplever en förbättrad anställningsbarhet ska öka" kommer tas bort inför år 2020. Detta då det konstaterades i en rapport att anställningsbarheten är omöjlig att mäta och hittills varit ett mål som varit svårt att nå.

¹ En ledamot har till fråga 1.4 svarat att nämnden följer upp målen vid sammanträdena och diskuterar dessa ifall det finns brister.

² 2018-10-25 § 83

³ 2018-04-14 § 18

⁴ 2019-06-13

3.2.1 Bedömning

Vi bedömer att det är svårt att utifrån nämndens verksamhetsplan uppfatta hur resultatuppdragen ska uppfyllas, mätas och följas upp. Nämnden bör regelbundet följa upp resultatuppdragen/målen och om avvikelse konstateras besluta om måluppfyllande åtgärder. Vi rekommenderar därför att nämnden ser över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål.

3.3 Ekonomistyrning

2	Ekonomistyrning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt en budget i balans?	8		1	
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året?	9			
2.3	Fattas beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget?	8		1	
2.4	Har nämnden/styrelsen redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget?	4	1		4

Nämnden antog den reviderade budgeten 14 februari 2019⁵. Vi har tagit del av budgetuppföljning per februari, april samt augusti samt delårsrapporter per 2019-04-30 och 2019-08-31.

Av den ekonomiska uppföljningen per sista april framgår ett överskott på 3,1 mnkr vilket förklaras av intäkternas skillnad gentemot budget och då specifikt de externa intäkterna. Prognosen per helår visar på +2,8 mnkr och därmed förväntar sig nämnden att överskottskravet på +2,0 mnkr kommer att uppnås.

Av delårsrapporten per sista augusti framgår en positiv avvikelse för perioden på 3,3 mnkr samt ett prognostiserat utfall per helår på + 2,6 mnkr. Detta medför att nämnden bedömer att överskottskravet på +2,0 mnkr kommer att uppnås. Överskottet kan bl.a. förklaras av högre bidrag från Arbetsförmedlingen än budgeterat samt överskott från verksamhetsområdet för Arbete- och Integration.

3.3.1 Bedömning

Vi har inga kommentarer.

⁵ 2019-02-14 § 18

3.4 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	6			3
3.2	Är nämnden/styrelsen delaktig i risk- och konsekvensanalysen som ligger till grund för planen? ⁶	1		3	5
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen	6	1	1	1
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister	5		2	2

Nämnden har upprättat en internkontrollplan för år 2019 som bygger på två olika fokusområden. Vi har dock inte tagit del av någon risk- och väsentlighetsanalys som ligger till grund för kontrollplanen. Vidare framkommer det inte heller hur eller när dessa fokusområden ska kontrolleras.

Vi har inte tagit del av någon uppföljning av intern kontroll.

3.4.1 Bedömning

Vi konstaterar att nämnden i samband med fastställandet av verksamhetsplanen för år 2019 omnämnt två internkontrollmoment. Vi anser att en risk- och väsentlighetsanalys bör ligga till grund för uppföljning av den interna kontrollen. Detta för att säkerställa att de risker som finns inom verksamhetens områden uppdagas och även ligger till grund för den kommande uppföljningen.

Vi bedömer vidare att identifierade fokusområden regelbundet bör följas upp löpande under året, detta för att i längden förhindra att fel uppstår och för att säkerställa att processen är effektiv.

⁶ En ledamot har till fråga 3.2 svarat att personen tror att ordförande är involverad och att nämnden informeras vid möten.

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - arbetslivsnämnden

2019-11-21

4 Risker och utmaningar identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat följande som utmaningar:

- hantering av extern kommunikation och bemötande med olika kunder/målgrupper
- sekretess och GDPR
- kompetens- och resursförsörjning
- eventuell nedläggning av arbetsförmedlingen

Datum som ovan

KPMG AB

Klara Engström
Certifierad kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Härnösands kommuns revisorer

Till
Samhällsnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen

2019-11-21

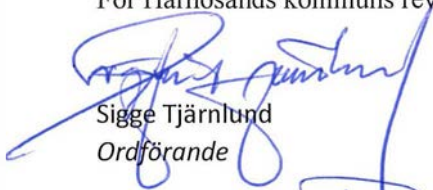
Revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

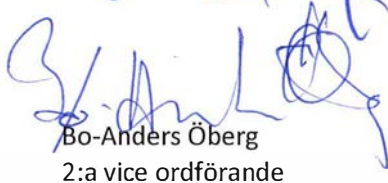
Revisionen önskar att samhällsnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 27 februari 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Sigge Tjärnlund
Ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Grundläggande granskning - Samhällsnämnden

Revisionsrapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2019-11-21

Antal sidor 8

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Utbildning	4
3.2	Målstyrning	5
3.3	Ekonomistyrning	6
3.4	Uppföljning av intern kontroll	7
4	Risker och utmaningar identifierade av nämnden	8

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Vår sammanfattade bedömning är att styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål kan tydliggöras och förstärka arbetet med internkontroll.

Vi rekommenderar samhällsnämnden:

- att gå igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser, se avsnitt 3.
- att i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomföra en grundläggande politikerutbildning, se avsnitt 3.1
- att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, avsnitt 3.2
- att formalisera handlingsplanen så att det tydligt framgår vilka åtgärder som ska vidtas, vilken effekt de beräknas få och när, avsnitt 3.3.
- att arbetet med intern kontroll ses över, se avsnitt 3.4

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med presidiet för respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande frågor samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till nämnden
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.

Rapporten är faktakontrollerad av samhällsnämndens ordförande och förvaltningschef samhällsförvaltningen.

3 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 18 ledamöter och ersättare. Åtta ordinarie ledamöter och fyra ersättare har svarat.

Vi rekommenderar att nämnden går igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser.

3.1 Utbildning

De förtroendevalda inom samhällsnämnden fick i samband med inledande sammanträden under 2019 en presentation av förvaltningens organisation och verksamheter. Vidare under våren fick nämnden fortlöpande information kring förvaltningens arbete. Detta möjliggjorde för nämnden att på ett djupare plan ta del av information om verksamheterna samt ställa frågor.

Av de svarande anser sju stycken att de tagit del av ändamålsenlig utbildning. Två personer har till frågan gällande utbildning kommenterat de inte fått tagit del av någon utbildning samt att nya förtroendevalda kan känna sig vilsna i sitt arbete.

En person har däremot kommenterat att det har varit bra introduktioner till nämndens ansvarsområden

3.1.1 Bedömning

Vi ser positivt på att de förtroendevalda fått tagit del av information kring förvaltningens verksamheter. Däremot anser vi att det är viktigt att nya förtroendevalda ledamöter får ta del av en grundläggande politikerutbildning som bl.a. lyfter nämndens arbete och ansvar samt kommunens styrning och ledning i syfte att underlätta införandefasen i den politiska arenan.

Vi rekommenderar att nämnden i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomför en grundläggande politikerutbildning.

3.2 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt mål som är tydligt kopplade till KF:s mål?	9		3	
1.2	Har nämnden/styrelsen formulerat målen så att de är mätbara?	8		4	
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året?	9		3	
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen?	8		4	

Nämnden beslutade den 25 oktober år 2018¹ att anta verksamhetsplan med tillhörande budget inför år 2019. Denna verksamhetsplan reviderades och beslut togs 28 februari 2019² att anta en ny reviderad verksamhetsplan. Till grund för revideringen ligger ett resultatkrav på 5,0 mnkr.

Av verksamhetsplanen framgår de kommunövergripande mål som rör nämndens verksamhet samt de tillhörande resultatuppdrag och styrtal. Utöver kommunfullmäktiges beslutade resultatuppdrag har nämnden även utvecklat egna verksamhetsmål i syfte att föra organisationen närmare kommunens övergripande mål. För flera av verksamhetsmålen framgår däremot inte när målen ska följas upp.

Vi har tagit del av nämndens måluppföljning per sista april och per sista augusti. Av uppföljningen per sista april framgår att nämnden följer upp två av nio verksamhetsmål varav dessa är målet med ett ökat antal resor med kollektivtrafik och en ökad upplevelse av trygghet och inflytande hos ungdomar. Vad gäller verksamhetsmålet avseende ett ökat antal resor med kollektivtrafik bedömer nämnden att målet kommer att uppnås medan upplevelsen av trygghet och inflytande hos ungdomar har kvarstående utmaningar även om rapporten visar på förbättringar.

Av delårsrapporten per sista augusti följer nämnden upp ett av nio mål varav detta är verksamhetsmålet gällande ett ökat antal resor med kollektivtrafik. Av rapporten framgår att nämnden fortfarande bedömer att målet kommer att uppnås och att reseökningen ligger på ca 50 % jämfört med samma period år 2018. Vilket delvis bör kunna förklaras av subventioneringen av kollektivtrafiken.

3.2.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden beslutat om egna mål i syfte att föra organisationen närmare kommunens övergripande mål. Däremot anser vi att det även är viktigt att styra, och därmed följa upp, mot de mål som kommunfullmäktige fastställt i verksamhetsplanen. I och med att merparten av fullmäktiges mål endast följs upp en

¹ 2018-10-25 § 178

² 2019-02-27 § 38

gång per år saknar nämnden möjligheten att vidta åtgärder under året. Uppföljningen blir således endast en form av efterkontroll.

Vi anser att nämnden regelbundet behöver följa upp att indikatorer och måltal följs samt deras effekt på verksamhetsmålen. Detta för att vid avvikelser kunna fatta beslut om måluppfyllande åtgärder.

Vi rekommenderar att nämnden ser över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål.

3.3 Ekonomistyrning

2	Ekonomistyrning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt en budget i balans?	10		2	
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året?	10		2	
2.3	Har nämnden/styrelsen fattat beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget?	5	1	6	
2.4	Har nämnden/styrelsen redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget?	8	3		1

Nämnden beslutade om reviderad budget 2019-02-28³ med ett resultatkrav på 5,0 mnkr.

Vi har tagit del av budgetuppföljningar per jan-feb⁴, mars, april, och maj varav maj⁴ månad påvisade ett underskott motsvarande 3,0 mnkr.

Av den ekonomiska rapporten per sista april framgår att nämnden redovisar en budgetavvikelse med ett underskott på 1,0 mnkr. Detta underskott förklaras bl.a. av ökade personalkostnader och köp av verksamhet. Prognosen per helår visar ett resultat om ett överskott på 5,1 mnkr.

Av delårsrapporten per sista augusti framgår att nämnden påvisar ett nollresultat, vilket innebär att nämnden därav redovisar en negativ avvikelse på 3,4 mnkr. Denna negativa avvikelse förklaras främst av en förlikningskostnad nämnden antagit med den förra entreprenören gällande snöröjning under vintern år 2018 samt ökade kostnader för kollektivtrafik. Prognosen per helår visar en negativ avvikelse på 2,9 mnkr.

Vi noterar även att nämnden till följd av det ekonomiska utfallet per sista augusti har utarbetat en ekonomisk handlingsplan⁵ i syfte att nå en budget i balans. De förslagna åtgärderna innefattar bl.a. en fortsatt återhållsamhet, besparingar inom kollektivtrafik och en förskjutning av takreoveringen på Ängevallen till år 2020.

³ 2019-02-28 § 38

⁴ Redovisades muntligt.

⁵ 2019-09-19 § 126

3.3.1 Bedömning

Vi kan konstatera att nämnden följer upp ekonomin regelbundet vilket vi ser positivt på.

Nämnden har antagit en handlingsplan för att nå en budget i balans, d.v.s. ett överskott motsvarande 5 mnkr. Handlingsplanen saknar dock konkreta uppgifter om vilka belopp som beräknas sparas samt en tydlig handlingsplan utifrån för att nå en budget i balans.

Vi rekommenderar att handlingsplanen formaliseras så att det tydligt framgår vilka åtgärder som ska vidtas, vilken effekt de beräknas få och när.

3.4 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	9		2	1
3.2	Är nämnden/styrelsen delaktig i risk- och konsekvensanalysen som ligger till grund för planen? ⁶	6		4	2
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen	8		3	1
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister	11		1	

Vi har tagit del av nämndens internkontrollplan⁷. Planen omfattar två stycken punkter som bygger på att se över processen för hur synpunktshandlingen fungerar samt processen för beslut som tas i kommunfullmäktige med uppdrag till samhällsnämnden.

Vi har inte tagit del av någon risk- och väsentlighetsanalys som ligger till grund för internkontrollplanen.

Uppföljning av internkontroll ska enligt uppgift ske i samband med bokslut per sista december.

3.4.1 Bedömning

Vi anser att en risk- och väsentlighetsanalys bör ligga till grund för uppföljning av den interna kontrollen. Detta för att säkerställa att de risker som finns inom verksamhetens områden uppdagas och även ligger till grund för den kommande uppföljningen.

Vi anser att det är nämnden som är ytterst ansvarig för att den interna kontrollen blir effektiv. Genom att identifiera kontroller som förhindrar att fel uppstår blir processen mer effektiv och risken för fel mindre. Vi skulle även se att nämnden följer upp intern kontroll löpande under året.

⁶ En ledamot har till fråga 3.2 svarat att det är en arbetsgrupp som är delaktig i risk- och konsekvensanalysen

⁷ 2018-10-25 § 179

Härnösands kommun
Grundläggande granskning – Samhällsnämnden

2019-11-21

Vi bedömer även att nämnden bör upprätta en risk- och väsentlighetsanalys för att kunna identifiera och säkerställa att de mest kritiska områdena följs upp.

Vi rekommenderar nämnden att upprätta en risk- och väsentlighetsanalys till grund för internkontrollplanen samt följer upp internkontrollen löpande under året.

4 Risker och utmaningar identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat det ekonomiska läget, okända miljögifter och underhåll av infrastruktur som utmaningar. Vidare framkommer även effekter av klimatförändringar såsom översvämningsrisker och snöfall som identifierade utmaningar.

Datum som ovan

KPMG AB

Klara Engström
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Härnösands kommuns revisorer

Till
Skolnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen

2019-11-21

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

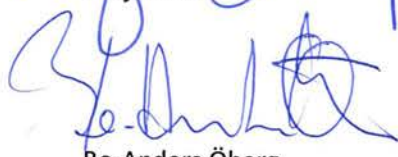
Revisionen önskar att skolnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 27 februari 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lena.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Sigge Tjärnlund
Ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Grundläggande granskning - Skolnämnden

Revisionsrapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2019-11-21

Antal sidor 8

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Utbildning	4
3.2	Målstyrning	5
3.3	Ekonomistyrning	6
3.4	Uppföljning av intern kontroll	7
4	Risker identifierade av nämnden	8

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Vår sammanfattande bedömning utifrån rapporten är att styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål kan tydliggöras och att arbetet med intern kontroll kan förstärkas.

Vi lämnar utifrån vår granskning följande rekommendationer.

- att nämnden går igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser samt undersöker varför så få ledamöter har svarat, se avsnitt 3.
- att nämnden i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomför en grundläggande politikerutbildning, se avsnitt 3.1
- att nämnden ser över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, se avsnitt 3.2
- att se över arbetet med intern kontroll., se avsnitt 3.4.

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna, både ordinarie och ersättare, i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med presidiet för respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande frågor samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer avseende
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till nämnden
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.

Rapporten är faktakontrollerad av skolchef, skolnämndens ordförande har fått rapporten för faktakontroll men ej återkopplat.

3 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 18 ledamöter och ersättare. Sju ordinarie ledamöter och en ersättare har svarat på enkäten.

Vi anser att det är väsentligt att revisionens granskningar beaktas. Vi rekommenderar att nämnden undersöker varför så få har svarat samt att nämnden går igenom resultatet av enkäten tillsammans med våra slutsatser.

3.1 Utbildning

De förtroendevalda inom skolnämnden fick i samband med inledande sammanträden mellan januari och maj ta del av utbildning. Dessa ska enligt uppgift delgivits via informationspunkter varav de förtroendevalda bl.a. tagit del av information kring skollagen, kommunallagen och forskning gällande skolområdet¹.

Vidare har de förtroendevalda fått träffa personal som jobbar centralt i förvaltningen i syfte att få en överblick av förvaltningens arbete och möjligheten till att föra en dialog kring arbetet som bedrivs.

Av de svarande anser åtta stycken att de tagit del av ändamålsenlig utbildning. Till svar på frågan huruvida det saknades något i utbildningen har en person svarat att information inte är samma sak som utbildning. Ytterligare en person har däremot kommenterat att utbildningen tillgodoser utbildningsbehovet.

3.1.1 Bedömning

Vi ser positivt på att de förtroendevalda fått tagit del av information kring relevanta lagar och forskning som berör nämndens verksamhet. Likaså att nämnden fått träffa verksamheter kopplade till nämndens arbete. Däremot har de nya förtroendevalda inte tagit del av någon grundläggande politikerutbildning i syfte att underlätta införandefasen i den politiska arenan.

Vi rekommenderar att nämnden i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomför en grundläggande politikerutbildning.

¹ En ledamot har till fråga om utbildning svarat att "information inte är samma sak som utbildning".

3.2 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt mål som är tydligt kopplade till KF:s mål?	6			1
1.2	Har nämnden/styrelsen formulerat målen så att de är mätbara	2		4	1
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året?	4		3	
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen?	4		1	2

Nämnden beslutade den 25 oktober 2018² att anta verksamhetsplan med intern kontrollplan för år 2019. Denna verksamhetsplan kom senare att revideras och beslut togs den 21 februari 2019 att anta en ny reviderad verksamhetsplan för år 2019³. Den huvudsakliga orsaken till att verksamhetsplanen reviderades grundade sig i en ny skattemedelsram⁴ som resulterade i besparingar inom verksamheten. Totalt innebar den nya skattemedelsramen en minskad budget motsvarande 8 mnkr.

Nämnden har i sin verksamhetsplan för år 2019 kommenterat fullmäktiges övergripande mål för kommunen samt nämndens tilldelade resultatuppdrag med tillhörande styrtal. Verksamhetsplanen redogör även översiktligt för hur nämnden ska uppfylla resultatuppdragen vilket har brutits ner i mindre aktiviteter/satsningar samt att det förs en redogörelse för nämndens egna beslutade mål.

Vi har tagit del av måluppföljning per sista augusti som redogör för verksamhetsmålet gällande miljöcertifiering av skolförvaltningens samtliga enheter. Per sista augusti når nämnden inte verksamhetsmålet vilket beskrivs grunda sig i att certifieringsprocessen tagit mer tid i anspråk än förväntat. Vad gäller övriga fem verksamhetsmål framgår att dessa ska följas upp under tertial tre.

3.2.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden redogör för hur de övergripande verksamhetsmålen ska uppfyllas. Däremot anser vi att det även är viktigt att styra, och därmed följa upp, mot de mål som kommunfullmäktige fastställt i verksamhetsplanen. I och med att merparten av fullmäktiges mål endast följs upp en gång per år saknar nämnden möjligheten att vidta åtgärder under året. Uppföljningen blir således endast en form av efterkontroll.

Vi anser att nämnden regelbundet behöver följa upp att indikatorer och måltal följs samt deras effekt på verksamhetsmålen. Detta för att vid avvikelser kunna fatta beslut om måluppfyllande åtgärder.

² 2018-10-25 § 108

³ 2019-02-21 § 29

⁴ 2018-12-13 § 127

Vi rekommenderar därför att nämnden ser över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål.

3.3 Ekonomistyrning

2	Ekonomistyrning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt en budget i balans?	4	3		
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året?	6			1
2.3	Har nämnden/styrelsen fattat beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget?		3	3	1
2.4	Har nämnden/styrelsen redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget?	1	2		4

Nämnden antog den reviderade budgeten 21 februari 2019⁵.

Vi har tagit del av ekonomiska månadsrapporter per februari, mars, maj, juni och juli samt tertialrapport 1. Den ekonomiska prognosen per sista april visar en positiv budgetavvikelse motsvarande 3,0 mnkr och en budget i balans per helår. Av den ekonomiska månadsrapporten per sista juli framgår en positiv budgetavvikelse motsvarande 3,1 mnkr som framförallt förklaras av högre intäkter i form av statsbidrag från Skolverket. Av den ekonomiska månadsrapporten per sista juli framgår inte prognos per helår.

Vi har även tagit del av nämndens delårsrapport per sista augusti som visar ett överskott på 0,1 mnkr. För samma period är det dock budgeterat med ett underskott på 2,1 mnkr vilket ger en positiv budgetavvikelse motsvarande 2,2 mnkr. Prognosen per helår visar en ekonomi i balans.

3.3.1 Bedömning

Vi har inga kommentarer.

⁵ 2019-02-21 § 29

3.4 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	5			2
3.2	Är nämnden/styrelsen delaktig i risk- och konsekvensanalysen som ligger till grund för planen?	2		2	3
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen	6		1	
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister	5		1	1

Nämnden har upprättat en internkontrollplan för år 2019⁶ som bygger på tre olika fokusområden. Det framkommer däremot inget underlag som ligger till grund för varför dessa fokusområden valdes ut. Vidare framkommer det inte heller hur eller när dessa fokusområden ska kontrolleras.

Vi har inte tagit del av någon uppföljning av intern kontroll.

3.4.1 Bedömning

Vi anser att risk- och väsentlighetsanalysen bör utgå från verksamheternas processer och de kontroller som redan är inarbetade i processernas styrning. Brister eller avsaknad av inarbetade kontroller i processerna som är funktionella och effektiva kan därigenom upptäckas och åtgärdas i förebyggande syfte. Uppföljningen av intern kontroll avseende kontrollmoment bör därför vara inriktad på att kontrollera följsamhet till de redan inarbetade kontrollerna i processerna samt identifiera brister i dessa kontroller.

Vi är tveksamma till om det som nämnden valt att följa upp är faktiska kontrollmoment då dessa saknar löpande uppföljning under året.

Vi rekommenderar nämnden att se över arbetet med intern kontroll.

⁶ 2018-10-25 § 108

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - Skolnämnden

2019-11-21

4 Risker identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat det ekonomiska läget, kompetens- och resursbrist och eventuell nedläggning av skolor utanför tätorten som utmaningar. Vidare framkommer även utmaningen med mobbning, förtryck och psykisk ohälsa som risker.

Datum som ovan

KPMG AB

Klara Engström
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Härnösands kommuns revisorer

Till
Socialnämnd

För kännedom:
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen

2019-11-21

Revisionsrapport ”Grundläggande granskning”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en grundläggande granskning för att bedöma om nämnden har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionen önskar att socialnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 27 februari 2020. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lana.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

Ingrid Flodin
Vice ordförande

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Grundläggande granskning - Socialnämnden

Revisionsrapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2019-11-21

Antal sidor 8

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Enkät – resultat	4
3.1	Utbildning	4
3.2	Målstyrning	5
3.3	Ekonomistyrning	6
3.4	Uppföljning av intern kontroll	7
4	Risker identifierade av nämnden	8

1 Sammanfattning

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

Lägg in sammanfattande bedömning

Vi rekommenderar socialnämnden:

- att i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomföra en grundläggande politikerutbildning, se avsnitt 3.1
- att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål, avsnitt 3.2
- att se över arbetet med intern kontroll, se avsnitt 3.4.

2 Inledning/bakgrund

Kommunallagen ger uttryck för att revisorerna årligen ska granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas verksamhetsområde.

Grundläggande granskning är den granskning som varje år genomförs avseende styrelse och nämnder. Den grundläggande granskningen är till sin karaktär en löpande insamling av fakta och iakttagelser. Granskningen ska ge underlag för att bedöma styrelsens och nämndernas styrning, uppföljning och kontroll, säkerhet i redovisnings-system och rutiner samt måluppfyllelse, för att kunna uttala sig i ansvarsfrågan.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med den grundläggande granskningen är att bedöma om styrelse och nämnder har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

I årets grundläggande granskning har ledamöterna, både ordinarie och ersättare, i styrelse och nämnder fått frågor skickat till sig via en webbenkät. Revisorerna har vid träff med presidiet för respektive styrelse och nämnd ställt kompletterande frågor samt samlat in underlag som styrker svaren i enkäten.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap § 6
- Gällande lagar och rekommendationer
- Tillämpbara interna regelverk och policys

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Enkät till nämnden
- KPMG har tillsammans med revisionen har träffat presidiet
- Dokumentstudier av underlag erhållits av nämnden och inhämtas från hemsida, bl.a. protokoll, verksamhetsplan, delårsrapport, internkontrollplan.

Rapporten är faktakontrollerad av socialnämndens ordförande och förvaltningschef på socialförvaltningen.

3 Enkät – resultat

Enkäten har skickats till 18 ledamöter och ersättare. Åtta ordinarie ledamöter och fem ersättare har svarat.

3.1 Utbildning

Socialnämnden har enligt uppgift inte erbjudit de förtroendevalda någon grundläggande politikerutbildning. Däremot har ledamöterna fått en grundläggande introduktion gällande deras roll samt en kort introduktion kring relevant lagstiftning.

I oktober månad hade nämnden en informationsdag tillsammans med förvaltningen, dagen innehöll bl.a. verksamhetsbesök, information om olika verksamheter samt information kring ekonomi och aktuell lagstiftning.

Av de svarande anser åtta stycken att de tagit del av ändamålsenlig utbildning. Till svar på frågan huruvida det saknades något i utbildningen har två personer efterfrågat mer utbildning gällande intern kontroll.

3.1.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden erbjudit de förtroendevalda utbildning. Däremot anser vi att det är viktigt att nya förtroendevalda ledamöter får ta del av en grundläggande politikerutbildning som bl.a. lyfter nämndens arbete och ansvar samt kommunens styrning och ledning i syfte att underlätta införandefasen i den politiska arenan.

Vi rekommenderar att nämnden i samverkan med kommunstyrelsen och övriga nämnder genomför en grundläggande politikerutbildning.

3.2 Målstyrning

1	Mål och måluppfyllelse	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
1.1	Har nämnden/styrelsen fastställt mål som är tydligt kopplade till KF:s mål?	11		2	
1.2	Har nämnden/styrelsen formulerat målen så att de är mätbara	6		7	
1.3	Följer nämnden/styrelsen upp hur målen utvecklas under året? ¹	8	3	1	1
1.4	Har nämnden/styrelsen beslutat om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen?	6	1	4	2

Nämnden beslutade den 22 november år 2018² att anta verksamhetsplan för år 2019. Av verksamhetsplanen framgår de kommunövergripande mål som rör nämndens verksamhet samt de tillhörande resultatuppdrag och styrtal. Det framgår däremot inte hur nämnden ska gå tillväga för att uppfylla de övergripande målen eller när dessa ska följas upp.

Av verksamhetsplanen framgår även nämndens egna beslutade mål som utförts i syfte att föra organisationen närmare kommunens övergripande målsättningar. Till dessa nio verksamhetsmål följer en beskrivning samt plan för uppföljning gällande kommunikationsverktyget SBAR. Vid jämförelse med de kommunövergripande målen framgår däremot en skillnad vad gäller måltalet avseende minskad sjukfrånvaro. Av de kommunövergripande målen framgår att sjukfrånvaron inte ska överstiga 6,8 % medan det av nämndens egna beslutade verksamhetsmål framgår ett måltal på 7 %.

Vi har tagit del av måluppföljning per 2019-04-30 och 2019-08-31 varav nämnden vid dessa tillfällen följt upp verksamhetsmålet avseende minskad sjukfrånvaro inom Socialförvaltningen. Av måluppföljningen per sista april framgår att sjukfrånvaron har ökat sedan årsskiftet och att det ackumulerade sjuktalet för januari och februari uppgår till 7,47 %. Denna ökning av sjukfrånvaro förklaras bl.a. av en högre arbetsbelastning till följd av en neddragen tjänst och ett antal hel- och deltidssjukskrivna. Av delårsrapporten per sista augusti framgår att sjukfrånvaron har minskat och att nämnden bedömer måltalet på 6,8 % som uppnått.

Vad gäller nämndens övriga 14 verksamhetsmål har ingen måluppföljning skett.

3.2.1 Bedömning

Vi ser positivt på att nämnden beslutat om egna mål i syfte att föra organisationen närmare kommunens övergripande mål, däremot anser vi att nämndens mål bör vara i linje med de övergripande målen. Av exempelvis kommunfullmäktiges mål vad gäller

¹ En ledamot har till fråga 1.3 svarat att nämnden behöver bli bättre på att följa upp hur målen utvecklas.

² 2018-11-22 § 180

sjukfrånvaro framgår ett måltal på 6,8 % medan det av nämndens egna mål framgår ett måltal på 7 %.

Vidare anser vi att det även är viktigt att styra, och därmed följa upp, mot de mål som kommunfullmäktige fastställt i verksamhetsplanen. I och med att merparten av fullmäktiges mål endast följs upp en gång per år saknar nämnden möjligheten att vidta åtgärder under året. Uppföljningen blir således endast en form av efterkontroll.

Vi anser att nämnden regelbundet behöver följa upp att indikatorer och måltal följs samt deras effekt på verksamhetsmålen. Detta för att vid avvikelser kunna fatta beslut om måluppfyllande åtgärder.

Vi rekommenderar därför nämnden att se över styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål.

3.3 Ekonomistyrning

2	Ekonomistyrning	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
2.1	Har styrelsen/nämnden fastställt en budget i balans?	9	2	2	
2.2	Följer nämnden upp ekonomin och upprättar prognoser tillräckligt under året? ³	13			
2.3	Har nämnden/styrelsen fattat beslut om tillräckliga åtgärder för att uppnå budget? ⁴	5	1	5	2
2.4	Har nämnden/styrelsen redovisat en konsekvensanalys till KF i de fall budget inte anses stå i relation till uppdraget? ⁵	9	1	2	1

Nämnden upprättade den 7 maj år 2018⁶ ett budgetförslag för år 2019. Denna budget kom senare att revideras vid två tillfällen varav den första revideringen genomfördes samband med fastställandet av verksamhetsplan i november 2018⁷. Vid denna revidering presenterades ett åtgärdsprogram motsvarande 13,3 mnkr som innebar att det saknades 3,6 mnkr för budget i balans. Nämndens andra revidering av detaljbudgeten genomfördes 28 mars 2019⁸ och grundade sig på en djupare ekonomisk analys som resulterade i en omfördelning av medel och åtgärder motsvarande 3,6 mnkr för att nå en budget i balans.

Nämnden har följt upp ekonomin per februari, mars, maj och juli. Avseende den ekonomiska uppföljningen per juli redovisar nämnden ett underskott motsvarande 3,8 mnkr som framförallt beskrivs orsakats av högre personalkostnader än budgeterat.

³ Ledamöter har till fråga 2.2 svarat att nämnden följer upp ekonomin månadsvis

⁴ Ledamöter har till fråga 2.3 svarat att mer åtgärder kommer behöva tas i.o.m. ökade kostnader med sommarvikarier.

⁵ En ledamot har till fråga 2.4 svarat att konsekvensanalyser har gjorts för besparingsområden inför 2019.

⁶ 2018-05-07 § 68

⁷ 2018-11-22 § 180

⁸ 2019-03-28 § 56

Socialnämnden har även fått i uppdrag att till kommunstyrelsen månadsvis återrapportera utfall av beslutade besparingar i relation till beräknade besparingar. Av redovisningen per sista juli⁹ framgår en planerad besparad effekt motsvarande 7,5 mnkr varav nämnden uppnår en besparad effekt motsvarande 11,9 mnkr.

Vid tertialrapport 1 per sista april redovisade nämnden en budget i balans. Av delårsrapporten per sista augusti redovisas ett underskott motsvarande 1,5 mnkr och en helårsprognos motsvarande -7,4 mnkr. Detta beskrivs orsakas av bl.a. högre personalkostnader, +6,3 mnkr jämfört med budget.

3.3.1 Bedömning

Vi kan konstatera att nämnden följer upp ekonomin och har upprättat handlingsplaner för en ekonomi i balans vilket vi ser positivt på.

3.4 Uppföljning av intern kontroll

3	Intern kontroll	Antal			
		Ja	Nej	Delvis	Vet ej
3.1	Finns det en fastställd årlig plan för uppföljning av den interna kontrollen?	9	1	3	
3.2	Är nämnden/styrelsen delaktig i risk- och konsekvensanalysen som ligger till grund för planen? ¹⁰	4	3	2	4
3.3	Rapporteras resultat från arbetet med intern kontroll till nämnden/styrelsen	10		2	1
3.4	Fattas beslut eller ges direktiv vid konstaterade avvikelser/brister	8		3	2

Vi har tagit del av nämndens internkontrollplan för år 2019 som beslutades 19 juni 2019¹¹. Till grund för internkontrollplanen som omfattar tre processer ligger en genomförd riskanalys.

Av internkontrollplanen framgår att nämnden kommer kontrollera fem stycken risker, varav tre stycken kontrollmoment bedöms ha högt riskvärde.

Vi har inte tagit del av någon uppföljning för intern kontroll år 2019.

⁹ 2019-08-29 § 147

¹⁰ En ledamot har till fråga 3.2 svarat att nämnden antagit förslag från tjänstemän men inte analyserat eller arbetats igenom av nämnden.

¹¹ 2019-06-19 § 133

Härnösands kommun
Grundläggande granskning - Socialnämnden

2019-11-21

3.4.1 Bedömning

Vi kan konstatera att nämnden har sammanställt en risk- och väsentlighetsanalys för internkontrollplanen, däremot kan vi inte se en tydlig koppling mellan de valda interna kontrollerna och verksamhetens processer.

Vi anser att risk- och väsentlighetsanalysen bör utgå från verksamheternas processer och de kontroller som redan är inarbetade i processernas styrning. Brister eller avsaknad av inarbetade kontroller i processerna som inte är funktionella och effektiva kan därigenom upptäckas och åtgärdas i förebyggande syfte. Uppföljningen av intern kontroll avseende kontrollmoment bör därför vara inriktad på att kontrollera följsamhet till de redan inarbetade kontrollerna i processerna samt identifiera brister i dessa kontroller.

Vi rekommenderar att nämnden ser över arbetet med intern kontroll.

4 Risker identifierade av nämnden

Nämnden har identifierat det ekonomiska läget, kompetens- och resursbrist samt bristande efterlevnad av regelverk som utmaningar. Vidare framkommer även följsamhet av basala hygienrutiner samt bristen av olika boendeplatser såsom familjehem och äldreboende som en risk.

Datum som ovan

KPMG AB

Klara Engström
Kommunal revisor

Lena Medin
Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Socialnämnden

Plats och tid	Sessionssalen, Nämndhuset, torsdagen den 21 november 2019 kl 08.45 – 15.25 med ajournering kl. 09.20 – 09.45, och 12.00 – 15.00.
Beslutande	Ledamöter Krister Mc Carthy (S), Ordförande Birgitta Alevård (V), 1:e vice ordförande Margareta Tjärnlund (M), 2:e vice ordförande May Andersson (S) Fredrik Olsson (S) Katrín Sjödin (S) Christine Sprinzi (MP) Maria Norberg (C) Malin Plantin Sjöblom (M) Kenneth Lunneborg (SD) Tjänstgörande ersättare Birgitta Wiklander (KD) tjänstgörande för Elina Visén (KD)
Närvarande ej tjänstgörande ersättare	Ersättare Agneta Jonsson (S) Malin Lindroth (V) Johan Wester (C) Camilla Nilsson (L) Charlotte Bystedt (SD)
Övriga närvarande	Mats Collin, förvaltningschef Eva Nordin Silén, nämndsekreterare Emma Grann, nämndsekreterare
Justerare	Margareta Tjärnlund (M)
Justeringens plats och tid	Sessionssalen, Nämndhuset, 2019-11-21
Underskrifter	
Sekreterare	Eva Nordin Silén
Ordförande	 Krister Mc Carthy (S)
Justerare	 Margareta Tjärnlund (M)

Omedelbart justerade §§ 203 och 220

Socialnämnden

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Socialnämnden		
Sammanträdesdatum	2019-11-21		
Datum då anslaget sätts upp	2019-11-22	Datum då anslaget tas ned	2019-11-14
Förvaringsplats för protokollet	Socialförvaltningen		
Underskrift	Eva Nordin Silén, sekreterare		

Socialnämnden

§ 203

Dnr 2019-000270 1.1.3.1

Verksamhetsplan 2020

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att återremittera ärendet till socialförvaltningen för att stryka besparingsåtgärderna avveckling Habiliteringsersättningen, avveckling personligt ombud och avveckling fritidsverksamheten café trädgård.

att en uppdaterad verksamhetsplan 2020 lämnas till socialnämnden senast kl. 15.15 i dag den 21 november 2019, samt

att paragrafen justeras omedelbart.

Yrkanden

Krister Mc Carthy (S) yrkar på att återremittera ärendet till socialförvaltningen för att stryka besparingsåtgärderna avveckling Habiliteringsserättningen, avveckling personligt ombud och avveckling fritidsverksamheten café trädgård, att en uppdaterad verksamhetsplan 2020 lämnas till socialnämnden senast kl 15.15 i dag den 21 november 2019, samt att paragrafen justeras omedelbart.

Bakgrund

Socialnämndens budget för 2020 utgår från kommunfullmäktiges ramtilldelning. Nämnden har även tagit hänsyn till faktiskt kostnadsläge inkluderat de behov av insatser som för närvarande är kända.

Verksamhetsplanen innehåller inget utrymme för ökade behov.

Verksamhetsplanen ställer extremt höga krav på fortlöpande och systematisk anpassning samt utveckling av verksamhetsområdena om människors behov av stöd och hjälp skall klaras inom det angivna utrymmet.

Socialnämnden har tilldelats en skattemedelsram som är 0,4 mkr högre än 2019 års budgetram.

Förslag till beslut från förvaltningen.

Att Socialnämnden godkänner verksamhetsplanen för 2020, att för kännedom delge kommunfullmäktige verksamhetsplan 2020, att uppdra till förvaltningen att efter kvartal 1 2020 återkomma till nämnden med förslag

Socialnämnden

till åtgärder för då kvarstående kostnadsreduceringsbehov, och att paragrafen justeras omedelbart.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, verksamhetsplan 2020 med bilaga.

Socialnämnden

§ 220

Dnr 19134

Revidera verksamhetsplan 2020

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att godkänna verksamhetsplanen för 2020,

att för kännedom delge kommunfullmäktige verksamhetsplan 2020,

att uppdra till förvaltningen att efter kvartal 1 2020 återkomma till nämnden med förslag till åtgärder för då kvarstående kostnadsreduceringsbehov,

att paragrafen justeras omedelbart.

Bakgrund

Socialnämnden fattade under sammanträdet idag, den 21 november 2019 beslut om att återremittera Socialförvaltningens förslag till verksamhetsplan 2020 för att stryka besparingsåtgärderna avveckling Habiliteringsersättningen, avveckling personligt ombud och avveckling fritidsverksamheten café trädgård. Förvaltningen har därefter inkommit med en reviderad handling.

Socialnämndens budget för 2020 utgår från kommunfullmäktiges ramtilldelning. Nämnden har även tagit hänsyn till faktiskt kostnadsläge inkluderat de behov av insatser som för närvarande är kända.

Verksamhetsplanen innehåller inget utrymme för ökade behov.

Verksamhetsplanen ställer extremt höga krav på fortlöpande och systematisk anpassning samt utveckling av verksamhetsområdena om människors behov av stöd och hjälp skall klaras inom det angivna utrymmet.

Socialnämnden har tilldelats en skattemedelsram som är 0,4 mkr högre än 2019 års budgetram.

I liggande verksamhetsplan 2020 presenteras kostnadsminskningar på 25,9 mnkr och kostnadsökningar på 32,5 mnkr. Därtill redovisas intäktsminskningar på 14,9 mnkr och intäktsökningar på 6,4 mnkr.

Det betyder att det trots föreslagna åtgärder saknas 15,1 mnkr i kvarstående ospecificerade kostnadsreduceringsbehov.

Socialnämnden

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse 2019-11-20.

Socialförvaltningen, reviderad verksamhetsplan 2020.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Mats Collin
mats.kollin@harnosand.se

Verksamhetsplan 2020

Förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår socialnämnden besluta

att godkänna verksamhetsplanen för 2020,

att för kännedom delge kommunfullmäktige verksamhetsplan 2020,

att uppdra till förvaltningen att efter kvartal 1 2020 återkomma till nämnden med förslag till åtgärder för då kvarstående kostnadsreduceringsbehov,

att paragrafen justeras omedelbart.

Beskrivning av ärendet

Socialnämndens budget för 2020 utgår från kommunfullmäktiges ramtilldelning. Nämnden har även tagit hänsyn till faktiskt kostnadsläge inkluderat de behov av insatser som för närvarande är kända.

Verksamhetsplanen innehåller inget utrymme för ökade behov.

Verksamhetsplanen ställer extremt höga krav på fortlöpande och systematisk anpassning samt utveckling av verksamhetsområdena om människors behov av stöd och hjälp skall klaras inom det angivna utrymmet.

Socialnämnden har tilldelats en skattemedelsram som är 0,4 mkr högre än 2019 års budgetram.

I liggande verksamhetsplan 2020 presenteras kostnadsminskningar på 25,9 mnkr och kostnadsökningar på 32,5 mnkr. Därtill redovisas intäktsminskningar på 14,9 mnkr och intäktsökningar på 6,4 mnkr.

Det betyder att det trots föreslagna åtgärder saknas 15,1 mnkr i kvarstående specificerade kostnadsreduceringsbehov.

Mats Collin
Förvaltningschef

Besparingsåtgärder 2019 (mnkr)	Budgeterad besparing 2019	Budgeterad besparing 2020
Aveckling 1,0 tjänst inom Anhörigcenter	0,2	0,5
Aveckling 9,0 tjänst Aktivitetsledare inom särskilt boende	2,2	4,5
Aveckling av Ugglans särskilda boende	2,4	10,5
Sänkt personaltäthet inom Korttidsenheten	0,7	1,4
Aveckling av matsalarna inom Ängecenter och Solbrännan	0,5	0,9
Aveckling av Trygg Hemgång	0,9	1,5
Aveckling 1,92 nattjänst inom Ädelhems särskilda boende	0,5	0,9
Aveckling 1,92 nattjänst inom Koltrastens särskilda boende	0,4	0,9
Aveckling 1,0 tjänst enhetschef	0,3	0,6
Aveckling 1,0 tjänst gruppleddare inom hemtjänsten	0,3	0,5
Aveckling av 0,78 tjänst som sjuksköterska natt	0,3	0,6
Aveckling 1,0 tjänst utvecklare inom asyl- och flyktingområdet	0,5	0,5
Förändrat avtal avseende Jobbsatsning	0,3	0,3
Aveckling 1,0 tjänst socialsekreterare	0,3	0,6
Aveckling 1,0 tjänst behandlare inom resursteamet	0,3	0,5
Aveckling 2,0 tjänst habiliteringsassistent	0,9	0,9
Aveckling 3,0 tjänst habiliteringsassistent inom daglig verksamhet + lokalkostnad	0,8	1,6
Ändrade regler för ersättning för vissa omkostnader i samband med ledsagning	0,1	0,1
Införande av avgift för individsötd, ledsagning och kontaktperson enl SoL	0,4	0,0
Aveckling av 1,0 tjänst biståndshandläggare	0,5	0,5
Fortsatt mjuka stopp inom förvaltningen	0,5	0,0
Ej tillsätta vakans, verksamhetsutvecklare	0,5	0,0
Ej starta ombyggnation Härnögården	0,9	0,5
Ej tillsätta vakans, administratör	0,1	0,0
Detaljbudgetjustering TES (planeringssystem)	0,3	0,3
Projekt försörjningsstöd (ekonomiskt bistånd)	0,3	0,3
Transporter daglig verksamhet till Samhällsnämnden	0,6	0,6
Arbetskläder	0,4	0,4
Minskad vikariebudget en gruppbostad enl LSS	0,2	0,0
Ej tillsätta vakans, lokalintendent	0,4	0,0
Ökade kostnader korttidstillsyn (Eftis)	-0,2	-0,2
Högre intäkter Elevhem	0,1	0,1
Totalt	16,9	29,8

Härnösands
kommun

Socialnämnd

Verksamhetsplan 2020

Verksamhetsplan 2020

Innehållsförteckning

Verksamhetsplan 2020	1
1 Nämndens uppdrag och verksamhet.....	2
1.1 Uppdrag och verksamhet	2
2 Viktiga händelser.....	3
3 Planerad verksamhet	8
3.1 Planerad verksamhet för året.....	8
3.1.1 Resultatuppdrag och styrtalet från kommunfullmäktige	11
3.2 Planerad verksamhet för kommande år.....	12
4 Ekonomiskt sammandrag.....	15
4.1 Budgetförutsättningar och beslutade medel.....	15
4.2 Nämndens driftbudget.....	17
4.2.1 Budgeterat antal årsarbetare	21
4.3 Investeringsbudget	22
5 Internkontroll	23

1 Nämndens uppdrag och verksamhet

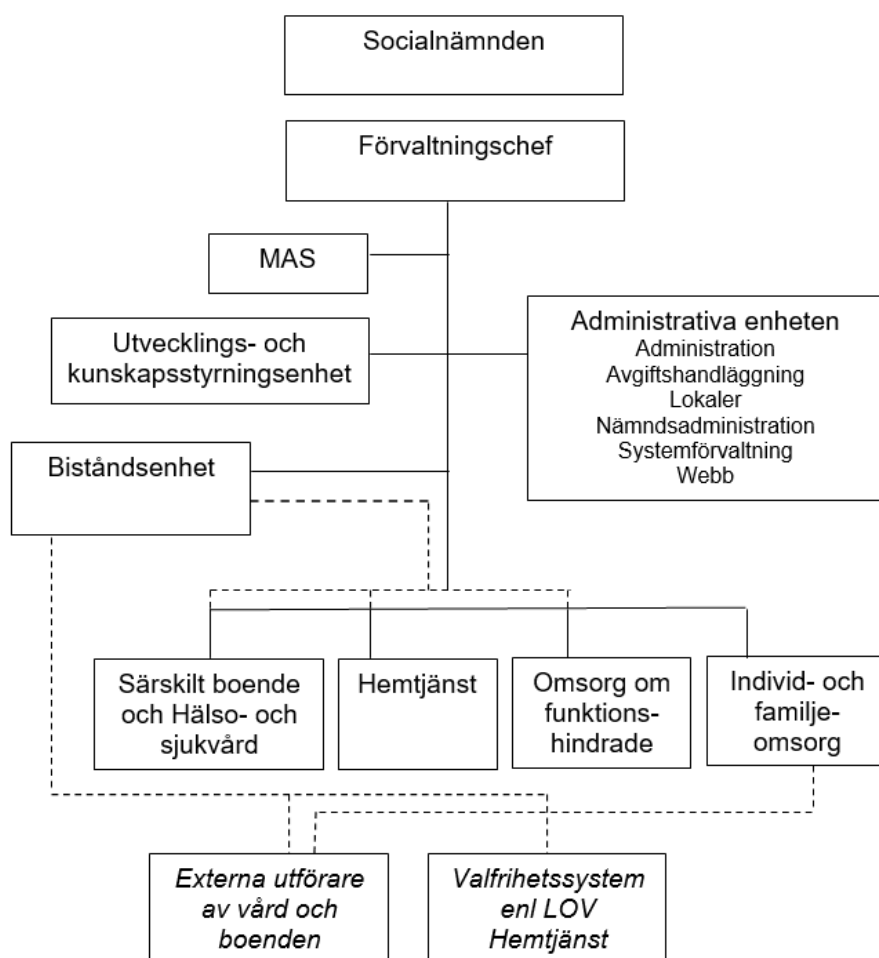
1.1 Uppdrag och verksamhet

Socialnämndens övergripande uppgift är att nämnden inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs enligt det mål och riktlinjer som fullmäktige beslutat samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamheterna inom socialnämndens område är i huvudsak lagstyrda. Det finns insatser som inte styrs av lag men har en god inverkan både kvalitativt och ekonomiskt på lagstyrd verksamhet.

Socialförvaltningen har fyra verksamhetsområden, individ och familjeomsorg, hemtjänst, särskilt boende inklusive hälso- och sjukvård samt omsorg om funktionshindrade. Direkt underställd socialnämnden finns också medicinskt ansvarig sjuksköterska med ansvar för kvalitet inom hälso- och sjukvårdsområdet. Utöver dessa områden finns myndighetsutövning, olika stödfunktioner, administration, lokalfrågor och nämndsekretariat.

Organisationskiss från och med 1 januari 2020

Socialförvaltningens organisation

Streckade linjer visar för vilka verksamheter Myndighetsutövningen inom Biståndsenheten respektive Individ- och familjeomsorgen riktar sig.

2 Viktiga händelser

Barnkonventionen

Riksdagen har beslutat att inkorporera konventionen om barnets rättigheter i svensk lag den 1 januari 2020.

Barnkonventionen syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

Bland annat ska det i alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år och innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar

- alla barns lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras.
- alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
- varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Socialnämnden och förvaltningen behöver analysera vad som behöver utvecklas för att stärka att förvaltningen verkar i enlighet med lagstiftningen om Barnkonventionen.

Funktionshindrade

Utifrån uppdrag har verksamheten under 2019 arbetat med att precisera en modell för stödbehovsbedömning/resursomfördelningsmodell. Bakgrunden till detta är att det inom Omsorg om funktionshindrade har det under de senaste fyra åren uppstått en snedfördelning av personaltätet. Ett antal boenden och dagliga verksamheter har viss överkapacitet medan ett antal har underkapacitet. Underkapaciteten beror till stor del på att antal personer med utvecklingsstörning och autism ökat, ibland också med psykiska funktionshinder, vilket kräver verksamheter som möter upp behov av små grupper med tillgång till nära personalstöd med rätt kompetens. Inom boenden har även behovet av personalstöd ökat i takt med brukares stigande ålder och pensionering. Införande av en stödbehovsbedömning/resursfördelningsmodell kräver ett långsiktigt omställningsarbete som inkluderar så väl biståndsenheten som utförardelen Omsorg om funktionshindrade. Förslag till modell beräknas redovisas i december 2019, för att sedan genomföras under 2020.

Individ- och familjeomsorgen

Mottagandet av ensamkommande ungdomar har minskat i både landet och i länet de senaste åren. År 2015 tog Härnösand emot omkring 130 ensamkommande, prognosen för 2020 är max 4 ungdomar. Socialförvaltningen har under en lång period drivit boendeverksamhet (HVB) för ensamkommande barn och unga. Under de senaste åren har dock målgruppens omfattning och stödbehov ändrats och behoven bedöms nu kunna tillgodoses av stödboende. Målsättningen med stödboendeverksamheten under 2020 är att bedriva en individanpassad verksamhet som även omfattar andra målgrupper än ensamkommande. På så sätt förväntas antalet HVB placeringar för äldre ungdomar minska.

Barnkonventionen som lag träder i kraft i Sverige den 1 januari 2020. Inom individ- och familjeomsorgen finns utarbetade rutiner för hur barnets rättigheter ska tas i beaktande.

Konjunkturinstitutet gör bedömningen att högkonjunkturen nu är över. En konsekvens av detta blir sannolikt en ökad arbetslöshet, detta kopplat till att Arbetsförmedling stänger sitt kontor i Härnösand den 1 april 2020 gör att det finns risk för ökat behov av försörjningsstöd i redan utsatta grupper.

Hälso- och sjukvård - Omställning till Nära vård

Under 2020 förväntas ett ökat fokus behövas kring utvecklingen av Nära vård. Vården behöver komma närmare patienten och brukaren. Utvecklingen av en nära vård pågår på lokal, regional och nationell nivå i Sverige. För att hälso- och sjukvården och den kommunala vård- och omsorgen ska vara fortsatt effektiv och av hög kvalitet, och kunna möta den demografiska utvecklingen och invånarnas behov på ett bättre sätt, krävs en omställning i hela vårdkedjan. Så med all sannolikhet även i Härnösand.

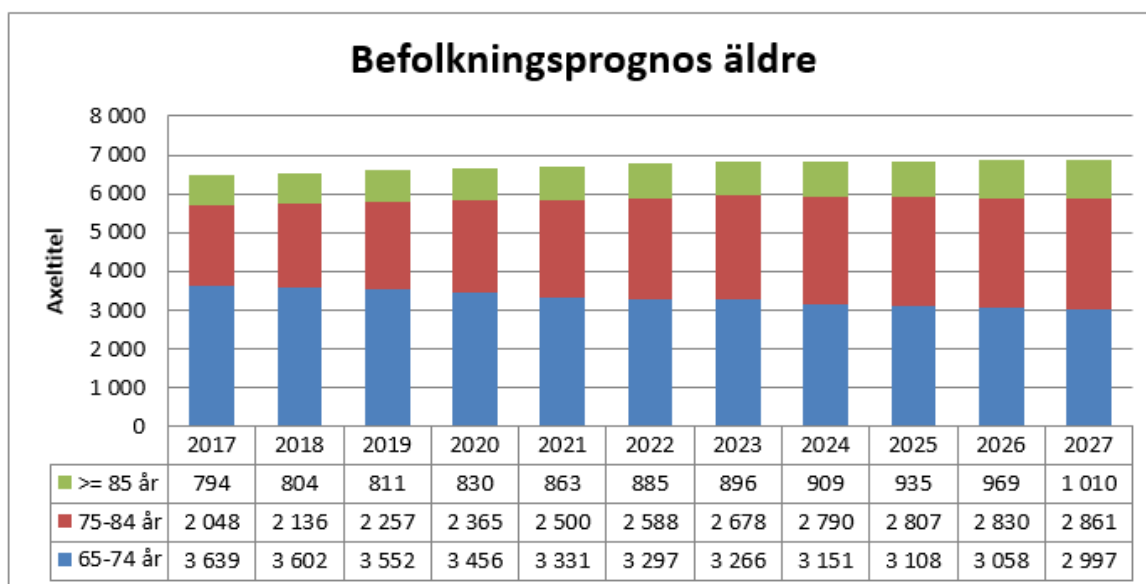
Nära vård är inte en ny organisationsnivå eller en benämning på dagens primärvård, även om primärvården utgör en kärna i den nära vården. Nära vård är snarare ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Den närmsta vården är den som patienten/brukaren kan ge sig själv – egenvården – samt det stöd kommuner och regioner kan ge för att möjliggöra detta.

I det utvecklingsarbete som pågår i många kommuner och regioner, och som behöver drivas även i Härnösands kommun och Region Västernorrland, finns ett antal framgångsfaktorer:

Samverkan mellan kommuner och regioner

- Användning av ny teknik för att utveckla arbetsätten i hälso- och sjukvården och omsorgen
- Satsning på utveckling av egenvård, inte minst för kroniskt sjuka patienter och för att förhindra att fler drabbas av kronisk sjukdom
- Att personalen kan medverka i utvecklingen av e-tjänster, har digital kompetens och börjar arbeta på nya sätt
- Att personcentrering är vägledande både som förhållningssätt och arbetsätt i organisationen
- Satsning på kompetensförsörjning som stödjer omställningen mot nära vård, där förmåga att arbeta över traditionella gränser, kommunicera och jobba preventivt och proaktivt är viktiga delar.

Befolkningsprognosen nedan visar tydligt på en ökning av antalet "äldre äldre" (över 85 år), det kräver en förändring i arbetsätt inom vård och omsorg likväl som i samverkan. Nära vård uppdraget ger förvaltningen och kommunen en möjlighet att förändra och arbeta fram nya arbetsätt i samverkan med regionens primärvård och slutenvård.

Hälsa- och sjukvård

Omställningsarbete kommer att fortsätta utifrån de kostnadsreduceringsbeslut som togs under 2018-2019.

Två sjukskötersketjänster avvecklades under 2019. Detta har tillsammans med andra händelser fått negativa konsekvenser. Bland annat har ett antal sjuksköterskor valt att säga upp sina tjänster vilket har påverkat organisationen i hög grad. Ett stort behov av rekrytering har inneburit att organisationen har varit tvungen under sommaren och del av hösten 2019 bemanna via bemanningsföretag till en mycket dyr kostnad. Nämnden och förvaltningen har sett att dessa två tjänster behöver återinrättas om verksamheten skall klaras utan för stora risker i verksamheten.

Hälsa- och sjukvård inom omsorgen om funktionshindrade

Enligt hälso- och sjukvårdslagen ska kommunen erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som efter beslut av kommunen bor i en sådan boendeform eller bostad som avses i socialtjänstlagen.

Västernorrlands kommuner och Region Västernorrland var sannolikt enda område i Sverige som inte inkluderat detta hälso- och sjukvårdsansvar när skatteväxling för kommunernas övertagande av omsorgsverksamhet från dåvarande landstinget genomfördes i mitten av 90-talet. Det är tveksamt om nu rådande ansvarsfördelning enligt "skatteväxlings överenskommelsen" överensstämmer med lagstiftningen.

Behovet av samordnade ansvar när det gäller hälso- och sjukvård är stort och för att följa lagstiftningen så bör dessa gruppboenden enligt LSS jämföras med särskilda boenden för äldre som lagstiftningen säger med hälso- och sjukvårdsansvar upp till sjuksköterskenivå. Dock bör inte en förändring ske enbart utifrån Härnösands kommuns tolkning, utan gemensamt av länets kommuner i samråd med Regionen. En anpassning till hur ansvarsfördelningen är i resten av Sverige bör innebära ytterligare ekonomisk reglering från Regionen till kommunerna.

Lokaler för vård- och omsorg

Socialnämnden tog hösten 2018 beslut om att Ugglans särskilda boende med 51 platser successivt skulle avvecklas och att detta skulle vara genomfört senast juni 2020. Avvecklingen av boendet pågår,

men nämnden undersöker med fastighetsägaren om verksamheten kan vara kvar lite längre än till juni 2020 om behov av detta uppstår. Nuvarande kö till särskilt boende är på drygt 60 platser, varav drygt 20 är kvarvarande platser på Ugglan. Dialog om möjlighet till förlängning av avtalet pågår med fastighetsägaren.

Det finns samtidigt behov av mer ändamålsenliga lokaler för korttidsverksamheten samt för hälso- och sjukvårdsorganisationen. Därutöver finns behov av bland annat lokalresurs effektivisering inom daglig verksamhet för funktionshindrade samt de närmaste åren behov av ytterligare platser i gruppboende för samma målgrupp.

Förvaltningen har till kommunens lokalgrupp initierat en översyn kring behovet av särskilt boende för äldre, gruppboende för funktionshindrade, samt översyn av möjliga lokalrockader för bland annat korttidsverksamhet och daglig verksamhet. Denna översyn skall även inkludera bedömning av framtida behov bl.a. utifrån förändringar i befolkningsstrukturen. Översynen beräknas bli färdig under 2020. På kort sikt (inom ca 6 månader) finns eventuellt möjlighet att tillskapa 18 nya särskilda boendeplatser för dementa. Ett behov som i nuläget, men även på sikt, bedöms angeläget att få fram med tanke på nuvarande kö och framtida bedömda ökade behov av platser. Ett stort observandum är dock att förvaltningen saknar ekonomiskt utrymme för att inom befintlig budget klara personalbemanning och hyra för dessa eventuellt 18 nya platser. Den budget som tagits fram täcker inte in denna ökade kostnad, eftersom budgeten för 2020 redan innehåller ospecificerade kostnadsreduceringar på cirka 13,5 mnkr.

Välfärdsteknik

Digitalisering är en viktig del i verksamheterna för att i framtiden kunna möta det ökade omsorgsbehovet. Välfärdsteknologi syftar till att bevara eller öka tryggheten samt öka aktiviteten, delaktigheten eller självständigheten hos den enskilde. Socialförvaltningen har implementerat välfärdsteknik inom vissa verksamheter och detta utvecklingsarbete kommer att pågå framöver.

Nytt verksamhetssystem för hela förvaltningen

Implementering av ett nytt verksamhetssystem planeras starta under 2020. Omfattningen av införandeprojektet är stort då det berör myndighetsutövning, utförarverksamheter och hälso- och sjukvård. Det finns stora möjligheter till utveckling och digitalisering i samband med införandet. Arbetet kommer kräva tid av förvaltningscentrala resurser samt superanvändare och enhetschefer i verksamheterna. Det nya verksamhetssystem kommer påverka alla slutanvändare vilket inkluderar tillsvidareanställda så väl som vikarier och timanställda, i dagsläget cirka 1 400 medarbetare. En av flera stora utmaningar är att säkerställa en bra utbildning i systemet för alla anställda.

Utveckling av den verksamhetsnära personalförsörjningen

I september 2015 etablerades Rekryterings- och bemanningsenheten på kommunstyrelseförvaltningens HR-avdelning. Bemanningsfrågorna hade tidigare hanterats av socialförvaltningen. Under åren har ett löpande utvecklingsarbete skett. Dock har från socialförvaltningen respektive HR-avdelningen funnits olika erfarenheter kring hur bra verksamheten fungerat. Under hösten 2019 har socialförvaltningen och HR-avdelningen haft en löpande dialog kring hur verksamheten bör kunna utvecklas ytterligare. HR-avdelningen och Socialförvaltningen är nu överens om att målsättningen är att verksamheten fortsättningsvis organiseras under Socialförvaltningen.

Ett arbete kring hur detta ska genomföras påbörjas omgående och beräkna vara genomfört senast under första halvåret 2020.

KIVO-metoden (Kvalitetssäkrad Inkludering i Verksamhet och Organisation)

Samhället försöker med arbetsmarknadspolitiska åtgärder skapa en stegförflyttning av de som står utanför arbetsmarknaden mot arbete. Sedan 2012 har ett strukturerat arbete med KIVO-metoden ägt rum. I KIVO-metoden byggs systematiserade sömlösa flöden där arbetsgivarna erbjuds anpassade och tydliga verktyg för att framgångsrikt kunna nyttja dessa insatser. Insatser som gör det möjligt att se gruppen som står utanför arbetsmarknaden som resurs för rekryteringsåtgärder i stället för en problemgrupp någon annan har ansvar för.

3 Planerad verksamhet

3.1 Planerad verksamhet för året

Funktionshindrade

Individstöd är en insats (enligt Socialtjänstlagen, SoL) för personer i eget boende som har behov av stöd och motivation för att klara sin vardag. Vid individstöds uppkomst 2006 var målgruppen för insatsen personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med lindrig utvecklingsstörning, autismspektrumstörning såsom aspergers syndrom, med behov av motivationsstöd. Idag har personalgruppen utökats och delats i två grupper. Den ena gruppen har inriktning mot psykiatri och den andra har inriktning mot lindrigt förståndshandikapp och neuropsykiatri. Förändringen vad gäller målgrupp och typ av insats ställer stora krav både på verksamheten och på personalen som utför insatserna och vi behöver en tydlighet och samsyn kring vad insatsen ska syfta till för att säkerställa att personal har den kompetens som krävs och att de är organiserade där vi får ut bästa nyttan av insatsen

En arbetsgrupp med medarbetare från Omsorg om funktionshindrade samt biståndsenheten har arbetat med processen och kommer att presentera resultat innan årsskiftet. Implementering beräknas ske under 2020.

Individ- och familjeomsorgen

Uppstart av Stödboendeverksamhet riktad mot ungdomar i behov av visst stöd. Dvs ej enbart ensamkommande.

Fortsatt deltagande i SKL projekt kring långvarigt bidragsberoende. Projektet ska pågå tom halvårsskiftet 2021 och har hittills varit lyckosamt på så sätt att fler personer fått annan försörjning än försörjningsstöd.

Den psykiska ohälsan bland barn och unga ökar. Ett samverkansprojekt mellan skola, regionen och socialförvaltningen pågår med målsättning att hitta former för tidiga samordnade insatser. Verksamheten och samverkan med BVC och MVC vid Familjecentralen behöver därför utvecklas.

Socialförvaltningens familjerådgivning planeras under senare delen av 2020 att minskas ned. Samverkan med andra aktörer behöver undersökas eftersom tillgång till familjerådgivning är lagreglerat.

Hemtjänst

Under 2020 kommer den kommunala hemtjänsten bestå att som första verksamhet inom socialförvaltningen införa heltid som norm. En första preliminär inventering (icke bindande) av intresset för heltidsarbete är genomförd under hösten 2019, vilken indikerar att antalet årsarbetare verkar komma att öka jämfört med inventeringstillfället. Det kommer sannolikt innebära en del omställningar i verksamheten.

Hemtjänsten kommer under 2020 at arbeta för att i så stor utsträckning som möjligt vara oberoende av bil i centrum. Detta är dels av miljöskäl och dels av ekonomiska skäl. Driftskostnader och försäkringskostnader för bilarna är höga och de flesta uppdrag ligger inom korta avstånd från grupplokal. Det gör att till exempel elcykel som alternativ är avsevärt billigare och i många fall också enklare eftersom parkering inte blir ett problem som det kan vara med bil.

Hälso- och sjukvård

Kommunens hälso- och sjukvård måste under 2020 förberedas på ett kommande arbete med Nära Vård, vilket innebära en översyn av hela den kommunala häls och sjukvårdens organisation, arbete och ansvar. En översyn av hur Kommunens Hälso- och sjukvård ska organiseras och placeras pågår under 2019 och 2020

En stor utmaning är rekrytering av nya medarbetare och vikarier. Hälso- och sjukvården måste se över nya möjligheter för att locka medarbetare i framtiden vilket kräver ett nytt sätt att arbeta och organisera verksamheten. Organisationen måste se över nya arbetssätt som stimulerar hälso- och sjukvårdpersonal att söka sig till Härnösands kommun.

Dokumentation Hälso- och sjukvård

För att säkerställa att patienten får en god och säker vård finns en lagstadgad skyldighet att föra patientjournal över de bedömningar och beslut som har gjorts avseende patientens vård och behandling. Under 2019 har legitimerad personal erhållit bärbara datorer för att kunna dokumentera till exempel på plats hos patienten för att göra patienten mer delaktig i sin vård och behandling. Rutiner och förändrat arbetssätt kring att bli mer mobil behöver arbetas fram, prövas och implementeras under 2020.

Den legitimerade personalen kommer att beröras mycket av arbetet med nytt verksamhetssystem och implementering av detsamma under 2020.

Biståndsenheten

Den enskilde medborgaren kan hos biståndsenheten ansöka om hjälp och stöd för att utföra vardagliga sysslor och att få omvårdnad i det egna hemmet. En biståndshandläggare utreder då om det finns behov som inte kan tillgodoses på annat sätt och fattar därefter beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) om vilken hjälp den enskilde medborgaren har rätt att få. Biståndsenheten tar även emot och handlägger enligt samma lagstiftning ansökningar om flytt till särskilt boende. Inom biståndsenheten handläggs även ansökningar enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

För att säkerställa en så rättvis och rättssäker bedömning som möjligt behöver biståndsenhetens handläggare tillgång till styrdokument. Biståndsenheten förstärks inom befintlig budgetram med en verksamhetsutvecklare under år 2020 för att upparbeta väl fungerande och kvalitetssäkrade vägledningar, riktlinjer och rutiner.

Nytt IT-stöd för Socialförvaltningens kvalitetsledningssystem

2019 ersattes det tidigare IT-stödet Stratsys med Hypergene (Äpplet). Socialförvaltningens chefer ska i IT-stödet systematiskt och fortlöpande dokumentera arbetet med risker, egenkontroller och förbättringsåtgärder enligt föreskriften SOSFS 2011:9. Dokumentationen möjliggör övergripande analyser om det ständigt pågående kvalitetsarbetet och detta ger i sin tur underlag till både kvalitetsberättelsen samt patientsäkerhetsberättelsen.

Eftersom kvalitetsarbetet är centralt för alla chefsnivåer i förvaltningen kommer en webbaserad utbildning tas fram om föreskriften SOSFS 2011:9 samt hur arbetet i IT-stödet går till. Utbildningen kommer vara en del i den framtida introduktionen för alla chefer i förvaltningen. Webbutbildningen planeras vara färdigställd under första tertialen 2020. Chefsutbildningar kommer därefter att genomföras.

Kamel

Ett arbete för att kartlägga myndighetsprocesser har påbörjats men det återstår ett stort antal i dagsläget. Syftet med uppdraget är att fastställa processer och rutiner för myndighetsutövningen inom Socialförvaltningen enligt SOSFS 2011:9. Med myndighetsutövning avses i detta uppdrag handläggning och dokumentation enligt Socialtjänstlagen (SoL), Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), Lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) samt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Fastställda processer och rutiner är en förutsättning för att systematiskt följa upp verksamheten och genomföra egenkontroller. Det ger även förutsättningar att identifiera avvikelser.

Samordnad Individuell Plan - SIP

Sedan 1 januari 2010 finns i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen en likalydande bestämmelse om att kommun och region ska upprätta en samordnad individuell plan (SIP) när en enskild har behov av insatser som behöver samordnas. Dessa lagar talar om hur man ska samverka och planera för och med den enskilde samt dennes närstående.

I Härnösand pågår ett bra arbete kring SIP i samverkan med primärvård både region- och privat finansierad. Utbildning till alla berörd personal har genomförts under 2019. Men utmaningarna för 2020 är att arbeta ännu mer med att göra den enskilde delaktig i planeringen, att sätta mål och följa upp insatt stöd, vård och behandling samt att skriftligen delge den enskilde sin SIP. Samverkan internt behöver struktureras och en samsyn kring genomförandet med tydliga rutiner. Det finns också en planering för fördjupad utbildning kring SIP för berörda medarbetare.

Kvalitets- och utvecklingsenhet

Socialförvaltningen står inför utmaningar gällande att i högre utsträckning arbeta med arbetssätt och metoder som grundar sig på forskning och beprövad erfarenhet. Likaså finns behov av att fortsätta utveckla det kvalitets och utvecklingsarbetet som sker inom förvaltningen. Förvaltningsledningen har fattat ett beslut om att omfördela resurser för inrättande av en enhet för utveckling och kunskapsstyrning inom socialnämndens verksamhetsområde. Ett grundförslag har arbetats fram av nuvarande kvalitetsgrupp på hur arbetet med kvalitet och utveckling kan organiseras, styras och ledas samt hur vi på bästa sätt använder tillgängliga resurser för att möta dessa utmaningar. Uppstart av enheten beräknas ske årsskiftet 2019/2020.

Administrativa enheten

Implementering av nytt verksamhetssystem för hantering av ärenden och journaler planeras ske under året. Det befintliga verksamhetssystemet ska tömmas och uppgifter föras över till det nya vilket kommer att innebära en omfattande arbetsinsats för flertalet medarbetare inom förvaltningen. Utveckling och införande av nya e-tjänster pågår ständigt. På nationell nivå förs diskussioner om hur kommuner ska hantera frågor om digitalisering vilket kommer att påverka verksamheten i form av förberedelser och deltagande i olika forum.

Ett digitalt system för information om arbetsmiljö tas i bruk inom förvaltningen under 2020. Det innebär att anmälningar om risker, tillbud och olycksfall kan ske digitalt.

3.1.1 Resultatuppdrag och styrtal från kommunfullmäktige

Titel	Mål
Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet	
Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka (Soc)	91.0%
Andelen brukare som är nöjda med sitt särskilda boende ska öka (Soc)	89.0%
Den genomsnittliga handläggningstiden för att få ekonomiskt bistånd ska minska (antal dagar) (Soc)	19

Hälso- och sjukvård

Det mest uttalade målet inför 2020 är att få alla sjukskötersketjänster bemannade samt att arbeta för en förbättrad arbetsmiljö.

En stor utbildningssatsning gällande Förflyttningsteknik ska slutföras och implementeras fullt ut i hela Socialförvaltningen

Hemtjänst

Från Socialstyrelsens undersökning Så tycker äldre om äldreomsorgen hämtas brukares upplevelser av bland annat hemtjänst. Tre mål sattes av socialnämnden och ett mål av kommunfullmäktige gällande hemtjänsten under 2019. Nedan redovisas målen samt resultat för den kommunala hemtjänsten, privata utförare är inte inräknade här:

- Grad av brukares upplevelse av delaktighet och självbestämmande om insatsers utformning ska uppgå till 82 % (nämnd). Resultatet för den kommunala hemtjänsten uppgår för 2019 till 88,4 % och målet nås därmed.
- Grad av brukares upplevelse av delaktighet och självbestämmande avseende tidpunkt för utförande ska uppgå till 58 % (nämnd). Resultatet för den kommunala hemtjänsten uppgår för 2019 till 55 %. Variationerna mellan olika enheter är relativt stora, vilket gör att enheterna kan dra nytta av varandras erfarenheter.
- Sjukfrånvaron i förvaltningen ska inte överstiga 7 % (nämnd). Resultatet för den kommunala hemtjänsten uppgår för 2019 till 7,19 % och målet nås nästan, något som ändå får ses som positivt utifrån hemtjänstens historiskt höga sjuktal. Siffran är till exempel mer än halverad sedan 2015.
- Andelen brukare som är nöjda med sin hemtjänst ska öka (mål: 91 % från fullmäktige). Här landar den kommunala hemtjänsten på 89,3 % och når därmed inte målet.

Särskilt boende

Brukarnöjdhet (utifrån Socialstyrelsens brukarundersökning) var 2017 totalt 89 % nöjdhet för SÄBO och 2018 88 %. För 2019 är resultatet

Mål för 2020 är att resultatet gällande brukarnöjdhet totalt för Härnösands kommuns alla Särskilda boenden ska ligga kvar på samma nivå som 2019.

En bedömning från Förvaltningen är att det anses svårt att höja målet mot ett högre resultat då många besparingsbeslut trätt ikraft under 2019.

Särskilt boende har så mål att sänka sjukfrånvaron ytterligare något , ner mot 8 % under 2020

Funktionshindrade

Mål för 2020 inom Omsorg om funktionshindrade kommer att vara uppdelade i olika områden: verksamhetsmål, brukarmål, arbetsmiljö samt medarbetare. Målarbetet är utlyft på enhetsnivå där brukare och medarbetare bjuds in till delaktighet gällande vilka verksamhetsspecifika mål Omsorg om funktionshindrade ska arbeta med under 2020 men även i ett långsiktigt perspektiv.

Sjukfrånvaron inom Omsorg om funktionshindrade får ses som låg i förhållande till övriga verksamhetsområden. Dock finns analys att göra utifrån enhetsnivå samt särskilt utsatta verksamheter där vi kan se att sjukfrånvaron är högre än snitt.

3.2 Planerad verksamhet för kommande år

Funktionshindrade

Ett omfattande arbete med att skapa rätt förutsättningar för att arbetat ska bedrivas med så bra kvalitet som möjligt enligt värdegrund måste lyftas högt på agendan. Därtill måste vi arbeta aktivt med att skapa förutsättningar för samverkan mellan verksamheter och enheter. Där medarbetare kan få möjlighet att kompetensutveckla sig inom funktionshinderområdet.

Omställningsarbetet har tagit på medarbetarnas känsla av tillhörighet och därtill påverkas arbetsmiljön. Verksamheten behöver i stark samverkan arbeta för en bra arbetsmiljö som främjar ett hållbart arbetsliv

Brukarnas behov förändras med att de åldras. Planering behöver ske för att forma verksamheter som är utformade för att klara att människor åldras och har andra och ökade behov. En översyn har påbörjats av lokaler gällande boenden och hur det behöver planeras kring lokalernas utformning för att klara brukarnas behov nu och i framtiden.

Särskilt boende för äldre

Verksamheten behöver se över och arbeta fram nya och utvecklade arbetssätt.

Stort fokus måste läggas på att ge verksamheterna stöd för att arbeta med arbetsmiljö. I och med de stora omställningsarbeten som skett och sker medarbetare blivit omplacerade och alla verksamheter har därmed både förlorat medarbetare samt fått nya. Ett stort behov finns att stärka verksamheterna och medarbetare framåt för att kunna erbjuda en god kvalitet.

Att arbeta vidare med att kunna möta upp de enskildas behov måste prioriteras vilket innebär att följa utvecklingen inom välfärdsteknologi, göra omvärldsanalyser samt arbeta fram nya arbetssätt.

Inom kommunen finns flera plusboenden och ett trygghetsboende med hög tillgänglighet och möjlighet till social samvaro. Möjligheten till flera anpassade alternativ för äldre kan i framtiden förändra behovet av särskilt boende. Utifrån att andelen äldre invånare ökar kan kommunens verksamhet i större utsträckning behöva anpassas utifrån ändrade och utökade behov.

Hälso- och sjukvård

För att framåt kunna säkerställa en god och säker vård och omsorg måste Hälso- och sjukvården göra en omvärldsanalys. Detta innebär utredning och analys samt samarbete och lärande med och av andra kommuner och regioner. Kommunens hälso- och sjukvård måste under 2020 förberedas på ett kommande arbete med Nära Vård, vilket innebära en översyn av hela den kommunala hälso- och

sjukvårdens organisation, arbete och ansvar. En stor utmaning är även rekrytering av nya medarbetare och vikarier.

Centrala strategiska frågor för kommunen som Socialförvaltningen är beroende av gällande digitalisering och informationssäkerhet

Socialförvaltningen har identifierat ett antal behov som är grundläggande i förvaltningens framtida arbete med digitalisering och informationssäkerhet. Behoven bedöms inte vara unika för Socialförvaltningen utan aktuella även för övriga förvaltningar. Det strategiska arbetet med dessa frågor bör därför bedrivas centralt i kommunen och i ett nära samarbete med förvaltningarna.

De identifierade behoven är:

Stark autentisering

Under 2019 gjorde Socialförvaltningen en informationsklassificering enligt Sveriges Kommuner och Landstings verktyg KLASSA. Detta utifrån upphandlingen av ett nytt verksamhetssystem. Både informationsklassificeringen samt Socialstyrelsen ställer krav på att systemet har stark autentisering eller så kallad två-faktorsinloggning.

”För åtkomst till personuppgifter i socialtjänsten och i hälso- och sjukvården krävs en stark autentisering. Med detta avses i de flesta fall att medarbetaren har en e-legitimation som är kopplad till en katalog där rollerna finns angivna. Medarbetaren använder e-legitimationen vid inloggning till systemen tillsammans med en personlig pinkod eller ett engångslösenord.”

Ur E-hälsa och välfärdsteknik i kommunerna 2019, Socialstyrelsen

Frågan behöver bedrivas centralt i kommunen i nära samarbete med förvaltningarna då det gäller grundläggande skydd för hela organisationen då alla delar i kommunen påverkas och drar nytta av denna typ av grundinfrastruktur för identitets- och åtkomstkontroll.

Systembehörigheter och åtkomst

Ur ett informationssäkerhetsperspektiv är kontroll och översikt av användares systemåtkomster och behörigheter en grundläggande fråga. Utifrån genomförd informationsklassificering och i ljuset av att Socialförvaltningen har en stor personalomsättning ställs höga krav på systematik och struktur gällande behörigheter och åtkomst. På marknaden finns systemstöd för detta område ofta kallt IAM (Identity Access Management). Eftersom samtliga förvaltningar i kommunen hanterar systembehörigheter och systemåtkomst bör frågan bedrivas centralt i samarbete med övriga förvaltningar.

Learning management system (LMS)

I och med att utbildning blir mer och mer digital i form av e-lärande, digitala guider och tester är behovet av ett digitalt stöd för uppföljning av medarbetares kurser och tester stor. Idag saknar kommunen denna typ av digitala stöd och arbetet bedrivs med pappershantering. Nuvarande arbetsätt är ineffektivt då organisationen och dess chefer saknar översikt av personalens genomgångna utbildningar och testresultat. Ett LMS är i huvudsak ett HR-system som skulle kunna vara av avgörande nytta för Socialförvaltningen och förmodligen även för andra förvaltningar. Detta är en strategisk fråga och bör därför bedrivas centralt av kommunen i samarbete med övriga förvaltningar.

Implementering av kommunens systemförvaltningsmodell

Under 2018 fastställdes en systemförvaltningsmodell för Härnösands kommun. Syftet med en styrmodell för systemförvaltning är att skapa kontroll över IT-stöden och dess kostnader samt säkra att de bidrar till verksamhetsnytta och kvalitet. Konkret innebär det att arbetet sker strukturerat med en fastställd organisation där roller och ansvar är tydligt formulerat. Planering av utveckling och aktiviteter för kommande år arbetas fram i förvaltningsplaner. Arbetet ska även följa kommunens budgetprocess. Under 2021 kommer Socialförvaltningen påbörja arbetet med att implementera systemförvaltningsmodellen.

Allmänt

Inom flera av socialtjänstens områden finns stora utmaningar. Kvalitetsförbättringar är ett ständigt arbete inom verksamheterna. Minskad sjukfrånvaro skapar bättre förutsättningar för bland annat kontinuitet. Utbudet av tekniska lösningar ämnade för vård- och omsorgsverksamheter ökar lavinartat och ställer krav på en organisation som kan hantera och stödja praktiskt införande. Informations- och kommunikationstekniken är lättillgänglig vilket ökar brukares och anhörigas engagemang. Krav på tillgänglighet kommer att ställas på socialtjänsten. En ökad digitalisering i form av trygghetskamera och ett antal e-tjänster utvecklar verksamheterna. Att bli en attraktiv arbetsgivare är en utmaning som kan uppnås med heltid som norm, nya titlar, kompetensutvecklingsmöjligheter mm.

Bostäder

Härnösands kommuns befolkningsutveckling visar att andelen äldre är förhållandevis hög i relation till riksgenomsnittet. En fortsatt ökning är att vänta under de kommande decennierna. 2017 var ca 6 500 personer över 65 år och år 2035 kommer ålderspensionärerna att vara ca 6900 personer. Den stora ökningen sker framförallt i åldersgruppen 80 år och äldre. Kommunens verksamhet kommer att i större utsträckning behöva inriktas mot multisjuka och personer med demenssjukdom. En utredning "Behov av boenden för äldre och personer med psykisk funktionsnedsättning" är framtagen och denna blir en grund för kommunens planering för framtida boendeformer.

I "Tillväxtstrategi Härnösand" framgår det att boendet prioriteras allt högre. En attraktiv boendemiljö blir allt viktigare. Med det funktionella inom räckhåll blir valet av boende och dess läge mer kopplat till personliga preferenser, emotionella val och behov av sammanhang. Detta gäller även för våra målgrupper och hänsyn ska tas till detta vid planering av nya boendeformer.

4 Ekonomiskt sammandrag

4.1 Budgetförutsättningar och beslutade medel

Detaljer om preliminärt tilldelade medel återfinns i budgetdirektivet från KS (jan), detaljer om nämndens eventuella äskanden återfinns i nämndens budgetförslag (apr) och detaljer om KFs beslut om tilldelade medel återfinns i Årsplanen (juni).

Driftbudget (mnr)	Budget 2020
Preliminärt tilldelade skattemedel av KS	596,6
Omfördelning av skattemedel till skolnämnden	-0,8
Äskade skattemedel i nämndens budgetförslag	0,0
Totalt	595,8
Tilldelade skattemedel av KF	596,2
Totalt	596,2

Enligt budgetdirektiven tilldelades socialnämnden en preliminär skattemedelsram på 596,6 mnr, oförändrat från budget 2019. En omfördelning av skattemedel motsvarande 0,8 mnr för SkolFam* till skolnämnden görs i samband med budget 2020. Kostnaden som socialnämnden tidigare haft minskas i motsvarande grad.

I samband med arbetet kring budgetförslaget 2020, som gjordes under våren 2019, såg socialnämnden ökade volymer inom flera områden. Kostnadsuppräknings enligt budgetanvisningar på löner med 2,2 % och hyror med 2% innebär en ökad kostnad motsvarande cirka 10 mnr. På grund av ökade volymer och kostnadsuppräknings samt att äskanden inte var tillåtet enligt muntliga direktiv i budgetberedningen fanns ett behov av kostnadsreduceringar på cirka 18 mnr.

Enligt beslut i Kommunfullmäktige (KF) i juni tilldelas socialnämnden en skattemedelsram på 596,2 mnr för år 2020, vilket motsvarar en ökning med 0,4 mnr från föregående år.

Personalbudgeten inom särskilt boende och korttidsenheten inom äldreomsorgen är beräknad utifrån 0,65 årsarbetare per lägenhet (dag och kväll). Beräkningen avser utrymme i personalbudgeten och är inte detsamma som personaltäthet på ett schema.

I Härnösands kommun tillämpas Lag om valfrihet (LOV) inom hemtjänst i ordinärt boende. Hemtjänstutförare, både de privata aktörerna och de kommunala hemtjänstgrupperna, finansieras med en ersättningsnivå för utförd tid hos brukare, så kallad hemtjänstpeng. Ersättningsnivån är uppräknad med 5 kronor per timme för år 2020.

Även inom personlig assistans tillämpas LOV. Personlig assistans utförs av privata aktörer, så kallade assistansanordnare.

* SkolFam är ett samarbete mellan skolförvaltningen och socialförvaltningen med syfte att öka förutsättningarna för förbättrade skolresultat för familjehemsplacerade barn.

Investeringsbudget (mnr)	Budget 2020
Preliminärt tilldelade investeringsmedel av KS	0,5
Äskade investeringsmedel i nämndens budgetförslag	1,0
Totalt	1,5
Tilldelade investeringsmedel av KF	0,5
Totalt	0,5

Enligt budgetdirektiv tilldelades socialnämnden en preliminär investeringsram motsvarande 0,5 mnr. Nämnden äskade utöver denna ram investeringsmedel motsvarande 1 mnr på grund av utgifter i samband med införande av ett nytt verksamhetssystem. Enligt beslut i KF avslogs denna äskning och socialnämnden tilldelades en investeringsram motsvarande 0,5 mnr för år 2020.

4.2 Nämndens driftbudget

Driftbudget per konto (mnkr)	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Differens 2019/2020	Plan 2021	Plan 2022
Intäkter	690,3	685,6	681,7	-3,9	687,7	693,7
• skattemedel	566,6	596,6	596,2	-0,4	602,2	608,2
• interna intäkter	4,2	2,0	3,7	1,7	3,7	3,7
• externa intäkter	119,5	87,0	81,8	-5,2	81,8	81,8
Kostnader	-730,6	-685,6	-681,7	3,9	-687,7	-693,7
• köp av huvudverksamhet	-130,3	-76,1	-86,5	-10,4	-86,5	-86,5
• personal	-438,5	-449,5	-450,2	-0,7	-459,2	-468,4
• ekonomiskt bistånd	-26,4	-26,3	-24,3	2,0	-24,3	-24,3
• lokalhyra	-64,3	-62,7	-61,9	0,8	-63,1	-64,4
• fastighets- och driftskostnader	-4,4	-3,8	-4,0	-0,2	-4,0	-4,0
• avskrivningar	-0,7	-1,0	-1,0	0,0	-1,0	-1,0
• övriga kostnader	-66,0	-66,2	-67,3	-1,1	-67,3	-67,3
• ospecificerat kostnadsreduceringsbehov	0,0	0,0	13,5	13,5	17,7	22,2
Resultat	-40,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Socialnämndens budgetram utgörs av en skattemedelsram på 596,2 mnkr samt övriga interna och externa intäkter. De externa intäkterna består till största del av omsorgs- och hyresavgifter som debiteras brukare, motsvarande cirka 52,1 mnkr. Bidragsintäkter från Migrationsverket och momsåtersökning (momskompensation) utgör också en stor del av de externa intäkterna, cirka 21,8 mnkr.

Minskningen i externa intäkter mellan åren 2019 och 2020 består främst av lägre bidragsintäkter från Migrationsverket som avser schablon för nyanlända vuxna och ensamkommande barn och unga på grund lägre volymer.

De externa intäkterna har mellan åren 2018 och 2020 minskat med 37,7 mnkr vilket till största del beror på minskade bidragsintäkter från Migrationsverket motsvarande 18,1 mnkr. Även driftbidrag från Socialstyrelsen som främst avser satsningar inom äldreomsorgen har mellan åren minskat med 9,9 mnkr.

På grund av högre volymer inom personlig assistans, hemtjänst och placeringar inom både funktionshinderområdet och individ- och familjeomsorgen (IFO) budgeteras ökade kostnader för köp av huvudverksamhet motsvarande 10,4 mnkr mellan budgetåren 2019 och 2020.

I februari 2019 övergick Ugglan och Älandsgårdens särskilda boenden i kommunal drift från att ha varit på entreprenad. Genom att ha dessa boenden i kommunal drift budgeterades en minskning för köp av huvudverksamhet motsvarande 35,2 mnkr mellan åren 2018 och 2019 och ytterligare 5 mnkr till år 2020. Samtidigt som kostnader för köp av huvudverksamhet minskar, budgeteras en ökning av personalkostnader.

Uppräkning av löner** ger en ökad kostnad motsvarande 8,8 mnkr år 2020. Trots löneökningar på 8,8 mnkr budgeteras endast en ökning av personalkostnader med 0,7 mnkr. Främsta orsaken är att många av de besparingar som beslutats i budget 2019 ger större effekt 2020. Anpassning av verksamheten för ensamkommande barn och unga är en annan orsak. För individuella insatser som till exempel kontaktperson, ledsagarservice och avlösning i hemmet budgeteras en ökning av arvodeskostnader med 2,4 mnkr på grund av ökade behov. Budgeten för arvoden till egna familjehem för barn och unga höjs med 3,3 mnkr.

Uppräkning av lokalhyror ger en kostnadsökning motsvarande 1,2 mnkr. Genom att Ugglans särskilda boende avvecklas och hyresavtalet upphör i mitten av 2020 budgeteras en minskning av hyreskostnaden med 2,1 mnkr, vilket motsvarar en halvårskostnad.

Förvaltningen har en outnyttjad lokal med en kostnad motsvarande 0,9 mnkr. Lokalen Selam användes tidigare inom verksamheten för ensamkommande barn och unga. På grund av en drastisk minskning av asylsökande ungdomar till Sverige under 2017 upphörde kommunen 2018 med all HVB-verksamhet (Hem för vård eller boende) för ensamkommande barn och unga. Avtalet för lokalen sträcker sig till sista juni 2022.

Upphandling av ett verksamhetssystem genomförs under 2019 och beräknas för 2020 ge ökade driftkostnader motsvarande 2 mnkr för bland annat implementering och utbildning.

Förvaltningen har under de senaste åren genomgått omfattande åtgärder för att minska kostnaderna. Inför budgetåret 2018 minskades kostnaderna för verksamheten för ensamkommande barn och unga med cirka 19 mnkr. Under 2018 genomfördes besparingsåtgärder motsvarande cirka 21 mnkr. För 2019 inryms budgeterade besparingsåtgärder motsvarande cirka 17 mnkr. Utöver 2019 års besparingsåtgärder är anpassningar i verksamheten för ensamkommande barn och unga gjorda och en sänkning av de budgeterade kostnaderna mellan 2018 och 2019 är 14 mnkr. Förvaltningens totala budgeterade åtgärder och anpassningar 2018 och 2019 uppgår till 71 mnkr.

2019 års åtgärder beräknas ge ytterligare besparingar motsvarande cirka 13 mnkr år 2020, se bilaga "Besparingsåtgärder 2019". I verksamhetsplan 2020 finns ytterligare besparingsåtgärder motsvarande 4,2 mnkr. Anpassningar för verksamheten för ensamkommande barn och unga är gjorda och en kostnadsminskning motsvarande 6,2 mnkr är budgeterad. Kostnadsuppräknings av löner och hyror samt ökade behov gör att dessa besparingsåtgärder inte räcker. För en budget i balans behöver ytterligare kostnadsreduceringar motsvarande 13,5 mnkr genomföras. Nämnden behöver senast efter kvartal 1 2020 få besked om i vilken grad riktade statsbidrag och eventuellt ökat skatteutrymme tilldelas nämnden. Förslag till åtgärder för därefter kvarstående kostnadsreduceringsbehov behöver sedan beslutas av nämnden.

** Kostnadsuppräkningsen för löner avser inte de kommunala hemtjänstgrupperna då deras kostnader ska täckas av hemtjänstpengen.

Väsentliga verksamhetsförändringar 2020	Belopp (mnkr)
Kostnadsminskningar	
Effekt av 2019 års besparingar	17,1
Verksamheten för ensamkommande barn och unga	6,2
Minskning av ekonomiskt bistånd	1,7
Avveckla habiliteringsersättning	1,3
Minskning av leasingbilar	0,3
Avveckla Personligt ombud	0,2
Avveckla fritidsverksamheten på Café Trädgård	0,1
Omvandling av familjerådgivning-tjänst till tjänsteköp	0,1
Övriga detaljbudgetjusteringar	0,5
Summa	27,5
Kostnadsökningar	
Löneökningar	-8,8
Ökade placeringskostnader barn och unga (IFO)	-8,1
Ökade placeringskostnader funktionshinderområdet	-3,3
Ökade kostnader för personlig assistans	-2,9
Ökade kostnader för individuella insatser	-2,4
Ökade kostnader för nytt verksamhetssystem	-2,0
Utökning av 2 tjänster inom hemsjukvården	-1,3
Hysesuppräkning	-1,2
Höjning av ersättningsnivå hemtjänstpeng	-1,1
Utökning av 1 tjänst inom IFOs reception	-0,5
Ökad budget för renoveringar av boenden inom omsorgen	-0,4
Utökning 0,5 chefstjänst inom äldreomsorgen	-0,3
Ökad utbildningsbudget	-0,2
Summa	-32,5
Intäktsminskningar	
Verksamheten för ensamkommande barn och unga	-6,2
Effekt av 2019 års besparingar	-4,1
Schablonintäkter för nyanlända	-2,0
Övriga bidragsintäkter/stimulansmedel	-1,9
Omsorgsintäkt för rehab- och hemsjukvårdsinsats	-0,7
Summa	-14,9
Intäktsökningar	
Bidragsintäkter Migrationsverket för återsökning av kostnader	3,8
Omsorgsintäkt inom särskilt boende	2,0
Momsåtersökning	0,4
Engångsintäkt för tobakstillstånd	0,2
Summa	6,4
Kvarstående ospecificerat kostnadsreduceringsbehov	-13,5

Volymen för hemtjänst beräknas öka under 2020 på grund av avveckling av boendeplatser inom äldreomsorgen. Kostnadsbudgeten för hemtjänstpeng ökas med 7 mnkr år 2020 vilket motsvarar ungefär 47 timmar utförd hemtjänsttid per dag. Denna ökning av hemtjänst är inkluderad i 2019 års besparingspaket, se raden "Effekt av 2019 års besparingar" i tabellen ovan. Det finns i 2020 års budget utrymme att utföra i genomsnitt 635 timmar per dag. Till och med oktober 2019 har den utförda tiden uppgått till i genomsnitt 613 timmar per dag.

Enligt nuvarande utfall för ekonomiskt bistånd bedöms en möjlighet att minska kostnadsbudgeten med 2 mnkr för år 2020, varav 0,3 mnkr är inkluderat i 2019 års besparingspaket.

Att avveckla personligt ombud innebär att avtalet med Timrå kommun sägs upp.

I budget 2020 finns utrymme att placera totalt 10 individer på Hem för Vård eller Boende (HVB) på helårsbasis. Av dessa finns utrymme att placera 6 individer med en genomsnittlig dygnskostnad på 4 500 kr och 4 individer med en genomsnittlig dygnskostnad på 1 360 kr. Anledningen till att dygnskostnaden skiljer sig åt beror på olika placeringsbehov och former. Idag är fler individer placerade än vad som inryms i budgeten för 2020. Planen är att placera färre individer på HVB än nuvarande antal placerade och fler i förvaltningens egen stödboendeverksamhet då denna placeringsform är mer kostnadseffektiv.

I budget 2020 finns utrymme att placera totalt 7 individer på konsulentstödda familjehem på helårsbasis med en genomsnittlig dygnskostnad på 2 300 kr. Idag är fler placerade än vad som inryms i budget 2020. Planen är att färre individer placeras i konsulentstödda familjehem och fler i egna familjehem då kostnaden per placering är i genomsnitt 0,5 mnkr lägre på årsbasis. Planen är att den Gemensamma familjehemsorganisationen (GFO) ska användas för att rekrytera familjehem.

Enligt nuvarande antal individer inom funktionshinderområdet som är externt placerade budgeteras en ökning med 3,3 mnkr. I budget 2020 finns således inget utrymme för volymökningar.

Enligt nuvarande antal individer inom personlig assistans där kommunen har fullt kostnadsansvar budgeteras en ökning med 2,9 mnkr. I budget 2020 finns således inget utrymme för volymökningar.

Kostnaderna för individuella insatser budgeteras med en ökning motsvarande 2,4 mnkr till år 2020. Det finns indikationer att det vid halvårsskiftet är behov av en ny gruppboende enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Då detta inte kommer att kunna tillgodoses 2020 kan andra insatser behöva verkställas varav 0,5 mnkr av den totala budgetutökningen på 2,4 mnkr avser detta.

Planen för 2021 och 2022 innehåller en årlig uppräknings på 1 % av skattemedelstillsättningen enligt budgetanvisningarna.

Personal- och lokalkostnader är uppräknade med 2% per år. En minskning av kostnader för lokalhyra är gjord till 2021 på grund av att avtalet för Ugglans särskilda boende löper ut vid halvårsskiftet 2020.

Socialnämndens kostnader är högre än intäkterna vilket innebär ytterligare kostnadsreduceringsbehov kommande år.

Driftbudget per verksamhetsområde (mnkr)	Skattemedel 2020	Övriga intäkter 2020	Kostnader 2020
Socialnämnden	1,5	0,0	-1,5
Förvaltningsledning	17,3	0,0	-17,3
Administrativa enheten	7,8	0,0	-7,8
Anhörig- och närståendestöd	3,5	0,0	-3,5
Serviceenhet och nattpatrull	10,5	1,7	-12,2
Biståndsenhet	8,1	0,0	-8,1
Hospice och Betalningsansvar	0,5	0,0	-0,5
Hemtjänst	96,1	11,0	-107,1
Särskilt boende	140,9	29,2	-170,1
Hälso- och sjukvård	42,7	0,7	-43,4
Individ- och familjeomsorg	73,4	17,7	-91,1
Försörjningsstöd inkl "Jobsatsningen"	21,6	3,6	-25,2
Omsorg om funktionshindrade	150,2	20,1	-170,3
Personlig assistans	35,6	1,5	-37,1
Ospecificerat kostnadsreduceringsbehov	-13,5	0,0	13,5
Totalt	596,2	85,5	-681,7

"Jobsatsningen" är en samverkan med Arbetslivsförvaltningen för personer långt från arbetsmarknaden.

4.2.1 Budgeterat antal årsarbetare

Årsarbetare (antal)	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020	Differens 2019/2020
Förvaltningsledning	10,00	10,00	10,00	0,00
Administrativa enheten	7,00	7,00	7,00	0,00
Anhörig- och närståendestöd	8,75	6,25	5,75	-0,50
Serviceenhet och nattpatrull	13,55	13,55	13,55	0,00
Biståndsenhet	13,00	13,00	14,00	1,00
Hemtjänst i egen regi, ledning och administration	16,00	13,00	12,00	-1,00
Särskilt boende	205,45	242,28	213,09	-29,19
Hälso- och sjukvård	45,75	45,88	45,60	-0,28
Individ- och familjeomsorg	86,50	69,65	63,00	-6,65
Omsorg om funktionshindrade	210,31	215,56	214,06	-1,50
Matsalar	3,55	0,94	0,00	-0,94
Trygg hemgång	3,00	1,50	0,00	-1,50
Totalt	622,86	638,61	598,05	-39,06

Antalet budgeterade årsarbetare, exkluderat de kommunala hemtjänstgrupperna, uppgår till 598,05 för år 2020. I jämförelse med budgeterat antal 2019 är det en minskning med 39,06 årsarbetare. Minskningen av årsarbetare beror till största del på en helårseffekt av besparingar som är gjorda i budget 2019.

Inom Individ- och familjeomsorgen har även en anpassning av verksamheten för ensamkommande barn och unga genomförts vilket ger en minskning av antalet budgeterade årsarbetare.

För år 2020 finns ett behov av att utöka med två sjukskötersketjänster inom Hälso- och sjukvård, en tjänst i receptionen inom Individ- och familjeomsorg och en halvtids chefstjänst inom äldreomsorgen.

Inom hemtjänsten finns enbart budgeterat antal årsarbetare för ledning och administration, den verksamhet som inte finansieras med ersättning för utförd hemtjänst hos brukare. Antal årsarbetare för de kommunala hemtjänstgrupperna finns inte budgeterat i denna tabell som specificerar antal årsarbetare. En beräknad ökning av hemtjänst är gjord i samband med att Ugglans särskilda boende avvecklas vilket kan antas leda till en viss utökning av antal årsarbetare för de kommunala hemtjänstgrupperna.

En förklaring till ökningen inom Särskilt boende mellan budgetåren 2018 och 2019 beror på övertagandet av de två särskilda boenden som till i mitten på februari 2019 var på entreprenad.

4.3 Investeringsbudget

Investeringsbudget (mnr)	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Inventarier	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Totalt	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

Investeringar av inventarier till boenden och arbetsplatser planeras.

5 Internkontroll

Titel	Riskvärde
Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet	
Risk för att regelverk gällande förhandsbedömning av orosanmälan ej efterlevs	
Fördröjning av handlägningsprocessen och eventuell insats till barnet	
Mål 6 - God service med gott bemötande	
Följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler ej efterföljs	
Webbutbildning i basala hygienrutiner genomförs ej	
Bristfällig kunskap om informationssäkerhet	
Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi	
Ekonomiskt bistånd hamnar fel	

Syftet med internkontroll är att säkerställa att kommunens verksamheter bedrivs effektivt och styr mot de mål som kommunfullmäktige beslutat samt att regler och lagar följs. För varje verksamhetsår väljs ett antal förvaltningsövergripande respektive förvaltningsspecifika interna kontroller. En god internkontroll är en förutsättning för att bedriva en effektiv och säker verksamhet, och att hantera de risker som kan förhindra detta.

Mål 5 - Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet

Risk för att regelverk gällande förhandsbedömning av orosanmälan ej efterlevs

Enligt SoL 11 kap 1a § ska ett beslut om att inleda eller inte inleda utredning fattas inom 14 dagar efter det att en anmälan inkommit. Risken är att inte tidsmättet efterlevs.

Fördröjning av handlägningsprocessen och eventuell insats till barnet

Under en fördröjd handläggning finns risken att barnets basala behov inte tillgodoses genom insatser inom rimlig tid.

Mål 6 - God service med gott bemötande

Följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler ej efterföljs

Vårdhygien genomförs inte enligt Socialstyrelsens råd för basal hygien i vård och omsorg

Webbutbildning i basala hygienrutiner genomförs ej

Bristande kunskap i ämnet vilket påverkar patientsäkerheten

Bristfällig kunskap om informationssäkerhet

I avsaknad av tydliga riktlinjer gällande arbetet i förvaltningens verksamhetssystem finns risk att obehöriga får tillgång till verksamhetens information vilket kan förorsaka allvarlig negativ påverkan på enskild individs rättigheter eller liv och hälsa, detta i form av att känslig information om medborgarens livsförhållanden röjs.

Mål 8 - Välskött och stabil ekonomi

Ekonomiskt bistånd hamnar fel

Ekonomiskt bistånd kan betalas ut med olika betalsätt. I normalfall utbetalas ekonomiskt bistånd till banken kopplat till ett specifikt personnummer. I vissa fall anges kontonummer manuellt av handläggaren.

Behovet av åtgärd värderas utifrån risken

*Grön behöver inte kontrolleras

*Gul bör kontrolleras

*Röd/mörkröd ska kontrolleras

Socialnämnden

§ 183

Dnr 2019-000044 1.2.4.1

Redovisning av planerad effekt samt uppnådd effekt av beslutade besparingar

Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar

att lägga informationen till handlingarna, samt

att delge Kommunstyrelsen Socialnämndens uppföljning av redovisningen.

Bakgrund

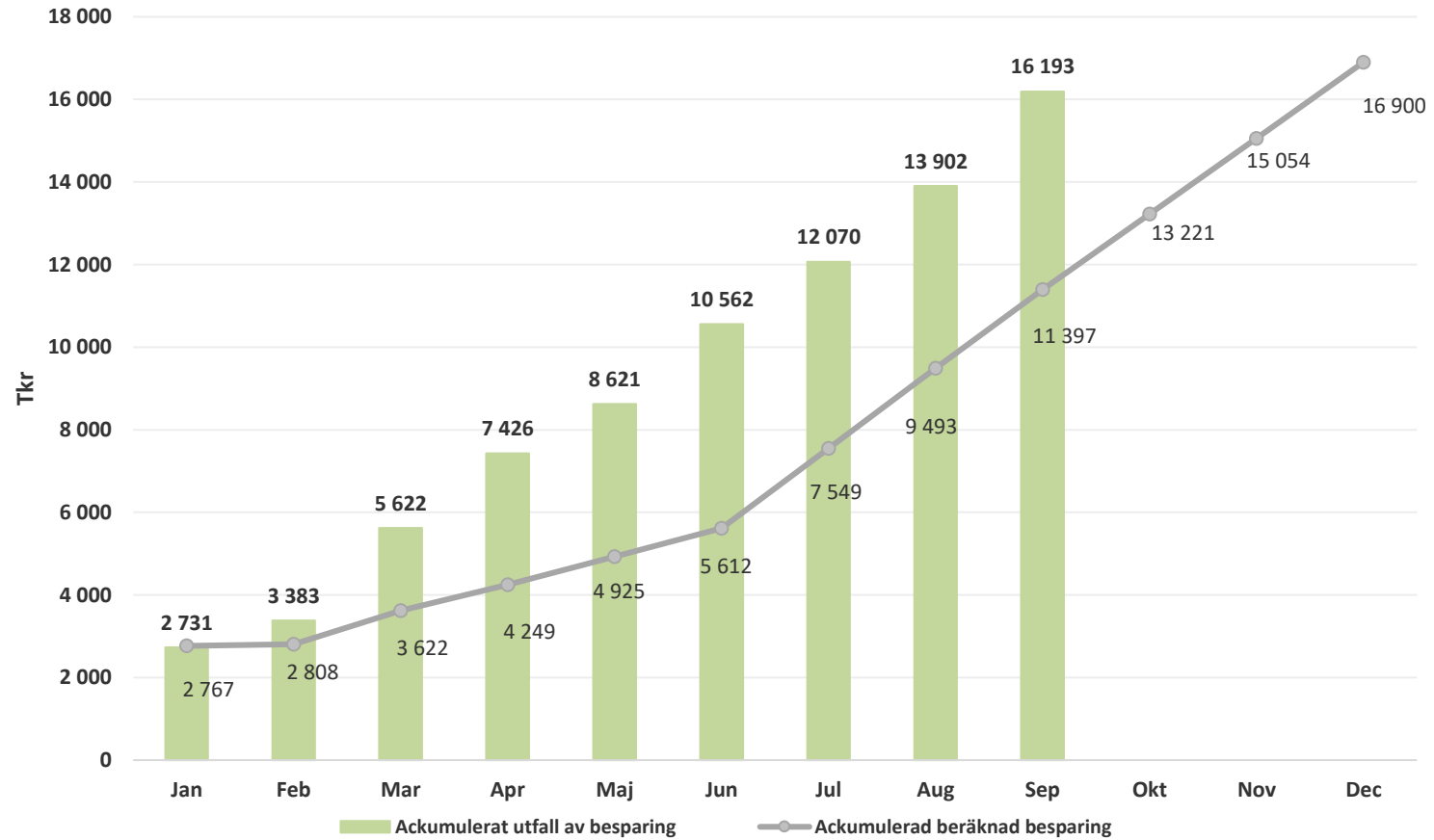
Socialnämnden har fått i uppdrag att till kommunstyrelsen månadsvis återrapportera utfall av beslutade besparingar i relation till beräknad enligt tidigare beslut i kommunfullmäktige den 17 december 2018. Beslut om besparingar fattades i Verksamhetsplan 2019, vid Socialnämndens sammanträde den 22 november 2018.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, uppföljning av besparingsåtgärder september 2019.

Controller Ann Kristofersson, muntlig information.

Uppföljning av besparingsåtgärder 2019

Verksamhetsåret 2019

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Uppföljning av åtgärder, Verksamhetsplan 2019

Särskilt boende och hemtjänst

Avveckling 1,0 tjänst Anhörigkonsulent													
Beräknad effekt 200 tkr	0	0	0	0	0	0	33	33	33	33	33	33	200
Utfall av besparingsåtgärd	0	42	42	42	42	42	42	42	42				334
1,0 tjänst uppsagd av berörd person som sökt och fått annan tjänst inom förvaltningen. Avslutas i februari.													

Avveckling 9,0 tjänst Aktivitetsledare													
Beräknad effekt 2 200 tkr	0	0	0	0	0	0	367	367	367	367	367	367	2 200
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	135	271	271	271	271	271	271				1 761
Förhandlingar genomförda för samtliga. 7 har tackat ja till omplaceringserbjudande. Ekonomisk effekt fr o m mars för 5 av dessa tjänster och fr o m april för 2. 2 har tackat nej till omplaceringserbjudande och arbetar som extra resurser inom särskilt boende och ekonomisk effekt beräknas för en medarbetare fr o m oktober och för en fr o m april 2020.													

Successiv avveckling av Ugglan													
Beräknad effekt 2 400 tkr	0	0	0	270	280	290	260	270	280	240	250	260	2 400
Utfall av besparingsåtgärd	0	537	473	403	345	363	107	189	306				2 723
Verksamhetsövergång genomförd enligt plan 2019-02-15. Totalt är 26 av 51 lägenheter avvecklade. Intäkterna har minskat mindre än beräknat. Den genomsnittliga utförda hemtjänsttiden per brukare och dag har sedan beslutet om avveckling ökat, men inte i samma omfattning som beräknats.													

Verksamhetsåret 2019
Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa
Omvandling av en avdelning inom Korttidsenheten till temporärt särskilt boende

Beräknad effekt - Ingår i Ugglans effekt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Utfall av besparingsåtgärd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Planerad uppstart 4 februari. Genomfört under januari månad. Beräknad effekt ingår i resultatet av avveckling av Ugglan.

Sänkt bemanning inom Korttidsenheten 2,7 tjänst

Beräknad effekt 700 tkr	0	0	0	0	0	0	117	117	117	117	117	118	700
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	117	117	117	117	117	117				702

Förhandling i februari angående omplaceringar. Effekt från och med april.

Avveckling Solbrännans matsal

Beräknad effekt 100 tkr	0	0	0	0	0	0	17	17	17	17	17	17	100
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	0	0	0	0	0	0				0

Sista dag för servering var 28 februari. Förhandling genomförd. Kostnad under uppsägningstid.

Avveckling Ängacenters matsal

Beräknad effekt 400 tkr	0	0	0	0	0	0	67	67	67	67	67	67	400
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	0	0	0	0	0	0				0

Sista dag för servering var 20 januari. Förhandling genomförd. Kostnad under uppsägningstid.

Verksamhetsåret 2019
Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa
Avveckling Trygg hemgång, 3,0 tjänst usk

Beräknad effekt 930 tkr	0	0	0	0	0	0	155	155	155	155	155	155	930
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	85	37	37	37	37	37	37				306

Avveckling av tjänster har genomförts. 1 har tackat ja till omplaceringserbjudande. 2 har tackat nej och arbetar under uppsägningstiden t o m september inom Hälso- och sjukvården. Under mars månad arbetade dessa personer på vakanser och under april till september som extra resurs.

Sänkt bemanning natt inom Ädelhems säbo 1,92 tjänst

Beräknad effekt 500 tkr	0	0	0	0	0	0	83	83	83	83	83	83	500
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	56	83	83	83	83	83	83				556

Förhandling i februari angående omplaceringar. Samtliga medarbetare har tackat ja till omplaceringserbjudande. Ekonomiskt effekt från och med mars.

Sänkt bemanning natt inom Koltrastens säbo 1,92 tjänst

Beräknad effekt 400 tkr	0	0	0	0	0	0	67	67	67	67	67	67	400
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	45	67	67	67	67	67	67				445

Förhandling i februari angående omplaceringar. Samtliga medarbetare har tackat ja till omplaceringserbjudande. Ekonomiskt effekt från och med mars.

Avveckling 1,0 tjänst Enhetschef ÄO

Beräknad effekt 300 tkr	0	0	0	0	0	0	50	50	50	50	50	50	300
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	25	50	50	50	50	50				275

Förhandling i februari angående omplacering. Tackat ja till omplaceringserbjudande. Börjar arbeta som sjuksköterska inom HSL fr o m 15 april.

Verksamhetsåret 2019

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Avveckling 1,0 Gruppledare hemtjänst													
Beräknad effekt 245 tkr	0	0	0	0	0	0	41	41	41	41	41	41	245
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	0	0	0	41	41	41				123
Förväntad effekt enligt plan, dvs fr o m juli.													

Hälso- och sjukvård

Avveckling 0,78 tjänst ssk natt													
Beräknad effekt 300 tkr	0	0	0	0	0	0	50	50	50	50	50	50	300
Utfall av besparingsåtgärd	0	50	50	50	50	50	50	50	50				400
Berörd person har sagt upp sig. Avslut sker i februari.													

Individ- och familjeomsorgen

Avveckling 1,0 tjänst Utvecklare flykting- och asylfrågor													
Beräknad effekt 500 tkr	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500
Utfall av besparingsåtgärd	482	0	0	0	0	0	0	0	0				482
Förhandlat, varsel om uppsägning klart. Minskad budgetpost från och med januari. Medarbetaren har avslutat sin tjänst på egen begäran fr o m 19-02-01.													

Förändrat avtal avseende Jobsatsning													
Beräknad effekt 300 tkr	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	300
Utfall av besparingsåtgärd	300	0	0	0	0	0	0	0	0				300
Genomförs under året. Redovisas kontinuerligt i separat nämndsärende. Minskad budgetpost från och med januari.													

Verksamhetsåret 2019

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Avveckling 1,0 tjänst socialsekreterare													
Beräknad effekt 300 tkr	0	0	0	0	0	0	50	50	50	50	50	50	300
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	44	44	44	44	44	44				264
Förhandling i februari angående omplacering. Berörd medarbetare slutar på egen begäran fr o m 2019-04-01.													

Avveckling 1,0 tjänst inom Resursteamet													
Beräknad effekt 300 tkr	0	0	0	0	0	0	50	50	50	50	50	50	300
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	40	40	40	40	40	40				240
Förhandling i februari angående omplacering. Berörd medarbetare övergår till annan anställning inom kommunen fr o m 2019-04-01.													

Omsorg om funktionshindrade

Avveckling 2,0 tjänst Habiliteringsassistent													
Beräknad effekt 925 tkr	925	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	925
Utfall av besparingsåtgärd	925	0	0	0	0	0	0	0	0				925
Ej tillsatta. Personalbudget minskad från och med januari.													

Avveckling 3,0 tjänst Habiliteringsassistent DV + lokalkostnad													
Beräknad effekt 800 tkr	0	0	0	0	0	0	133	133	133	133	133	133	800
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	0	0	0	133	133	133				400
Genomförs enligt plan.													

Verksamhetsåret 2019

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Ändrade regler för ersättning för vissa omkostnader i samband med ledsagning

Beräknad effekt 100 tkr	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	100
Utfall av besparingsåtgärd	24	22	21	15	24	24	16	31	19				197

Genomfört. Förvaltningen följer nämndens beslut.

Införande av avgift för individstöd, ledsagning och kontaktperson enligt SoL

Beräknad effekt 400 tkr	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	400
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	0	0	0	0	0	0	0				0

Återremitterat från KS. Socialnämnden beslutade i mars att inte införa avgifter för dessa insatser.

Biståndsenheten**Avveckling 1,0 tjänst Biståndshandläggare**

Beräknad effekt 500 tkr	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500
Utfall av besparingsåtgärd	500	0	0	0	0	0	0	0	0				500

Genomfört fr o m 2019-01-01. Minskad budget från och med januari.

Förvaltningsövergripande**Mjuka stopp**

Beräknad effekt 500 tkr	500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	500
Utfall av besparingsåtgärd	500	0	0	0	0	0	0	0	0				500

Minskad budget för utbildning med 0,5 mnkr fr o m 2019-01-01

Uppföljning av åtgärder, Anstånd budget i balans 2019 (Dnr 2019-000080)

Särskilt boende och hemtjänst

Ej tillsätta vakans, verksamhetsutvecklare													
Beräknad effekt 500 tkr	0	0	75	47	47	48	48	47	47	47	47	47	500
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	75	47	47	48	48	47	47				359
Beslutet följs.													

Ej starta ombyggnation Härnögården													
Beräknad effekt 900 tkr	0	0	225	75	75	75	75	75	75	75	75	75	900
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	225	75	75	75	75	75	75				675
Beslutet följs.													

Ej tillsätta vakans, administratör													
Beräknad effekt 100 tkr	0	0	24	8	9	9	9	9	8	8	8	8	100
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	24	8	9	9	9	9	8				76
Beslutet följs.													

Verksamhetsåret 2019

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Detaljbudgetförändring TES													
Beräknad effekt 300 tkr	0	0	75	25	25	25	25	25	25	25	25	25	300
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	75	25	25	25	25	25	25				225
Minskad budget och beslutet följs.													

Individ- och familjeomsorgen

Projekt försörjningsstöd													
Beräknad effekt 300 tkr	0	0	0	34	34	33	33	33	33	33	33	34	300
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	400	279	-265	440	64	228	668				1 814
"Att bryta långvarigt bidragsberoende". 78 hushåll med långvarigt bidragsberoende på minst 10 månader har blivit självförsörjande. 70 hushåll med långvarigt bidragsberoende har tillkommit. Antalet hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd har minskat med i genomsnitt 29 hushåll per månad under årets första nio månader i jämförelse med samma period i fjol. I denna uppföljning redovisas utfall mot budget för ekonomiskt bistånd.													

Omsorg om funktionshindrade

Transporter daglig verksamhet till Samhällsnämnden													
Beräknad effekt 600 tkr	0	0	150	50	50	50	50	50	50	50	50	50	600
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	150	50	50	50	50	50	50				450
Beslutet följs.													

Verksamhetsåret 2019
Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa
Ökade kostnader korttidstillsyn

Beräknad högre kostnad 200 tkr	0	0	-50	-17	-16	-17	-16	-17	-16	-17	-17	-17	-200
Utfall	0	0	-50	-17	-16	-17	-16	-17	-16				-149

Överenskommelse med skolförvaltningen.

Arbetskläder

Beräknad effekt 400 tkr	0	0	99	34	33	33	33	33	33	34	34	34	400
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	123	42	41	41	38	41	41				367

Verksamheten har 100 tkr kvar i budget för inköp av arbetskläder. Ackumulerat september har verksamheten inhandlat arbetskläder för 3,7 tkr.

Högre intäkter Elevhem

Beräknad effekt 100 tkr	0	0	24	9	8	9	9	9	8	8	8	8	100
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	36	9	8	9	9	9	8				88

Alla 8 platser är belagda.

Minskad vikariebudget

Beräknad effekt 200 tkr	0	0	0	0	40	40	40	40	40	0	0	0	200
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	124	43	1	23	59	119	85				454

I denna uppföljning redovisas utfall mot budget inkluderat beräknad besparing för personalkostnader.

Verksamhetsåret 2019

Jan Feb Mar Apr Maj Jun Jul Aug Sep Okt Nov Dec Summa

Förvaltningsövergripande

Ej tillsätta vakans, lokalintendent													
Beräknad effekt 400 tkr	0	0	150	50	50	50	50	50	0	0	0	0	400
Utfall av besparingsåtgärd	0	0	150	50	50	50	50	50	0				400
Lokalintendent är föräldraledig och tjänsten vikariebesätts inte.													

Summa beräknade besparingar	2 767	42	814	627	677	687	1 937	1 945	1 904	1 824	1 834	1 846	16 900
Summa utfall av besparingar	2 731	651	2 240	1 804	1 195	1 941	1 509	1 831	2 291				16 193

6/2019

PROTOKOLL

styrelsesammanträde
HEMAB Elförsäljning AB (HEFAB)
org.nr 559113-8366
2019-09-26

Närvarande:

Styrelseledamöter

Ann-Sofie Berglund

Lenart Bolander

Eva Goës

Magnus Kjellin

Göran Albertsson

Övriga

Lena af Geijerstam Unger VD

Linda Eriksson, controller

Andreas Einarsson

Plats: Ymer, HEMAB

§ 40

Sammanträdet öppnas

Ordförande Ann-Sofie Berglund hälsade välkommen och förklarade sammanträdet öppnat efter att först ha tackat för intressanta seminariediskussioner om elförsäljning under förmiddagen.

§ 41

Val av protokolljusterare

Göran Albertsson utsågs att tillsammans med ordförande justera dagens protokoll.

§ 42

Godkännande av föredragningslistan

Föredragningslistan godkändes utan tillägg.

§ 43

Föregående protokoll

Protokoll från styrelsemötet 20 augusti 2019 lades med godkännande till handlingarna.

1 (3)

86

§ 44

Ekonomi

1. *Månadsbokslut augusti 2019, bilaga*
Eriksson var föredragande och rapporterade att det fortskrider väl och ser bra ut. Volymerna ligger strax i underkant av budget, men resultatet ser bra ut. Ackumulerat resultat till och med augusti är 152 tkr, vilket är bättre än budget.
2. *Budgetförutsättningar 2020*
Eriksson och Einarsson var föredragande och presenterade de ingående förutsättningarna för budgetarbetet.

Rapporterna lades med godkännande till handlingarna.

§ 45

Affärsplan

1. *Nyckeltal, konkurrent analys, försäljning, uppdatering av affärsplanen*
Eriksson och Einarsson var föredragande och visade på att trenden för närvarande är positiv och där vi når upp till säljmålet innevarande månad, vilket är glädjande. Arbetet fortgår med att ta fram redovisande siffror och statistik i Vinna matchen. Styrelsen fick ta del av hur data kan komma att se ut och diskuterade presenterat material. Detta är ett fortsatt prioriterat projekt inom utveckling & projekt på HEMAB.

Rapporten lades med godkännande till handlingarna.

§ 46

Övriga ärenden

1. *Ramar och ambitioner för mål 2020, Einarsson*
Einarsson och Eriksson redogjorde för de volymmål som satts upp och fördelats på företag respektive privatkunder där fokus i strategin alltjämt bygger på tillväxt av privatkunder. En positiv effekt av att vi arbetar med relationer och kunder på HEMAB i stort är att vi på så vis får in elavtal på företagskunder allt mer som en del av denna satsning.

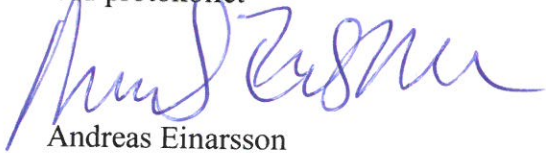
Rapporten lades med godkännande till handlingarna.

§ 47

Sammanträdet avslutas

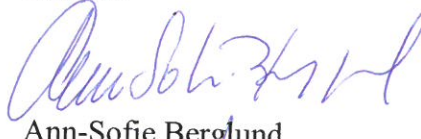
Ordförande förklarade sammanträdet avslutat.

Vid protokollet

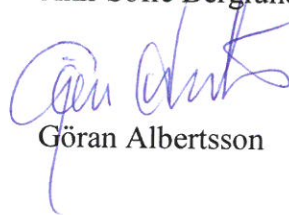

Andreas Einarsson

Justeras

Ann-Sofie Berglund

Göran Albertsson

Protokoll fört vid möte med styrelsen för Technichus i Mitt Sverige AB

Måndag 17 juni 13.00-14.30

Deltagare:

Fred Nilsson (ordförande), Janet Harling, Karin Andersson, Ulla Bylund, Mattias Silva.
Arbetstagarrepresentant: Sofia Jarl. Adjungerad: Marcus Claesson (VD),

§ 26. Mötets öppnande och godkännande av dagordning

Ordförande öppnade mötet och hälsade samtliga välkomna.

§ 27. Val av sekreterare och justerare

Till sekreterare för mötet valdes Marcus Claesson och till justeringsperson Mattias Silva.

§ 28. Föregående protokoll

Mötet gick igenom föregående protokoll och beslutade därefter att lägga det till handlingarna.

§ 29. VD:s rapport

VD rapporterar att lönesamtal är genomförda med samtlig personal, och att ny lön gäller från och med junis löneutbetalning – retroaktivt från 1 april.

Technichus utställning om Avfallstrappan har byggts klart tillsammans med Arbete och integration samt HEMAB. Utställningen kommer att invigas onsdagen den 19 juni. Därefter skickas gemensamt pressmeddelande ut.

VD rapporterar att företagets utställning *Luftkoll* är planerad att stå färdig tisdagen den 18 juni. I denna utställning på drygt 200 kvm kommer besökare och skolgrupper att få lära sig mer om lufttryck, aerodynamik samt luftens sammansättning.

Vi har mött representanter från Kommunen, skola och tillväxt, för att beskriva hur vi ämnar arbeta för de projektmedel som vi blivit tilldelade från Skolverket för att arbeta med entreprenörskap. Vi kommer att arbeta med att belysa lärmiljöer som grund för entreprenöriellt lärande, samt göra omvärldsanalyser för att se hur vi kan skapa en aktivitetslista för entreprenörskap som ska inrymmas i skolförvaltningens huvudmannaplan.

Det har varit många skolprogramsbokningar i slutet av terminen, och företaget rapporterar att man statistiskt ligger i paritet med föregående år.

Under sommarlovet kommer företaget att erbjuda en mobiltipsrunda med fokus på naturvetenskap och teknik, där man med hjälp av så kallade Geospots guidar runt besökarna i Stadskärnan. Start och avslut sker hos Technichus, som också "äger" aktiviteten. Utöver detta kommer även Technichus att erbjuda en kostnadsfri femkamp på framsidan av Technichus där besökarna bland annat kan prova Hovercarts, Laserhockey, Pilbågsskytte på svävande skjutmål etc.

Technichus kommer att bygga upp ett pop-up science center i Birsta som kommer att finnas tillgängligt och öppet under hela sommaren. Ytan som vi fått att disponera utan kostnad är på drygt 200 kvm, och den kommer att fyllas med interaktiva stationer. VD rapporterar att företaget har stora förhoppningar om att detta lockar besökare från Birsta till Härnösand. Totalt har Birsta ungefär 1 miljon besökare under sommarmånaderna.

VD rapporterar att företaget skickat in en ansökan till Sida tillsammans med Tom Tits i Södertälje. Ansökan handlar om att skapa AR-kuber som ska kommunicera de globala målen i Technichus och Tom Tits utställningar.

Technichus har idag avtal med Härnösands kommun avseende Technichus ekonomifunktion. Kommunen undersöker nu möjligheten om Technichus kan hantera detta själva från och med 1 september 2019. VD arbetar vidare med frågan.

Vi har fått en förfrågan från Mittuniversitetet och Leuphana University (Tyskland) om Technichus är intresserade av att ansvara för ytterligare ett område i projektet EIPTE. Personalrepresentant Sofia Jarl håller kontakten med universitetet för att diskutera frågan vidare.

§ 30. Ekonomiskt utfall ackumulerat 190531

VD redogör för att utfallet ackumulerat 190531 är **39637:-**, och att intäkter/utgifter stämmer väl överens med budget för 2019.

Mötet lade därefter utfallet till handlingarna.

§ 31. Ekonomiärende

Ordförande och VD redogör för hur ärendet fortlöpt sedan föregående styrelsemöte. Enligt Lernias branschbestämmelser har de inget ansvar om liknande händelse inträffar. Technichus ordförande har även begärt, samt erhållit en skriftlig bekräftelse från Lernias chefsjurist att de ej har ansvarsförsäkringar, och att de ej avser ersätta Technichus för det inträffade.

Styrelsen beslutar att inte driva ärendet vidare, och lämnar därmed frågan utan vidare åtgärd.

Styrelsen uppdrar till VD att se till att attestering av utlandsbetalningar sker genom dubbel attestering av VD och ordförande genom signering med bankdosor.

§ 32. Budget 2020

Ordförande beskriver att budgetarbetet för Technichus verksamhet 2020 kommer att starta vid styrelsemötet i augusti.

VD redogör för verksamhetsområden som behövs satsas extra medel på under 2020.

§ 33. Övriga frågor

Inga övriga frågor lyftes av mötet.

§ 24. Nästa styrelsemöte

Nästa styrelsemöte hålls den 22 augusti klockan 13.00 hos Technichus.

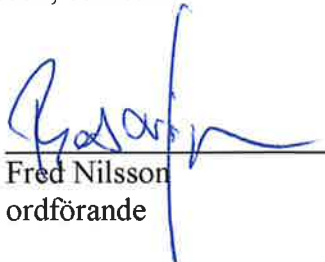
§ 25. Mötet avslutas

Ordförande tackar för mötet, och önskar styrelsen och alla medarbetare hos Technichus en trevlig sommar.

Marcus Claesson, sekreterare

justeras:

Fred Nilsson
ordförande

Mattias Silva
justeringsperson

Protokoll fört vid möte med styrelsen för Technichus i Mitt Sverige AB Torsdag 22 augusti 13.00-14.45

Deltagare:

Via telefon -Fred Nilsson (ordförande), Janet Harling, Karin Andersson, Ulla Bylund, Mattias Silva, Krister Eriksson, Mathias Johansson. Arbetstagarrepresentant: Sofia Jarl. Adjungerad: Marcus Claesson (VD),

§ 36. **Mötets öppnande och godkännande av dagordning**

Ordförande öppnade mötet och hälsade samtliga välkomna.

Mötet beslutade att lägga till §44 **Framtidsspaning** till dagordningen.

§ 37. **Val av sekreterare och justerare**

Till sekreterare för mötet valdes Marcus Claesson och till justeringsperson Janet Harling.

§ 38. **Föregående protokoll**

VD rapporterar att företaget fått avslag på ansökan till SIDA om de globala målen.

Mötet la därefter protokollet till handlingarna.

§ 39. **VD:s rapport**

Verksamheten har haft en bra sommar med ungefär 2000 fler besökare under perioden 1 jun- 20 aug. Företaget har haft en ökning med 40% ackumulerat för perioden jan-aug gällande betalande besökare jämfört med föregående år, från 11382 personer 2018 till 15945 personer 2019.

VD rapporterar att ett avtal finns för ekonomihantering genom HEMABs försorg, men att det kommer att undertecknas av behöriga under kommande vecka. I samband med kommer även en plan att tas fram för hur uppdraget ska lämnas över och den nya personen ska skolas in.

Personaltillsättningen har fungerat bra under sommaren. Inför hösten har företaget inte någon personalomsättning bland den fasta personalen. Däremot behöver företaget tillsätta ett antal nya timarbetare, då de flesta befintliga går vidare mot studier till hösten.

VD och personalrepresentant beskriver att företaget har ett antal lärarfortbildningar planerade för hösten (enligt följande):

- 3 september: Jack Werner (Öppet för all pedagogisk personal)
- Jorden, månen och vår närmaste planet (personal åk 4 och uppåt)
- Intensivvecka Eipte (Lärarstudenter)

Utöver detta kommer företaget från och med ht-2019 att ingå i IKT-nätverket för Härnösands kommuns förskolor.

VD förmedlar att Technichus har sin årliga ”stängt-vecka” under v.35. Under veckan kommer bland annat styrelseutbildning samt HLR-utbildning att genomföras.

Technichus kursverksamhet startar v.39 och löper på till v.49. Technichus kommer att driva åtta kurser samt att företaget har avtalat med en programmerare som ideellt kommer att bedriva drop-in kurs för Python programmering. Fem av kurserna sponsras av lokala företag, vilket möjliggör att samtliga kurser kommer att erbjudas kostnadsfritt till deltagarna.

Företaget kommer att sälja ett antal externa uppdrag kring processledning/tjänstedesign. Under hösten kommer företaget att arbeta bland annat för Härnösands bibliotek samt Matfors industrier.

§ 40. Ekonomiskt utfall ackumulerat 190731

VD redogör för att utfallet ackumulerat 190731 är **535 763:-**.

Mötet lade därefter utfallet till handlingarna.

§ 41. Budget 2020

VD redogör för en basbudget att utgå från i kommande strategiarbete inför 2020. Inför verksamhetsåret 2020 diskuterade mötet potentiella satsningar inom teknikförnyelse, kommunikation, konferens samt länsövergripande insatser.

VD uppdras att till nästa styrelsemöte specificera hur satsningarna bidrar till uppfyllnad av företagets direktiv, samt göra en uppskattning av kostnad för de föreslagna satsningarna.

§ 42. Styrelseutbildning 29/8

Ordförande samt VD informerar om den gemensamma styrelseutbildningen som ska genomföras på Sambiblioteket den 29/8.

§ 43. Övriga frågor

Mötet kommer med förslag på att Technichus behöver arbeta med att tydliggöra att verksamheten har öppet, då det från utsidan upplevs vara stängt. Vd tar med sig frågan och tar upp detta med personalgruppen.

Mötet diskuterar vad företaget har för skyldighet/policy att erbjuda styrelsen läsplatlor. Ordförande uppdras att undersöka detta och återkomma med svar under nästa möte.

§ 44. Framtidsspaning

Utställning som inspirerar och lockar vuxna

Mötet diskuterar hur Technichus skulle ska skapa/tillhandahålla utställningar som även riktar sig till vuxna. VD uppdras att undersöka hur detta står i relation till företagets ägardirektiv.

Konferenser på kvällstid

Mötet lyfter frågan om det är möjligt för Technichus att erbjuda konferens-/mötesrum under kvällstid, då det skulle kunna vara en potentiell intäktskälla. Vd beskriver att detta är möjligt.

Tvätteriet.

Vd rapporterar kring organisationen innehållande Bizmaker, Design i Västernorrland, Makerföreningen Sundsvall samt Mittuniversitet som möjliggör Tvätteriets fortlevnad till och med 200731. Vd beskriver att denne ingår i en grupp som arbetar med aktiviteter hos Tvätteriet.

Skogsnäring

Vd beskriver att skogsnäringsfrågor är ett hett samtalsämne nu inom Science centervärlden, och att SSCF har blivit uppvaktade av en myndighet gällande strategisk samverkan kring frågan. Vd har kontaktat bland annat SCA för att lyssna in vilka framtidsfrågor de kommer att fokusera på gällande utbildning/kompetensförsörjning. Vd rapporterar mer ingående om detta vid nästa styrelsemöte.

§ 44. Nästa styrelsemöte

Nästa styrelsemöte hålls den 3 oktober klockan 13.00 hos Technichus.

§ 25. Mötet avslutas

Ordförande avslutar mötet.

Marcus Claesson, sekreterare

justeras:

Fred Nilsson
ordförande

Janet Harling
justeringsperson

Protokoll fört vid möte med styrelsen för Technichus i Mitt Sverige AB

Måndag 16 september 13.00-15.00

Deltagare:

Fred Nilsson (ordförande), Janet Harling, Karin Andersson, Ulla Bylund, Krister Eriksson,
Arbetstagarrepresentant: Sofia Jarl. Adjungerad: Marcus Claesson (VD),

§ 47. Mötets öppnande och godkännande av dagordning

Ordförande öppnade mötet och hälsade samtliga välkomna till sammanträde för styrelsen i Technichus i Mitt Sverige AB.

Mötet beslutade att revidera förelagd dagordning enligt följande:

- § 48. Val av sekreterare och justeringsperson
- § 49. Föregående protokoll
- § 50. Media
- § 51. Styrelseutbildning – gemensam reflektion
- § 52. VD-instruktion
- § 53. Firmatecknings- och attesträtt
- § 54. Arbetsordning för styrelsen
- § 55. Internkontrollplan
- § 56. Digital plattform för styrelsearbete
- § 57. VD-/styrelseförsäkring
- § 58. Integrationsstrategi
- § 59. Datum för styrelsemöten
- § 60. Övriga frågor
- § 61. Avslutning

§ 48. Val av sekreterare och justeringsperson

Till sekreterare för mötet valdes Marcus Claesson och till justeringsperson Ulla Bylund.

§ 49. Föregående protokoll

Mötet gick igenom föregående protokoll och beslutade därefter att lägga det till handlingarna.

§ 50. Media

Mötet diskuterar eventuella uppkomna reaktioner i samband med publicering av den artikel som berörde tidigare utfört bedrägeri mot Bolaget. Mötet konstaterar att inga sådana inkommit/uppfattats.

§ 51. Styrelseutbildning – gemensam reflektion

Mötet har en gemensam reflektion kring utbildningsdagen. Material från dagen har sänts via mail till samtliga ledamöter.

§ 52. VD-instruktion

 95

Mötet går igenom tidigare beslutad VD-instruktion, och beslutar att genomföra följande ändring under punkt 1.c

”Genomföra investeringar enligt uppgjord investeringsbudget samt därutöver löpande investeringar upp till *100 000 kronor* per gång med avrapportering till styrelsen”.

Som grund till beslut är att Bolagets firmatecknings- och attesträtt anger att VD äger rätt att attestera löpande kostnader på upp till 100 000 kronor. Det är av stor vikt att dessa handlingar/policys anger samma belopp.

Styrelsen beslutar anta VD-instruktionen.

§ 53. Firmatecknings- och attesträtt

Mötet går igenom tidigare beslutad policy rörande firmatecknings- samt attesträtt, och beslutar att genomföra följande ändring för Bolagets firmateckningsrätt:

- Firman tecknas av styrelsen
- *Firman tecknas av två av styrelsens ledamöter i förening, varav en ska vara styrelsens ordförande.*
- Verkställande direktör har rätt att teckna firman beträffande löpande förvaltningsåtgärder.
- Rätten att teckna firma kan ej överlåtas inom organisationen.

Styrelsen beslutar att uppdra till VD att översända handlingar till Bolagsverket för att registrera förändringen.

§ 54. Arbetsordning för styrelsen

Mötet går igenom utkastet på arbetsordning för styrelsen, samt tillhörande bilagor. Mötet beslutar om följande tillägg till utkastet:

- Justerade protokoll ska skickas ut till samtliga styrelseledamöter, ersättare, arbetstagarrepresentanter *samt revisorer.*
- *Att såväl ordinarie ledamöter samt ersättare förväntas delta vid styrelsens sammanträden, och meddelar i förväg ordförande om förhinder föreligger att delta vid möten.*

Styrelsen beslutar anta arbetsordningen.

§ 55. Internkontrollplan

Mötet diskuterar om Bolaget bör utveckla en internkontrollplan.

Styrelsen beslutar att uppdra åt VD att till nästkommande styrelsesammanträde inkomma med ett förslag på samt presentera vad en sådan plan bör innehålla.

§ 56. Digital plattform för styrelsearbete

Efter styrelseutbildningen väcktes frågan om styrelsen bör utveckla sin digitala strategi för styrelsearbetet. Styrelsen beslutar att uppdra åt VD att till nästa styrelsemöte undersöka ett par digitala plattformar samt vilka tjänster/funktioner som styrelsen kan vara hjälpt av att använda.

§ 57. VD-/Styrelseförsäkring

Ordförande och VD redogör för innehåll i samt offert för VD-/Styrelseförsäkring från Riskpoint.

Styrelsen beslutar att teckna försäkringen, och uppdrar åt VD att underteckna och översända de handlingar som krävs för att så ska ske.

§ 58. Integrationsstrategi

Mötet diskuterar Bolagets behov av en tydligare integrationsstrategi, och uppdrar åt samtliga att till nästa styrelsesammanträde ha funderat kring vad en sådan strategi bör innehålla.

Styrelsens beslutar uppdra åt VD återkomma med underlag till kommande styrelsemöte för fortsatt hantering av frågan.

§ 59. Datum för styrelsemöten

Mötet beslutade om kalendarium för styrelsesammanträden enligt följande:

22 oktober, 13.00-15.00
20 november, 13.00-15.00

§ 60. Övriga frågor

Inköp 2019

VD önskar under nästa styrelsesammanträde diskutera en plan för produkter/tjänster som bör belasta räkenskapsåret 2019. Styrelsen beslutar att ta upp punkten igen under nästkommande styrelsesammanträde.

Bolagsordning

Ordförande informerar om tidigare beslutad process kring revidering av bolagsordningen, och att frågan kommer att tas upp under nästkommande styrelsesammanträde.

§ 61. Avslutning

Ordförande avslutar mötet.

And *B*

Marcus Claesson, sekreterare

justeras:

Fred Nilsson
ordförande

Ulla Bylund
justeringsperson

Arbetsordning för styrelsen i Technichus i Mitt Sverige AB (Org.nr: 556558-7242)

Innehåll

Inledning.....	2
Konstituerande styrelsesammanträde.....	2
Övriga styrelsesammanträden	2
Årshjul:.....	2
Protokoll	3
Styrelsens uppgifter	3
Ordförandes roll/ansvar	4
VD-rapportering.....	4
Ersättare och arbetstagarrepresentanter	4
Beredning av ärenden.....	5
Beslutsförhet	5
Kommunikation	5
Sekretess	5
Bilagor:	5

Inledning

Styrelsens uppgifter och arbete i Technichus i Mitt Sverige AB (Bolaget) regleras av Aktiebolagslagen (ABL) (2005:551), det av Härnösands kommunfullmäktige antagna ägardirektivet (bilaga 1) samt av den för Bolaget antaga bolagsordning (bilaga 2). Utöver ovan har styrelsen därtill antagit föreliggande arbetsordning att gälla såsom obligatorisk för styrelsens arbete intill dess denna revideras genom styrelsens beslut.

Konstituerande styrelsesammanträde

Konstituerande styrelsemöte ska hållas i anslutning till ordinarie bolagstämma eller, om ny styrelse valts vid extra bolagstämma, i anslutning till sådan bolagstämma.

Vid konstituerande styrelsesammanträde ska följande ärenden behandlas.

1. Val av justeringsperson och sekreterare för mötet
2. Fastställande av arbetsordning för styrelsen
3. Fastställande av VD-instruktion
4. Fastställande av firmatecknare
5. Fastställande av attestordning
6. Anmälan av ordning varefter styrelseersättare ska inträda i tjänst

Övriga styrelsesammanträden

Styrelsesammanträden bör äga rum vid minst fem tillfällen per år, och vara jämnt fördelade över året. Tid för styrelsens möten bör beslutas av styrelsen för minst sex månader i taget.

Kallelse till ordinarie styrelsesammanträde ska ske skriftligen senast sju dagar innan sammanträdet. Kallelsen ska även utgå till styrelseersättare samt till arbetstagarrepresentant.

Styrelsen ska årligen besluta om ett årshjul.

Föredragningslista ska innehålla punkter enligt bilaga 3, samt kompletteras med aktuella frågor.

Årshjul:

Februari: Ansökan Skolverket

Bokslut samt årsredovisning (Tillsammans med bolaget revisor)

Inför kommande bolagstämma

April: Kvartalsrapport – ekonomi

Budgetdialog med kommunen

Revidering/Fastställande av policydokument

September: Halvårsrapport – ekonomi

Strategiarbete för kommande år

Fastställande av budget

Kund- och personalnöjdhet

Antagen av styrelsen 2019-09-16

November: Utvärderings- samt målsättningsarbete

Styrelse samt VD-utvärdering

Utöver vad som anges ovan skall styrelsesammanträden enligt 8 kap. 18 § ABL hållas när styrelsens ordförande/VD så begär, eller liksom när så begärs av en eller flera övriga styrelseledamöter. Kallelse till sådant möte bör, om det är möjligt, skickas ut senast en vecka före sammanträdet.

Protokoll

Sekreterare och justeringsperson utses vid varje mötestillfälle.

Protokoll ska föras på sådant sätt som anges i 8 kap. 24 § och 25 § i ABL. Efter justering ska protokollet undertecknas av sekreterare, mötesordförande samt justeringsperson som mötet utsett. Justeringsperson ska vara tjänstgörande ledamot i styrelsesammanträdet.

Mötets sekreterare ska se till att översända protokoll för justering till ordförande och till utsedd justeringsperson senast 7 dagar efter mötet ägt rum. Efter justering är utförd ansvarar VD för att styrelseprotokollet skickas ut till samtliga styrelseledamöter, ersättare, arbetstagarrepresentant samt Bolagets revisorer.

VD ansvarar för att undertecknade protokollskopior översänds till Härnösands kommuns diarium, och att originaldokumentet förvaras på ett betryggande vis.

Styrelsens uppgifter

Styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Bolaget ska behandla och fatta beslut i bland annat följande ärenden med hänsyn tagen till ägardirektivet. Styrelsen förutsätts fatta sina beslut i samförstånd, ordförande har utslagsröst vid lika röstetal.

Styrelsen ansvarar för:

1. Ärenden av principiell beskaffenhet eller i övrigt av stor vikt, som t ex förvärv av verksamhet eller fusion med annat företag.
2. Fastställa bolagets strategiska mål samt budget för kommande år.
3. Tillsättande och avsättande av verkställande direktör.
4. Antagande av VD-instruktioner.
5. Ärenden avseende Bolagets organisation och förvaltningen av Bolagets angelägenheter, om inte dessa rör den löpande förvaltningen enligt 8 kap. 29 § ABL.
6. Återkommande upprätta årsredovisning och bokslut för Bolaget samt övriga lagstadgade ekonomiska rapporter.
7. Besluta om firmatecknare.
8. Investeringsram för varje budgetår.
9. Regelbundet fastställa och revidera attestinstruktioner och övriga styrelseinstruktioner.
10. Utfärdande av kallelse till ordinarie och eventuella extra bolagstämmor i enlighet med vad som föreskrivs i ABL och bolagsordningen.
11. Kontroll av Bolagets verksamhet och bevakning av att dess policys efterföljs.

Antagen av styrelsen 2019-09-16

12. Kontroll av att Bolaget följer lagar och andra föreskrifter.

Ordförandes roll/ansvar

Ordförande ska:

1. leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som ankommer på den och se till att styrelsearbetet bedrivs på ett ordnat och rationellt sätt.
2. se till att sammanträden hålls i enlighet med arbetsordningen och i övrigt när det behövs.
3. kalla till sammanträde om styrelseledamot eller VD begär det.
4. om behov föreligger, kalla 1:e vice ordförande samt 2:e vice ordförande till särskild överläggning.
5. se till att ärenden som bör behandlas av styrelsen läggs fram för styrelsen.
6. se till att ärendena är beredda på ett tillfredsställande sätt;
7. se till att samtliga ledamöter bereds tillfälle att delta i ärendenas behandling och att samtliga ledamöter erhåller tillfredsställande beslutsunderlag.
8. kontinuerligt - följaktligen även mellan sammanträdena - i erforderlig omfattning lämna ledamöterna upplysningar rörande bolagets förhållanden, verksamhetens gång och viktigare händelser.
9. bevaka att styrelsens beslut verkställs och på vilket sätt detta sker;
10. i samråd med VD se till att nya styrelseledamöter och ersättare introduceras i styrelsens arbete och bolagets verksamhet.
11. Fortlöpande hålla ägaren/Härnösands kommun informerad om bolagets ställning och utveckling.

VD-rapportering

Vid varje styrelsemöte ska samtliga i styrelsen, genom VDs försorg erhålla information om företagets ekonomiska ställning, bolagets utveckling samt andra väsentliga frågor som är av vikt för styrelsen.

Styrelsen ska månatligen, genom VDs försorg, erhålla ett ekonomiskt utfall innehållande en resultatrapport ackumulerat för året. Dessa rapporter ska upprättas för samtliga månader exklusive januari och juli.

Ersättare och arbetstagarrepresentanter

Ersättare och arbetstagarrepresentanter äger rätt att delta och yttra sig vid styrelsesammanträden. De har även rätt att erhålla samtliga handlingar och övrig information enligt vad som gäller för ordinarie styrelseledamöter.

Såväl ordinarie ledamot som ersättare meddelar i förväg ordförande om förhinder föreligger att delta vid mötet. I händelse av att ordinarie ledamot anmält förhinder ska ersättare inträda i tjänst i den ordning som styrelsen fastställer vid konstituerande sammanträde.

hes

Beredning av ärenden

Inför varje styrelsemöte ska den verkställande direktören i samråd med ordförande upprätta förslag till föredragningslista. Senast sju dagar före sammanträdet ska förslag till föredragningslista ha inkommit till styrelsen.

Beslutsförhet

Styrelsens beslutsförhet har sin grund i vad som anges i ABLs kap. 8 § 21 innebärande bland annat att för beslutsförhet ska minst hälften av antalet styrelseledamöter vara närvarande.

Styrelsens beslut gäller den mening för vilken vid sammanträdet mer än hälften av de närvarande röster eller, vid lika röstetal, den mening som biträdes av ordföranden. I fall där styrelsen inte är fulltalig, ska de som röstar för beslutet dock utgöra mer än en tredjedel av hela antalet styrelseledamöter.

Kommunikation

Offentliga uttalanden om Bolaget och dess verksamhet görs av styrelseordförande. Om styrelseledamot gör offentliga uttalanden ska samtycke från ordförande först inhämtas.

Sekretess

Styrelsens ledamöter ska, med undantag för de skyldigheter som kan följa av lag, inte föra vidare information rörande styrelsen, Bolaget och dess verksamhet som går utöver vad som framgår av justerade protokoll/redovisningar eller övrig offentligt utlämnad verksamhetsbeskrivning.

Bilagor:

Ägardirektiv 2018-02-07

Bolagsordning 2014

Fasta punkter

Firmateckning och attesträtt

FIRMATECKNING

Firmatecknare är den eller de personer som har rätt att företräda bolaget och att i företagets namn teckna avtal med rättslig bindande verkan.

För Technichus i Mitt Sverige AB gäller följande:

- Firman tecknas av styrelsen
- Firman tecknas av två av styrelsens ledamöter i förening, varav en ska vara styrelsens ordförande.
- Verkställande direktör har rätt att teckna firman beträffande löpande förvaltningsåtgärder

Rätten att teckna firma kan ej överlåtas inom organisationen

ATTESTRÄTT

Attest innebär att en granskad leverantörsfaktura/kostnad godkänns till betalning och därmed bokförs som en kostnad inom företaget. Utan attest får kostnad/betalning ej genomföras/bokföras.

Åtgärd	Belopp	Attesteras av	
Löner	Inom budgetram Utöver budgetram	VD Styrelsens ordf	
Löpande kostnader	Upp till 100 tkr Över 100 tkr	VD Styrelsens ordf	
Kostnader för ingångna avtal, t.ex hyra av lokal.		VD	
Kostnader avseende VD		Styrelsens ordf	

Löpande förvaltningsåtgärder där den totala avtalade kostnaden överstiger 200000 kr ska alltid attesteras av VD tillsammans med ordförande.

Kostnader av personlig karaktär skall alltid attesteras av närmast överordnad chef, för VD attesteras dessa av styrelsens ordförande.

VD har rätt att tillfälligt delegera attesträtt, till exempel vid planerad frånvaro, semester etc. Delegering skall ske skriftligen.

Vid tveksamhet beträffande attesträtt etc skall alltid VD eller vid deras frånvaro annan firmatecknare tillfrågas.

Ägarmöte, 2019-10-15

Deltagare:

Fred Nilsson

Marcus Claeson

Christina Lindberg

Uno Jonsson

Andreas Sjölander

Lena Einarsson

Meddelat förhinder:

Lars Liljedahl

Ingrid Nilsson

Dagordning

- 1) Välkommen
- 2) Ekonomi ack. september
- 3) Gemensam styrelseutbildning
- 4) Strategiska dokument
- 5) Rutiner för utbetalningar/betalningar
- 6) Verksamhetsuppföljning
- 7) Projektuppföljning ULE/EIPTE
- 8) Technichus som regional aktör (Strategiska värden)
- 9) Kalendarium för ägarmöten 2020
- 10) Ägaren har ordet
- 11) Övriga frågor

2). Utfall ack. sept

Härnösand 2019-10-07				
Technichus				
ack sept 2019				
	ACK UTFALL 2019*	ACK UTFALL 2018 **	Budget 2019	% av budget
Försäljningar	7 164 746 kr	6 739 698 kr	9 175 000 kr	78,09%
Projektintäkter	841 655 kr	622 330 kr	490 000 kr	
Övriga intäkter	1 149 858 kr	1 451 881 kr	1 695 000 kr	67,84%
SUMMA INTÄKTER	9 156 259 kr	8 813 909 kr	11 360 000 kr	80,60%
UTGIFTER				
Material och varor	-479 944 kr	-335 107 kr	-386 000 kr	124,34%
Övriga externa rörelseutgifter	-2 432 317 kr	-2 282 876 kr	-3 490 500 kr	69,68%
Utgifter för personal	-5 668 748 kr	-5 685 425 kr	-7 376 500 kr	76,85%
Avskrivningar	-75 562 kr	-100 503 kr	-77 000 kr	98,13%
Räntor/Skatter/Resultat	-2 640 kr	32 kr	0 kr	
SUMMA UTGIFTER	-8 659 210 kr	-8 403 879 kr	-11 330 000 kr	76,43%
RESULTAT	497 049 kr	410 030 kr	30 000 kr	1656,83%

3). Gemensam styrelseutbildning

Genomfördes tillsammans med Härnösandshus och HEMAB 29/8

Innehåll:

- Beskrivning av ett kommunalt bolag med utgångspunkt i aktiebolagslagen/kommunallagen
- Bolagsorganen och deras kompetens
- Den svenska bolagsstyrningsmodellen
- Genomgång av den kommunala kompetensen
- Kommunstyrelsens uppsiktsplikt
- Det praktiska styrelsearbetet- samspel, samordning och rätt arbetssätt
- Lagstiftning mot mutor och bestickning
- Offentlighet- och sekretess i ett kommunalt bolag

Utvärderingarna som gjordes från vårt bolags sida visade på att det var lyckat att genomföra utbildningen. Specifika områden som lyftes fram var:

- Skillnaden mellan uppdrag inom politiken/styrelsearbete i AB
- Vilket ansvar innebär det att sitta i en bolagsstyrelse
- Sekretess
- Struktur, rutiner, arbetsfördelning och kontroll

4). Strategiska dokument/rutiner

- Internkontrollplan:
 - Vd-instruktioner
 - Arbetsordning för styrelsen
 - Ägardirektiv
 - Riskkarta**
 - Affärs- och verksamhetsrisker
 - Driftsrisker
 - Kompetens- och resursrisker
 - Finansiella risker
 - Kontrollfunktion utbetalningar/betalningar/fakturering/kreditfakturering**

** (För beslut i styrelsen 22/10)

- Gemensam styrelseplattform (Bolagsövergripande arbete)
- Integrationsstrategi

5). Rutiner för utbetalningar/betalningar

- Nya rutiner har fastställts för bolaget.

Ekonomifunktionen äger ej rätt att genomföra utbetalningar från företagskonto.

- Enbart beredning
- VD signerar utbetalningen innan den genomförs.

Endast VD är bankadministratör.

Ekonomifunktionens behörighet sätts av administratören

Leverantörsfakturakontroll:

Utbetalningskontroll:

6). Verksamhetsuppföljning

SAM och SBA:

Brandgenomgång med sommararbetare

Uppföljning temperaturer i huset (enligt skyddsronde)

Kontinuerliga möten med skyddsombud och SBA-ansvarig angående uppföljning ronder.

Lönesamtal genomförda med samtlig personal maj

HLR-utbildning genomförd i augusti

Ny brandskyddspolicy inkl. gränsdragningslista och handlingsplaner vid olycka/brand.

Genomgång brandtekniskt skydd för anställda.

Medarbetarsamtal genomförs i november.

Sommaren:

En bra sommar! Perioden jan-sept har vi haft ungefärligen 40% fler besökare än samma period 2018. drygt 17000 betalande besökare ack. 190930. Under samma period har vi även ökat bufféförsäljningen med nästan 67% ställt mot 2018.

Vi har samverkat kring lokaler och aktiviteter med Stadsfesten.

Den genomförda lovaktiviteten var en succé med 2695 deltagare (!!) under de nio veckor vi genomförde aktiviteten.

Nya utställningsproduktioner

- Avfallstrappan tillsammans med HEMAB och Arbetslivsförvaltningen
- Luftkoll (egen)
- Sinnesdelen är under fortsatt produktion, men öppnades under sommaren.

Vi har producerat nya skolprogram för terminen med tillhörande material. Vi har även arbetat för utveckling av nya skolprogram.

Kursverksamhet

I samarbete med företag

- Hydraulik, Edmo
- Återbruk, HEMAB
- Skapa med fiberoptik, Servanet
- Teknikspanarna, Skanska
- 3Dverkstad – Arconi

Samt

- Elslöjd
- Tillämpad programmering
- Programmering 101 (högstadiet och vuxna)

I dessa kurser återfinns drygt 100 personer, som varje vecka tom 20191212 får handledning inom ett specifikt tema. Vernissage 12 december.

Nytt för i år är att kurserna erbjudits kostnadsfritt för deltagarna (mångfald)

Exklusivt erbjudande!

SKOLPROGRAM MED KEMITEMA UNDER HÖSTEN-19!

Vi vänder oss till ALLA årskurs fyror i Härnösands kommun

Boka redan idag

I år är det 150 år sedan den ryska kemisten Dmitrij Mendelejev presenterade sitt första periodiska system. FN har därför utsett 2019 till Internationella året för periodiska systemet.

För att fira det vill vi erbjuda alla årskurs fyror möjligheten att laborera hos oss. Experimenten kommer handla både om dåtidens analysmetoder, om framtidens kemi och hur den kan bidra med hållbara lösningarna.

Skolprogrammet tar 60 minuter/klass

Det går bra att boka om skolmaten och äta lunchen på Technichus!

Brunne,
Ålandsbro, Hälledal
och Häggdånger.
Vi reser till er om så
önskas.

B
O
K
A
pedagoger@technichus.se
0611-34 96 36

B
O
K
A

TECHNICHUS
Science Center Härnösand

Nyheter!

Skolprogram på Technichus!

Boka in dig och din klass! Nu släpper vi några nyheter som vi jobbat fram under början av hösten. Boka dem redan idag!

Jorden, månen och våra närmaste planeter

Passar: Åk 4-gymn.
Antal: 15 st
Tid: 45-90 minuter

En visning i planetariet kan kompletteras med något av följande program:

Vi skapar en modell av planeternas storlek och avstånd i rymden. Ca 45 min.

Gravitation, atmosfär och säkra landningar. Eleverna bygger egna landningsmoduler för att skapa säkra landningar. Ca 45 min.

Kan vi skapa förutsättningar för att leva på månen eller mars? Vi undersöker lufttryck, gravitation och atmosfär. Ca 45 min.

Gamification -Globala mål-

Passar: Åk 3-9
Antal: 30 st
Tid: ca 90-120 minuter
Innehåll:

I detta spännande skolprogram utgår vi från att eleverna ska upptäcka och lära sig om de globala målen.

Med hjälp av arbetssättet gamification kombinerar vi laborationer, programmering och teamwork för att lösa uppgifterna längs vägen och ta oss fram till slutmålet för att öppna skattkistan och lösa den sista utmaningen tillsammans.

TECHNICHUS
Science Center Härnösand

Hydraulik & Pneumatik

Passar: Åk 4-gymn.
Antal: 14 st
Tid: 45-60 minuter
Välj mellan:

Med hjälp av teknik lego får de bygga en styr och regler funktion med hjälp av pneumatik.

Vi tittar på hydrauliska lösningar som finns här på Technichus samt bygger en enklare hydraulisk/pneumatisk modell.

Kolla gärna in
alla våra andra
skolprogram!

Läs mer om de nya skolprogrammen och göra en bokningsförfrågan på:
www.technichus.se/for-skolor/

Har du frågor så kontakta våra pedagoger:
pedagoger@technichus.se | 0611-34 96 37

Förskolor
och skolor i
Härnösand går
GRATIS på
Technichus!

Genomförda kompetensutvecklingsinsatser:

Greenscreen för samtliga personal från förskola (IKT-nätverket)
Källkritik, en föreläsning av Jack Werner
Jorden, månen och vår närmaste planet (ESERO)
Micro:bit (gemensamt program för samtliga i FSSC), pilot.

Folkbildning, Levande torsdag:

Planering för hösten:

”Universum och Vi” – KG Karlsson (Genomfört)

”Vi behöver prata” – Giselle Abbas (Genomfört)

”Årsmötesföreläsning” – Populärvetenskapliga

”Digitalisering” - Katarina Gidlund

”Nobelföreläsning” – Populärvetenskapliga

”Det smarta hemmet” – David Boström och Mattias Silva

Kursvernissage – Avslut kursverksamhet.

Försäljning av tjänster

Har anställd processledare som framgent arbetar 50% i externa uppdrag, 50% med intern utveckling. Arbetar idag med utvecklingsprojekt för Biblioteket, Matfors industrier samt Skolförvaltningen.

Spännande diskussioner med HEMAB kring skolsamverkan! Fortsättning följer!

Avtalad samverkan MIUN:

Forskarfredag

Astronomins dag

Förskolelärarutbildning (NYTT!)

Programmeringsutbildning

Teknikutbildning

Historisk matematik

EIPTE

Deva Tech genom samverkansavtalet

Möte inbokat med rektor 25/10 för vidare diskussioner kring formalisering av samarbete. Nytt samverkansavtal ska upprättas inom kort. Hur involvera lärarutbildningen/Technichus? Går samverkan att avtala?

Designathon

Den 16 november genomför vi för första gången någonsin i Sverige, Global Designathon (GCD). GCD är ett globalt event där barn mellan 7-12år får en dag på sig att försöka lösa, designa och prototypa sin egen framtid med fokus på FNs globala mål och sedan presentera sina uppfinningar för en expertpanel. I år ligger fokus på FNs globala mål #2, #3, #12 & #15 som alla har Mat och Klimatfrågan gemensamt. GCD arrangeras i Härnösand och Sundsvall, och arrangörer är Technichus och Design i Västernorrland.

Birsta

Genom samarbete med Birsta city har vi haft en lokal på 250m2 där vi har kunnat marknadsfört företaget. Ett s.k Pop-up Science center.

7). Projektuppföljning EIPTE/ULE

Sofia är Technichus PL för projektet.

Syfte: Utbyta erfarenheter kring hur olika länder arbetar med entreprenöriellt lärande i lärarutbildningen. Utarbeta utvärderingsverktyg samt verktygslåda för utveckling av detta. Technichus har en liten del av projektbudgeten för att bistå med verktygslådan.

Studieresa till Bilbao (bekostat av projektet)

Genomfört fortbildning på Technichus tillsammans med MIUN för grundskolelärare.

En heldag med fokus på presentation och test av utvärderingsverktyget, samt workshops med praktiska övningar som stimulerar entreprenöriella förmågor.

Internationell gäst (Arnfinn Rokne från Vitenscentret i Trondheim) beskrev deras talangprogram

Gruppövning – Hur passar detta in i rådande styrdokument?

V.43 håller vi i en intensivvecka för samtliga deltagande studenter (60 st) från olika länder i Europa. Hur arbetar vi med entreprenöriellt lärande i Sverige? Olika aktörer från området föreläser/håller workshops. Heldagar i Sundsvall/Härnösand. Vi håller i tillsammans med MIUN. Välkomna!

Projektet fortlöper till 2020, men i samband med projektutveckling har nya idéer och uppslag utvecklats tillsammans med MIUN, NtNU och Vitensentret.

Ung Landsbygdsentreprenör

Februari 2017

Mars 2017-juli 2019

Oktober 2019

UPPDRAG & MÅLGRUPP

- Att under en tre-årsperiod Erbjudas ungdomar 16-25 år på landsbygden i de fyra Höga Kusten-kommunerna (Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik) ett attraktivt alternativ till sommarjobb genom att prova på att driva egna företag med stöd av lokala krafter i sin hembygd
- Ungdomarna kan vara studerande, hel- eller deltidsarbetslösa.

SYFTE

- Genom att stimulera företagandet hos ungdomar skapa en positiv bild av att det går att leva på sin dröm utan att behöva lämna och flytta till staden.
- Utveckla befintliga och nya affärsidéer på landsbygden med stöd av det lokala näringslivet.
- Skapa ett hållbart företagande med hänsyn till miljö och individ och sprida en bild av att det är positivt att vara entreprenör på landsbygden

METOD

- Genom att Technichus utbildar lokalt förankrade handledare i ett entreprenörsprogrammet Sommarlovsentreprenör (SLE) och utvecklar detta för att anpassas till landsbygden.
- Technichus utbildar lokala intresserade företagare och andra i mentorskap genom mentorsseminarier.
- Lokala handledare rekryterar och utbildar ungdomar i entreprenörskap.

KONCEPT

- Informations- och rekryteringskampanjer genom lokala möten, webbplats och sociala medier för att rekrytera handledare, mentorer och ungdomar.
- Utbildning i entreprenörskap via det beprövade konceptet SLE samt digital marknadsföring och social media. Föreläsare från det lokala näringslivet bidrar med viktig kunskap och inspiration.
- Lokala handledare rekryterar och utbildar ungdomar i entreprenörskap
- Ungdomar driver företag under 3-10 veckor med stöd av handledare och lokal mentor.

RESULTAT

- 16 handledare i 16 bygder i Höga Kusten samt 45 mentorer har utbildats av Technichus. Viktiga kommunöverskridande nätverk har skapats.
- 45 ungdomar har provat på entreprenörskap varav 4 riktiga företag har bildats med bestående verksamhet.
- Technichus har utvecklat ett studiematerial för digitalmarknadsföring och social media som komplement till entreprenörsprogrammet.
- Technichus har påbörjat en modell för utbildning online för att skapa alternativ till onödigt bilåkande för ett hållbarare samhälle.

KONKRETA RESULTAT

12 603

Visningar av filmer på facebook sedan mars 2017

131

Intresseanmälningar från ungdomar i Höga Kusten

45

Utbildade ungdomar/företag

23

Byamöten, företagsträffar

20

Mentorer

20

Mässor, utställningar, event

16

Utbildade handledare

7

Tidningsreportage

2

Medverkan i radioprogram

Framtagande av materialet " Digital Startguide"

- för entreprenörer som ska sälja om marknadsföra online.

EX PÅ INNEHÅLL:

- Entreprenörsstrategier - Facebook- drivmotor i social media - Skapa storytelling
- Att bygga Instagram -Hashtags- det nya säljverktyget!
- Messenger-en given plattform för morgondagens business - Pinterest - YouTube - världens nya TV-kanal
- Bygga och hantera webbsida och webbshop utan kunskap - Blogg- och vloggskola
- Lilla podcastskolan - Finansiera din dröm!

Ett hållbart arbetssätt för en bättre framtid

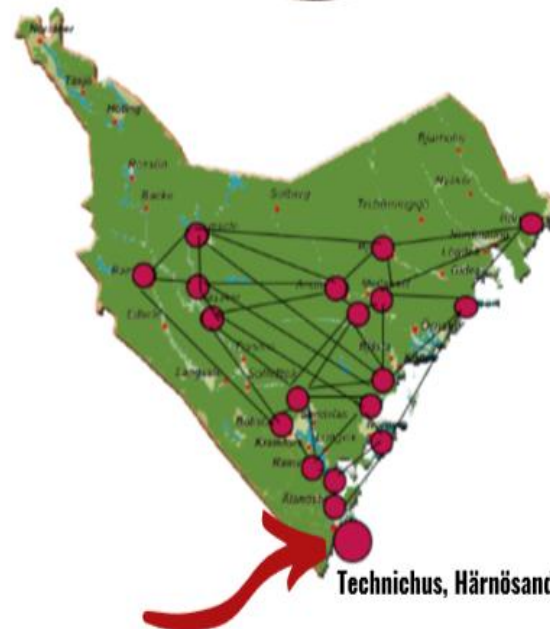
Genom att lära oss att använda konferensverktyg online som t ex Zoom minskade vi onödigt bilåkande och restid i Höga Kusten och sparade därigenom värdefulla arbetstimmar

Vi skapade också facebook-grupp med online-support för handledare, mentorer och ungdomar plus att allt material nödvändigt för entreprenörsprogrammet genomförande var nedladdningsbart via Ung Landsbygdsentreprenörers webbplats..

Viktiga nätverk har skapats i Höga Kusten

Via Ung Landsbygdsentreprenör har 16 bygder, 16 handledare, 45 mentorer och 45 ungdomar kopplats samman i ett nätverk över hela Höga Kusten vilket möjliggör fortsatta samarbeten samt utbyten av kunskap , utveckling och inspiration.

Technichus, Härnösand

MJUKA RESULTAT

Integration skapades

Gemom att drygt 50% av deltagande ungdomar var nyanlända skapades integration i bygderna och många ortsbör kunde se att dessa ungdomar bidrog till och bygden genom sin företagsamhet och skapande trivsel.

-Nya vänskapsband knöts mellan svenskar och nyanlända knöts både via kickoff-veckan och under sommaren.

4 st riktiga företag startades

- Linnéa Öberg, Design Andra Bullar, Gullänget i Örnsköldsvik

-Oskar Olsson, BlobbarPhoto, Bredbyn

-Emil Jacobson, Jacobssons Vedhantering, Bredbyn

-Sara Bodin, Silvertassens hundpensionat, Ramvik.

Stolthet i bygden!!

- Stolthet har skapats, genom att unga landsbygdsentreprenörer fick mycket uppmärksamhet i lokala och regionala medier.

- Ungdomar rapporterade även att de nu såg möjligheter att skapa egna jobb på landsbygden, om de skulle ville stanna kvar eller kommer tillbaka till landsbygden efter sina studier.

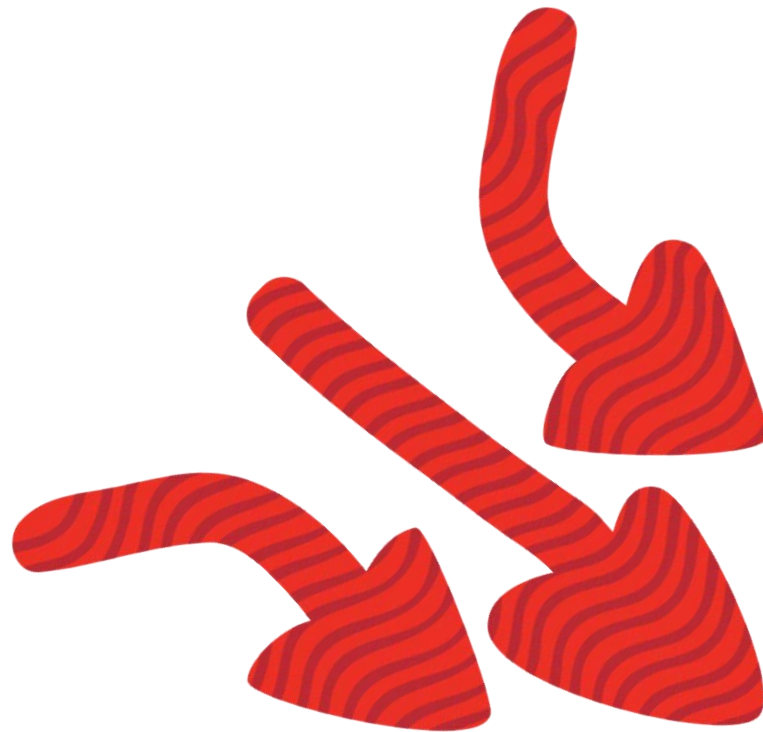

Kunskapsutbyte!

- Företagare som agerade som mentor i projektet berättade att de var inspirerade av unga och fick ny kunskap och idéer från unga kring hur de t.ex. skulle kunna jobba mer med sociala medier.
- Mentorerna och handledarna rapporterade att de inte hade förväntat sig att få tillbaka så mycket från unga som de hade fått i praktiken.

UNG LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By Technichus .

DIGITAL LANDSBYGDS
ENTREPRENÖR

By Technichus .

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By Technichus .

Kunskapsnivån hos våra handledare och deltagande ungdomar är låg inom digital marknadsföring och tekniker som möjliggör närhet till lokala och globala marknader.

**DIGITAL LANDSBYGDS
ENTREPRENÖR**
By Technichus .

Många områden i vår region är väl utbyggda med fiber - men om kunskapen saknas att utnyttja en resurs till fullo, är det som att bygga världens finaste motorväg, eller bro men saknar den trafik som är tänkt att nyttja den!

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By Technichus .

Enligt Internetstiftelsens senaste rapport är det mindre vanligt att använda internet på landsbygden och att de som inte använder internet dagligen känner sig mindre delaktiga i det digitala samhället

**DIGITAL LANDSBYGDS
ENTREPRENÖR**
By **Technicus** .

**I Ung Landsbygdsentreprenör
var det också svårt att rekrytera
handledare med erforderliga
kunskaper inom internet
och sociala medier.**

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By **Technicus** .

Detta problem vill vi lösa via att transformera Ung Landsbygdsentreprenör till Digital Landsbygdsentreprenör genom att bli utbildade lokala handledare inom entreprenörskap och digitalisering, vilka i sin tur utbildar målgruppen befintliga och blivande entreprenörer i sina hembygder.

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By Technichus .

Technichus har tillsammans med social media-strateg utvecklat ett utbildningsmaterial "Digital Startguide", vilket testades av deltagare under sommaren 2019.

Materialet fick högt betyg i utvärderingarna.

Dock har inte materialet hunnit implementeras bland handledare då deras utbildning låg i början av året.

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By **Technicus** .

A photograph showing a person's hands gesturing in the foreground, with a laptop in the background displaying a video conference with four participants. The scene is set in a meeting or office environment.

Under projektet ULE har vi också utvecklat goda metoder för att kommunicera och utbilda på distans via digitala konferensplattformar. Vi vill därmed öka tillgängligheten till utbildning och minska resandet i området Höga Kusten för ett hållbarare samhälle. Detta vill vi fortsätta att utveckla!

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By Technichus .

På "byamötena" under ULE framkom också många idéer inom besöksnäring som ortsborna skulle önska utveckla. Eftersom besöksnäring är en stor förädlingsbar resurs i Höga Kusten går våra tankar åt att lägga fokus på just denna näring, och hitta blivande entreprenörer som vill verka lokalt och nå ut globalt.

DIGITAL LANDSBYGDS ENTREPRENÖR

By **Technichus** .

**Umeå Universitet vill samarbeta
med Technichus
i detta, där vi implementerar
och testar deras
nya delningsplattform
för landsbygden.**

MÅL

- Skapa en hållbar utbildning inom digitalisering och entreprenörskap med fokus på besöksnäring.
- Öka tillgängligheten till utbildning och minska resandet i området Höga Kusten

•Aktivitetsmål :

- Utbilda 4 st huvudhandledare och 12 assisterande handledare (en handledare per kommun, och 1 assisterande handledare i varje bygd, 3 per kommun)
- Genomföra 2 st entreprenörsprogram (1 st per år) med 40 deltagare per gång (3 st bygder per kommun och år.)
- Utbilda 40 st mentorer
- Lägga upp och utveckla våra utbildningar för att passa på distans i en lämplig digital plattform
- Producera 2 filmer per år för spridning i sociala media för dokumentation och marknadsföring av projektet

Vad vill vi uppnå efter projektet?

- Att fler företag har bildats som vågar och kan nyttja de digitala resurserna, har högre kunskaper inom marknadsföring för att i sin tur kunna sprida bilden av en positiv livsstil genom att driva företag på landsbygden.
- Att Technichus är en viktig resurs och drivmotor inom entreprenörskap och digital marknadsföring och en självklar leverantör av nämnda utbildningar.

Strategiska värden

Technichus har hittat en stabilitet i strukturen för kommunens verksamhet.

Det känns spännande att se till hur vi kan utveckla verksamheten till att bli mer regional.

- Fler besökare till Härnösand
- Fler intäktskällor för företaget = Möjlighet till ökad utveckling av verksamhet och varumärke.
- Ökat renommé som regional aktör leder till fler uppdrag/kontakter vilket gynnar ägaren.

Ett antal intressanta områden att arbeta med...

- Besöksmålet Technichus (fler besökare), kräver mycket resurser i form av utställningsproduktion.
- **Technichus som utbildningsinstans för närliggande kommuner**
 - **Paketera kompetensutveckling för pedagogisk personal**
 - **Paketera skolprogram för elever/skolgrupper (såväl ambulerande som hos Technichus)**
- **Utökad kompetensförsörjningsinsats för framtida specialiseringar (kurser och studiebesök/andra insatser).**
- **Få fler besökande skolor från andra kommuner att kunna komma till Technichus**
- **Fler uppdrag från akademi**
- **Utvecklingsprojekt**

Ser över möjlighet att anställa ytterligare en personal för att möta detta och möjliggöra utvecklingen.

- Hållbara Härnösand (globala målen)
- Foodtech (Specialområde Härnösand)
- Smarta Industrier (Nationellt projekt)
- Utbildningsstaden Härnösand (Formaliserad samverkan med MIUN)
- Lokal kompetensförsörjning (Studiebesök och kursverksamhet)

Vad önskar ägaren att vi driver för frågor regionalt?

Kalendarium 2020

Mötet beslutar att Technichus ansvarar för att kalla till möte under feb/mars 2020

Ägaren har ordet

Mötet diskuterar om Technichus kan hitta och lyfta ambassadörer för verksamheten?

- Elever
- Näringsliv
- Akademi
- Forskning
- Annan

VD tar med sig frågan och återkopplar vid nästa ägarmöte.

Övriga frågor

Del 1 - Lägesrapport

Avser innevarande rapportperiod. Ifylld rapport bifogas som fil (pdf) i Min ansökan under rubriken "Lägesrapport".

1. Grundinformation

Projektnamn High Coast Invest	Ärende-ID 20201013	
Stödmottagare Härnösands Kommun	Organisationsnummer 2120002403	
Redovisningsperiod fr.o.m 190401	t.o.m 190731	Lägesrapport nr. 10
Projektets startdatum 160401	Projektets slutdatum 190731	

2. Gör en övergripande beskrivning av projektets verksamhet

Beskriv övergripande vad ni arbetat med i projektet under aktuell redovisningsperiod. Redogörelsen bör innehålla beskrivning av:

- övergripande verksamhet
- hur ni arbetat mot mål och delmål
- eventuella avvikelser från projektbeslutet
- eventuella ändringar
- hur ni arbetat med horisontella kriterier
- vilka processer som initierats
- kommentarer kring eventuella aktiviteter och resor utanför programområdet.

Under denna period har projektet fokuserat på avslut, utvärdering och lärande.

3. Beskriv genomförda aktiviteter

Beskriv de aktiviteter och därtill kopplade delaktiviteter som genomförts under aktuell period. Utgå från aktiviteterna som framgår av ert beslut.

Akt.	Delakt	Aktivitetsbenämning	Beskrivning
☐	☐	Utvärdering och lärande	Utvärdering av projektet med hjälp av upphandlad utvärderare.
☐	☐	Avslut	
☐	☐		
☐	☐		
☐	☐		
☐	☐		
☐	☐		
☐	☐		
☐	☐		

4. Beskriv resultat och utfall under aktuell redovisningsperiod

Redogör för vilka direkta resultat och utfall som projektet uppnått. Beskriv även kopplingen mellan projektets målsättning och det specifika mål som projektet beviljats stöd inom. Tänk på att utfallen på de valda indikatorerna ska redovisas i tabellen i avsnitt 5.

Eftersom projektet befunnit sig i avslutsfas har allt fokus legat på utvärdering och nedstängning under denna period.

5. Beskriv utfall av indikatorer under aktuell redovisningsperiod

Fyll i samtliga indikatorer och måttenheter i direkt i formuläret i Min ansökan. Formuläret för indikatorrapportering i Min ansökan finns under rubriken "Lägesrapport". Utgå från ert beslut om stöd.

6. Övriga utfall och/eller goda exempel

Här kan ni lyfta fram övriga utfall eller goda exempel som skapats inom projektet och som knyter an till projektets mål men som inte direkt belyses av indikatorerna. Exempel på detta kan vara utveckling av nya varor och tjänster, insatser som bidragit till företags konkurrenskraft, särskilt framgångsrika arbetssätt mm.

7. Beskriv eventuella bidrag i annat än pengar (privat och offentligt)

Redogör för vad de olika resurserna har tillfört projektet, exempelvis hur medfinansiärens personal arbetat med periodens aktiviteter.

Läs mer om [medfinansiering på Tillväxtverkets webbplats](#).

Personer som på olika sätt arbetat med eller fått stöd av High Coast Invest har ställt upp på intervjuer i samband med utvärderingen.

8. Beskriv eventuella aktiviteter av socialfonderskaraktär

Beskriv eventuella aktiviteter av socialfonderskaraktär och kostnaderna kopplade till dessa. Läs mer om kostnader av [socialfonderskaraktär i handboken på Tillväxtverkets webbplats](#).

9. Beskriv eventuella aktiviteter som genomförts utanför programområdet

Beskriv vilka aktiviteter som genomförts utanför programområdet under aktuell redovisningsperiod och varför.

Inga aktiviteter har utförts utanför programområdet.

10. Beskriv aktiviteter som innehåller de minimis och/eller statsstöd

Det framgår av beslutet om ert projekt beviljats stöd i form av de minimis eller statsstöd. Beskriv endast de aktiviteter som fått denna typ av stöd under aktuell redovisningsperiod

Läs mer om [statsstöd i handboken på Tillväxtverkets webbplats](#).

11. Övriga kommentarer

Ange eventuell ytterligare information om projektet och dess resultat som bör uppmärksammas

Del 2 - Slutrapport

Avser hela projektperioden

12. Sammanfattning av projektet, dess aktiviteter, mål och resultat

Beskriv de aktiviteter som genomförts under hela projektperioden, hur dessa kopplats till målen samt vilka resultat det har lett till. Stäm av gentemot ert beslut.

Identifiering av investerare

Mycket tid och resurser har lagts på att nå ut med erbjudanden till investerare genom olika kanaler: email, telefon, sociala medier, förbokade möten och events. Framförallt är det på företagsbesök, mässor och konferenser som vi upplever att vi kunnat arbeta mest effektivt med att komma i kontakt med potentiella investerare. Därför har vi gjort många resor i detta syfte, både ensamma och tillsammans med olika samarbetspartner.

Som regional partner till Business har vi fått tillgång till deras CRM-system vilket varit värdefullt för att kunna samla och ta del av fakta om olika företag som är potentiella för en etablering, samt följa upp möten och aktiviteter.

Vi har börjat bygga upp ett viktigt nätverk för att nå ut till investerare. Framförallt bland medarbetarna på Business Sweden. Vi har även byggt upp ett samarbete med NodePole som arbetar med att attrahera etableringar av elitensiva verksamheter till Sverige. Samarbetet med NodePole gett oss tillgång till en stor kunddatabas samt gett oss möjlighet att marknadsföra våra erbjudanden inom Datacenter i deras marknadsföringsverktyg eller *site selection tool*. Nätverket av samarbetspartners behöver dock ständigt utvecklas och "hållas varmt" för att lyckas i vårt säljarbete.

Paketering och leadsgenerering

Vår föresats att utforma skräddarsydda erbjudanden inom respektive affärsområde har lyckats väl inom området Datacenter. Vi har i samverkan med kommuner och fastighetsägare kartlagt och identifierat områden och anläggningar som stämmer överens med målgruppens behov, förberett dem för en etablering, tagit fram relevant data samt tagit fram marknadsföringsmaterial. Här har vi även lyckats bygga upp ett nätverk med de som involveras i en etableringsprocess, även om samarbetet inom nätverket kan förbättras ytterligare, vilket bifogad utvärderingsrapport visar. Arbetet har resulterat i att vi kunnat hjälpa ett antal utlandsägda företag att etablera sig i regionen.

Inom övriga områden har vi dock inte kommit lika långt. Dels på grund av att det tagit tid att bygga upp motsvarande nätverk som inom området datacenter. Dels eftersom att förkunskaperna vi hade när projektet startade var mindre inom dessa områden. Här har vi efter ett gediget analysarbete gått i mål med att ringa in regionens styrkor. Arbetet med att identifiera och paketera konkreta investeringsmöjligheter behöver dock drivas vidare.

Investerarservice

Som planerat har vi byggt upp funktionen investerarservice för att ta emot och besvara förfrågningar. I och med att vi identifierat och byggt upp kontakter med andra verksamheter som involveras i etableringar kan vi numer, mer eller mindre, fungera som en "one-stop-shop" för utländska företag vid etablering. Det innebär att vi antingen kan bistå med

service själva eller hänvisa dem vidare vad gäller lagstiftning, finansiering, uppstart av bolag, analyser, fastigheter mm.

Samarbetet med andra involverade aktörer kan dock förbättras för att ytterligare förstärka känslan bland företagen av att vi utgör en gemensam kontaktyta. Ett förbättrat samarbete innebär även att vi behöver fortsätta med arbetet att utbilda dessa aktörer, framförallt vad gäller berörda medarbetare på kommunerna i investeringsfrämjande för att kunna optimera servicen för investerare.

Vi har även börjat bygga upp en funktion för aftercare, d.v.s. service för befintliga etableringar. Detta arbete har dock inte kommit lika långt som investerarservicen i övrigt. Detta beror till viss del på att vi prioriterat arbetet med nyetableringar före arbetet med redan etablerade företag. En anledning till det är att intresset för våra tjänster bland de utländska bolagen i regionen till en början varit lågt då man inte haft kunskap om High Coast Invest och våra tjänster. Nu börjar vi dock bli mer välkända i regionen och vi kände i slutet av projektperioden att arbetet med aftercare flöt på bättre och bättre och vi ser fram emot att fortsätta arbeta och utveckla vår funktion för aftercare.

Extern kommunikation och resultatspridning

Under projektperioden har vi byggt upp High Coast Invests varumärke. Vi har tagit fram en varumärkesidentitet och ett koncept för marknadsföringsmaterial. Dessutom har vi identifierat vilka kommunikationsplattformar vi vill prioritera och etablerat oss på dessa.

Vad gäller kommunikation gentemot vår huvudsakliga målgrupp, d.v.s. nyckelpersoner vid utländska företag som vill göra investering inom valda fokusområden, har vi kommit långt i arbetet med att bygga upp kommunikationen. Det är här denna målgrupp vi prioriterat och där vi lagt vårt fokus. Baksidan av detta är att vi inte kommit lika långt med att bygga upp strategier och kanaler för kommunikation med andra målgrupper.

En plattform som identifierats redan i ansökan var ett nyhetsbrev. Detta visade sig dock inte vara effektivt – det lästes av få och tog förhållandevis lång tid att sätta samman. Detta har därför lagts ner. Istället har vi satsat på att sprida nyheter via andra digitala kanaler, som vår webbplats och våra konton på sociala medier.

13. Kommentera det slutliga utfallet av indikatorerna

Jämför ackumulerat utfall mot målvärde (se punkt 5 ovan) och kommentera eventuella avvikelser samt vilka lärdomar ni har dragit av detta.

Vi har under projektperioden lyckats hjälpa tre utländska företag med fyra etableringar i Västernorrland. Samtliga etableringar är inom datacenterbranschen. Hur många arbetstillfällen som dessa kommer att generera är svårt att avgöra i nuläget.

Vi har inte lyckats nå målen gällande antal befintliga företag som får stöd, mycket pga att vi har behövt fokusera våra resurser på förfrågningar utifrån gällande ny verksamhet. Det nya projektet "Investeringsfrämjande i Västernorrland" kommer dock att ta detta arbete vidare och mer tydligt och metodiskt jobba med befintliga företag.

14. Beskriv hur ni arbetat med att sprida projektets resultat

Beskriv större informationsinsatser som utförts i samband med projektavslutet, projektets eventuella resultat samt hur EU:s medverkan har synliggjorts. Bilägg gärna eventuella utvärderingsrapporter.

Resultatspridning har framförallt skett genom workshops med styrgruppen och andra representanter från uppdragsgivarna och i samband med besök i olika politiker- och tjänstemannaforum. I samband med detta har vi även framhållit hur viktig EUs finansiering varit för vårt arbete och resultat.

Större insatser under projektets gång har exempelvis även gjorts i samband med ett seminarium om etableringsfrämjande som Mittuniversitetet anordnade i samarbete med oss på High Coast Invest. Samt ett seminarium som vi ordnade tillsammans med Business Sweden som fokuserade på investeringar och export till Tyskland.

I början av projektet skickade vi även ut ett nyhetsbrev för att löpande informera våra målgrupper inom regionen kring vad som hände i projektet. Då intresset för detta var litet och väldigt få tog del av informationen, lade vi dock ner nyhetsbrevet.

15. Beskriv uppföljning, utvärdering och lärande

Utifrån Tillväxtverkets riktlinjer avseende utvärdering (3P och 3N) beskriv metoder och insatser för att följa upp och utvärdera projektet samt hur utvärderingen använts för att skapa ett lärande. Bilägg gärna eventuella utvärderingsrapporter.

Arbetet med slututvärderingen leddes av en extern utvärderare och startade i oktober 2018. Se bifogad utvärderingsrapport för metod, insatser och resultat.

Utöver slututvärderingen har vi även, under den senare delen av projekttiden arrangerat workshops i lärandesyfte samt diskuterat resultat och progress under styrgruppsmöten.

En lärdom som vi tar med oss är att aktiviteter kopplade till utvärdering och lärande fortsättningsvis bör ske mer metodiskt och kontinuerligt för att i ett tidigare skede kunna justera angreppssätt och strategier som inte är tillräckligt effektiva i förhållande till målen.

I övrigt ser vi också att vi har haft ett stort fokus på aktiviteter kopplade till målet att bidra till nyetableringar. Vi har varit väldigt utåtriktade i våra aktiviteter, vilket varit positivt på många sätt och även efterfrågats av styrgruppen. Det har dock även resulterat i att vi lyckats sämre med att skapa relationer med de företag som redan är etablerade i regionen.

Utvärderingen kommer att ligga till grund för att i viss mån justera våra prioriteringar samt effektivisera vårt arbetssätt. Vi har också som ambition att bli bättre på att planera mätbara aktiviteter för att underlätta uppföljning och utvärdering i framtiden.

16. Diskussion och slutsatser

Beskriv vilka delar av projektet som varit framgångsrika och vilka delar som inte har fungerat lika bra. Ange orsaker och vilka lärdomar som uppstått till följd av detta.

Generellt har de aktiviteter som syftat till att attrahera nya utländska företagsetableringar till regionen lyckats bra och det är också målen kopplade till detta där vi sett bäst resultat. Vi har

fokuserat mycket tid och resurser på att paketera attraktiva affärsmöjligheter, identifiera potentiella investerare och arbeta aktivt med marknadsföring och införsäljning.

Som nämnts har vi däremot inte varit lika lyckosamma med att nå och hjälpa de utländska företag som redan finns etablerade i regionen och inte heller nått målet med att etablera ett permanent investeringskontor i Västernorrland. Detta beror till viss del på att vi inte haft kommunikationen med regionala intressenter tillräckligt högt prioriterat. Det är också vår upplevelse att vi som ny organisation har behövt tid för att bygga upp förtroende och intresse inom näringslivet på hemmaplan. Intresset för våra tjänster bland de utlandsägda bolagen i regionen var därmed till en början lågt. Nu i slutet av projektperioden ser vi dock att fler företag börjat få förståelse för syftet med vårt arbete och vilken nytta vi kan tillföra dem. Inom en snar framtid tror vi därför att det finns bättre förutsättningar för att det här arbetet ska kunna ta fart på allvar.

Som redan nämnts, har vi även kämpat med några av de aktiviteter som varit kopplade till de horisontella jämställdhet och mångfald. Både ambitionen att bygga upp ett ambassadörsnätverk och initiativet Women in tech har varit svåra att administrera och aktiviteterna har dessutom saknat tydlig koppling till något av delmålen. Däremot har kriteriet Bättre miljö genomfört arbetet på ett tydligt sätt. Länets gröna energi har varit avgörande för erbjudandet inom utvecklingsområdet *Datacenter*, och de nyetablerade företagen bekräftar att detta var en viktig anledning till valet av Västernorrland som etableringsplats.

17. Efter projekt slut

Beskriv hur ni arbetar vidare med projektets resultat efter projektet har avslutats

Då vi nått målet med 4 utländska företagsetableringar har vi fått bekräftat att de delaktiviteter som syftat till att nå vår primära målgrupp fungerat bra. Självklart finns det saker som kan utvecklas och justeras, men framförallt ser vi att de strategier och metoder vi med framgång använt oss av inom fokusområdet datacenter (där vi kommit längst i arbetet) nu kan appliceras på övriga fokusområden, även om viss branschpassning kommer att krävas.

Då målet att bilda ett permanent investeringskontor ej uppfyllts men det samtidigt finns starka önskemål hos projektets intressenter av att arbeta vidare med att utveckla samarbetet kring investeringsfrämjande har man beslutat att ansöka om ett nytt EU-projekt. Resultatet och utvärderingen ligger till grund för det nya projektet där ett större fokus kommer att ligga på utbildning av relevanta tjänstepersoner i de deltagande kommunerna samt att upprätta en gemensam handlingsplan med tydliga roller som ska fungera som vägledning vid en etablering av ett utländskt företag. Vi kommer även att i viss mån justera vilka branscher vi arbetar med samt få nya förutsättningar att arbeta mer fokuserat med t.ex. ICT då Sundsvalls kommun Ånge kommun går in som medfinansiärer och en representant från RISE Processum dessutom går in i styrgruppen. Samarbetet med RISE Processum kommer förhoppningsvis att leda till bättre kontakter med det regionala näringslivet och företagsklustren. Svårigheten att nå dessa har bland annat varit anledning till att vi inte nått målet att High Coast Invest *bidrar till att utländska företag som är etablerade i regionen vill fortsätta att investera och utvecklas här.*

I samband med de flesta aktiviteter har ett stort fokus lagts på att nå vår primära målgrupp, d.v.s. nyckelpersoner vid utländska företag som vill göra investering inom valda fokusområ-

den. Detta har också att vi lyckats nå målet med etablering av 4 nya utländska företag. Däremot har vi lyckats sämre med att bygga relationer inom de utlandsägda företag som redan är etablerade i regionen och har inte heller lyckats ge stöd till så många av dessa som vi hade hoppats på. Framöver har vi därför för avsikt att bredda fokus och inte låta prioriteringen av ett enskilt mål gå ut över övriga föresatser.

En annan lärdom som redan nämnts är att aktiviteter kopplade till utvärdering och lärande fortsättningsvis bör ske löpande och kontinuerligt för att i ett tidigare skede kunna justera angreppssätt och strategier som inte är tillräckligt effektiva i förhållande till verksamhetens mål.

18. Övriga kommentarer

Ange eventuell ytterligare information om projektet och dess resultat som bör uppmärksammas

KLAGANDE
Stefan Gruffman

MOTPART
Härnösands kommun
871 80 Härnösand

Ombud: Advokaten Fredrik Sjövall och jur. kand. Petter Nyström
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT
Kommunfullmäktige i Härnösands kommuns beslut den 27 mars 2017, § 48

SAKEN
Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar yrkandena om komplettering av handlingar och kallelse till bolagsstämma.

Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Kommunfullmäktige i Härnösands kommun (kommunen) beslutade vid sammanträde den 27 mars 2017 dels att Technichus i Mittsverige AB ska drivas vidare, dels att godkänna att Invest i Härnösand AB förvärvar samtliga aktier i Technichus i Mittsverige AB för ett belopp av en (1) krona.

Stefan Gruffman överklagar och yrkar att beslutet kring driften av Technichus tas om och att det inför ett sådant beslut ska ske en komplettering med de handlingar som efterfrågats av oppositionen samt att det kallas till bolagsstämma i Technichus för att där besluta om försäljning av bolaget. Till stöd för talan anförs i huvudsak följande.

Bakgrund

Det föreligger ställföreträdarjäv enligt 6 kap. 25 § kommunallagen. Jävet avser flera ledamöter i kommunfullmäktige vilka sitter i styrelserna för både Technichus och för Invest i Härnösand, men främst avser det ordförande i de bägge styrelserna.

Den ordinarie styrelsen avgick den 29 september. Det kallades då till bolagsstämma i Technichus och denna kallelse följde inte bolagsordningen i bolaget. Stämman ägde rum den 30 september, dvs. dagen efter att den ordinarie styrelsen hade avgått. På den extrainkallade stämman, till vilken den då sittande verkställande direktören inte var inbjuden, beslutades om en interimistisk styrelse bestående av Fred Nilsson, Karin Frejarö och Jonny Lundin. Detta beslut strider mot kommunallagen då styrelser i kommunala bolag ska nomineras och beslutas i kommunfullmäktige. Vidare har en av styrelsemedlemmarna inte lämnat styrelsen och medlemmens avsägelse finns inte heller med i protokollet från kommunfullmäktige den 27 oktober 2016. Styrelsemedlemmen har därmed utan grund blivit utestängd som styrelseledamot i bolaget.

Efter att den nya styrelsen blivit verksam hölls ett kommunfullmäktigemöte den 27 oktober 2016 till vilket borde ha funnits tid för kommunstyrelsen att förbereda ärende kring ny styrelse för Technichus. Om inte annat så borde ärendet tagits upp för val under fullmäktigemötet eller i varje fall att styrelsen blivit bekräftad. På kommunfullmäktiges möte den 28 november 2016 beslutades av fullmäktige att den av bolagsstämman beslutade styrelsen skulle gälla. Det har då gått två månader med en illegitim styrelse.

Beslutet

Styrelsen för Invest i Härnösand diskuterade den 28 februari 2017 frågan om förvärv av Technichus i Mittsverige AB. Ordföranden informerade om att bakgrunden i ärendet är Technichus ägarfråga och att styrelsen i Technichus har uttalat att samgående med Invest i Härnösand är det mest närliggande alternativet för en förändring av huvudmannskapet. Styrelsen för Invest beslutade därvid att föreslå för Härnösands kommun att godkänna att Invest förvärvar aktier i Technichus av kommunen.

I styrelserna för båda bolagen finns Fred Nilsson (som ordförande i båda styrelserna) och Karin Frejarö samt Jonny Lundin. Det är således samma personer som beslutar om att förorda samgående som uttalat önskemålet från Technichus.

Det finns förvisso undantag från jävsregler gällande nämnder och kommunala bolag. Den omständigheten att en person som är ordförande i kommunstyrelsen, ordförande i Technichus, ordförande i Invest i Härnösand och tillförordnad VD i Technichus kan vara med som ledamot och rösta i kommunfullmäktige angående försäljning måste utgöra jäv enligt 6 kap. 25 § punkten 5 kommunallagen. Även Karin Frejarö är jävig, däremot inte Jonny Lundin då han avstod från att rösta i kommunfullmäktige. Fullmäktige kan inte anses som nämnd enligt undantagsreglerna. Beslutet i kommunfullmäktige togs också fyra dagar innan sista dag för ny bolagsstämma i Technichus

enligt uppdrag från kommunfullmäktige den 28 november 2016. För det fall kallelse till bolagsstämman inte har skett har man föregått beslutet i kommunfullmäktige och inte fullgjort sitt uppdrag som styrelse. Enligt aktiebolagslagen är stämman högsta beslutande instans i Technichus. Det finns ingen reservation i fullmäktiges beslut om att beslut måste tas i bolaget om försäljning. Kommunen är förvisso ensam ägare i bolaget, men vid beredningen av ärendet har denna lagstiftning helt utelämnats då ägaren inte har tillfrågats om bolaget är till försäljning.

Trots att en del ledamöter under kommunfullmäktige anförde att det saknades information i underlaget beslutade ordföranden att ärendet skulle avgöras utan komplettering vilket kan ha medfört att beslutet fattades på felaktiga grunder. – Till överklagandet har hänvisningar till Internetlänkar på kommunens hemsida bifogats.

Kommunen bestrider bifall till överklagandet och anför i huvudsak följande. Båda bolagen ägdes vid beslutsdagen till fullo av Härnösands kommun såsom ensam ägare. Technichus är skyldiga att utföra de uppdrag som bolaget via ägardirektiv tilldelas av kommunfullmäktige i Härnösand. Technichus verksamhet syftar till att skapa intresse för barn och ungdomar samt att fortbilda lärare inom främst naturvetenskap, teknik och entreprenörskap. Invest i Härnösands verksamhet går ut på att för kommunens räkning initiera och stödja utvecklingsprojekt och däri ligger att verka för näringslivet och kommunens utveckling och att stödja företag på orten i enlighet med den kommunala kompetensen.

Härnösands kommun förvärvade 2013 Technichus. Sedan övertagandet har kommunen gjort betydande investeringar och insatser för att få en fungerande verksamhet. Bolaget har allt sedan övertagandet varit inne i ett omställningsarbete för utveckling och konsolidering. Omställningsarbetet har syftat till att öka Technichus attraktionskraft för att möjliggöra en breddad

finansieringsbas. En utveckling och ökning av besökare och attraktioner syns idag, dock har målsättningen med konsolideringen inte uppnåtts. Under andra halvan av 2016 avgick större delen av styrelsen och den nya styrelsen har sedan dess arbetat intensivt för att utreda verksamhetens effektivitet och ekonomi för att utveckla en bättre ledning och styrning. I den genomlysningen som genomfördes under november 2016 framgick tydligt att det finns behov av effektivisering och styrning.

Fred Nilsson, Karin Frejarö och Jonny Lundin är alla tre ledamöter i både kommunfullmäktige och i kommunstyrelsen. Alla tre är också ledamöter i både Technichus styrelse och i Invest i Härnösands styrelse.

Inget jäv i kommunfullmäktige

Stefan Gruffman har anfört att såväl Fred Nilsson som Karin Frejarö varit jäviga vid beslutet den 27 mars 2017 i kommunfullmäktige utifrån deras uppdrag i kommunstyrelsen och i de båda bolagen. Jävet hänför sig till att de båda deltagit vid beslutet i kommunfullmäktige. Jäv för ledamöter i kommunfullmäktige regleras i 5 kap. 20 § kommunallagen. Av bestämmelsen följer att en ledamot av fullmäktige inte får delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv eller närstående. Fullmäktigejävet är ett s.k. intresse- och närståendejäv och därmed en mer begränsad jävsregel än den som regleras i 6 kap. kommunallagen. För att jäv enligt 5 kap. 20 § kommunallagen ska föreligga ska vederbörande ha ett ekonomiskt intresse eller annat starkt intresse av utgången i ärendet. Bestämmelsen avser inte fall där någon är ledamot i ett organ som representant för ett visst ämne. Av praxis följer att om ärendet i fullmäktige rör en juridisk person så anses inte styrelseledamöter eller verkställande direktörer i den juridiska personen som jäviga. Det krävs således ett personligt intresse av utgången i ärendet för att en ledamot i kommunfullmäktige ska anses vara jävig. Några omstän-

digheter eller skäl för att Fred Nilsson eller Karin Frejarö skulle ha personliga intressen i ärendet har inte gjorts gällande. Det föreligger därmed inte jäv enligt 5 kap. 20 § kommunallagen.

Inget jäv i kommunstyrelsen

Stefan Gruffman har vidare gjort gällande att handläggningen av ärendet står i strid med 6 kap. 25 § kommunallagen. Regeln är tillämplig på handläggningen i kommunala nämnder, exempelvis kommunstyrelsen. Kommunfullmäktiges beslut den 27 mars 2017 föregicks av beredning i kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutade den 28 februari 2017 att rekommendera fullmäktige att godkänna Invest i Härnösands förvärv av samtliga aktier i Technichus. Fred Nilsson och Karin Frejarö är ledamöter i kommunstyrelsen. Ärendehantering i kommunstyrelsen omfattas av jävsreglerna i 6 kap. 25 § kommunallagen. I 6 kap. 27 § kommunallagen undantas vissa ärenden som rör aktiebolag där kommunen äger minst hälften av aktierna. Det stadgas att den som handlägger ärendet inte ska anses vara jävig enbart på grund av att han eller hon är ställföreträdare för bolaget eller på annat sätt är knuten dit. Undantaget är enligt förarbetena till lagen infört för att möjliggöra s.k. dubbla engagemang. Vidare anges i förarbetena att de kommunala företagens uppgift ofta är att tillhandahålla tjänster som annars skulle utföras av facknämnder och deras förvaltningar. Nämndernas befattning med företagsangelägenheter i form av olika ärenden har ofta till syfte att upprätthålla sambandet mellan bolaget och kommunen. Ärendena kan inte sägas vara partsärenden i egentlig mening och några intresse motsättningar finns som regler inte mellan en nämnd och styrelsen i ett företag. Både Technichus och Invest i Härnösand har sådana syften som förarbetena tar upp.

I förarbetena till den nya kommunallagen anges att nuvarande 6 kap. 27 § kommunallagen innebär att en person både kan vara styrelseledamot i ett kommunalt aktiebolag och ledamot i kommunstyrelsen och ändå behandla ett ärende som berör bolaget i kommunstyrelsen. Dessa dubbla engagemang

ger inte upphov till ställföreträdar- eller delikatessjäv. Både Technichus och Invest i Härnösand är helägda av kommunen och syftar till att fullgöra uppgifter i kommunen som annars skulle utföras av kommunala nämnder varför undantaget i 6 kap. 27 § kommunallagen är tillämpligt. Fred Nilsson och Karin Frejarö kan därmed inte anses vara jäviga vid handläggningen av ärendet i kommunstyrelsen.

Beslutet har beretts i behörig ordning

Stefan Gruffman har vidare anfört att beredningen av ärendet brutit genom att det saknats tillräckligt underlag för kommunfullmäktige att fatta beslut. Några omständigheter som visar påståendet har inte anförts. Det framgår tydligt av kommunstyrelsens beslut och protokoll att det skett en betydande och genomarbetad beredning av ärendet. Flera alternativ för Technichus framtid har presenterats under kommunstyrelsens sammanträde den 28 februari 2017. Ärendet har dessförinnan även beretts av kommunstyrelseförvaltningen.

Eventuellt jäv saknade betydelse

För det fall förvaltningsrätten ändå skulle bedöma Fred Nilsson och Karin Frejarö som jäviga vid kommunfullmäktiges beslut den 27 mars 2017 anser kommunen att felet har saknat betydelse varför beslutet inte behöver upphävas med hänvisning till 10 kap. 9 § kommunallagen. I förarbetena anges att det kan röra sig om jävssituationer som uppenbarligen saknat utgång för ärendets gång. Besluten i såväl kommunfullmäktige som i kommunstyrelsen avgjordes genom votering. Marginalen för de bifallna förslagen är sådan att Fred Nilssons och Karin Frejarös röster inte påverkat utgången i ärendet.

Sammanfattningsvis anser kommunen att beslutet har fattats av behörigt organ och överensstämmelse med lag och annan författning varför grund saknas att upphäva beslutet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser

Den 1 januari 2018 trädde en ny kommunallag (2017:725) i kraft och den äldre kommunallagen (1991:900) upphörde att gälla. I övergångsbestämmelserna till den nya lagen anges att den upphävda kommunallagen fortfarande gäller för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet. Kommunallagen i dess äldre lydelse är därmed tillämplig i förevarande mål.

Enligt 10 kap. 8 § kommunallagen ska ett överklagat beslut upphävas, om

1. det inte har tillkommit i laga ordning,
2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
4. beslutet strider mot lag eller annan författning.

Av 5 kap. 20 § första stycket kommunallagen följer att en ledamot av kommunfullmäktige inte får delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, föräldrar, barn eller syster eller någon annan närstående.

Beträffande handläggning av ett ärende i en nämnd finns särskilda regler om jäv i 6 kap. 24 och 25 §§ kommunallagen.

Enligt 6 kap. 25 § kommunallagen är en förtroendevald eller en anställd hos kommunen eller landstinget jävig, om

1. saken angår honom själv eller hans make, sambo, förälder, barn eller syster eller någon annan närstående eller om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående,
2. han eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,
3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han själv är knuten till,
4. han har fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon i saken, eller
5. det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

I 6 kap. 27 § första stycket kommunallagen anges följande. Om ett ärende hos en nämnd berör ett aktiebolag där kommunen eller landstinget äger minst hälften av aktierna eller en stiftelse där kommunen eller landstinget utser minst hälften av styrelseledamöterna, skall jäv enligt 25 § 2 eller 5 inte anses föreligga enbart på grund av att den som handlägger ärendet är ställföreträdare för bolaget eller stiftelsen eller på något annat sätt är knuten dit. Vad som nu har sagts gäller inte när en nämnd handlägger ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda. Jäv enligt 25 § 5 skall inte heller anses föreligga enbart på grund av att den som handlägger ett ärende hos en

nämnd tidigare har deltagit i handläggningen av ärendet hos en annan nämnd.

Innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning. Detta följer av 5 kap. 26 § kommunallagen.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten kan endast pröva lagligheten av kommunens beslut, inte dess lämplighet eller skälighet. Det är den som klagat på beslutet som ska visa att det är olagligt. Vidare får förvaltningsrätten inte sätta ett annat beslut i det överklagade beslutets ställe, utan endast fastställa eller upphäva beslutet. Stefan Gruffmans yrkanden om komplettering med de handlingar som efterfrågats av oppositionen samt att det kallas till bolagsstämma i Technichus i Mittsverige AB kan därmed inte prövas inom ramen för en laglighetsprövning. Överklagandet ska därför avvisas i denna del.

Frågan blir därefter att pröva om vad Stefan Gruffman har anfört om bl.a. jäv samt brister i beredningen av ärendet visar att kommunfullmäktiges beslut den 27 mars 2017 är olagligt enligt någon av de prövningsgrunder som anges i 10 kap. 8 § kommunallagen.

Jäv

Stefan Gruffman har anfört att det vid tillkomsten av kommunfullmäktiges beslut förelegat jäv enligt 6 kap. 25 § punkten 5 kommunallagen med hänvisning till att det vid omröstningen har deltagit ledamöter vilka även var ledamöter i kommunstyrelsen och i styrelserna för de båda kommunala bolag som fullmäktiges beslut avser. Jäv vid handläggning av ett ärende i kommunfullmäktige regleras i 5 kap. kommunallagen. Av 5 kap. 20 kommunallagen följer att en ledamot av kommunfullmäktige inte får delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv eller närstående. Förvaltningsrätten konstaterar att det i målet inte ens har gjorts gällande att

ärendet i kommunfullmäktige personligen rör de namngivna ledamöterna eller någon till dem närstående. Det är därmed inte visat att det förelåg jäv vid omröstningen i kommunfullmäktige.

Vad avser de namngivna ledamöternas uppdrag i kommunstyrelsen regleras fråga om jäv i bl.a. 6 kap. 25 § kommunallagen. Denna bestämmelse är mer vidsträckt än den som avser ärenden hos kommunfullmäktige och innefattar bland annat s.k. delikatessjäv i punkten 5, vilken anger att en förtroendevald eller en anställd hos kommunen är jävig om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till dennes opartiskhet i ärendet. Det finns emellertid undantag från 6 kap. 25 § punkten 5 kommunallagen enligt 27 § i samma kapitel. Av den bestämmelsen följer bl.a. att om ett ärende hos en nämnd berör ett aktiebolag där kommunen äger minst hälften av aktierna ska jäv enligt 25 § punkten 5 inte anses föreligga enbart på grund av att den som handlägger ärendet är ställföreträdare för bolaget eller på något annat sätt är knuten dit. Vad som nu har sagts gäller inte när en nämnd handlägger ärenden som avser myndighetsutövning mot enskilda. Det är i målet ostridigt att kommunen är ensam ägare av såväl Technicus i Mittsverige AB som av Invest i Härnösand AB. Vad Stefan Gruffman har anfört i målet visar, enligt förvaltningsrättens mening, inte att undantaget i 6 kap. 27 § kommunallagen inte skulle vara tillämpligt i det aktuella ärendet. Någon omständighet som visar att jäv skulle föreligga på annan grund än genom de namngivna ledamöternas uppdrag som ställföreträdare för bolaget har inte gjorts gällande. Det är därmed inte heller visat att det förelegat jäv vid handläggningen av ärendet hos kommunstyrelsen.

Ärendets beredning

Stefan Gruffman har vidare anfört att under kommunfullmäktiges sammanträde invände en del ledamöter att det saknades information i beslutsunderlaget, men trots detta avgjordes ärendet utan komplettering vilket kan ha medfört att fullmäktiges beslut fattades på felaktiga grunder. Vidare anför

Stefan Gruffman att det saknas reservation i kommunfullmäktiges beslut om att ett beslut om försäljning måste tas i bolaget varmed beredningen av ärendet helt utelämnat aktiebolagslagen. Stefan Gruffmans anförande får förstås som att ärendet inte har varit tillräckligt berett och att den bristande beredningen av ärendet är av sådan art att beslutet inte har tillkommit i laga ordning. I 5 kap. 26 § kommunallagen finns ett beredningstvång vad avser ärenden som avgörs av fullmäktige. Regeln finns för att fullmäktige ska ha tillgång till ett tillförlitligt och allsidigt belyst beslutsunderlag. Beredningstvånget innebär att innan ett ärende avgörs av fullmäktige, ska det ha beretts antingen av en nämnd vars verksamhetsområde ärendet berör eller av en fullmäktigeberedning. Styrelsen ska alltid ges tillfälle att yttra sig i ett ärende som har beretts av en annan nämnd eller av en fullmäktigeberedning, och styrelsen ska lägga fram förslag till beslut i ett ärende, om inte någon annan nämnd eller en fullmäktigeberedning har gjort det (5 kap. 26 och 28 §§ kommunallagen). Det finns således enligt huvudregeln ett så kallat beredningstvång avseende ärenden som beslutas av fullmäktige. Fullmäktige har viss frihet att välja vilka nämnder som ska höras, men enligt praxis ska valet av vilken eller vilka nämnder som ska höras göras på saklig grund. Det innebär att centrala nämnder som utför uppgifter som är obligatoriska för kommunen eller landstinget knappast kan förbigås när ett ärende ska avgöras (jfr prop. 1990/91:117 ss. 82 f. och 183 ff.). Några bestämmelser utöver detta om på vilket sätt ett ärende ska beredas, t.ex. i fråga om vilket beslutsunderlag som ska föreligga, finns dock inte för denna typ av ärende. Beredningens omfattning och kvalitet kan därför inte bli föremål för rättens prövning, utan prövningen är begränsad till formerna för beredningen.

Förvaltningsrätten konstaterar att det av sammanträdesprotokollet framgår att fråga om återremiss inte har väckts. Vidare framgår det av handlingarna i målet att ärendet beretts av kommunstyrelsen den 28 februari 2017, § 50, och av kommunstyrelseförvaltningen den 22 februari 2017. Vad Stefan

Gruffman anfört om ärendets beredning visar inte att det överklagade beslutet inte har tillkommit i laga ordning.

Övriga anföranden

Vad Stefan Gruffman har anfört gällande omständigheterna vid en extra-inkallad bolagsstämma den 30 september respektive vid kommunfullmäktiges sammanträde den 27 oktober 2016 eller vad han i övrigt har uppgett i målet visar inte heller att det nu överklagade beslutet inte har tillkommit i laga ordning.

Utgången i målet

Det som Stefan Gruffman anfört i målet visar således inte att kommunfullmäktiges beslut vid sammanträdet den 27 mars 2017, § 48, är olagligt enligt någon av de punkter som anges i 10 kap. 8 § kommunallagen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03)

Per-Olov Larsson
rådman

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Lars Sjölund och Eva-Lisa Järvinen deltagit. Målet har föredragits av föredragande juristen Andreas Svadling.

KLAGANDE
Anders Gäfvert

MOTPART
Härnösands kommun
871 80 Härnösand

Ombud: Advokaten Johan Carle och jur. kand. Petter Nyström
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 1711
111 87 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT
Kommunstyrelsen i Härnösands kommuns beslut den 5 december 2017,
§ 237

SAKEN
Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900), KL

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Kommunstyrelsen i Härnösands kommun (kommunen) beslutade vid sammanträde den 5 december 2017 i ärendet *AIK Hockey äskande om medel*, § 237, dels att avsätta 200 000 kr för täckning av uppkomna leverantörsskulder hos AIK Hockey, dels att avskriva AIK Hockeys hyresskulder till Härnösands kommun på ca 320 000 kr, dels att kostnaden belastar kommunstyrelsens resultat samt dels att uppdra till kommundirektören att upprätta ett avtal med AIK Hockey om hantering av kommande lokalhyror.

Som bakgrund till ärendet angavs i huvudsak följande i beslutet. AIK Hockey har under flera år haft en ansträngd ekonomi och det har varit svårt att få likviditeten att fungera. Föreningen har under flera år tvingats ta lån av privata långivare för att hantera löneutbetalningar och skattebetalningar. Det finns även äldre leverantörsskulder som man inte har påbörjat avbetalningar på. AIK Hockey bedriver verksamhet till gagn för ungdomen i Härnösand. En ny inriktning är tagen med målsättningen att styra upp ekonomiska frågor och fokusera på ungdom och juniorverksamhet med syftet att rädda föreningen. Tillsammans med kommunen möjliggör föreningen ett hockeygymnasium med ca 50 elever och föreningen arrangerar även utbildningscamper varje år tillsammans med Svenska Ishockeyförbundet. AIK Hockey har under beredningsarbetet av ärendet presenterat en budget för 2018 med en omsättning på 4,3 miljoner kr och ett mindre plusresultat. Föreningen äskar av kommunen ett ekonomiskt stöd på 750 000 kr samt att kommunen skriver av sina skulder på ca 320 000 kr, totalt 1 070 000 kr. Ekonomiavdelningen har genomfört en granskning av AIK Hockeys resultat och balansräkning och bedömer att föreningen genom förändrat arbetssätt i framtiden kommer att ha betydligt bättre förutsättningar att klara sin ekonomi. Ekonomiavdelningen föreslår därför att befintliga skulder som föreningen har mot kommunen för lokalhyror, ca 320 000 kr, skrivs av samt att kommunen betalar AIK Hockeys leverantörsskulder omfattande 288 000 kr.

Med denna hantering passerar inga likvida medel AIK Hockey. I samband med att kommunen stöttar AIK Hockey bör ett avtal upprättas för att säkerställa att föreningen i framtiden sköter sina lokalhyror mot kommunen.

YRKANDEN M.M.

Anders Gäfvert överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Det aktuella beslutet är, i enlighet med 10 kap. 8 § punkten 2 kommunallagen, inte en angelägenhet för kommunen varför det inte borde ha bifallits av kommunstyrelsen. Vidare framgår det av 3 kap. 9 § punkten 2 kommunallagen att ärenden om budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor – vilket det nu är fråga om – exklusivt ska beslutas av kommunfullmäktige. Det är inte kommunens uppgift att betala ideella föreningars leverantörsskulder eller att efterskänka hyror. Konsekvensen kommer troligen bli att kommunen kommer att få betala andra föreningars leverantörsskulder och att efterskänka hyror utifrån likabehandlingsprincipen. Detta kommer att få stora undanträngningseffekter på kommunens kärnverksamheter såsom skola och omsorg vilket gör att beslutet bör tas av kommunfullmäktige och inte av kommunstyrelsen.

Genom beslutet har kommunen iklätt sig att betala leverantörsskulder åt AIK Hockey och indirekt till Ångermanlands Ishockeyförbund för diverse cuper m.m. Många av föreningens föräldrar har redan betalat till AIK Hockey för dessa cuper. Det kan inte vara meningen att dessa föräldrar ännu en gång ska behöva betala detta via ”skattosedeln”, när kommunen nu går in och betalar föreningens skulder, bl.a. till Ångermanlands Ishockeyförbund. I övrigt har ärendet fel rubrik, vilken inte syftar på innehållet i ärendet och risken blir stor att det blir vilseledande.

Kommunen bestrider bifall till överklagandet och anför i huvudsak följande.

AIK Hockey bedriver idrottsverksamhet för barn, ungdomar och vuxna i Härnösand. I föreningen finns bland annat ca 50 ungdomar som kombinerar gymnasiestudier i kommunen med elitsatsning i hockey. Ungefär 30 av dessa elever har flyttat till Härnösand för detta ändamål vilket gynnar kommunen både genom den marknadsföring som utbildningen medför och den intäktskälla som elevernas skolpeng utgör. Enligt Anders Gäfvert rör beslutet något som inte är en angelägenhet för kommunen och därtill gäller beslutet en viktig ekonomisk fråga varför beslutet borde ha fattats av kommunfullmäktige.

Det är en kommunal angelägenhet

Anders Gäfvert har inte anfört några omständigheter som visar att beslutet är att hänföra till något som inte är en angelägenhet för kommunen. Redan av det skälet bör överklagandet avslås. Den åberopade bestämmelsen i 10 kap. 8 § kommunallagen anknyter till den kommunala kompetensen i 2 kap. samma lag. Av 2 kap. 1 § kommunallagen framgår att kommunen själv får ta hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller medlemmar och som inte ska handhas enbart av annan. Av förarbetena till lagen framgår att det kan finnas ett allmänintresse även om åtgärden bara kommer en mindre del av kommunens område eller medlemmar direkt till godo. Allmänintresset får bedömas med utgångspunkt i om det är lämpligt, ändamålsenligt, skäligt osv. att kommunen befattar sig med angelägenheten. Det överklagade beslutet utgör en kommunal angelägenhet. Kommunernas befogenheter att ekonomiskt stödja idrottsrörelsen och dess anläggningar är erkänd i rättspraxis. Kommunernas befogenheter i detta hänseende har inte heller i någon större utsträckning ifrågasatts. Praxis inom området för kommunal idrotts- och fritidsverksamhet ger vid handen att kommuner har kompetens att vidta ett brett spektrum av åtgärder för att stödja det lokala idrotts- och friluftslivet.

Genom praxis har kommunen ansetts ha kompetens att bl.a. uppföra en idrottshall, teckna borgen för en förening som ämnade uppföra en bowlinghall, lämna räntefritt lån till ett privat bolag som ägde en golfbana, lämna bidrag till en golfklubb för anläggning av en golfbana, ge stöd till en bollklubb samt ge stöd till en golftävling i form av sponsring.

AIK Hockey erbjuder – utöver fritid- och idrottsmöjligheter åt kommunens ungdomar – även marknadsföring för kommunen genom turneringar och elitsatsande ungdomslag. Föreningens verksamhet är enligt väletablerad praxis en kommunal angelägenhet. Kommunens beslut omfattas således av den kommunala kompetensen.

Beslutet rör inte en fråga som är förbehållen kommunfullmäktige

Bakgrunden till den av Anders Gäfvert åberopade bestämmelsen i 3 kap. 9 § kommunallagen beskrivs i förarbetena till 1 kap. 7 § regeringsformen. Fullmäktiges beslutskompetens gäller beslut av mera grundläggande natur eller av mer generell räckvidd. Det ska vara fråga om avgöranden där det politiska momentet, allmänt sett, är dominerande. Detta uttrycks på så sätt att fullmäktige ska besluta i alla ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Av förarbetena till kommunallagen ska 3 kap. 9 § första stycket 2 tolkas som att fullmäktige beslutar i sådana ärenden som, liksom budgeten och skatten, har avgörande betydelse för den kommunala ekonomin. Andra exempel är graden av avgiftsfinansiering av den kommunala verksamheten, viktiga beslut om förmögenhetstillgångar och beslut om taxor.

Kommunens beslut är inte en viktig ekonomisk fråga eller annars av principiell beskaffenhet. Det överklagade beslutet avser egentligen fyra beslut varav de två första innebär att kommunen täcker respektive skriver av AIK

Hockeys skulder. För att bedöma beslutets ekonomiska betydelse måste dessa två beslut behandlas var för sig.

Vad gäller avskrivningen av skulder om 320 000 kr kan noteras att det beslutet enligt kommunens delegationsordning hade kunnat fattas ensamt av ekonomichefen. Beslut om avskrivning av osäkra fordringar fattar kommunens ekonomichef förhållandevis ofta. Skälet till att det överklagade beslutet istället fattades av kommunstyrelsen var för att ärendet behandlades tillsammans med föreningens stödansökan. Avskrivningen är därmed knappast ett fullmäktigebeslut.

Vad gäller det beviljade stödet om 200 000 kr kan detta belopp knappast, i någon kommun, anses vara ett så ansevärt belopp att det utgör en ”viktig ekonomisk fråga”. Kommunens disponibla medel för år 2018 uppgår till ca 1 580 miljoner kr varför 200 000 kr är ett obetydligt belopp i sammanhanget. Enligt kommunen är det en vedertagen ordning att fullmäktige beslutar i ärenden som rör översiktliga frågor, exempelvis mål eller riktlinjer för hur idrottsverksamheten i kommunen ska finansieras. Det står klart att beslutet som sådant inte är av sådan principiell beskaffenhet på grund av dess ekonomiska betydelse.

Anders Gäfvert har vidare gjort gällande att beslutet innebär att kommunen utfäster sig att täcka och avskriva andra föreningars skulder eftersom kommunen måste behandla alla kommunmedlemmar lika. Detta skulle enligt Anders Gäfvert få sådana konsekvenser att beslutet av detta skäl ska fattas av kommunfullmäktige.

Kommunens beslut innebär inte en utfästelse att ge stöd till andra föreningar eftersom likställighetsprincipen inte kan anses innebära att varje kommunalt beslut innefattar en implicit utfästelse att handla på exakt samma sätt i alla

framtida fall. Varje ansökan av aktuellt slag får anses vara unik och det ska i sammanhanget beaktas att kommunen genomförde en grundlig och individuell prövning av AIK Hockeys ansökan och ekonomiska situation. Mot den bakgrunden kan det förhållandet att kommunstyrelsen i ett fall åtagit sig att utge ekonomiskt stöd samt avskriva skulder för en idrottsförening inte medföra att alla andra föreningar också beviljas motsvarande finansiering. Beslutet har därför inte den principiella räckvidd som Anders Gäfvert gör gällande.

Kommunstyrelsens uppgifter framgår av kommunallagen. I 6 kap. anges bl.a. att styrelsen ska ha hand om den ekonomiska förvaltningen samt i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen. Kommunstyrelsens uppgifter framgår därtill bl.a. av kommunfullmäktiges fastställda reglemente av vilket framgår samverkan med och fördelning av bidrag till föreningar, organisationer och enskilda ingår i kommunstyrelsens uppdrag. Det framgår att beslutet utgör en del av den löpande förvaltningen och som dessutom belastar kommunstyrelsens uppdrag. Kommunstyrelsen är kompetent att fatta beslutet i fråga.

Sammanfattningsvis rör kommunens beslut en kommunal angelägenhet och rör inte en fråga som är förbehållen kommunfullmäktige. Det saknas därför grund för att upphäva kommunstyrelsens beslut.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Bestämmelser

Den 1 januari 2018 trädde en ny kommunallag (2017:725) i kraft och den äldre kommunallagen (1991:900) upphörde att gälla. I övergångsbestämmelserna till den nya lagen anges att den upphävda kommunallagen fortfarande gäller för överklagande av beslut som har tillkännagetts före ikraftträdandet. Det överklagade beslutet tillkännagavs den 5 december 2017. Kommunallagen i dess äldre lydelse är därmed tillämplig i förevarande mål.

Varje medlem av en kommun eller ett landsting har rätt att få lagligheten av kommunens eller landstingets beslut prövad genom att överklaga dem hos förvaltningsrätten (10 kap. 1 § första stycket KL).

Ett överklagat beslut ska upphävas om

1. det inte har tillkommit i laga ordning,
2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller
4. beslutet strider mot lag eller annan författning (10 kap. 8 § KL).

Kommuner och landsting får själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan (2 kap. 1 § KL).

Kommuner och landsting skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (2 kap. 2 § KL).

Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller landstinget, och
9. extra val till fullmäktige.

Fullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i denna lag eller i andra författningar (3 kap. 9 § KL).

Fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som anges i 9 § första stycket eller som enligt lag eller annan författning skall avgöras av fullmäktige får dock inte delegeras till nämnderna (3 kap. 10 § första stycket KL).

Förvaltningsrättens bedömning

Vid laglighetsprövning enligt kommunallagen kan förvaltningsrätten endast pröva lagligheten av kommunens beslut. Frågan om ett beslut är lämpligt

eller skäligt kan således inte prövas av förvaltningsrätten. Det ankommer på kommunmedlemmen att visa att det överklagade beslutet står i strid med någon av punkterna i 10 kap. 8 § kommunallagen.

Anders Gäfvert har åberopat följande omständigheter till grund för att det överklagade beslutet är olagligt och därför ska upphävas.

Beslutet avser inte en kommunal angelägenhet

Anders Gäfvert har anfört att beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen. Beslutet avser bl.a. stöd till idrottsföreningen AIK Hockey i form av täckning av föreningens leverantörsskulder samt avskrivning av hyresskulder som föreningen har till kommunen.

Kommuner får enligt 2 kap. 1 § kommunallagen själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område och dess medlemmar, och som inte ska handhas enbart av någon annan. Till kommunens allmänna kompetens hör bl.a. idrotts- och fritidsverksamhet. Kommuner har enligt praxis befogenhet att ekonomiskt stödja idrottsrörelsen och dess anläggningar. En kommun har således ansetts oförhindrad att t.ex. göra borgensåtagande för en förening för utrustning av bowlinghall (RÅ 1970 C 86), teckna borgen eller lämna annat ekonomiskt stöd till en förening för anläggande av konstfrusen isbana (RÅ 1962 I 219 och RÅ 1970 C 70), köpa fastighet i syfte att ge förening möjlighet att anlägga en motorbana (RÅ 1977 Ab 538), lämna penningbidrag till en golfklubb för anläggning av golfbana (RÅ 1972 C 85 och 1975 Ab 258) och ge stöd till bollklubb (RÅ 1980 Ab 308) samt stöd till golftävling i form av sponsring (RÅ 1993 ref. 35).

Mot bakgrund av befintlig praxis står det enligt förvaltningsrättens mening klart att det ekonomiska stöd till AIK Hockey som det nu är fråga om kan

rymmas inom kommunens allmänna kompetens. Vad Anders Gäfvert har anfört i denna del visar inte att kommunens beslut är olagligt.

Kommunstyrelsen saknade behörighet att fatta beslutet

Anders Gäfvert har anfört att beslutet rör en fråga som är förbehållen kommunfullmäktige med hänsyn till att det rör en viktig ekonomisk fråga samt att beslutet har principiell betydelse varmed kommunstyrelsen inte haft kompetens att besluta i frågan.

Vad gäller kommunstyrelsens befogenhet att besluta i ärendet konstaterar förvaltningsrätten följande. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen och sådana ärenden får inte delegeras till en nämnd. Detta gäller exempelvis ärenden om budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor vilket följer av 3 kap. 9 och 10 §§ KL.

Av förarbetena till KL avses med ”ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt” sådana ärenden som är av mera grundläggande natur eller av mera generell räckvidd. Det är fråga om avgöranden där det politiska momentet, allmänt sett, är dominerande. Fullmäktige har även att besluta om alla förmögenhetsförfoganden som har en direkt kommunal ekonomisk betydelse. Detta hindrar dock inte att det finns ett visst utrymme för att delegera en del uppgifter, som inte bedöms som så viktiga att de bör förbehållas fullmäktige. Det kan t.ex. gälla viss upplåning eller vissa fastighetsaffärer. Innebörden är att fullmäktige ska besluta i alla ärenden av större betydelse för kommunen (prop. 1990/91:117 s. 48 och ss. 157–158).

Fråga är därmed om de ekonomiska transaktioner som kommunstyrelsen beslutat om är av sådan principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för

kommunen att beslutet skulle ha varit förbehållet kommunfullmäktige. Förvaltningsrätten gör därvid följande bedömning.

I 6 kap. 4 § KL anges bl.a. att styrelsen ska ha hand om den ekonomiska förvaltningen samt i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till styrelsen. Kommunen har framhållit att kommunstyrelsens uppgifter bl.a. framgår av kommunfullmäktige fastställt reglemente i vilket anges att samverkan med och fördelning av bidrag till föreningar, organisationer och enskilda ingår i kommunstyrelsens uppdrag. Enligt förvaltningsrättens mening är det aktuella ärendets karaktär av sådan art att det får anses omfattas av kommunstyrelsens beslutandekompetens. Vidare bedömer förvaltningsrätten att de aktuella beloppen, avseende täckning av leverantörsskulder med 200 000 kr och avskrivning av skulder till kommunen om 320 000 kr, inte är av den storleken att beslutet kan anses vara en sådan viktig ekonomisk fråga för kommunen att beslutet måste fattas av kommunfullmäktige.

Anders Gäfverts påstående om att kommunen kan komma att få betala andra föreningars leverantörsskulder och att efterskänka hyresskulder till följd av det överklagade beslutet innebär inte heller att det är fråga om ett beslut av sådan principiell beskaffenhet att kommunstyrelsen var förhindrad att besluta i ärendet. Förvaltningsrätten noterar därvid att kommunen har fattat det aktuella beslutet efter en utvärdering och individuell prövning av AIK Hockeys ekonomiska situation, såväl historiskt som för framtiden. Eftersom varje ansökan om bidrag ska behandlas individuellt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet anser förvaltningsrätten att nu överklagat beslut inte kan få den effekt som Anders Gäfvert gör gällande.

Vad Anders Gäfvert har anfört om att föräldrar till idrottsutövande barn kan komma att få betala två gånger för anordnade hockeycuper – dels genom av-

giften till föreningen, dels genom den skatt med vilken kommunen finansierar sitt stöd till föreningen – hör till sådana lämplighetsöväväganden som inte kan prövas vid en laglighetspröväning.

De synpunkter Anders Gäfvert framfört under denna del medför inte att det visats att det överklagade beslutet är olagligt.

Vad som anförts i övrigt

Vad Anders Gäfvert har anförst om felaktig rubriksättning av ärendet hos kommunstyrelsen eller vad han i övrigt har gjort gällande i målet visar inte heller att det överklagade beslutet inte har tillkommit i laga ordning eller på annat sätt är olagligt.

Utgången i målet

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att Anders Gäfvert inte har visat att beslutet strider mot lag eller författning eller är olagligt enligt någon annan av grunderna i 10 kap. 8 § kommunallagen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03).

Per-Olov Larsson
rådman

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Lars Sjölund och Eva-Lisa Järvinen deltagit. Målet har föredragits av föredragande juristen Andreas Svadling.

Till samtliga kommuner
Kommunstyrelsen

Bostadsmarknadsenkäten 2020 och Plan-, bygg- och tillsynsenkäten 2019

Nu är det snart dags för Bostadsmarknadsenkäten och Plan-, bygg- och tillsynsenkäten. Era svar är mycket viktiga för Boverkets analyser, länsstyrelsernas regionala analyser, allmänheten samt andra aktörer. Vi hoppas behålla den höga svarsfrekvens vi uppnått under tidigare år. Undersökningarnas tillförlitlighet och materialets kvalitet är helt beroende av er kommuns medverkan och engagemang. Resultaten kommer att publiceras på Boverkets hemsida som [öppen data](#).

Bostadsmarknadsenkäten och Plan-, bygg- och tillsynsenkäten kommer att skickas i början av december 2019 och ska vara besvarade senast fredag 31 januari 2020. Resultatet från enkäterna kommer att bearbetas och redovisas till regeringen under april och maj 2020.

Bostadsmarknadsenkäten

I Boverkets uppdrag ingår att bevaka utvecklingen på bostadsmarknaden. Vi ser det som mycket angeläget att kunna redovisa de skilda förhållanden som råder i olika delar av landet och i olika typer av kommuner. Syftet med den årliga Bostadsmarknadsenkäten är att kunna skapa en bred överblick över det aktuella läget på bostadsmarknaden, belysa regionala skillnader, följa utvecklingen över tid och få fram underlag för bedömningar av utvecklingen de närmaste åren.

Bostadsmarknadsenkäten är i år uppdelad i sex delar, i vilka olika fokusområden kopplade till bostadsmarknaden behandlas. Vid sidan om Boverkets analyser av resultaten och länsstyrelsernas regionala analyser används materialet i en rad rapporter och produkter från Boverket.

Del 1. Läget på bostadsmarknaden

Ger en sammanhållen bild av Sveriges bostadsmarknadsläge. Uppgifter om läget på bostadsmarknaden är en av de mest efterfrågade i Bostadsmarknadsenkäten,

och används i åtskilliga rapporter från Boverket samt ges mycket utrymme i media.

Del 2. Bostadsbyggande

Frågor om förväntat bostadsbyggande utifrån boendeform och upplåtelseform, samt vad som begränsar byggandet. Uppgifter om förväntat bostadsbyggande är grunden för Boverkets byggprognoser på ett och två års sikt som riktas till regeringen, samt till marknadsaktörer inom byggbransch, kreditmarknad, konjunkturbedömare, byggherrar med flera.

Del 3. Allmännyttan

Boverket ska enligt förordningen (2011:1159) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag följa de allmännyttiga bostadsbolagens utveckling och roll på bostadsmarknaden. Uppgifterna från denna del är mycket värdefulla för det fortsatta arbetet.

Del 4. Kommunernas verktyg för bostadsförsörjningen

Svaren i denna del utgör ett värdefullt underlag för att följa kommunernas arbete med bostadsförsörjningen, till exempel hur många kommuner som har aktuella riktlinjer för bostadsförsörjningen, i vilken utsträckning samverkan sker inom och mellan kommuner och vilken service kommunerna erbjuder till bostadssökande. I årets enkät ingår frågor om markinnehav och markanvisning.

Del 5. Läget för olika grupper

Boverket följer utvecklingen av boendevillkoren för olika grupper i samhället. Kommunernas svar är mycket värdefulla för att belysa situationen för olika grupper på bostadsmarknaden och hur utvecklingen ser ut över tid.

Del 6. Bostadsanpassnings-, reparations- och återställningsbidrag

Boverket utövar tillsyn över tillämpningen av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag enligt förordningen (2018:224) om bostadsanpassningsbidrag och tar som tillsynsmyndighet fram en rapport om bostadsanpassnings-, reparations- och återställningsbidraget. Rapporten är bland annat en sammanställning och redovisning av kommunernas kostnader för bidragen. Uppgifterna i denna enkät utgör en grund för Boverkets rapport.

Plan-, bygg- och tillsynsenkäten

Enligt plan- och byggförordningen (2011:338) och Boverkets regleringsbrev ska Boverket varje år följa upp, analysera och sammanställa erfarenheterna från tillämpningen av plan- och bygglagen (2010:900) och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Syftet med uppföljningen är att uppmärksamma regeringen på tendenser inom tillämpningen som i längden kan leda till exempelvis regeländringar eller nya uppdrag till Boverket. Många av statistikuppgifterna hämtas in från länsstyrelserna, men för att få en samlad bild över hur plan- och bygglagstiftningens regler tillämpas är det viktigt att Boverket även får in statistik på kommunnivå.

Plan-, bygg- och tillsynsenkäten är uppdelad i fyra delar:

Del 1. Översikts- och detaljplanering

Frågor om planbesked, arkitektur, tillgänglighet med mera.

Del 2. Markanvisningar

Frågor gällande lagen (2014:899) om kommunala markanvisningar.

Del 3. Lov och byggande

Frågor om ärenden om lov, förhandsbesked, anmälan, handläggningstider med mera.

Del 4. Tillsyn

Frågor om tillsynsärenden, ingripanden med mera.

Er medverkan i årets enkäter är av stor betydelse och vi ser fram emot ett fortsatt gott samarbete med er.

Göran Persson
avdelningschef

Richard Bauer
avdelningschef

Kontaktuppgifter

Projektledare Bostadsmarknadsenkäten

Marie Sand

bme@boverket.se

Uppdragsledare Plan-, bygg- och tillsynsenkäten

Marie Rosberg

pbe@boverket.se